

Η ΘΕΟΤΟΚΟΣ
ΣΤΗΝ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ
ΚΑΙ ΠΡΑΞΗ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ

Η Θεοτοχος
στην Ποιμαντική Θεολογια
και Πραξη των Αγίων

© ΒΑΡΒΑΡΑ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ISBN: 978-618-5177-43-0

Έκδοτική Παραγωγή **ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.**

Άρδηττού 12-16, 116 36 Άθήνα
Τηλ.: 210.921.7513, 210.921.4820
www.eptalofos.gr • e-mail: info@ep

Α. Η Θεοτοκος
στην Ποιμαντική Θεολογια
και Πραξη των Αγίων

Β. Ξεμένα Αγίων Πατέρων
Ιωαννου του Δαμασκηνου
Γρηγοριου Παλαμα
Νεκταριου Πενταπολεως

ΚΕΙΜΕΝΟ – ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΜΕΤΑΓΛΩΤΤΙΣΗ ΚΕΙΜΕΝΩΝ
ΣΤΗΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΒΑΡΒΑΡΑΣ Χ. ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΘΕΟΛΟΓΟΥ – ΦΙΛΟΛΟΓΟΥ πρ. ΛΕΚΤΟΡΟΣ
ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ Ε.Κ.Π.Α.

ΑΘΗΝΑ 2023

*Ἀφιέρωμα
στήν Κυρίαν τῶν ἀγγέλων
καί τοῦ κόσμου παντός,
εὐχαριστήριον.*

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	9

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ Η ΘΕΟΤΟΚΟΣ ΣΤΗΝ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ

Ἡ Θεοτόκος στήν Ποιμαντική Θεολογία καί πράξη τῶν Ἁγίων	15

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΟΜΙΛΙΕΣ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ

Λόγος εἰς τό Γενέσιον τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου.....	37
Ἐγκώμιον εἰς τήν Πάνσεπτον Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου Α'	60
Ἐγκώμιον εἰς τήν Πάνσεπτον Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου Β'	85
Ἐγκώμιον εἰς τήν Πάνσεπτον Κοίμησιν τῆς Θεοτόκου Γ'.....	119

ΑΓΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΛΑΜΑ

Ὅμιλία ΙΔ' εἰς τόν Εὐαγγελισμόν τῆς Πανυπεράγνου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καί Ἄειπαρθένου Μαρίας.....	133
Ὅμιλία ΛΖ' εἰς τήν Πάνσεπτον Κοίμησιν τῆς Πανυπεράγνου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καί Ἄειπαρθένου Μαρίας.....	148

ΑΓΙΟΥ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ ΠΕΝΤΑΠΟΛΕΩΣ

Μελέτη περί τῆς Μητρὸς τοῦ Κυρίου τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καί Ἄειπαρθένου Μαρίας.....	169
Κεφάλαιον Α'. Περί τῆς ἀειπαρθενίας τῆς Θεοτόκου.....	169
Κεφάλαιον Β'. Περί τοῦ σεβασμοῦ τῶν πιστῶν.....	193
Κεφάλαιον Γ'. Περί τῆς προσωνομίας Θεοτόκος.....	198
Θεοτοκάριον (Ἀποσπάσματα).....	219

ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ.....	220

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	221

Ὁ ὍΡΑΝΑ Τῆς ἉΓΙΑΣ ΠΕΛΑΓΙΑΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

«Εὐαγγελίζου γῆ χαράν μεγάλην»

Ἐπ' εὐκαιρία τῆς συμπληρώσεως 200 ἐτῶν, ἀπὸ τῆς εὐρέσεως τῆς πανσέπτου καὶ χαριτοβρύτου εἰκόνας τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Μεγαλόχαρης Κυρίας Θεοτόκου, (30 Ἰανουαρίου 1823), κατόπιν ἰδικῆς τῆς ἀποκαλύψεως καὶ προτροπῆς, μέ τοὺς ἀνωτέρω σημαίνοντας, χαροποιούς λόγους τῆς πρὸς τὴν Ὀσίαν Πελαγία, ἐπιθυμῶ, νά συνεισφέρω τοῦτον τὸν ἀφιερωματικὸν τόμο τῆς εὐχαριστίας διὰ τὰς εὐεργεσίας, «ἅς ὑπερεκένωσεν» στήν ἀναξιότητά μου, στήν πατρίδα μου, στό γένος τῶν Ἑλλήνων, διὰ τῶν αἰώνων καὶ τότε ὑπόδουλον καὶ ἀγωνιζόμενον, στό ὁποῖον εὐηγγελίσθη τὴν ἐλευθερία του, εἰς ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα καὶ στό ἀνθρώπινο γένος, τό ὁποῖο, μέ τὴν ὀλοκληρωτικὴ προσφορά τοῦ ἑαυτοῦ τῆς στή σάρκωσι τοῦ Θεοῦ Λόγου, ἐμεγάλυνε καὶ ἀνύψωσε «εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ». (Ρωμ., 8, 21).

Ἡ Πρώτη, ἀθθεντικῶς ἐλευθέρα καὶ μετὰ Θεόν, Κυρία τοῦ παντός εἶναι ἡ Θεοτόκος, «ὡς, οὐκ ἐλευ-

θέρα μόνον δουλείας καί κυριότητος θείας ἐπειλημμένη, ἀλλά καί ὡς πηγὴ καί ρίζα τῆς τοῦ γένους ἐλευθερίας, καί μάλιστα μετὰ τὸν ἀπόρρητον καί χαρμόσυνον τόκον», λέγει ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμαῆς, ὁ ὁποῖος διερμηνεύει, ὅτι καί τὸ ὄνομα τῆς Παρθένου Μαριάμ σημαίνει Κυρία. Διὰ τοῦτο προΐσταται στοὺς ἀγῶνες, ὡς «Ἵπέρμαχος Στρατηγός», ἐναντίον πάσης μορφῆς δουλείας.

Εἶναι γεγονός, ὅτι περὶ τοῦ μυστηρίου τοῦ Προσώπου τῆς, οἱ μόνοι ἀρμόδιοι, νά ὁμιλοῦν καί νά γράφουν, εἶναι οἱ Ἅγιοι· αὐτοί, πού διὰ τῆς καθαρότητός τους, ἀπέκτησαν «νοῦν Χριστοῦ» (Α΄ Κορ., 2, 16), πνευματικὴ γνώση καί ἀνάλογες ἐμπειρίες. Διὰ τοῦτο, ὁ λόγος δίδεται στοὺς Ἁγίους Πατέρες στὸν παρόντα τόμο καί εὐχομαι, ἐν καιρῷ, «ἢ δι' ἡμῶν ἢ δι' ἑτέρων», νά προστεθοῦν καί οἱ Λόγοι ὄλων τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας, περὶ τῆς Κυρίας Θεοτόκου.

Ἄλλ' ἐάν ὁ κατ' ἐξοχὴν μύστης Αὐτῆς, ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμαῆς, συνθέσας ὑπέροχον Ὁμιλίαν «*Εἰς τὴν πρὸς τὰ Ἅγια τῶν Ἀγίων εἴσοδον*» Αὐτῆς, γιὰ νά ἐκπληρώσῃ τὸ χρέος του καί νά ὁμολογήσῃ τὴν χάριν τῶν ἐξ Αὐτῆς ἀπείρων εἰς αὐτὸν δωρεῶν, ζητεῖ ἀπὸ ὅλους τὴν προσευχὴ καί τὴν συγχώρηση, διότι ἐτόλμησε, νά προσεγγίσῃ, ἔστω καί τὰ προπύλαια τῶν «ὑπὲρ νοῦν καί λόγον» μεγαλείων τῆς, καί τὸ αὐτό, φρονεῖ, ὅτι πρέπει νά πράττουν ὅλοι, ὅσοι τολμοῦν παρόμοιον ἐπιχειρήματα, τότε τί ἄλλο πρέπει, νά πράξωμεν ἡμεῖς, οἱ πολυειδῶς πταίσαντες καί τολμήσαντες, καί μάλι-

στα οἱ ἐν τῷ σκότει τῆς ἀγνοίας καί τῶν παθῶν
τολμήσαντες, νά τήν προσβάλουν; Ὡς ἐκ προσώπου
πάντων, προσφυγόντες στήν μητρικήν Αὐτῆς ἐπι-
εΐκεια καί θεοειδῆ μακροθυμία, στήν ἄβυσσον τῶν
οἰκτιρμῶν καί τοῦ ἐλέους Της,

γονυκλινῶς ἐκζητοῦμεν συγχώρηση
καί ταπεινῶς ἱκετεύομεν, ὅπως ἀποδεχθῆ
εὐμενῶς καί συμπαθῶς καί τοῦτο τό τόλμημα.

Β.Γ.

*Μνήμη Ἁγίου Ἱεροθέου, Ἐπισκόπου Ἀθηνῶν
καί «Θεολήπτου» Ὑμνωδοῦ τῆς Θεοτόκου,
(4.10.2022).*

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Η ΘΕΟΤΟΚΟΣ
ΣΤΗΝ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ
ΚΑΙ ΠΡΑΞΗ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ

Η ΘΕΟΤΟΚΟΣ ΣΤΗΝ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ *

Πρωτοκορυφαία Συνεργός του Θεού για την σωτηρία του κόσμου είναι η Θεοτόκος. Ός εκ τούτου, Εκείνη είναι η Πρώτη, μετά τον Αρχιποίμενα, και Ύψηλότερα ποιμαντορική Κορυφή. Η Μητέρα του Θεού είναι και Μητέρα των ποιμένων και ποιμαινομένων και όλοκλήρου του χριστεπωνύμου πληρώματος της Εκκλησίας, του Έλληνισμού και όλου του κόσμου, ιδιαιτέρως δέ των μοναχών και μάλιστα του Αγίου Όρους, στό οποίο Εκείνη ηγείται και δεσπόζει. Η Θεοτόκος είναι η Κυρία του παντός· η Έλευθέρα πάσης δουλείας και ρίζα της ελευθερίας του γένους μας. Κατά τον Άγιο Γρηγόριο τον Παλαμά, και αυτό τουτο τό όνομά της είναι δηλωτικό κυριότητος και ελευθερίας: «Καί τό όνομα, φησί, της Παρθένου Μαριάμ· τουτο δέ έρμηνεύεται Κυρία. Παρίστησι δέ και τό άξίωμα της Παρθένου... Άλλά και Κυρία páλιν έτερον τρόπον ή παρθένος,

* Από τό διδακτικό σύγγραμμα της Βαρβάρας Χ. Γιαννακοπούλου, Ποιμαντική κατά την Θεολογία και πράξη των Αγίων, Άθήνα 2004, σ. 43-57.

κατά τήν ἀξίαν, ὡς δεσπόζουσα πάντων, ἄτε τόν φύσει τοῦ παντός Δεσπότην ἐν παρθενία συλλαβουῖσά τε καί τεκοῦσα θείως. Ἔτι γε μήν Κυρία καί ὡς οὐκ ἐλευθέρα μόνον δουλείας καί κυριότητος θείας ἐπειλημμένη, ἀλλά καί ὡς πηγὴ καί ρίζα τῆς τοῦ γένους ἐλευθερίας, καί μάλιστα μετὰ τόν ἀπόρρητον καί χαρμόσυνον τόκον»¹.

Ἡ ποιμαντική τῶν Ἁγίων καί ὅλη ἡ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας ἔχει τήν ἀναφορά της στήν Θεοτόκο, ἰδιαιτέρως δέ ἡ λατρεία καί ἡ Ὑμνογραφία, στήν ὁποία ἐξυμνοῦνται τά χαριτόβρυτα μεγαλεῖα της.

Τό μυστήριον τοῦ Προσώπου της ἀποκαλύπτεται εἰς τοὺς γινώσκοντας τόν Θεόν ἐν τῇ κοινωνίᾳ Αὐτοῦ. Ὡς γράφει ὁ ἴδιος Πατέρας: «οὐκοῦν ἡ Παρθενομήτωρ αὕτη μόνη μεθόριόν ἐστὶ κτιστῆς καί ἀκτίστου φύσεως, καί αὐτὴν εἴσονται τοῦ ἀχωρήτου χώραν ὅσοι δὴ γινώσκουσι Θεόν, καί αὐτὴν ὑμνήσουσι μετὰ Θεόν ὅσοι τόν Θεόν ὑμνοῦσιν»².

Ἀληθῶς, «γιά τήν προσέγγιση στήν, ἐπέκεινα πάσης καθαρότητος, ἀγιότητα τῆς τιμιωτέρας τῶν Χερουβίμ, ἀπαιτεῖται ἀγιότης... γιά τήν συμπυκνοῦσαν ὅλο τό μυστήριον τῆς Θεολογίας Μητέρα τοῦ Θεοῦ, χρειάζεται νοῦς Θεολόγος. Καί ἐπομένως, οἱ μόνοι ἀρμόδιοι νά μᾶς διδάξουν γιά τήν Παναγία, σέ ὅλες τίς ἐκφάνσεις τῶν θαυμα-

1. Γρηγορίου Παλαμᾶ, Ὁμιλία ΙΔ', Εἰς τόν Εὐαγγελισμόν τῆς Πανυπεράγνου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καί ἀειπαρθένου Μαρίας, Μ. Ρ.Γ. 151, 177.

2. Αὐτόθι.

σίων τῆς ἐνδοξοτέρας ἀσυγκρίτως τῶν Σεραφείμ, εἶναι οἱ Ἅγιοι, αὐτοὶ πού, διὰ τῆς καθαρότητός των, ἀπέκτησαν <νοῦν Χριστοῦ>»³.

Πατέρες, πού μέ τήν Θεολογία τους ἤ τούς θεσπεσίους ὕμνους τους, διδάσκουν καί μυσταγωγοῦν στό μυστήριο τοῦ Προσώπου της, ἐκτός τοῦ Γρηγορίου Παλαμαᾶ, εἶναι οἱ ἑξῆς: Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, Ἐφραίμ ὁ Σῦρος, Πρόκλος Κωνσταντινουπόλεως, Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, Μόδεστος καί Σωφρόνιος Ἱεροσολύμων, Ἀνδρέας Κρήτης καί Ἱεροσολύμων, Γερμανός Κωνσταντινουπόλεως, Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, Θεόδωρος ὁ Στουδίτης, Φώτιος Κωνσταντινουπόλεως, Συμεών ὁ νέος Θεολόγος, Θεοφάνης Νικαίας καί Γραπτός, Νικόλαος Καβάσιλας, Ἰωσήφ ὁ Ὑμνογράφος, Ἰγνάτιος Κωνσταντινουπόλεως, Μᾶρκος Ἐφέσου, Νικόδημος Ἄγιορείτης Νεκτάριος Πενταπόλεως καί ἄλλοι.

Ὅπως τό Σεραφείμ, στό ὄραμα τοῦ Ἡσαΐου, δέν ἐτόλμησε διὰ τῆς χειρός, ἀλλά διὰ τῆς λαβίδος ἔλαβε τόν ἄνθρακα ἀπό τό ὑπερουράνιο Θυσιαστήριον, οὕτω καί οἱ Ἅγιοι, διὰ τῆς Θεοτόκου, ὡς διὰ λαβίδος μυστικῆς, προσήγγιζαν τό Θεῖο καί ἔγιναν μέτοχοι Αὐτοῦ καί ποικίλων ποιμαντικῶν χαρισμάτων.

Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμαᾶς διερμηνεύει, ὅτι, ὅπως ὁ Θεός «δι' αὐτῆς μόνης πρός ἡμᾶς ἐπιδημήσας ἐπί γῆς ὤφθη καί τοῖς ἀνθρώποις συνα-

3. Α' Κορ., 2, 16. Βλ. Μοναχοῦ, Θεοκλήτου Διονυσιάτου, *Μαρία· ἡ Μητέρα τοῦ Θεοῦ*. (Μέσα ἀπό τήν Θεολογία καί τήν Ὑμνολογία τῶν Ἁγίων Πατέρων), Θεσσαλονίκη 1988, σ. 24.

νεστράφη, πᾶσιν ὧν ἀθέατος πρό ταύτης, οὕτω καί εἰς τόν ἔξῃς ἄληκτον αἰῶνα πᾶσα φωτοφανείας θείας πρόοδος, καί πᾶσα μυστηρίων θείων ἀποκάλυψις, καί πᾶσα πνευματικῶν ἰδέα χαρισμάτων, ἅπασιν ἀχώρητος χωρίς αὐτῆς...»⁴. Διότι αὐτός εἶναι καί αἰώνιος νόμος στούς οὐρανοῦς· διά τῶν μεγαλυτέρων οἱ μικρότεροι νά μετέχουν τοῦ ἐπέκεινα· «Ἐπεὶ γάρ καί τοῦτο νόμιμον αἰώνιον ἐν οὐρανοῖς, διά τῶν μειζόνων τούς ἐλάττονας μετέχειν τοῦ ἐπέκεινα...»⁵.

Ἀπό τήν ζωή τῶν ἁγίων Ποιμένων πληροφοροῦμεθα περί τῶν θείων δωρεῶν καί χαρισμάτων, πού ἔλαβαν διά τῆς Θεοτόκου, πρὸς εὐεργεσία τῆς ἀνθρωπότητος. Δειγματοληπτικῶς μόνον ἀναφέρομε τά κάτωθι:

α) Ὁ μέγας δογματικός Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας, Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός († 750) εὐλαβεῖτο πολύ τήν Θεοτόκον. Ἐπροσθεν τῆς εἰκόνης τῆς συνετελέσθη τό θαῦμα τῆς θεραπείας τῆς χειρός του, πού ἀπέκόπη κατόπιν διαταγῆς τοῦ Χαλίφη τῆς Δαμασκοῦ, Οὐαλίδ Α΄ –ὁ ὁποῖος εἶχε προσλάβει τόν Ἰωάννη ὡς «πρωτοσύμβουλον»– ἐξ αἰτίας τῆς κατασυκοφαντήσεώς του ἐπὶ προδοσίᾳ, ὑπὸ τοῦ εἰκονομάχου αὐτοκράτορος, Λέοντος Γ΄ τοῦ Ἰσαύρου⁶.

4. Γρηγορίου Παλαμᾶ, Ὁμιλία ΛΖ΄, *Εἰς τήν πάνσεπτον Κοίμησιν τῆς Πανυπεράγνου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καί Ἀειπαρθένου Μαρίας*, Migne, P.G. 151, 472C-473A.

5. Αὐτόθι.

6. Ἡ Θαυματουργός αὐτῆ Εἰκόνα τῆς Παναγίας, τῆς

Μοναχός γενόμενος, μετά ταῦτα, στήν Λαύρα τοῦ Ὁσίου Σάββα τοῦ Ἁγιασμένου, στήν Παλαιστίνη, ἀσχοῦσε «σιωπὴν μετὰ συνέσεως», καθ' ὑπακοήν στον γέροντά του, ὁ ὁποῖος τοῦ εἶχε ἀπαγορεύσει, νά συγγράφῃ ἐπιδεικνύων τίς γνώσεις του. Μία ἡμέρα ὁμως, ἡ θλίψη πνευματικοῦ του ἀδελφοῦ, Μοναχοῦ, γιά τόν θάνατο τοῦ ἀδελφοῦ του, τοῦ ἐνέπνευσε τό γνωστό τροπάριο τῆς ἐξοδίου Ἀκολουθίας, «πάντα ματαιότης τὰ ἀνθρώπινα...», τό ὁποῖο συνέθεσε καί ἔψαλε πρός παρηγορίαν αὐτοῦ. Τοῦτο εἶχε ὡς συνέπεια, νά τόν διώξῃ ὁ γέροντάς του ἀπό τήν Μονή καί, ὅταν, μετά ἀπό παράκληση τῶν ἄλλων πατέρων, τόν ἐδέχθη, νά τοῦ ἐπιβάλλῃ, ὡς ἐπιτίμιο, νά καθαρίσῃ ὅλον τόν χῶρο τῆς Μονῆς· κάτι πού ἔπραξε ὁ Ἅγιος μέ προθυμία καί ἄκρα ταπεινώση. Ἀλλά τότε ἀπεκαλύφθη ἡ Θεοτόκος στον γέροντά του καί τοῦ ἔδωσε ἐντολή νά ἀφήσῃ ἐλευθέραν αὐτήν τήν πηγὴ τῆς Θεολογίας, γιά ν' ἀρδεύῃ ἐσαεὶ τόν κόσμο. Ἔτσι, τοῦ ἐδόθη ἡ εὐλογία, νά συνεχίσῃ τήν σύνταξη θεολογικῶν συγγραφεῶν καί τήν σύνθεση ὕμνων.

Χειροτονηθεὶς εἰς πρεσβύτερον ἀπό τόν Πατριάρχην Ἱεροσολύμων, Ἰωάννη Ε' (706-735), διακόνησε ἓνα διάστημα στον Ἱερό Ναό τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου. Τότε ἐξεφώνησε, ἐκτός τῶν ἄλλων, καί

ἐπονομαζομένης «Τριχερούσης», φυλάσσεται στήν Σερβική, Ἱερά Μονή Χιλανδαρίου Ἁγίου Ὁρους. Τήν μετέφερε ἐκεῖ, ἀπό τήν Λαύρα τοῦ Ὁσίου Σάββα τοῦ Ἁγιασμένου, ὁ πρῶτος Ἀρχιεπίσκοπος Σερβίας, Σάββας Α' († 1235).

τούς γνωστούς Λόγους του εις τήν Θεοτόκο: «Λόγος εις τό Γενέσιον τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου», «Ἐγκώμιον εις τήν πάνσεπτον Κοίμησιν τῆς Θεομήτορος Α'», «Ἐγκώμιον εις τήν πάνσεπτον Κοίμησιν τῆς Θεομήτορος Β'», «Ἐγκώμιον εις τήν πάνσεπτον Κοίμησιν τῆς Θεομήτορος Γ'»⁷.

β) Ὁ Κωνσταντῖνος Παλαμᾶς, ὁ πατέρας τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ (1296-1359), ἄνθρωπος ἐνάρετος, πνευματικός καί πεπαιδευμένος, ὁ ὁποῖος διετέλεσε συγκλητικός, φίλος καί σύμβουλος τοῦ αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου Β', τοῦ πρεσβυτέρου καί παιδαγωγός τοῦ ἐγγονοῦ καί διαδόχου του, Ἀνδρονίκου, τοῦ νεωτέρου, καί ἀσχοῦσε τήν νοερά προσευχή καί κατά τήν ἄσκησιν τῶν λειτουργημάτων του, ἐτελειώθη, ὡς Μοναχός, μετονομασθεῖς Κωνστάντιος. Τό αὐτό ἔπραξαν ἀργότερον, ἡ σύζυγός του, Καλλονή καί τά πέντε τέκνα του: Οἱ τρεῖς υἱοί του, Γρηγόριος, Μακάριος καί Θεοδόσιος καί οἱ δύο θυγατέρες του, Ἐπίχαρις καί Θεοδότη, πού ἔλαβαν καί χάρισμα προφητικό.

Ὅλιγον πρό τῆς πρός Κύριον ἐκδημίας του, ὅταν ἡ σύζυγός του τόν παρεκάλεσε, νά ἀναθέσῃ τήν προστασία τῶν τέκνων του στόν αὐτοκράτορα, ἐκεῖνος, ἀφοῦ τήν ἐπέπληξε τρυφερά, ὡς σκεφθεῖσα ἀναξίως τῆς πνευματικότητος καί τῆς ἐκ παιδός ἀρετῆς της, στραφεῖς πρός τήν εἰκόνα τῆς Θεομήτορος

7. Οἱ Λόγοι παρατίθενται μεταγλωττισμένοι στήν νεοελληνικήν ὑπό τῆς Βαρβάρας Χ. Γιαννακοπούλου, στό Β' Μέρος τοῦ ἀνά χεῖρας τόμου.

εἶπε: «Ἐγὼ γάρ... οὐ τοῖς ἐπιγείοις καὶ μερικοῖς τουτοισὶ βασιλεῦσιν, ἀλλὰ ταύτῃ δὴ τῇ τῶν ὄλων Δεσποίνῃ, τῇ Μητρί τοῦ Βασιλέως τῶν οὐρανῶν... ταύτῃ τοὺς ἐμούς καταλείπω παῖδας»⁸.

Καὶ δὲν διεψεύσθησαν οἱ ἐλπίδες τοῦ σοφοῦ ἐκείνου ἀνδρός. Ἐκτοτε καὶ διαπαντός, ἡ Κυρία Θεοτόκος «κηδεμών ὥφθη καὶ ὁδηγός καὶ παντοδαπή τις σώτειρα καὶ σωμάτων καὶ ψυχῶν», ἀλλὰ καὶ τοῦ αὐτοκράτορος δὲν ἐστερήθη τῆς πατρικῆς στοργῆς καὶ προστασίας, αὐτός καὶ οἱ ἀδελφοί του. Εἰς τοὺς βασιλικούς ἀντιθαλάμους, μετὰ τῶν τέκνων τῶν μεγιστάνων, ἔτυχε θύραθεν παιδείας, ὅχι τυχούσης· ἐσπούδασε Γραμματικὴ, Ρητορικὴ καὶ βάσει τῶν συγγραμμάτων τοῦ Ἀριστοτέλους, Φυσικὴ καὶ Λογικὴ μὲ ἀξιοθαύμαστον ἐπίδοση. Τὴν Θεολογία ἐδιδάχθη ἀπὸ τὸν Μητροπολίτη Φιλαδελφείας, Θεόληπτο, Ἄγιορείτην ἡσυχαστή, ὁ ὁποῖος τὸν εἰσήγαγε στὴν ὁδὸ τῆς προσευχῆς καὶ τῆς νήψεως. Καὶ ὁ μὲν αὐτοκράτωρ τὸν προετοίμαζε καὶ τὸν καλοῦσε εἰς ἀνώτατα κρατικά ἀξιώματα, ὁ δὲ Ἐπουράνιος Βασιλεὺς τὸν προετοίμαζε καὶ τὸν καλοῦσε εἰς ὑπερκόσμια βασιλεία. Ὁ δὲ οὐρανόφρων καὶ μεγάλψυχος Γρηγόριος, ἀντάξιός τῆς ὑψηλῆς πνευματικότητος τοῦ πατρὸς του, ἀπέρριψε εὐγενῶς ὄλες τίς βασιλικές ὑποσχέσεις καὶ τιμές. Βλέπων δὲ πρὸς ἐκείνην, τὴν ἄφθαρτον καὶ ἀδιάδοχον Βασιλείαν τοῦ

8. Μοναχοῦ Θεοκλήτου Διονυσιάτου, Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς· (Ὁ βίος καὶ ἡ Θεολογία του, 1296-1359), Θεσσαλονίκη 1984², σ. 7.

Θεοῦ, ἐθεώρει πάντα τά ἐπίγεια βασιλεία, ὡς σκύβαλα, κατά Παῦλον. Διό καί ἔλεγε εἰς τόν αὐτοκράτορα, ὅτι τό νά ἀνταλλάξῃ κανεῖς τήν θείαν υἱοθεσίαν, τήν Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν καί τήν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ διά προσκαίρων βασιλικῶν ἀξιωματῶν, θά ἦτο ἀσυγχώρητον καί «τῆς ἐσχάτης ἀπαιδευσίας τε καί ἀνοίας». Ὁ δέ αὐτοκράτωρ ἀσπασθεῖς ἐν τέλει περίλυπος καί μέ σεβασμό τό φρόνημά του προεῖπε: «Ἐπεὶ τῶν κρειττόνων ἐρῶν πρός ἐκεῖνα καλῶς μεταβαίνει καί παρ' ἐκείνοις θαυμαστός μετ' ὀλίγον ἔσται τῶντι καί μέγας»⁹.

Ἐρασθεῖς τῶν κρειττόνων ὁ Γρηγόριος, ἀνεχώρησε εἰκοσαετῆς μετὰ τῶν ἀδελφῶν του γιά τό Ἅγιον Ὄρος, ἀφοῦ πρῶτον ἔκαμε ἓνα σταθμό στό Παπίκιον Ὄρος, τό κείμενο μεταξύ Θράκης καί Μακεδονίας. Στόν Ἄθωνα, ὑπετάγη στόν περίφημο ἡσυχαστή, Νικόδημο, τόν ἀσκούμενο ἔξω τῆς Λαύρας τοῦ Βατοπαιδίου, καί ἐκάρη Μοναχός. Ἐκεῖ διερχόμενος τήν ἀσκητικὴν ὁδόν τῶν Πατέρων, τῆς νομίμου ἀσκήσεως, ἐδέετο νυχθημερόν, μέ πανανθρώπινη κραυγή, λέγων: «φώτισόν μου τό σκότος, φώτισόν μου τό σκότος», πού δέν ἄφησε ἀσυγκίνητον τήν Ὑψηλοτάτη Προστάτιδά Του. Ὡς διηγήθη ὁ ἴδιος ἀργότερον στόν μαθητή του, Δωρόθεο Βλατῆ, ἰδρυτῆ τῆς Μονῆς Βλατάδων καί διάδοχό του στόν Μητροπολιτικό Θρόνο τῆς Θεσσαλονίκης, ἀπέστειλε εἰς αὐτόν, ὡς ἐκπρόσωπό της, τῆς Θεολογίας τόν Πρύτανιν, Ἰωάννην τόν Εὐαγγελιστή.

9. Αὐτόθι, σ. 15.

Ὁ Γρηγόριος κατεπλάγη, ὁ δὲ φίλος τοῦ Χριστοῦ καὶ μαθητῆς προσέβλεψεν ἱλαρῶς πρὸς τὸν ἡσυχαστήν, διέλυσε τὸν φόβον του καὶ τοῦ λέγει: «Ἦλθα ἀπὸ τὴν Ὑπεραγίαν Δέσποιναν, νὰ σέ ἐρωτήσω, διατί νυχθημερόν καὶ σχεδὸν ὅλας τὰς ὥρας δὲν παύεις νὰ φωνάζης: φώτισόν μου τὸ σκότος, φώτισόν μου τὸ σκότος;»

Ὁ δὲ καλὸς Γρηγόριος ἀπεκρίθη μὲ ταπεινώσιν: «Καὶ τί ἄλλο πρὸς Θεὸν προσευχόμενος πρέπει νὰ ζητῶ ἐγώ, ἄνθρωπος ἀτελής καὶ πλήρης παθῶν, εἰμὴ τὸν φωτισμόν, διὰ νὰ βλέπω καὶ πράττω τὸ σωτήριον Ἐκείνου θέλημα;»

Τότε εἶπε πάλιν ὁ ἡγαπημένος μαθητῆς: «Ἡ Δέσποινα τῶν ἀπάντων, διὰ μέσου ἐμοῦ, τοῦ δούλου της, ὀρίζει: <αὐτὴ γάρ καὶ ἐγώ σοι βοηθὸς ἔσομαι>. Καὶ ἐρωτᾷ πάλιν ὁ Γρηγόριος: «Καὶ ποῦ μοι τὰ τῆς συμμαχίας ἄρα ἔσται παρά γε τῆς Μητρὸς τοῦ Κυρίου μου; Ἐν τῷ παρόντι ἢ ἐν τῷ μέλλοντι;»

Καὶ ὁ τῶν μεγάλων καὶ ὑψηλῶν εἰδήσεων Εὐαγγελιστῆς ἀπήντησε: «Καὶ πάλαι καὶ νῦν, κἂν τῷ παρόντι χαριέντως τε καὶ ἡδέως, φησί, κἂν τῷ μέλλοντι»¹⁰. Καὶ δι' Αὐτῆς ἔλαβε τὴν πλήρωση τῶν ἱερῶν πόθων του καὶ τὸ χάρισμα τῆς Θεολογίας¹¹.

10. Αὐτόθι, σ. 21.

11. Βλ. Βαρβάρας Χ. Γιαννακοπούλου, Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς: Ὁ Θεολόγος τῆς νοερᾶς προσευχῆς καὶ τοῦ ἀκτίστου Φωτός, Ἀθῆναι 2000, σ. 5. Ὁμιλίαι Αὐτοῦ, μεταγλωττισμένες, παρατίθενται στό Β' Μέρος τοῦ ἀνά χειρας τόμου.

γ) Ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος εἶχε θεραπεύσει βαρειές ἀσθένειες τοῦ Ὁσίου Σεραφεῖμ τοῦ Σάρωφ (1759-1833), κατὰ τὴν παιδική ἡλικία του, ὅταν ἦτο δόκιμος μοναχός καὶ ὅταν, ὡς ἱερομόναχος, ἀσκούμενος στὴν ἔρημο, ἐδέχθη ἐπίθεση ληστῶν.

Μετά ἀπὸ δεκάεξ ἔτη κοινοβιακοῦ βίου, δεκαπέντε ἔτη ἀσκήσεως στὴν ἔρημο καὶ δεκαπέντε ἔτη ἐγκλειστοῦ βίου, ἀφιερῶθη στὴν διακονία τοῦ πλησίον, ὡς πνευματικός ὁδηγός (στάρετς), κατ' ἐντολή τῆς Θεοτόκου, εἰς ἡλικία ἐξηντάεξ ἐτῶν. Ἐμφανισθεῖσα μετὰ τῶν δώδεκα Ἀποστόλων, μέσα σέ ἄρρητο φῶς καὶ δόξα, τοῦ ἀνέθεσε τὴν καθοδήγηση τριῶν Μονῶν, τοῦ Ντιβέγιεβο, τοῦ Ἀρυτάτωφ καὶ τοῦ Ζελενογκόρκς, ὅταν ἦτο στὴν ἔρημο.

Ἐνα χρόνο καὶ δέκα μῆνες πρὸς τῆς ἐκδημίας του, εἶδε τὴν Θεοτόκο συνοδευομένη ἀπὸ Ἀγγέλους καὶ Ἁγίους, ἡ Ὅποία, σὺν τοῖς ἄλλοις, τὸν εὐλόγησε καὶ τοῦ εἶπε:

— Σύντομα, ἀγαπητέ μου, θά εἶσαι μαζί μας!

Μία ἐβδομάδα πρὶν, τὴν ἡμέρα τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων, μετὰ τὴν θεία Λειτουργία, ὅταν ἐπέστρεψε σὸ κελλί του, «παρέδωσε στὸν μοναχό Ἰάκωβο, μετέπειτα ἱερομόναχο στὴ Μονὴ Τολσέσκυ, μία εἰκόνα ἀπὸ σμάλτο, πού παρίστανε τὴν ἐπίσκεψι τῆς Θεομήτορος στὸν ἅγιο Σέργιο.

— Ὅταν πεθάνω, αὐτὴ τὴν εἰκόνα νά μοῦ βάλετε καί μ' αὐτὴ νά μέ κατεβάσετε στὸν τάφο. Μοῦ τὴν ἔχει στείλει ὁ σεβαστός ἀρχιμανδριτίης Ἀντώνιος,

ὁ ἡγούμενος τῆς Λαύρας τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἀπό τό λείψανο τοῦ κτίτορός της, ὀσίου Σεραφίου»¹².

2 Ἰανουαρίου 1833, τό πρῶτ', ὁ ὀσιος Σεραφεῖμ «μέ τό λευκό του ζωστικό ἦταν γονατιστός στή συνηθισμένη θέσι προσευχῆς μπροστά στήν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου, ἀσκεπῆς, μέ τό χάλκινο σταυρό στόν λαιμό καί τά χέρια στό στήθος σέ σχῆμα σταυροῦ... Ὁ στάρετς εἶχε τελειώσει τόν δρόμο τῆς ἀσκητικῆς του ζωῆς... Τά μάτια του ἦσαν κλειστά. Τό πρόσωπό του φωτεινό ἀπό τή θεωρία τοῦ Θεοῦ. Τό καταύγαζε ἡ θεία δόξα. Τό σῶμα του ἦταν ζεστό»¹³.

Διδαχή του: «Ὅσοι ἀληθινά ἀπεφάσισαν, νά ὑπηρετήσουν τόν Κύριο, πρέπει νά καταγίνωνται στή μνήμη τοῦ Θεοῦ καί στήν ἀδιάλειπτη καί νοερά ἐπίκλησι τοῦ ὀνόματός Του: <Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, Υἱέ τοῦ Θεοῦ, ἐλέησόν με τόν ἀμαρτωλόν>. Τίς ὥρες, πού ἀκολουθοῦν μετά τό γεῦμα, μπορεῖ κανεῖς νά προσεύχεται ὡς ἐξῆς: <Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, Υἱέ τοῦ Θεοῦ, πρεσβεῖαις τῆς Θεοτόκου, ἐλέησόν με τόν ἀμαρτωλόν>. Μπορεῖ ἐπίσης νά καταφεύγη ἰδιαίτερος στή Θεοτόκο: <Υπεραγία Θεοτόκε σῶσον ἡμᾶς> ἢ νά λέγη τόν ἀρχαγγελικό ἀσπασμό: <Θεοτόκε Παρθένε, χαῖρε καχαριτωμένη Μαρία...>. Μέ αὐτή τήν ἀπασχόλησι, ὄχι μόνο

12. Ὅσιος Σεραφεῖμ τοῦ Σάρωφ· ἐπιλογή καί σύνθεσις ἀπό ρωσικές πηγές, ἐκδ. Ἱ. Μονῆς Παρακλήτου, Ὁρωπός Ἁτικῆς 1993⁴, σ. 268.

13. Αὐτόθι, σ. 271-272.

διατηροῦμε εἰρηνική τή συνείδησί μας, ἀλλά μποροῦμε νά πλησιάσουμε τόν Θεό καί νά ἐνωθοῦμε μαζί Του»¹⁴.

δ) Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κροστάνδης (1829-1908), ὁ χαρισματικός «Ποιμὴν πασῶν τῶν Ρωσιῶν», ἐπεκαλεῖτο διαρκῶς τὴν Θεοτόκο καί ἐλάμβανε πείρα τοῦ ἐλέους καί τῶν εὐεργεσιῶν της. Διὰ τοῦτο ἐλυπεῖτο τοὺς προτεστάντες καί ὄλους ἐκείνους, πού δέν εἶχαν ἀνάλογες ἐμπειρίες. Ἔλεγε: «Εἶναι μεγάλη δυστυχία γιὰ σένα, πού δέν ἔμαθες, δέν πίστεψες, δέν συνήθισες νά καταφεύγης μ' ἐμπιστοσύνη, μέ ταπεινώσι καί μέ ἀγαθή παρρησία, σ' ὅλες σου τίς θλίψεις καί τίς χαρές, στήν Μητέρα τῆς Ζωῆς, στήν ἄβυσσο αὐτῆ τοῦ ἐλέους καί τῶν οἰκτιρμῶν»¹⁵.

Ὅπως ὅλοι οἱ Ἅγιοι, δέν θεολογεῖ μόνο διανοητικῶς, ἀλλά ἐκφράζει καί τὴν ἐμπειρία τῆς καρδιάς του: Ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος κατῶρθωσε τὴν ὑψίστη ἐνότητα Θεοῦ καί ἀνθρώπου. Εἶναι «ἡ τιμιωτέρα εἰκόνα τοῦ Θεοῦ καί ὁμοίωμα Αὐτοῦ», ἔλεγε¹⁶. «Ἡ Μητέρα τοῦ Θεοῦ... εἶναι ἓνα σῶμα καί ἓνα αἷμα καί ἓνα πνεῦμα μέ τόν Σωτῆρα, ἀφοῦ εἶναι ἡ Μητέρα Του. ὦ, πόσο ἀπερίγραπτη εἶναι ἡ ἀν-

14. Αὐτόθι, σ. 326.

15. † Ἐπισκόπου Ἀλεξάνδρου Σεμενώφ – Τιάν – Σάνσκυ, Ὁ π. Ἰωάννης τῆς Κροστάνδης, μτφρ. Ἀρχιμανδρίτου, Τιμοθέου, ἐκδ. Ἱ. Μονῆς Παρακλήτου, Ὁρωπός Ἀττικῆς 1980², σ. 171.

16. Αὐτόθι, σ. 149.

ταμοιβή της! Ἔγινε Μητέρα τοῦ ἰδίου τοῦ Θεοῦ, δίνοντάς Του τήν ἄχραντη σάρκα, τρέφοντάς Τον μέ τό γάλα, σηκώνοντάς Τον στά χέρια, ντύνοντάς Τον καί θωπεύοντάς Τον... Κύριε, ποιός μπορεῖ νά περιγράψῃ τό μεγαλεῖο τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου; Αὐτή εἶναι ἓνα μέ τόν Θεό, ὅπως ὅλοι οἱ ἅγιοι, καί ἀκόμη περισσότερο»¹⁷. Καί συνεχίζει: «Σάν λαμπρό ἀστέρι ἡ Παναγία Δέσποινα ἀντιφεγγίζει μέσα στό φῶς τοῦ Θεοῦ. Σάν πυρωμένο κάρβουνο μέσα στήν δυνατή φωτιά. Ὅλη εἶναι ὑπέρλαμπρη καί φλογισμένη. Ὅπως ὁ Θεός εἶναι αἰώνιο φῶς καί μακαρία ἀγιότης, ἔτσι καί ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος εἶναι παντοτινό φῶς καί ἄσπιλη ἀγιότης»¹⁸. Καί διερμηνεύει: «Αἰτία τοῦ μεγαλείου της... εἶναι ἡ ἀπεριόριστη ἀγάπη τοῦ Θεοῦ πρός τόν ἄνθρωπο, τήν εἰκόνα δηλαδή πού ξέπεσε. Εἶναι ἀκόμη ἡ ἐπιθυμία τοῦ Θεοῦ ν' ἀναστήσῃ τόν ἄνθρωπο καί νά τόν ἀνυψώσῃ στήν πρωταρχική τελειότητα καί τήν παντοτεινή μακαριότητα»¹⁹.

ε) Στήν σεπτή χορεία τῶν ἱερῶν μυστῶν καί ὕμνητῶν τῆς Θεοτόκου ἀνήκει καί ὁ Ἅγιος Νεκτάριος Πενταπόλεως (1846-1920), ὁ ὁποῖος ἀνυμνῶν μακαρίζει, ὡς «ἄξιόν ἐστιν», καί μεγαλύνει «τήν τό γένος ἡμῶν μεγαλύνασαν». Ποιητής τοῦ «**Θεοτοκαρίου**» τοῦ μικροῦ (1905) καί τοῦ μεγάλου (1907), γράφει στόν Πρόλογον αὐτοῦ: «Διδαχθεῖς ὑπό τῆς ἀγιω-

17. Αὐτόθι, σ. 170-171.

18. Αὐτόθι, σ. 172.

19. Αὐτόθι, σ. 149.

τάτης ἡμῶν Καθολικῆς καί Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ὅτι ἄξιόν ἐστιν, ὡς ἀληθῶς, μακαρίζειν τὴν Θεοτόκον καί ἀειπάρθενον Μαρίαν, ἐποίησα ὠδὰς τινὰς καί ὕμνους πρὸς αἴνεσιν καί ἀνύμνησιν τῆς Παναγίας Μητρὸς τοῦ Κυρίου, τῆς Γοργοεπηκόου καί ταχειάς εἰς ἀντίληψιν, βοήθειαν καί προστασίαν τῶν ἐπικαλουμένων αὐτήν, καί πρὸς ἔκφρασιν τῆς ἀπείρου πρὸς Αὐτὴν εὐγνωμοσύνης μου διὰ τὰς πολλὰς πρὸς ἐμέ Αὐτῆς εὐεργεσίας, ἃς παραπήλαυσα». Στόν Ὅσιο καί Θεοφόρο Πατέρα τῆς Ἐκκλησίας, Νεκτάριο ἀνακεφαλαιώνεται ἡ ὀρθόδοξος, ἐκκλησιαστικὴ καί πατερικὴ παράδοση τῆς τιμῆς καί ἀνυμνήσεως, μετὰ Θεόν, τῆς Θεοτόκου καί ἐπικλήσεως τῶν πρεσβειῶν, τῆς ἀρωγῆς καί προστασίας Της. «Καί οὐκ ἦν ἄλλως γενέσθαι», γράφει στήν «**Μελέτη περὶ τῆς Μητρὸς τοῦ Κυρίου τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καί Ἀειπαρθένου Μαρίας**», «τοῦ Εὐαγγελίου αὐτοῦ συνιστῶντος τὴν τιμὴν πρὸς τὴν Θεοτόκον παρθένον Μαρίαν καί αὐτῆς τῆς Θεοτόκου ἀναγγελλούσης, ὅτι <ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαί> (Λουκ. 1, 48)»²⁰. Στήν Μελέτη αὐτὴ ἀναφέρει, ὅτι ἡ Θεοτόκος τιμᾶται καί μακαρίζεται διὰ τῶν αἰῶνων, ὡς ἡ ἰδίᾳ, προφητικῶ πνεύματι, προεῖπε, μέ πολλοὺς τρόπους καί ἐκφράσεις: Διὰ θεομητορικῶν εἰκόνων, ἀπὸ τοῦ Α΄ μ.Χ. αἰῶνος, διὰ χριστιανικῆς ὕμνωδίας, ἀπὸ τοῦ Γ΄ μ.Χ. αἰῶνος καί δι’ ἀνεγέρσεως μεγαλοπρεπῶν, ἐπ’ ὄνόματι Αὐτῆς, Ναῶν, ἀπὸ τοῦ Δ΄ μ.Χ. αἰῶνος.

20. Βλ. σ. 18.

Τό πολύπλευρο, ποιμαντικό καί παιδαγωγικό του ἔργο ἦτο συνδεδεμένο μέ τήν ἐπίκληση καί ἀνύμνηση τῆς Θεοτόκου. Ἀκόμη καί τό «**Μάθημα Ποιμαντικῆς**», πού ἐδίδασκε στήν Ριζάρειον Ἐκκλ. Σχολή, τό διήνθιζε μέ ποιήματά του πρός τήν Θεομήτορα, μελοποιημένα ἀπό τόν ἴδιον, τά ὅποια, ὑπό τήν καθοδήγησή του, ἔψαλλαν οἱ ἱεροσπουδαστές, ὡς μαρτυρεῖ ὁ μαθητής του, Ἀρχιμανδρίτης Γερβάσιος Παρασκευόπουλος²¹. Ἡ ποιμαντική ἐπιστολογραφία του ἐπίσης πρός τίς μοναχές τῆς Ἱ. Μονῆς Ἁγίας Τριάδος Αἰγίνης διανθίζεται ἀπό Τριαδικούς καί Θεομητορικούς ὕμνους. Ἐνίστε, ἀντί συμβουλῶν ἢ πρό συμβουλῶν, ἔστειλε ὠδές καί ὕμνους. Πᾶσα ποιμαντική μέριμνα καί θεραπευτική ἀγωγή τῶν ἀσθενούντων πνευματικῶν τέκνων του δέν παρατίθεται αὐτονόμως ἀλλά συνδέεται καί ἀνατίθεται στήν Θεία καί Θεομητορική Χάρι. Εἰς ὅλα τά ἔργα καί τά λόγια του, ἐζήτει καί ἐλάμβανε, διά τῆς Θεοτόκου, Θεῖο Φῶς. Διά τοῦτο ἡ ποιμαντική διακονία του εἶναι ἔργο Φωτός.

στ) Ὁ τελευταῖος, χρονικῶς, Ἅγιος, τοῦ ὁποίου ἡ ζωή καί ἡ ποιμαντική διακονία ἐμπνέεται καί κατευθύνεται ἀπό τήν Θεοτόκο, εἶναι ὁ Ἱερομόναχος

21. Βλ. Τάκη Κωνσταντόπουλου, *Γερβάσιος Παρασκευόπουλος Αρχιμανδρίτης (1877-1964): Ὁ βαθυστόχαστος ἐρευνητής καί μαχητής*. (Ἀναμνήσεις ἀπό τήν Ριζάρειο Σχολή), «Ριζάρειος Ἐκκλησιαστική Σχολή»: Πανηγυρικός Τόμος ἐπί τῇ 125ετηρίδι τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς (1844-1969), Ἀθῆναι 1969, σ. 666.

Ἄνθιμος τῆς Χίου (1969-1960)· πνευματικό τέκνο τοῦ Γέροντος Παχωμίου (1840-1905), ἱδρυτοῦ τῆς Σκήτης τῶν Ἁγίων Πατέρων, Νικήτα, Ἰωάννου καί Ἰωσήφ, ὁ ὁποῖος διετέλεσε πρῶτος πνευματικός ποδηγέτης στό πνευματικό πολίτευμα τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου Πενταπόλεως. Χαρακτηριστικοί εἶναι οἱ λόγοι του: «Ἦταν γιά μένα ἡ Παναγία ὡς ἓνα δένδρο δροσερό καί κατάσκιο καί ἐγώ ἀναπαυόμεουν κάτωθεν τῆς σκιάς Του... Ἡ ὠραιότης του μέ εὐχαριστοῦσε, ἡ σκιά του μέ ἐσκέπαζε καί ἡ δροσιά του μέ ἔκαμνε νά ἀποκτήσω μιά καρδιά μεγάλη...»²².

Ἡ Παντάνασσα, ἀπό βρέφος τόν ἔσκεπε μέ τήν ἐξαστράπτουσα βασιλική πορφύρα Της καί δι' αὐτοῦ ἠϋδόκησε, νά διαλύη τά σκότη τῶν παθῶν καί τῶν πόνων τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου.

Δεσπόζουσα, μέ τήν εἰκόνα της, στό πενιχρό κελί του τόν ἐνίσχυε στά ἀσκητικά του παλαιίσματα καί τόν ἐθεράπευσε ἀπό βαρυτάτη ἀσθένεια. Ὡς Ὅρθρος τῆς ἀδύτου Ἡμέρας, κατίσχυε τῶν δυνάμεων τοῦ σκότους, ἡ καθαιρέτις τῶν δαιμόνων καί τῶν Μοναχῶν Ὑπέρμαχος καί τόν ἐξήγαγε νικητή καί στεφανηφόρο ἐκ τοῦ ἐπιγείου πεδίου τοῦ ἀοράτου πολέμου.

Διακόνησε ἐπί δεκαοκτώ ἔτη (1912-1930) στό Λωβοκομεῖο τῆς Χίου, ὡς πατέρας τῶν λεπρῶν,

22. Βλ. Βαρβάρας Γιαννακοπούλου, Ἄνθιμος Βαγιᾶνος· «Ὁ Γέροντας τῆς Βοηθείας» (1869-1960), «Ἐφημέριος», Ἀθῆναι, 36 (1987) 40-42· Ἀνάτυπο, Ἀθῆναι 1990².

πού μέ τήν χάρι Της κατέστη θεραπευτήριο πολλῶν νοσημάτων καί πολλοί ἐξ αὐτῶν – ἄνδρες καί γυναῖκες– ἀσπάσθηκαν τόν Μοναχισμό.

Μετά τήν Μικρασιατική καταστροφή, ἀνέλαβε τήν πνευματική καθοδήγηση πενήντα καταδιωγμένων, περιπλανωμένων καί ἀπροστατευτῶν Μοναχῶν. Χάριν αὐτῶν καί πρός πλήρωση τοῦ ἱεροῦ πόθου του, ἐπεδόθη στό πολύπονο ἔργο τῆς ἀνεγέρσεως καί διοργανώσεως Ἱερᾶς Μονῆς, πού ἀπερατώθηκε ἐντός δύο ἐτῶν. Τήν 30η Μαρτίου 1930, ἡ Χαριτόβρυτος εἰκόνα τῆς Παναγίας, τῆς «*Βοηθείας*», «*ἐξ ἀσήμου καλύβης καί ταπεινῆς*», ἐνθρονίσθηκε στόν περικαλλῆ Ναό Της, μέ κατάλυξη καί πνευματική ἔξαρση. «*Τό Μοναστήρι τό ἔστησε αὐτός ὁ Κύριος πρός δόξα τῆς Μητρός Του*», ὠμολόγησε ὁ τότε Μητροπολίτης Χίου, Παντελεήμων Φωστίνης. Ὑψώνεται περιφανῆς, ὡς πνευματικός φάρος, ὀλίγον ἔξω τῆς πόλεως τῆς Χίου, ἐπί τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης πρός Καρυές. «*Ὁ Γέροντας τῆς Βοηθείας*» –ὡς ἐκαλεῖτο– δέν ὑπῆρξε μόνον ὁ πνευματικός πατέρας τῶν μοναζουσῶν καί ἀπό αὐτήν τήν πνευματική ἔπαλξη, ἐπί τριάντα χρόνια (1930-1960), ἐποίμανε τόν λαό τῆς Χίου καί διά τῆς Θεομητορικῆς χάριτος κατέστη ὁδηγός πλανωμένων καί ἄμισθος ἰατρός τῶν νοσοῦντων.

Ἐκχυση τῆς πατρικῆς του ἀγάπης ὑπῆρξε καί ἡ τελευταία, λυγμική, ὑπέρ πάντων προσευχή, πρό τῆς εἰκόνας τῆς τοῦ κόσμου Βοηθείας, κατά τόν τελευταῖο του ἑορτασμό τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, τό 1959: «... Σέ εὐχαριστῶ, πού δέν παραβλέπεις

ποτέ ὅ,τι Σοῦ ζητήσω. Παρακαλῶ Σε καί τώρα, Παναγία μου: Εἰς ὅποιον βρεθῆ σέ ἀνάγκη καί ἔλθῃ ἐδῶ καί Σοῦ ζητήσῃ ὅποιαδήποτε Χάρι καί Σέ παρακαλέσῃ, νά ἐκπληρώνης τό αἴτημά του, ἐάν εἶναι συμφέρον του. Κανείς νά μή φεύγῃ κατησχυμμένος ἀπό ἐδῶ μέσα. Καί τοῦτο, ὄχι μίαν μόνον φοράν, ἀλλά πάντοτε νά γίνεται... Καί τάς φυχάς τῶν κεκοιμημένων Ἀδελφῶν τῆς Μονῆς ταύτης ἅς τάς ἀναπαύσῃ ἐν τόπῳ φωτεινῷ, ἐν τόπῳ χλοερῷ, ἐν τῷ χορῷ τῶν Δικαίων. Ὅλοι οἱ χριστιανοί νά ἀξιωθῶμεν χριστιανικά τά τέλη τῆς ζωῆς ἡμῶν, ἀνώδυνα, ἀνεπαίσχυντα, εἰρηνικά καί καλήν ἀπολογία ἐπί τοῦ φοβεροῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ. Γένοιτο»²³.

23. Αὐτόθι, σ. 16. Βλ. Θεοκλήτου Διονυσιάτου Μοναχοῦ, Ὁ Ἅγιος Ἄνθιμος τῆς Χίου, ὁ θαυματουργός (βίος – θαύματα – διδαχές) 1869-1960, ἐκδ. Ἱ. Μονῆς Παναγίας «Βοηθείας» Χίου, 1987.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΟΜΙΛΙΕΣ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ

ΑΓΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΛΑΜΑ

(Μεταγλωττισμένες εἰς τὴν Νεοελληνικὴν
ὑπὸ Βαρβάρας Χ. Γιαννακοπούλου)

ΑΓΙΟΥ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ ΠΕΝΤΑΠΟΛΕΩΣ

**Α. Μελέτη περὶ τῆς Μητρός τοῦ Κυρίου
τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου
καὶ Ἄειπαρθένου Μαρίας**

**Β. Ἀπὸ τὸ «ΘΕΟΤΟΚΑΡΙΟΝ»
(ἀποσπάσματα)**

Παναγία ἡ ἐπονομαζομένη «Τριχεροῦσα»

ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ
ΤΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ

Α. ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΟ ΓΕΝΕΣΙΟΝ
ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

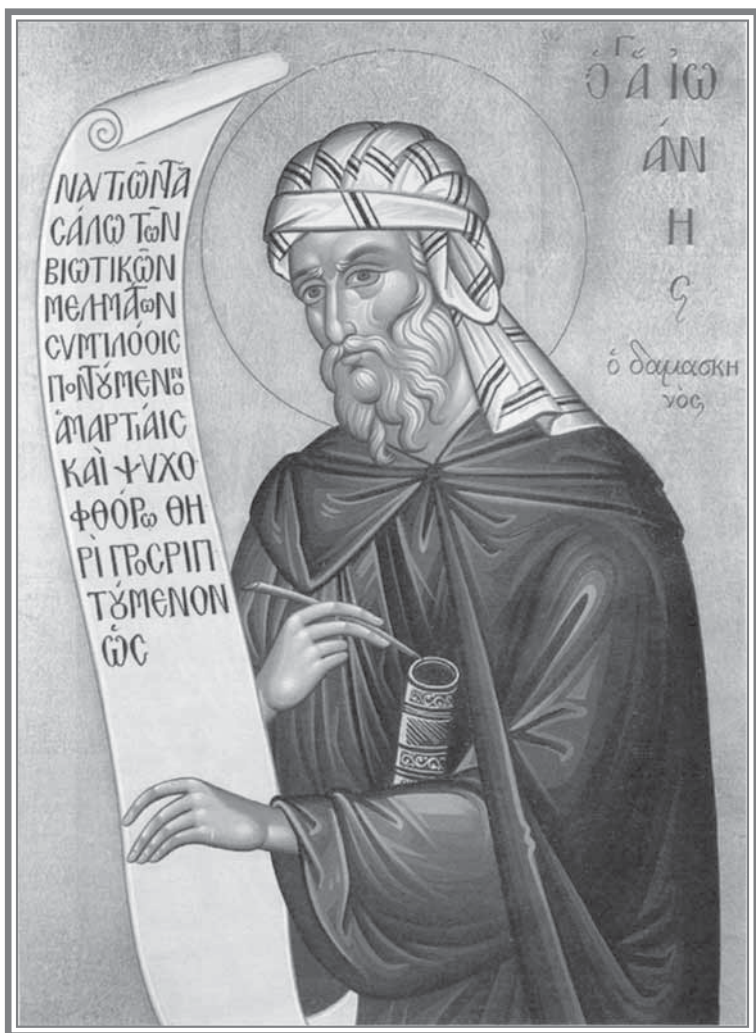
Β. ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΝΣΕΠΤΟΝ
ΚΟΙΜΗΣΙΝ ΤΗΣ ΘΕΟΜΗΤΟΡΟΣ, Α΄.

Γ. ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΝΣΕΠΤΟΝ
ΚΟΙΜΗΣΙΝ ΤΗΣ ΘΕΟΜΗΤΟΡΟΣ, Β΄.

Δ. ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΝΣΕΠΤΟΝ
ΚΟΙΜΗΣΙΝ ΤΗΣ ΘΕΟΜΗΤΟΡΟΣ, Γ΄.

(Μεταγλώττιση εἰς τὴν Νεοελληνικὴν
ὑπὸ Βαρβάρας Χ. Γιαννακοπούλου).

ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ ΤΑΠΕΙΝΟΥ
ΚΑΙ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ ΤΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ
ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΟ ΓΕΝΕΣΙΟΝ
ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ*

1. Ἐλᾶτε, πάντα τὰ ἔθνη, πᾶν γένος ἀνθρώπων καὶ γλῶσσα καὶ ἡλικία πᾶσα καὶ ἅπαν ἀξίωμα, μετ' εὐφροσύνης, τό τῆς παγκοσμίου εὐφροσύνης γενέθλιον νά ἐορτάσωμεν. Διότι, ἄν οἱ Ἕλληνες, γεννήσεις Θεῶν, διά ψεύδους, μέ μύθους, πού κλέπτουν τόν νοῦν καὶ συσκιάζουν τήν ἀλήθεια, καὶ βασιλέων γενέθλια διεξήγαγον μέ πᾶσα τιμή, δῶρον προσφέρων ἕκαστος, τό κατά δύναμιν, ἄν καὶ καταστρέφουν τήν ζωή, πόσω μᾶλλον ἐμεῖς ἔπρεπε, τῆς θεοτόκου νά τιμῶμε τό γενέθλιο, διά τῆς ὁποίας ἅπαν τό ἀνθρώπινο γένος ἔχει ἐπανορθωθῆ, διά τῆς ὁποίας τῆς προμήτορος Εὐᾶς ἡ λύπη ἔχει μεταβληθῆ εἰς χαρά; Διότι ἐκείνη μέν, «ἐν λύπαις τέξῃ τέκνα»¹,

* Ὁ Λόγος ἐξεφωνήθη εἰς τόν Ἱερόν Ναόν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, πλησίον τῆς Προβατικῆς πύλης τῆς Ἁγίας Πόλεως, ὅπου ἦτο ἡ οἰκία τοῦ Ἰωακείμ καὶ τῆς Ἄννης, εἰς τήν ὁποίαν ἐγεννήθη ἡ Θεοτόκος.

1. Γεν., 3, 16.

δι' ἀποφάσεως θείας, ἔχει ἀκούσει. Αὐτή δέ, «χαῖρε κεχαριτωμένη». Ἐκεῖνη, «πρός τόν ἄνδρα σου ἡ ἀποστροφή σου», Αὐτή, «Ὁ Κύριος μετά σου»². Τί ἄλλο λοιπόν, ἐκτός ἀπό λόγο, στή Μητέρα τοῦ Λόγου νά προσφέρωμε;

Πᾶσα ἡ κτίση ἄς ἐορτάση μαζί μας καί ἄς ὑμνήσῃ τῆς ἱεράς Ἑκείνης τό ἱερώτατο γέννημα, διότι ἐγέννησε γιά τόν κόσμο θησαυρόν ἀγαθῶν ἀναφαίρετον. Δι' Αὐτῆς, ὁ Κτίστης πᾶσα τήν κτίση πρὸς τό καλύτερο μετεστοιχείωσε, μέσω τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως· διότι, ἐάν ὁ ἄνθρωπος, μέτοχος πνεύματος καί ὕλης, εἶναι σύνδεσμος πάσης ὁρατῆς καί ἀοράτου κτίσεως, ἐνωθεῖς ὁ Δημιουργός Λόγος τοῦ Θεοῦ μέ τήν ἀνθρώπινη φύση, διά ταύτης, ἔχει ἐνωθῆ μέ πᾶσα τήν κτίση. Ἐς ἐορτάσωμε λοιπόν τήν λύση τῆς ἀνθρωπίνης στειρότητος, διότι ἔχει λυθῆ, χάριν ἡμῶν, ἡ τῶν ἀγαθῶν ἔλλειψη.

2. Ἀλλά γιά ποιό λόγο ἔχει γεννηθῆ ἐκ στείρας ἡ Παρθενομήτωρ; Διότι ἐπρεπε, διά θαυμάτων, ἐκ τῶν προτέρων, νά διανοιχθῆ ἡ ὁδός διά τό «μόνον καινόν ὑπό τόν ἥλιον, τό τῶν θαυμάτων κεφάλαιον» καί κατ' ὀλίγον, ἀπό τῶν ταπεινοτέρων, νά ἀνυψωθῶν τά μεγάλα. Ἐχω καί ἄλλον λόγο, ὑψηλότερον καί θεϊότερον, διότι ἡ φύση ἠττᾶται ὑπό τῆς χάριτος καί ἴσταται ὑποτρέμουσα, μή δυναμένη, νά προπορευθῆ. Ἐπειδή, λοιπόν, ἔμελλε νά γεννηθῆ ἐκ τῆς Ἑκείνης ἡ Θεοτόκος Παρθένος, δέν ἐτόλμησε ἡ φύση,

2. Λουκ., 1, 28.

νά προλάβη τό τῆς χάριτος βλάστημα, ἀλλ' ἔμενε ἄκαρπος, ἕως ὅτου ἡ χάρις τόν καρπὸν ἐβλάστησε· ἔπρεπε νά γεννηθῆ πρωτότοκος ἐκείνη, πού ἔμελλε νά γεννήσῃ τόν «Πρωτότοκον πάσης κτίσεως... ἐν ᾧ τὰ πάντα συνέστηκεν»³.

ᾠ μακαρία συζυγία, Ἰωακείμ καί Ἄννα, σέ σᾶς εἶναι ὑποχρεωμένη πᾶσα ἡ φύση, διότι δι' ὑμῶν προσέφερε δῶρο στόν Κτίστη, δῶρον ἀπάντων ὑπεροχώτερον· μητέρα σεμνή, μόνην ἀξίαν τοῦ Κτίσαντος.

ᾠ μέση τοῦ Ἰωακείμ παμμακάριστε, ἐκ τῆς ὁποίας κατεβλήθη σπέρμα πανάμωμον. ᾠ μήτρα τῆς Ἄννης ἀξιέπαινε, ἐντός τῆς ὁποίας, κατ' ὀλίγον, μέ τίς ἐξ αὐτῆς προσθηῆκες, ηὐξήθη καί διαμορφωθέν ἐτέχθη βρέφος πανάγιον. ᾠ γαστήρ, κυοφορήσασα ἐντός σου οὐρανόν ἔμφυχον, τῆς οὐρανῶν εὐρουχωρίας πλατύτερον. ᾠ ἀλώνι, πού ἔφερες τήν θημωνιά τοῦ ζωοποιῦ σίτου, ὡς ὁ Αὐτός Χριστός ἀπεφάνθη: «ἐάν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσῶν εἰς τήν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτός μόνος μένει»⁴. ᾠ μαστοί, θηλάσαντες τήν θρέψασαν τόν Τροφέα τοῦ κόσμου. ᾠ θαυμάτων θαύματα καί παραδόξων παράδοξα· διότι ἔπρεπε, διά τήν ἀνέκφραστον καί συγκαταβατική σάρκωση τοῦ Θεοῦ, διά θαυμάτων, ἐκ τῶν προτέρων, νά διανοιχθῆ ἡ ὁδός.

Ἀλλά, πῶς νά προχωρήσω στά ἐπόμενα; Ἡ διάνοια μὲν ἐξίσταται, φόβος δέ καί πόθος μέ ἔχει διαμερίσει. Ἡ καρδιά πάλλει καί ἡ γλῶσσα ἔχει

3. Κολ. 1, 15· 17.

4. Ἰω., 12, 24.

δεθῆ. Δέν ἀντέχω τήν χαρά, νικῶμαι ἀπό τά θαύματα, ἔχω ἐνθουσιασθῆ ὑπό τοῦ πόθου. Ἵς νικήσῃ ὁ πόθος, ἅς ὑποχωρήσῃ ὁ φόβος, ἅς ψάλλῃ ἡ κιθάρα τοῦ Πνεύματος: «εὐφραινέσθωσαν οἱ οὐρανοί καί ἀγαλλιᾶσθω ἡ γῆ»⁵.

3. Σήμερον, οἱ στεῖρες πύλες ἀνοίγονται καί πύλη παρθενική, θεία προέρχεται, ἐκ τῆς ὁποίας καί διά τῆς ὁποίας Θεός, ὁ πάντων τῶν ὄντων ἐπέκεινα, εἰς τήν οἰκουμένην σωματικῶς θά εισέλθῃ⁶, κατά Παῦλον, τόν τῶν ἀρρήτων ἀκροατή⁷. Σήμερον, ἐκ ρίζης Ἰεσοαί ἐφύτρωσε κλώνος⁸, ἐκ τοῦ ὁποίου θά βλαστήσῃ, χάριν τοῦ κόσμου, ἄνθος θεοῦπόστατον.

Σήμερον, ἐκ τῆς γῆϊνης φύσεως οὐρανόν κατεσκεύασεν ἐπί γῆς ὁ πάλαι ποτέ ἐξ ὑδάτων πῆξας καί πρὸς ὕψος μετεωρίσας τό στερέωμα⁹. Καί ὄντως, αὐτός ὁ οὐρανός εἶναι πολύ θειότερος καί παραδοξότερος ἀπό ἐκείνον, διότι ὁ Κατασκευάσας εἰς ἐκεῖνον τόν ἥλιον, ἐκ ταύτης δικαιοσύνης θά ἀνατείλῃ ἥλιος¹⁰. Δύο φύσεις, καί ἅς μαίνωνται οἱ Ἀκέφαλοι. Μία ὑπόστασις, καί ἅς συντριβῶνται οἱ Νεστόριοι, διότι τό φῶς τό αἶδιον, τό ἐξ αἰδίου φωτός προαιώνιον ἔχον τήν ὑπαρξῆ, τό αἶλλον καί ἀσώματον, ἐκ ταύτης σωματοῦται καί ὡς νυμφίος, ἐκ τῆς νυμφικῆς

5. Ψαλμ., 95, 11.

6. Ἰεζ., 44, 1-3.

7. Ἐβρ., 1, 6· 10,5.

8. Ἦσ., 11, 1.

9. Γεν., 1, 6-8.

10. Αὐτόθι, 1, 16-17. Βλ. Μαλ., 4, 2.

παστάδος ἐξέρχεται καί Θεός ὢν καί ἄνθρωπος τῆς γῆς γενόμενος ὕστερον, διά νά διατρέξῃ, μετ' ἀγαλλιάσεως, ὡς γίγας¹¹, τήν ὁδόν τῆς ιδικῆς μας φύσεως καί διά παθῶν νά ὀδεύσῃ πρὸς θάνατον, νά δέσῃ τόν ἰσχυρό (διάβολο) καί νά τοῦ διαρπάσῃ τά σκεύη¹², δηλ. τήν ἀνθρωπίνη φύση μας, καί πρὸς τήν οὐράνιον γῆ νά ἀνυψώσῃ τό πλανώμενο πρόβατο¹³.

Σήμερον, ὁ τοῦ τέκτονος υἱός¹⁴, ὁ Παντεχνίτης Λόγος, ὁ ἰσχυρός βραχίων τοῦ Θεοῦ τοῦ Ἰψίστου, τοῦ δι' Αὐτοῦ τά πάντα κατασκευάσαντος, ἀφοῦ ἀκόνησε, μέ τό πνεῦμα, ὡς διά δακτύλου Του, τό ἀμβλυθέν σκερπάνι τῆς φύσεως, κατεσκεύασε δι' Ἐαυτόν ἔμφυχον κλίμακα, τῆς ὁποίας ἡ βάση ἔχει στηριχθῆ ἐπί γῆς, ἡ δέ κεφαλὴ της πρὸς αὐτόν τόν οὐρανό, ἐπί τῆς ὁποίας ἔχει ἀναπαυθῆ ὁ Θεός, τύπον δέ αὐτῆς εἶδε ὁ Ἰακώβ¹⁵. δι' αὐτῆς ὁ Θεός καταβάς ἀμεταβάτως, μᾶλλον δέ συγκαταβάς, «ἐπί τῆς γῆς ὥφθη καί τοῖς ἀνθρώποις συνανεστράφη»¹⁶, διότι αὐτά σημαίνουν ἡ κατάβαση, ἡ συγκαταβατική ταπείνωση, ἡ ἐπί γῆς πολιτεία, ἡ στούς ἐπί γῆς ἀνθρώπους δοθεῖσα Αὐτοῦ ἐπίγνωση. Ἐπί γῆς, ἡ νοητὴ κλιμαξ, ἡ Παρθένος ἔχει στηριχθῆ, διότι ἐκ τῆς γῆς ἔχει τήν γέννηση. Ἡ δέ κεφαλὴ αὐτῆς

11. Ψαλμ., 18, 6-7.

12. Ματθ., 12, 29.

13. Αὐτόθι, 18, 12.

14. Αὐτόθι, 13, 55.

15. Γεν., 28, 12-13.

16. Βαρούχ, 3, 38.

πρός τόν οὐρανό, διότι πάσης γυναικός κεφαλή εἶναι ὁ ἄνδρας¹⁷. Ἄλλ' ἐπειδή ἄνδρα δέν ἐγνώρισε αὐτή, κεφαλή της ἔγινε ὁ Θεός καί Πατήρ, ἀφοῦ ἔκαμε, ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ, συμφωνία μέ Ἐκείνη καί ἐξαπέστειλε, ὡς θεῖο σπόρο, πνευματικόν, τόν Υἱόν Αὐτοῦ καί Λόγον, τήν παντοδύναμο δύναμη, διότι μέ εὐδοκία τοῦ Πατρός, ὅχι μέ συνάφεια φυσική, ἀλλ' ἐκ πνεύματος Ἁγίου καί Μαρίας τῆς Παρθένου, ὑπερφυῶς, ὁ Λόγος σάρξ, ἀτρέπτως, ἐγένετο καί ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν¹⁸. Συνάφεια Θεοῦ πρός ἀνθρώπους διά Πνεύματος Ἁγίου γίνεται.

«Ὁ χωρῶν χωρεῖτω»¹⁹. «Ὁ ἔχων ὧτα ἀκούειν ἀκουέτω»²⁰. Ἦς ἐξέλθωμε ἀπό σωματικούς λογισμούς. Ἀπαθές τό Θεῖον, ὧ ἄνθρωποι, καί ἀπαθῶς γεννήσας, πρίν φυσικῶς, ἀπαθῶς τόν αὐτόν Υἱόν γεννᾶ, ἐκ δευτέρου, οἰκονομικῶς. Καί μάρτυς Δαυῖδ, ὁ Θεοπάτωρ, λέγων: «Κύριος εἶπε πρός με· Υἱός μου εἶ σύ, ἐγώ σήμερον γεγέννηκά σε»²¹. Τό δέ «σήμερον» δέν ἔχει θέση ἐπί τῆς προαιωνίου γεννήσεως, διότι ἐκείνη εἶναι ἄχρονος.

4. Σήμερον, οἰκοδομεῖται ἡ πρός ἀνατολάς βλέπουσα πύλη, διά τῆς ὁποίας Χριστός εἰσελεύσεται καί ἐξελεύσεται καί ἔσται κεκλεισμένη ἡ πύλη²².

17. Α' Κορ., 11, 3.

18. Ἰω., 1, 14.

19. Ματθ., 19, 12.

20. Λουκ., 8, 8.

21. Ψαλμ., 2, 7. Βλ. Πράξ., 13, 33. Ἑβρ., 1, 5· 5, 5.

22. Ἰεζ., 44, 1-3.

Εἰς αὐτήν, Χριστός εἶναι ἡ θύρα τῶν προβάτων²³. Ἀνατολή εἶναι τό ὄνομα Αὐτοῦ²⁴, διὰ τοῦ ὁποίου ὀδηγούμεθα κοντά στόν Ἀρχίφωτο Πατέρα²⁵. Σήμερον, ἔπνευσαν αὔρες χαρᾶς, προάγγελοι χαρᾶς παγκοσμίου. Εὐφραινέσθω ὁ οὐρανός ἄνω καί ἀγαλλιᾶσθω ἡ γῆ. Ἄς σαλευθῆ ἡ τοῦ κόσμου θάλασσα²⁶, διότι μέσα της γεννᾶται κόχλος, ὁ ὁποῖος ἐξ οὐρανοῦ, ἐκ τῆς ἀστραπῆς τῆς Θεότητος, θά συλλάβῃ στή γαστέρα καί θά γεννήσῃ Ἰῖόν, τόν πολυτίμητον μαργαρίτη Χριστόν²⁷. Ἐξ αὐτῆς ὁ Βασιλεύς τῆς δόξης, τήν τῆς σαρκός πορφύραν ἀφοῦ περιβληθῆ, ἐπισκεφθεῖς τούς αἰχμαλώτους, θά κηρύξῃ ἄφεση²⁸. Ἄς σκιρτήσῃ ἡ φύση, διότι γεννᾶται ἡ ἀμνάς, ἐκ τῆς ὁποίας ὁ Ποιμὴν θά ἐνδυθῆ το πρόβατο καί τούς χιτῶνας θά διαρρήξῃ τῆς παλαιᾶς νεκρώσεως²⁹. Ἄς χορεύσουν οἱ ζῶντες ἐν παρθενία, διότι ἐγεννήθη Παρθένος, κατά τόν Ἡσαΐαν, ἡ ὁποία «ἐν γαστρὶ ἔξει καί τέξεται υἱόν καί καλέσουσιν τό ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ»³⁰. τουτέστι «μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός»³¹. «Μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός»³², γνῶτε, Νεστόριοι, καί ἡτ-

23. Ἰω., 10, 7.

24. Ζαχ., 6, 12. Βλ. Λουκ., 1, 78.

25. Ἐφ., 2, 18.

26. Ψαλμ., 95, 11.

27. Ματθ., 13, 45-46.

28. Ψαλμ., 23, 7-10. Βλ. Ἡσ., 61, 1. Προβλ. Λουκ., 4, 18-19.

29. Γεν., 3, 21.

30. Ἡσ., 7, 14.

31. Βλ. Ματθ., 1, 23.

32. Ἡσ., 8, 8-10.

τᾶσθε, ὅτι «μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός». «Οὐκ ἄγγελος, οὐ πρέσβυς, ἀλλ' αὐτός ὁ Κύριος ἤξει καί σώσει ἡμᾶς»³³.

Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν Ὄνόματι Κυρίου Θεός Κύριος καί ἐπέφανεν ἡμῖν. Συστησώμεθα ἑορτήν³⁴ γιά τήν γέννηση τῆς Θεοτόκου. Εὐφραίνου, Ἄννα, στεῖρα, ἡ οὐ τίκτουσα, κραύγασον καί βόησον μέ φωνήν ἀγαλλιάσεως ἐσύ, πού δέν ἐδοκίμασες τίς ὀδύνες τοῦ τοκετοῦ³⁵. Ἀγάλλου, Ἰωακείμ, διότι ἐκ τῆς θυγατρὸς σου παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν, υἱός καί ἐδόθη ἡμῖν καί καλεῖται τό ὄνομα αὐτοῦ μεγάλης βουλής, τῆς παγκοσμίου σωτηρίας, ἄγγελος, Θεός ἰσχυρός³⁶. Ἄς αἰσχυνηθῇ ὁ Νεστόριος³⁷ καί ἄς κλείση μέ τό χέρι του τό στόμα. Τό παιδίον εἶναι Θεός καί πῶς δέν εἶναι Θεοτόκος ἐκείνη, πού ἐγέννησε Αὐτόν; «Εἴ τις οὐ Θεοτόκον ὁμολογεῖ τήν ἁγίαν Παρθένον, χωρίς ἐστὶ τῆς Θεότητος». Ὁ λόγος αὐτός δέν εἶναι δικός μου καί εἶναι δικός μου, διότι, ὡς θεολογικωτάτη κληρονομιά, ἔχω δεχθῆ αὐτόν ἐκ τοῦ Θεολόγου, Πατρὸς Γρηγορίου³⁸.

33. Ἦσ., 63, 9.

34. Ψαλμ., 117, 27. Πρβλ. Μαθθ., 21, 9.

35. Ἦσ., 54, 1. Βλ. Γαλ., 4, 27.

36. Ἦσ., 9, 6.

37. Κατά τόν Νεστόριον, ἡ Παρθένος Μαρία εἶναι «Χριστοτόκος», διότι ἐγέννησε τόν ἄνθρωπον-Χριστόν, ὁ Ὅποιος κατόπιν ἠνώθη μέ τόν Θεόν-Λόγον. Τήν αἵρεση κατεδίκασε ἡ ἐν Ἐφέσῳ Γ' Οἰκουμενική Σύνοδος, (431 μ.Χ.).

38. Ὁ λόγος αὐτός εἶναι ἀπό τήν Ἐπιστολή 101 (Πρός Κλειδόνιον) τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου.

5. Ὡ μακάριον ζευγος, Ἰωακείμ καί Ἄννα, καί ὄντως πανάχραντον. Ἐκ τοῦ καρποῦ τῆς κοιλίας σας ἔχετε γνωρισθῆ, καθὼς λέγει κάπου ὁ Κύριος: «ἀπό τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς»³⁹. Εὐαρέστως εἰς τόν Θεόν καί ἀξίως τῆς ἐξ ὑμῶν τεχθείσης ἐζήσατε· διότι σωφρόνως καί ὀσίως πολιτευσάμενοι, τό τῆς παρθενίας κειμήλιον ἐγεννήσατε, τήν πρό τόκου παρθένον καί κατά τόν τοκετό παρθένο καί μετά τόκον παρθένον, τήν μόνην παρθένον καί ἀειπάρθενον, τήν μόνην, καί στόν νοῦν καί στήν ψυχή καί στό σῶμα, πάντοτε παρθένον· ἔπρεπε, ἀφοῦ βλαστήσει ἐκ τῆς σωφροσύνης σας ἡ παρθένος, νά γεννήσῃ τό μόνο, μονογενές φῶς σωματικῶς, μέ τήν εὐδοκία τοῦ ἀσωμάτως γεννήσαντος Πατρός. Φῶς, πού δέν γεννᾶ, ἀλλά πάντοτε γεννᾶται, τοῦ Ὁποίου ἡ γέννηση εἶναι ὑποστατικό μόνον ἰδίωμα. Ὡ πόσων θαυμάτων καί ποίων συναλλαγμάτων ἔγινε ἐργαστήριον τοῦτο τό κοριτσάκι· στειρώσεως γέννημα, παρθενία γεννῶσα, ἔνωση θεότητος καί ἀνθρωπότητος, πάθους καί ἀπαθείας, ζωῆς καί θανάτου, ὥστε εἰς ὅλα νά νικηθῆ τό χειρότερον ὑπό τοῦ καλυτέρου. Καί ταῦτα πάντα διά τήν σωτηρία μου, ὦ Δέσποτα· διότι τόσο μέ ἀγάπησες, ὥστε, οὔτε δι' ἀγγέλων, οὔτε διά κάποιου ἄλλου δημιουργήματος, νά κατεργασθῆς αὐτήν, ἀλλ' ὅπως τήν πρώτη μου πλάση, οὕτως Ἐσύ ὁ Ἰδιος νά ἐργασθῆς καί τήν ἀνάπλαση. Δι' ὅλα αὐτά χορεύω καί καυχῶμαι καί χαίρομαι καί πρός τήν πηγῆ πάλι τῶν

39. Ματθ., 7, 20.

θαυμάτων ἐπιστρέφω καί ὑπό τοῦ νόματος τῆς εὐ-
φροσύνης ἐμφοροῦμενος τὴν κιθάρα πάλι σείω τοῦ
Πνεύματος καί θεῖον ὕμνον τραγουδῶ, γενέθλιον.

ᾠ ζευγος λογικῶν τρυγόνων⁴⁰, Ἰωακείμ καί
Ἄννα, τό σωφρονέστατον. Ἔσεῖς, τόν φυσικό νόμο
τῆς σωφροσύνης τηρήσαντες, τῶν ὑπέρ φύση κατη-
ξιώθητε· ἔχετε γεννήσει, γιά τόν κόσμο, Θεοῦ Μητέ-
ρα, ἄπειρη ἀνδρός. Ἔσεῖς, εὐσεβῶς καί ὀσίως, ἐντός
τῶν ὀρίων τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, πολιτευσάμε-
νοι, τὴν ἀνωτέραν τῶν ἀγγέλων καί τῶν ἀγγέλων
δεσπόζουσα θυγατέρα, τώρα, ἐγεννήσατε. ᾠ κο-
ριτσάκι ὠραιότατον καί γλυκύτατον, ᾧ κρίνο, πού
ἐφύτρωσες ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν⁴¹, ἀπό τὴν εὐγε-
νεστάτη καί βασιλικωτάτη ρίζα τοῦ Δαυΐδ. Διά Σοῦ
ἔχει πλουτίσει ἡ βασιλεία μέ τὴν Ἱερωσύνη· διά
Σοῦ νόμου μετάθεσις ἔγινε καί ἀνεκαλύφθη τό, ὑπό
τό γράμμα, κρυπτόμενον πνεῦμα, ἀφοῦ μετετέθη τό
ιερατικό ἀξίωμα ἐκ τῆς λευϊτικῆς φυλῆς στήν Δαυϊ-
τική⁴². ᾠ ρόδον, πού ἐφύτρωσες ἐξ ἀκανθῶν τῶν
Ἰουδαίων καί ἐγέμισες θείας εὐωδίας τά σύμπαν-
τα. ᾠ κόρη τοῦ Ἀδάμ καί Μητέρα τοῦ Θεοῦ. Μακα-
ρία ἡ μέση καί ἡ γαστέρα, ἐκ τῶν ὁποίων ἀνεβλά-
στησες. Μακάριες οἱ ἀγκάλες, πού σέ ἐβάστασαν,
καί χεῖλη, πού ἀπήλαυσαν τά ἀγνά σου φιλήματα,
μόνον τῶν γονέων σου, γιά νά εἶσαι καθ' ὅλα πάν-
τοτε παρθενέουσα.

40. Λουκ., 2, 24.

41. ᾠσμα, 2, 2.

42. Ἐβρ., 7, 11-14. Βλ. Β' Κορ., 3, 6.

6. Σήμερον, ἀρχή σωτηρίας γιά τόν κόσμον. «Ἄλα-
λάξατε τῷ Κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ, ἄσατε καί ἀγαλλ-
λιᾶσθε καί ψάλατε»⁴³. «Ἵψώσατε τήν φωνήν ὑμῶν,
ὑψώσατε, μή φοβῆσθε»⁴⁴, διότι ἐγεννήθη, χάριν
ἡμῶν, ἡ Μητέρα τοῦ Θεοῦ στήν ἀγία, προβατική
πύλη, ἐκ τῆς ὁποίας ἠυδόκησε, νά γεννηθῆ «ὁ ἀμνός
τοῦ Θεοῦ ὁ αἵρων τήν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου»⁴⁵.

Σκιρτήσατε ὄρη⁴⁶, λογικές φύσεις, πού ὑψώνεσθε
πρός τό ὕψος τῆς πνευματικῆς θεωρίας, διότι γεν-
νᾶται τό ὄρος Κυρίου, τό ἐμφανέστατον, πού ἀνέρχε-
ται καί ὑπερβαίνει παντός βουνοῦ καί παντός ὄρους⁴⁷,
ἀνθρώπων καί ἀγγέλων, τήν ὑψηλότητα, ἐκ τοῦ ὁποί-
ου ἠυδόκησε, νά ἀποσπασθῆ σωματικῶς, ἄνευ χει-
ρῶν, ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος, Χριστός, ἡ μία ὑπόστασις,
πού ἐνώνει τά πρὶν κεχωρισμένα⁴⁸. Θεότητα καί ἀν-
θρωπότητα, ἀγγέλους καί ἀνθρώπους, τούς ἐξ ἔθνῶν
καί τόν σαρκικόν Ἰσραήλ εἰς ἓνα πνευματικόν Ἰσ-
ραήλ. Ὅρος τοῦ Θεοῦ, ὄρος παχύ, ὄρος στερεό, ὄρος
εὐφορο. Τό «Θεῖον ἄρμα», τό περικυκλούμενο ἀπό
μυριάδες χερουβίμ, λέγω, καί σεραφίμ, πού ἀπολαμ-
βάνουν ἀφθονίαν ἀγαθῶν, μέ τήν Χάριν τοῦ Θεοῦ⁴⁹.
Ἡ κορυφή, ἡ τοῦ Σινᾶ ἀγιωτέρα, τήν ὁποία δέν σκε-
πάζει ὁ καπνός, τό σκότος, ἡ θύελλα καί τό τρομερό

43. Ψαλμ., 97, 4.

44. Ἦσ., 40, 9.

45. Ἰω., 1, 29.

46. Ψαλμ., 113, 4.

47. Μιχ., 4, 1.

48. Δαν., 2, 34-35· Ἐφεσ., 2, 14-20.

49. Ψαλμ., 67, 16-18.

πῦρ, ἀλλ' ἡ φωτιστικὴ τοῦ Παναγίου Πνεύματος ἔλλαμψη⁵⁰. Ἐκεῖ μὲν, ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἔγραψε σέ λίθινες πλάκες τὸν νόμο διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὡς διὰ δακτύλου. ἐν Αὐτῇ δέ, ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ τῶν αἱμάτων τῆς, ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἔλαβε σάρκα καὶ ἔδωκε Ἐαυτὸν στὴν ἰδική μας φύση, σωτηρίας δραστηκώτατον φάρμακο. Ἐκεῖ τό μάμμα, ἐν Αὐτῇ Ἐκεῖνος, πού ἔδωσε στό μάμμα τὴν γλυκύτητα⁵¹.

Ἄς ὑποκλιθῆ ἡ περίφημος σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου, τὴν ὁποῖαν κατεσκεύασε ὁ Μωϋσῆς, στὴν ἔρημο, ἐξ ὕλης πολυτίμου καὶ ποικίλης⁵² καὶ ἡ, πρὶν ἀπὸ αὐτὴν, σκηνὴ τοῦ Πατρὸς Ἀβραάμ⁵³ στὴν ἔμψυχο καὶ λογικὴ σκηνὴ τοῦ Θεοῦ, διότι αὐτὴ δέν ὑπῆρξε δοχεῖον τῆς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ οὐσιωδῶς, τῆς τοῦ Ἰοῦ τοῦ Θεοῦ ὑποστάσεως. Ἄς γνωρίσουν καλῶς, ὅτι δέν μποροῦν νὰ συγκριθοῦν πρὸς Αὐτὴν ἡ κιβωτός, ἡ κεκαλυμμένη παντοῦ μέ χρυσό, καὶ ἡ χρυσῆ στάμνα, ἡ φέρουσα τό μάμμα, καὶ ἡ λυχνία καὶ ἡ τράπεζα καὶ πάντα τὰ παλαιά⁵⁴, διότι αὐτὰ ἔχουν τιμηθῆ ἀπὸ τό Πρόσωπό Της, ὡς σκιές τοῦ ἀληθινοῦ Πρωτοτύπου.

7. Σήμερον, νέον τόμον κατεσκεύασε⁵⁵ ὁ πάντα ποιῶν, Θεοῦ Λόγος, ὁ Ὅποῖος ἀνέβλυσε ἐκ τῆς καρ-

50. Ἔξοδ., 19, 16-20· Λουκ., 1, 35.

51. Σοφ. Σολ., 16, 20-21.

52. Ἔξοδ., 26, 1 ἔξ.

53. Γεν., 18, 1.

54. Ἐβρ., 9, 1-5.

55. Ἦσ., 8, 1.

δίας τοῦ Πατρὸς⁵⁶, γιὰ νά γραφῆ ἐντός αὐτοῦ, μέ τήν γλῶσσα τοῦ Θεοῦ, διά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ὡς διά καλάμου, ὁ ὁποῖος ἐδόθη εἰς ἄνδρα, πού ἐγνώριζε γράμματα καί δέν τόν ἀνέγνωσε⁵⁷, διότι δέν ἐγνώρισε τήν Μαρία ὁ Ἰωσήφ, οὔτε αὐτοῦ τοῦ μυστηρίου τήν δύναμη⁵⁸.

ᾠ κοριτσάκι Ἰωακείμ καί Ἄννης, τό ἱερώτατον, πού διέφυγες ἀπαρατήρητο ἀπό τίς ἀρχές καί ἐξουσίες καί τά πεπυρωμένα βέλη τοῦ πονηροῦ⁵⁹, πού ἐπολιτεύθης στόν θάλαμο τοῦ Πνεύματος καί ἐτηρήθης ἄμωμο, διά νά γίνης νύμφη Θεοῦ καί μητέρα τοῦ φύσει Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. ᾠ κοριτσάκι ἱερώτατον, τό φερόμενον ἐπί τῶν μητρικῶν ἀγκαλιῶν καί φοβερὸν εἰς ὅλες τίς δυνάμεις τῆς ἀποστασίας. ᾠ κοριτσάκι ἱερώτατον, διά θηλασμοῦ γάλακτος τρεφόμενον καί ὑπὸ ἀγγέλων περιστοιχούμενον. ᾠ κοριτσάκι θεοπόθητον, ἡ δόξα τῶν γεννητόρων σου, σέ γενεαί γενεῶν μακαρίζουσι, ὡς προεῖπες ἐν ἀληθείᾳ⁶⁰. ᾠ κοριτσάκι ἄξιον τοῦ Θεοῦ, τό κάλλος τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, τῆς προμήτορος Εὐας ἡ ἐπανόρθωση, διά τῆς ἰδικῆς σου τεκνογονίας ἡ πεσοῦσα ἔχει ἀνορθωθῆ. Τῶν γυναικῶν ἡ λαμπρότης, διότι, ἂν καί ἡ πρώτη Εὐα ὑπέπεσε στήν παράβαση καί δι' αὐτῆς εἰσηλθε ὁ θάνατος, διακονήσασα τόν

56. Ψαλμ., 44, 1.

57. Ἦσ., 29, 9-12.

58. Ματθ., 1, 18-25.

59. Ἐφ., 6, 12-16.

60. Λουκ., 1, 48.

ὄφιν κατά τοῦ προπάτορος Ἀδάμ⁶¹, ἀλλ' ἡ Μαρία, ὑπηρετήσασα τήν θεία βουλή, τόν ἀπατήσαντα ὄφιν ἠπάτησε⁶² καί εἰς τόν κόσμον τήν ἀφθαρσίαν εἰσήγαγε.

ᾠ κοριτσάκι ἀειπάρθενο, πού δέν εἶχες ἀνάγκη ἀνδρός πρός σύλληψη, διότι ἔχει ὁ ὑπό σοῦ κυοφορηθεῖς Ἀἴδιον Πατέρα. ᾠ κοριτσάκι, γέννημα τῆς γῆς, πού ἐβάστασας τόν Κτίστη στίς Θεομητορικές ἀγκάλες σου. Ἡμιλλῶντο οἱ αἰῶνες· ποῖος θά καυχηθῆ γιά τήν γέννησή σου, ἀλλ' ἐνικουῶσε τῶν αἰῶνων τήν ἄμιλλαν ἡ προσωρισμένη βουλή τοῦ Θεοῦ, τοῦ Ποιήσαντος τούς αἰῶνας⁶³, καί ἔγιναν οἱ ἔσχατοι πρῶτοι· ἐκεῖνοι, πού ἔλαβον τήν ἀγαθή μοῖρα τῆς γεννήσεώς Σου.

ᾠ ὄντως τιμιωτέρα πάσης κτίσεως ἔγινες, διότι ἐκ Σοῦ μόνης ὁ Δημιουργός μερίδιον προσέλαβεν ἐκ τῆς ἰδικῆς μας φύσεως· τήν σάρκα Αὐτοῦ ἐκ τῆς σαρκός σου καί τό αἷμα Αὐτοῦ ἐκ τῶν αἱμάτων σου⁶⁴ καί γάλα τῶν μαστῶν σου ἐθήλασεν ὁ Θεός καί ἠνώθησαν τά χεῖλη σου μέ τοῦ Θεοῦ τά χεῖλη. ᾠ ἀκαταλήπτων καί ἀπορρήτων πραγμάτων! Σέ ἠγάπησε, διότι σέ προεγνώρισε ὁ τῶν ὄλων Θεός ἀξίαν, καί ἀγαπήσας σέ προώρισε καί στούς ἐσχάτους χρόνους⁶⁵ εἰς τό εἶναι σέ ἔφερε καί Θεοτόκον,

61. Ρωμ., 5, 12. Β' Κορ., 11, 3.

62. Γεν., 3, 15.

63. Ἑβρ., 1, 2.

64. Ἑβρ., 2, 14. Βλ. Ἑφес., 5, 30.

65. Α' Πέτρ., 1, 20.

Μητέρα και τροφόν τοῦ οικείου Υἱοῦ και Λόγου σέ ἀνέδειξε.

8. Λέγουν μὲν, ὅτι τὰ ἐναντία εἶναι φάρμακα τῶν ἐναντίων, ἀλλ' ἐκ τῶν ἐναντίων δέν προέρχονται τὰ ἐναντία, ἄν και, διά τῶν ἐναντίων, ἕκαστον πλάσμα πλέκει αὐτό, πού ἐκ φύσεως εἶναι, και ὄχι ἐκ περιουσίας· διότι, ὅπως διά τοῦ ἀγαθοῦ (Νόμου) κατεργαζομένη θάνατον, «καθ' ὑπερβολήν ἀμαρτωλός ἢ ἀμαρτία»⁶⁶, οὕτω και ὁ τῶν ἀγαθῶν αἴτιος, διά τῶν ἐναντίων, κατεργάζεται εἰς ἡμᾶς τό (ἀγαθόν) ἐκεῖνο, πού ὁ Ἰδιος ἐκ φύσεως εἶναι· «οὗ δέ ἐπλεόνασεν ἢ ἀμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἢ χάρις»⁶⁷. διότι, ἄν εἶχαμε φυλάξει τήν πρώτην πρός Θεόν κοινωνία, δέν θά καταξιωνόμεθα τῆς μεγαλυτέρας και παραδοξότερας. Τώρα δέ, διά μὲν τῆς ἀμαρτίας κατέστημεν ἀνάξιοι τῆς προτέρας κοινωνίας, μή φυλάξαντες αὐτό, πού ἐλάβομεν, μέ τήν συμπάθεια δέ τοῦ Θεοῦ, ἔχομε ἐλεηθῆ και προσληφθῆ. Εἶναι Δυνατός ὁ προσλαβών, νά διαφυλάξῃ τήν ἔνωση ἀδιάσπαστον.

Ἐπειδή ἐκπορνεύσασα ἐξεπόρνευσε πᾶσα ἡ γῆ και ὁ λαός Κυρίου, μέ πνεῦμα πορνείας, ἐπλανήθη ἀπό τοῦ Κυρίου, τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ⁶⁸, ὁ Ὅποιος τόν ἔκαμε ἰδικό του, «ἐν χειρὶ κραταιᾷ και ἐν βραχίονι ὑψηλῶ», και ἐξήγαγε ἐξ οἴκου δουλείας Φαραῶ⁶⁹

66. Ρωμ., 7, 13.

67. Ρωμ., 5, 20.

68. Ὡσηέ, 1, 2· 4, 12.

69. Ἔξ., 13, 14. Βλ. Ψαλμ., 135, 12-15. 77, 13.

καί διεπέρασε διά τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης καί ὀδήγησε μέ στύλο νεφέλης τήν ἡμέρα καί μέ φωτισμό στύλου πυρός ὅλη τήν νύκτα⁷⁰, καί ἐστράφη ἡ καρδιά αὐτῶν εἰς τήν Αἴγυπτο καί ἔγινε ὁ λαός Κυρίου μή λαός Αὐτοῦ, ὁ ἠλεημένος μή ἠλεημένος, ὁ ἠγαπημένος μή ἠγαπημένος, διὰ τοῦτο τώρα, παρθένος γεννᾶται, τῆς προγονικῆς πορνείας ἀντίπαλος, καί μνηστεύεται μέ τόν Θεόν καί γεννᾶ τοῦ Θεοῦ τόν Ἔλεον. Καί λαός Θεοῦ καθίσταται ὁ, πρίν, μή λαός καί ὁ μή ἐλεημένος ἐλεεῖται καί ὁ μή ἀγαπημένος ἀγαπᾶται⁷¹. Ἐξ αὐτῆς γεννᾶται ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ, ὁ Ἀγαπητός, εἰς τόν Ὅποιον ὁ Θεός Πατήρ ἠυδόκησε⁷².

9. Ἄμπελος μέ καλά κλήματα⁷³ ἐκ τῆς Ἄννης ἐβλάστησε καί σταφύλι γλυκύτητος ἤνθησε, πού πηγάζει νέκταρ γιά τούς χοϊκοῦς, εἰς ζωήν αἰώνιον. Ὁ Ἰωακείμ καί ἡ Ἄννα ἔσπειραν δι' ἑαυτούς «εἰς δικαιοσύνην» καί ἐθήρισαν καρπόν ζωῆς⁷⁴. Ἐφώτισαν ἑαυτούς μέ φῶς γνώσεως⁷⁵ καί Κύριον ἐξεζήτησαν καί ἤλθεν εἰς αὐτούς γέννημα δικαιοσύνης. Ἐχε θάρρος ἡ γῆ καί τά τέκνα τῆς Σιών, χαίρετε ἐν Κυρίῳ, τῷ Θεῷ ἡμῶν, ὅτι ἐβλάστησε ἡ ἔρημος· ἡ στεῖρα ἔφερε τόν καρπόν αὐτῆς⁷⁶. Ὁ Ἰωακείμ καί

70. Ἐξ., 13, 21-22. Βλ. Ψαλμ., 77, 14.

71. Ὡσηέ, 2, 25. Βλ. Ρωμ., 9, 25.

72. Ματθ., 3, 17.

73. Ὡσηέ, 1, 10.

74. Αὐτόθι, 10, 12.

75. Β' Κορ., 4, 6.

76. Ἰωήλ, 2, 21-23.

ἡ Ἄννα, ὡς ὄρη νοητά, ἐστάλαξαν γλυκασμόν⁷⁷. Εὐφραίνου, Ἄννα μακαριστή, διότι ἐγέννησες Κόρη αὐτή ἡ Κόρη θά γίνῃ Μήτηρ Θεοῦ, πύλη φωτός, πηγὴ ζωῆς καὶ τὸ τῶν γυναικῶν θά διαλύσῃ ἔγκλημα.

Αὐτῆς τῆς Κόρης τὸ Πρόσωπο θά ἰκετεύσουν οἱ πλούσιοι τοῦ λαοῦ⁷⁸. Αὐτὴν τὴν Κόρη θά προσκυνήσουν οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν, δῶρα φέροντες⁷⁹. Αὐτὴν τὴν Κόρη θά ὀδηγήσῃς στὸν Παμβασιλέα Θεόν, περιβεβλημένην, ὡς μέ κρόσσια χρυσᾶ, τὴν τῶν ἀρετῶν εὐπρέπειαν καὶ κεκοσμημένην μέ τὴν χάρι τοῦ Πνεύματος, τῆς ὁποίας ἡ δόξα προέρχεται ἔσωθεν⁸⁰. Δόξα μὲν πάσης γυναικὸς ὁ ἄνδρας τῆς, πού ἐπέρχεται ἔξωθεν, ἡ δὲ δόξα τῆς Θεοτόκου ἔσωθεν, ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας τῆς. Ὡ Κόρη ποθητὴ, τρισμακάριστε, «εὐλογημένη σύ ἐν γυναιξί καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου»⁸¹. Ὡ Κόρη, θυγατέρα τοῦ βασιλέως καὶ Μήτηρ· Θυγατέρα τοῦ βασιλέως Δαυΐδ καὶ Μήτηρ τοῦ Παμβασιλέως Θεοῦ. Ὡ θεῖον, ἔμφυχον ἄγαλμα, γιὰ τὸ ὁποῖον ἠὺφράνθη ὁ Δημιουργήσας Θεός⁸², νοῦν μὲν ἔχον θεοκυβέρνητον, πρὸς μόνον τὸν Θεόν ἐστραμμένον, ἐπιθυμίαν ἄπα-

77. Ἀμώς, 9, 13.

78. «Τὸ πρόσωπόν σου λιτανεύσουσιν οἱ πλούσιοι τοῦ λαοῦ». (Ψαλμ., 44, 13).

79. Αὐτόθι.

80. «Πᾶσα ἡ δόξα τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως ἔσωθεν, ἐν χροσσωτοῖς χρυσοῖς περιβεβλημένη, πεποικιλμένη». (Ψαλμ., 44, 14).

81. Λουκ., 1, 42.

82. Ψαλμ., 103, 31.

σαν, τείνουσαν πρὸς τό μόνον ἐφετόν καί ἀξιέραστον, τόν θυμόν ἐναντίον μόνης τῆς ἀμαρτίας καί τοῦ γεννήσαντος αὐτήν, ζωὴν ἀνωτέραν τῆς φύσεως· δέν ἔζης γιά τόν ἑαυτό σου, διότι δέν ἐγεννήθης γιά τόν ἑαυτό σου. Ὡς ἐκ τούτου, ἔζης γιά τόν Θεόν, γιά τόν Ὅποϊον ἤλθες εἰς τόν βίον, ὅπως τόν ὑπηρετήσης στήν παγκόσμιο σωτηρία, ὅπως ἡ ἀρχαία βουλή τοῦ Θεοῦ⁸³, τῆς τοῦ Λόγου σαρκώσεως καί τῆς ἡμῶν θεώσεως, διά Σοῦ πληρωθῆ. Ὅρεξη, νά τρέφουσαι μέ θείους λόγους καί μέ αὐτούς νά λιπαίνουσαι, «ὡς ἐλαία κατάκαρπος ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ»⁸⁴, ὡς «ξύλον τό πεφυτευμένον παρά τάς διεξόδους τῶν ὑδάτων»⁸⁵ τοῦ Πνεύματος, ὡς δένδρον τῆς ζωῆς, πού ἔδωκε τόν καρπόν αὐτοῦ εἰς καιρόν, ὑπό τοῦ Θεοῦ προωρισμένον· Θεόν ἐνσαρκωμένον, τήν αἰώνιον τῶν ἀπάντων ζωὴν⁸⁶. Πάντα λογισμόν, πού τρέφει καί ὠφελεῖ τήν ψυχὴν, ἔλκουσα καί πάντα περιττόν καί ψυχοβλαβῆ ἀπορρίπτουσα, πρίν τόν γευθῆς. Ὅφθαλμοί ἐστραμμένοι «διά παντός πρὸς τόν Κύριον»⁸⁷, φῶς βλέποντες ἀέναον καί ἀπρόσιτον. Ὡτα τούς θείους λόγους ἐπακούοντα καί μέ τήν κιθάρα τοῦ Πνεύματος εὐφραινόμενα, διά τῶν ὁποίων ὁ Λόγος εἰσηλθε, γιά νά σαρκωθῆ. Ρίνες, πού ἐθέλγοντο ἀπό τήν ὀσμὴ τῶν μύρων τοῦ Νυμφί-

83. Ἦσ., 25, 1.

84. Ψαλμ., 51, 10.

85. Ψαλμ., 1, 3.

86. Ἀποκ., 22, 2.

87. Ψαλμ., 24, 15.

ου, ὁ Ὅποιος εἶναι μύρον θεῖον, ἐκουσίως κενούμενον, καί χρίον τήν Ἐαυτοῦ ἀνθρωπίνη φύση· «μύρον ἐκκενωθέν τό ὄνομά σου», λέγει ἡ ἁγία Γραφή⁸⁸. Χείλη ὑμνοῦντα τόν Κύριον καί κολλώμενα στά χεῖλη Αὐτοῦ. Γλῶσσα καί φάρυγξ, πού διέκριναν τούς θείους λόγους καί ἐνεφοροῦντο ἀπό θεϊκή γλυκύτητα⁸⁹. Καρδία καθαρά καί ἀμόλυντος, βλέπουσα καί ποθοῦσα Θεόν τόν ἀόρατον⁹⁰. Κοιλία, στήν ὁποίαν ὁ ἀχώρητος κατοίκησε, καί μαστοί γάλακτος, ἐκ τῶν ὁποίων ἐτράφη Θεός, τό παιδίον Ἰησοῦς. Πύλη Θεοῦ ἀειπαρθενεύουσα. Χεῖρες, Θεόν φέρουσαι καί γόνατα θρόνος, τῶν Χερουβίμ ὑψηλότερος, διά τῶν ὁποίων ἐνεδυναμώθησαν χεῖρες ἐξασθνημέναι καί γόνατα παραλελυμένα⁹¹. Πόδες, πού ὀδηγοῦντο ὑπό τοῦ θεοῦ νόμου, ὡς μέ λύχνο φωτός⁹², καί ὀπίσω αὐτοῦ ἀνεπιστρόφως τρέχοντες, ἕως ὅτου εἴλκυσαν πρὸς τήν ποθοῦσαν τόν Ποθούμενον. Ὅλη νυμφών τοῦ πνεύματος, ὅλη πόλη Θεοῦ ζῶντος, τήν ὁποίαν εὐφραίνουν τοῦ ποταμοῦ τά ρεύματα⁹³, τῶν τοῦ Πνεύματος χαρισμάτων τά κύματα. Ὅλη ὠραία, ὅλη πλησίον Θεοῦ⁹⁴, διότι Αὐτή ἀναβάσα ὑπεράνω τῶν χερουβίμ καί ἀνυψωθείσα ὑπεράνω τῶν σεραφείμ, πλησίον τοῦ Θεοῦ παρίσταται.

88. ᾠασμα, 1, 3.

89. Ψαλμ., 118, 103.

90. Ματθ., 5, 8.

91. Ἡσ., 35, 3.

92. Ψαλμ., 118, 105.

93. Ψαλμ., 45, 5.

94. ᾠασμα, 4, 7· 6, 4.

10. Ὡ θαῦμα, πάντων θαυμάτων ὑπέρτερον· γυναῖκα εὐρίσκεται ὑπεράνω τῶν Σεραφεῖμ, διότι ὁ Θεός ἐφανερώθη (ὡς ἄνθρωπος), «βραχύ τι παρ' ἀγγέλους ἠλαττωμένος»⁹⁵. Σιώπα, Σολομών σοφώτατε, καὶ νά μή λέγῃς «οὐδέν καινόν ὑπό τόν ἥλιον»⁹⁶. Ὡ παρθένε Θεοχαρίτῳτε, ναός Θεοῦ ὁ ἅγιος, τόν ὁποῖον ὁ πνευματικός Σολομών, ὁ ἄρχοντας τῆς εἰρήνης, κατασκευάσας κατώκησε, μή καλλωπιζόμενος μέ χρυσό καί λίθους ἀψύχους, ἀλλ' ἀντί χρυσοῦ, λάμπων διά τοῦ Πνεύματος, ἀντί δέ λίθων τιμίων, ἔχων τόν πολύτιμον μαργαρίτη Χριστόν⁹⁷, τόν ἄνθρακα τῆς Θεότητος, τόν Ὅποῖον, καθικέτευε, νά ἐγγίση τά χεῖλη μας, ὥστε καθαρθέντες, Αὐτόν, σὺν τῷ Πατρὶ καί τῷ Πνεύματι, νά ὑμνήσωμεν ἀνακράζοντες: «Ἅγιος, Ἅγιος, Ἅγιος, Κύριος σαβαώθ»⁹⁸, μία φύση Θεότητος, εἰς τρεῖς ὑποστάσεις. Ἅγιος ὁ Θεός καί Πατήρ, ὁ εὐδοκήσας ἐν σοί καί ἐκ σοῦ νά τελεσθῆ τό μυστήριον, πού προώρισε, πρό καταβολῆς κόσμου⁹⁹. Ἅγιος ἰσχυρός, ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ καί Θεός ὁ Μονογενής, σέ πρωτότοκον προαγαγών, ἐκ στείρας μητρὸς σήμερον, ὅπως μονογενής ὢν ἐκ Πατρὸς καί «Πρωτότοκος πάσης

95. «Τόν δέ βραχύ τι παρ' ἀγγέλους ἠλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν διά τό πάθημα τοῦ θανάτου, δόξη καί τιμῇ ἐστεφανωμένον, ὅπως χάριτι Θεοῦ ὑπέρ παντός γεύσῃται θανάτου». (Ἐβρ., 2, 9). Βλ. φαλμ., 8, 5-6.

96. Ἐκκλ., 1, 9.

97. Ματθ., 13, 45-46.

98. Ἦσ., 6, 3-7.

99. Α' Κορ., 2, 7.

κτίσεως»¹⁰⁰, Μονογενής ἐκ σοῦ γεννηθῆ, Παρθένου Μητρός, «Πρωτότοκος ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς»¹⁰¹, παρομοίως μέ ἡμᾶς, ἐκ σοῦ κοινωνήσας αἵματος καί σαρκός¹⁰². Ἀλλά δέν σέ προήγαγε ἐκ μόνου Πατρός ἢ ἐκ μόνης μητρός, γιά νά διαφυλαχθῆ εἰς Σέ, τόν μόνο Μονογενῆ, τό κατά πάντα μονογενές· Αὐτός γάρ Μόνος εἶσαι, ἐκ Μόνου Πατρός, Μονογενής καί ἐκ μόνης Μητρός. Ἅγιος ἀθάνατος, τό Πανάγιον Πνεῦμα, μέ τήν δρόσο τῆς Θεότητός Του, σέ διεφύλαξε ἀδαπάνητον ἀπό τό θεῖον πῦρ, διότι τοῦτο ὑπαινίσσετο καί ἡ τοῦ Μωϋσέως βάτος¹⁰³.

11. Χαῖρε πύλη προβατική, τῆς τοῦ Θεοῦ Μητρός ὁ ἱερώτατος Ναός. Χαῖρε πύλη προβατική, τῆς Βασιλίδος τό προγονικό κατάλυμα¹⁰⁴. Χαῖρε πύλη προβατική, τῶν τοῦ Ἰωακείμ προβάτων κάποτε ἡ μάνδρα, τώρα δέ τῆς λογικῆς τοῦ Χριστοῦ ποιμνης οὐρανομίμητος Ἐκκλησία, ἡ ὁποία, κάποτε μέν, μία φορά τόν χρόνο, τοῦ Θεοῦ δεχομένη τόν ἄγγελον, τόν τά νερά ταρασσοντα, ἕνα ἐνισχύοντα καί τῆς συνεχούσης ἀπαλλάσσοντα νόσου¹⁰⁵, τώρα δέ πλή-

100. Ἰω., 1, 14-18. Κολ., 1, 15.

101. Ρωμ., 8, 29.

102. Ἐβρ., 2, 14.

103. Ἐξ., 3, 2.

104. Ἡ πύλη ἐλέγετο «προβατική», διότι δι' αὐτῆς ὁδηγοῦσαν οἱ Ποιμένες τά πρόβατά τους, ἔξω τῆς πόλεως. Πλησίον αὐτῆς ἦτο ἡ οἰκία τοῦ Ἰωακείμ καί τῆς Ἄννης, ὅπου ἐγεννήθη ἡ Θεοτόκος.

105. Πλησίον τῆς «προβατικῆς πύλης», ὑπῆρχε λίμνη, ἡ ἐπιλεγόμενη Ἐβραϊστί «Βηθσεδά». (Ἰω., 5, 2).

θη οὐρανίων δυνάμεων ἔχουσα, ὑμνούντων μέ ἡμᾶς τὴν Θεομήτορα, τὴν τῶν θαυμάτων ἄβυσσον, τὴν πηγὴ τῆς παγκοσμίου ἰάσεως, ἡ Ὅποια δέν ἐδέχθη, ὡς λειτουργόν, ἄγγελον, ἀλλά τόν «τῆς μεγάλης βουλῆς»¹⁰⁶ Ἄγγελον, ὁ Ὅποιος κατέβασε βροχὴν ἀγαθότητος, ὡς ἐπὶ πόκον μαλλίου¹⁰⁷, ἀθορύβως, καὶ πᾶσα τὴν φύση, πού ἐνόσησε καὶ πρὸς φθοράν ἀπέκλινε, ἐπανόρθωσε πρὸς ὑγείαν ἄνοσο καὶ ζωὴν ἀγέραστον. Χάρις εἰς Αὐτόν, ὁ παράλυτός σου ἀνεπήδησε¹⁰⁸. Εἶθε νὰ χαίρης, προβατικῆ, τιμία πύλη, καὶ ἡ χάρις σου ν' αὐξάνη.

Χαῖρε Μαρία, γλυκυτάτη τῆς Ἄννης κορούλα: πρὸς σέ πάλιν ὁ πόθος μέ ἐλκύει. Πῶς νὰ ἐξεικονίσω τό σεμνότατο βάδισμά σου; Πῶς τὴν στολή; Πῶς τό χαρίεν τοῦ προσώπου σου; Γηραλέο φρόνημα εἰς νεανικό σῶμα. Στολή κοσμία, πᾶσαν πολυτέλειαν καὶ μαλθακότητα ἀποφεύγουσα. Βῆμα σεμνό καὶ ἀτάραχο καὶ ἀπηλλαγμένο νωθρότητας. ἦθος σοβαρό, ἀνάμεικτο μέ ἰλαρότητα, στούς ἄνδρες ἀπρόσιτον καὶ μάρτυς ὁ φόβος, πού ἐπῆλθε μέ τόν ἀσυνήθη τοῦ ἀγγέλου χαιρετισμό. Στούς γονεῖς εὐπειθής καὶ ὑπάκουος. Φρόνημα ταπεινό, μέ θεωρίες ὑψηλότετες. Λόγος ἰλαρός, ἐξ ἀοργήτου ψυχῆς προφερόμενος. Καί τί ἄλλο, παρά ἄξιον τοῦ Θεοῦ κατοικητήριον; Σέ ἀξίως πᾶσαι αἱ γενεαὶ μακαρίζουν, ὡς ἐπίλεκτον δόξαν τῆς ἀνθρωπότητος. Σύ ἱερέων

106. Ἑσ., 9, 6.

107. Κριτ., 6, 39. Ψ'αλμ., 71, 6.

108. Ἑσ., 35, 6. Ἰω., 5, 2-94.

τό καύχημα, βασιλέων τό στήριγμα, χριστιανῶν ἡ ἐλπίς, παρθενίας πολύκαρπο φύτευμα· διά Σοῦ τῆς παρθενίας τό κάλλος ἔχει πλατυνθῆ. «*Εὐλογημένη σύ ἐν γυναιξί καί εὐλογημένος ὁ καρπός τῆς κοιλίας σου*»¹⁰⁹. Οἱ ὁμολογοῦντές σε Θεοτόκον εἶναι εὐλογημένοι καί οἱ ἀρνούμενοι κατηραμένοι.

12. Ὡ Ἱερά συζυγία, Ἰωακείμ καί Ἄννα, δέχου παρ' ἐμοῦ τοῦτον τόν λόγον, τόν ἀφιερωμένον στό γενέσιον τῆς θυγατρὸς σας. Ὡ Κόρη Ἰωακείμ καί Ἄννης καί Δέσποινα, δέχου λόγον δούλου ἀμαρτωλοῦ, ἀλλά διαπύρως ποθοῦντος καί σεβομένου καί κεκτημένου Σέ μόνην ἐλπίδα χαρᾶς, τοῦ βίου προστάτιν καί πρὸς τόν Ἰῖόν Σου διαλλακτὴν καί σωτηρίας ἀρραβῶνα βέβαιον. Διασκόρπισον τό τῶν ἀμαρτημάτων φορτίον καί τό ἐπισκοτίζον τόν νοῦν μου νέφος καί τὴν ὕλική παχύτητα διάλυσον. Παῦσον τοὺς πειρασμούς. Κυβέρνησον αἰσίως τόν βίον μου καί πρὸς τὴν ἄνω χειραγώγησον μακαριότητα. Βράβευσον τόν κόσμον σου μέ εἰρήνην καί πάντας τοὺς κατοίκους αὐτῆς τῆς πόλεως μέ τελείαν εὐφροσύνην καί σωτηρίαν αἰώνιον, ἰκεσίαις τῶν γονέων σου καί παντός τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας. Γένοιτο, γένοιτο. «*Χαῖρε κεχαριτωμένη ὁ Κύριος μετὰ σοῦ· εὐλογημένη σύ ἐν γυναιξί καί εὐλογημένος ὁ καρπός τῆς κοιλίας σου*»¹¹⁰, Ἰησοῦς Χριστός, ὁ τοῦ Θεοῦ Ἰῖός. Εἰς Αὐτόν ἡ δόξα, σὺν τῷ Πατρὶ καί Ἁγίῳ Πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

109 Λουκ., 1, 42.

110. Λουκ., 1, 28· 42.

ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ
ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ
ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΝΣΕΠΤΟΝ
ΚΟΙΜΗΣΙΝ ΤΗΣ ΘΕΟΜΗΤΟΡΟΣ*

1. «Μνήμη δικαίων μετ' ἐγκωμίων»¹ γίνεται, λέγει ὁ σοφώτατος Σολομών· «Τίμιος ἐναντίον Κυρίου ὁ θάνατος τῶν Ὁσίων αὐτοῦ», προεῖπε ὁ Θεοπάτωρ Δαυΐδ². Ἐάν λοιπόν ἀπάντων τῶν δικαίων ἡ μνήμη μετ' ἐγκωμίων γίνεται, στήν πηγῆν τῆς δικαιοσύνης καί στῆς ὁσιότητος τόν θησαυρόν ποιός δέν θά προσφέρῃ τόν ἔπαινον; Ὅχι, γιά νά τήν δοξάσῃ, ἀλλά γιά νά δοξασθῇ μέ δόξαν αἰωνίαν; διότι δέν ἔχει ἀνάγκη τῆς ἐξ ἡμῶν δόξης τό σκῆνωμα τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἡ πόλις τοῦ Θεοῦ, περί τῆς Ὅποίας ἐλέχθησαν λόγια δεδοξασμένα, καθώς λέγει πρὸς Αὐτήν ὁ θεῖος Δαυΐδ: «δεδοξασμένα ἐλαλήθη περί σοῦ, ἡ πόλις τοῦ Θεοῦ»³. Ποίαν νά ἐκλάβω-

* Τό ἀνωτέρω πρῶτον ἐγκώμιον καί τά δύο ἐπόμενα ἐξεφωνήθησαν παρά τόν τάφον τῆς Θεοτόκου, στήν Γεθσημανῆ.

1. Παρ., 10, 7.

2. Ψαλμ., 115, 6.

3. Ψαλμ., 86, 3.

μεν ὡς πόλιν τοῦ ἀοράτου καί ἀπεριγράπτου Θεοῦ, τοῦ τά πάντα περιέχοντος στήν ἰδία παλάμη, παρά τήν μόνη, ὄντως ὑπερφυῶς καί ὑπερουσίως, τόν Ὑπερουσίον τοῦ Θεοῦ Λόγον καί Θεόν, ἀπεριγράφτως, χωρήσασαν, περί τῆς Ὅποίας ὁ προφήτης ἐμπνευσμένος ὑπό τοῦ Κυρίου, ἔχει λαλήσει λόγια ἔνδοξα; διότι τί ἐνδοξότερον ἀπό τήν ἀποδοχή τῆς τοῦ Θεοῦ ἀρχαίας, ἀληθινῆς βουλῆς⁴;

2. Αὐτήν, μήτε ἀνθρωπίνη γλῶσσα, μήτε ἀγγέλων νοῦς, ὑπερκόσμιος, δύναται, κατ' ἀξίαν, νά ἐγκωμιάσῃ, διά τῆς Ὅποίας δίδεται ἡ δυνατότης, νά καθρεπτισθῇ εἰς ἡμᾶς ἡ δόξα τοῦ Κυρίου⁵. Τί λοιπόν; Θά σιγήσωμεν ἄραγε, διότι δέν δυνάμεθα κατ' ἀξίαν, νά τήν ἐγκωμιάσωμεν, συστελλόμενοι ὑπό τοῦ φόβου; Ἐλάχιστα. Νά ἀπλώσωμε τό πόδι μας ὑπερβαίνοντες τά σκαλοπάτια – κατὰ τό λεγόμενον – τοὺς οἰκείους νά ἀγνοήσωμε ὄρους καί νά ἐγγίσωμε τά ἄθικτα, ἀποτινάξαντες τόν χαλινό τοῦ φόβου; Οὐδὲ ὅλως. Μᾶλλον δέ τόν φόβο μέ τόν πόθον ἀναμειγνύοντες καί σύνθετον, ἐκ τῶν δύο, ἕνα πλέξαντες στέφανον, μεθ' ἱερᾶς εὐλαβείας, μέ τρέμουσα χεῖρα καί ποθοῦσα ψυχή, στήν Βασίλισσα Μητέρα καί εὐεργέτιδα πάσης τῆς φύσεως, εὐγνωμόνως, ὡς ὀφειλῆν, ἄς ἀποτίσωμε τῆς διανοίας μας τό εὐτελές καί πρῶτιστο δῶρο. Διότι ἱστορεῖται, ὅτι κάποιοι ἀγρότες, πού μέ τά βόδια καί τά ἄροτρα διήνοιγον τοὺς αὐλακας τῆς γῆς, εἶδον Βασιλέα διερχόμενον, σεμνῶς μέ τήν βασι-

4. Ἦσ., 25, 1.

5. Β' Κορ., 3, 18.

λικήν πορφύρα κοσμούμενον, λάμποντα μέ τήν αίγλη τοῦ διαδήματος καί περικυκλούμενον ἀπό ἄπειρο πλῆθος σωματοφυλάκων. Μετά, ἐπειδή δέν ὑπῆρχε τίποτε, γιά νά προσφέρουν, ὡς δῶρο, στόν βασιλέα, ἕνας, γρήγορα, ἐπῆρε μέ τά χέρια του νερό τρεχούμενο, (διότι ἔρρεε, ἐκεῖ κοντά τό νερό ἀφθόνως) καί τό προσέφερε, ὡς δῶρο, στόν Αὐτοκράτορα. Πρός τόν ὁποῖον εἶπεν ὁ Βασιλεύς: Τί εἶναι τοῦτο, παιδί μου; Ὁ δέ τοῦ ἀπεκρίθη μέ θάρρος: Ὅτι ὑπάρχει κοντά μου, τοῦτο προσέφερα, ἀφοῦ ἔκρινα, ὡς ἄριστον, νά μή συγκαλυφθῆ ἡ προθυμία μου ἀπό τήν ἔνδεια, διότι ἐσύ δέν ἔχεις ἀνάγκη τῶν δώρων μας, οὔτε θέλεις κάτι ἄλλο, ἐκ τῶν ἰδικῶν μας, παρά τήν εὖνοια. Αὐτό, πού πράττω, εἶναι δι' ἡμᾶς χρέος καί ἔπαινος, διότι ἡ δόξα γνωρίζει, νά ἐπακολουθῆ, εἰς πολλά, τούς εὐγνώμονας. Τότε ὁ βασιλεύς, ἀφοῦ ἐθαύμασε, ἐπήνεσε μέν τήν σοφία, ἀπεδέχθη δέ μετ' εὐμενείας τήν προθυμία καί ἀντήμειψε αὐτόν διά πλείστων δωρεῶν. Ἐάν λοιπόν ἐκεῖνος, ὁ ἐπηρμένος τύραννος, προτίμησε τήν εὖνοια ἀπό τά πολυτελῆ δῶρα, Αὐτή, ἡ ὄντως ἀγαθή Δέσποινα, ἡ τοῦ μόνου ἀγαθοῦ Θεοῦ Μήτηρ, τοῦ Ὁποίου ἡ συγκατάβαση εἶναι ἄπειρος, τοῦ προτιμήσαντος τά δύο λεπτά (τῆς χήρας)⁶ ἀπό τίς πολυτελεῖς προσφορές, δέν θά ἀπεδεχθῆ, περισσότερο ἀπό ἡμᾶς, τήν πρόθεση, μή κρίνουσα τήν δύναμη; Ναι, βεβαίως, θά τήν ἀποδεχθῆ ἀνταποδίδουσα τά ἀσύγκριτα. Ἀφοῦ λοιπόν τό λέγειν εἶναι ἐξάπαντος ἀναγκαῖον, γιά νά ἀποδοθῆ,

6. Μᾶρκ., 12, 42-44.

ὡς ἀφιέρωμα, τό χρέος, ἐμπρός, ἅς στρέψωμεν τὸν λόγον πρὸς Αὐτήν, λέγοντες:

3. Πῶς νά σέ ὀνομάσωμε, Δέσποινα; Μέ ποῖα λόγια νά σέ προσφωνήσωμε; Μέ ποῖα δέ ἐγκώμια νά στέψωμε τήν ἱεράν καί δεδοξασμένη κεφαλή σου, τήν ἀγαθοδοτίδα, τήν πλουτοδοτειρα, τοῦ ἀνθρωπίνου γένους τό ἐγκαλλώπισμα, τό καύχημα πάσης τῆς κτίσεως, διὰ τήν ὁποῖαν ἔχει ἀληθῶς μακαρισθῆ; Διότι Ἐκεῖνον, πού δέν ἐχωροῦσε πρῖν, διὰ Σοῦ τόν ἔχει χωρέσει. Ἐκεῖνος, πού δέν ἦτο δυνατόν, νά ἀτενίσῃ, διὰ Σοῦ καθρεπτίζεται εἰς ἡμᾶς, μέ ἀκάλυπτο τό ἐσωτερικό μας πρόσωπο⁷.

Ἄνοιξον ἡμῶν, ὦ Λόγε Θεοῦ, τό βραδύγλωσσο στόμα. Δῶσε, μέ τό ἄνοιγμα τῶν χειλέων μας, χαριέστατον λόγον⁸. Ἐμπνευσον εἰς ἡμᾶς τήν τοῦ Πνεύματος χάριν, διὰ τῆς ὁποίας ἀλιεῖς ρητορεύουν καί ἀγράμματοι σοφίαν λαλοῦν, τήν ὑπέρ ἀνθρώπων, ἵνα καί ἡμεῖς, οἱ ἰσχνόφωνοι, δυνηθῶμεν τῆς φιλτάτης Μητρὸς σου τά μεγαλεῖα, ἄν καί ἀμυδρῶς, νά ἐπαινέσωμεν.

Αὐτή, ἐκλελεγμένη ἐκ γενεῶν ἀρχαίων, μέ προαιώνιον βουλή καί εὐδοκία τοῦ Σέ, ἀχρόνως, ἀρρεύστως καί ἀπαθῶς, γεννήσαντος Θεοῦ καί Πατρὸς ἰλασμόν καί σωτηρία, δικαιοσύνην καί ἀπολύτρωσιν⁹, Σέ, τήν ἐκ Ζωῆς Ζωήν, τό ἐκ τοῦ Φωτός Φῶς, τόν ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ Θεόν ἀληθινόν, ἐξ αὐτῆς ἐν-

7. Β' Κορ., 3, 18.

8. Ἐφ., 6, 19.

9. Α' Ἰω., 4, 10· Α' Κορ., 1, 30.

σαρκωμένον, ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων¹⁰, ἐγέννησε· Αὐτῆς ὁ τόκος παράδοξος, ἡ γέννηση ὑπὲρ φύσιν καὶ ἔννοιαν καὶ διὰ τὸν κόσμον σωτήριος, ἡ κοίμησις ἔνδοξος καὶ ὄντως ἱερά καὶ πανεύφημος.

Αὐτὴν ὁ Πατὴρ μὲν προώρισε, οἱ Προφῆτες δέ, διὰ τοῦ Πνεύματος, προεκήρυξαν, ἡ δὲ τοῦ Πνεύματος ἁγιαστικὴ δύναμις ἐπιφοιτήσασα ἐκαθάρισε καὶ ἠγίασε καί, τρόπον τινα, προεπότισε. Καὶ τότε Σὺ, «ὁ τοῦ Πατρὸς ὄρος τε καὶ λόγος»¹¹, ἀπεριγράπτως κατώκησας ἐντὸς τῆς, ἀνακαλῶν τὴν φύσιν μας ἀπὸ τὴν ἐσχάτη κατάπτωση πρὸς τὸ ἄπειρον ὕψος τῆς ἀπείρου καὶ ἀκαταλήπτου Θεότητος. Αὐτῆς τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τὴν ἀπαρχήν, ἐκ τῶν πανάγνων καὶ ἀχράντων καὶ παναμώμων αἱμάτων τῆς ἁγίας Παρθένου ἀναλαβῶν, σάρκα ἐμψυχωμένη μὲ ψυχὴ λογικὴ καὶ νοερά, διὰ σέ κατεσκευάσες· τῆς ἔδωσες ὑπόστασις μέσα στὸν Ἐαυτὸ Σου καὶ ἐγίνες τέλειος ἄνθρωπος, χωρὶς νὰ παύσης, νὰ εἶσαι τέλειος Θεός, Ὁμοούσιος μὲ τὸν Πατέρα Σου, ἀλλὰ προσέλαβες τὴν ἀσθένειά μας διὰ τὴν ἄφατον εὐσπλαγχνία Σου. Καὶ προῆλθες ἐξ αὐτῆς, εἰς Χριστός, εἰς Υἱός, Θεός καὶ ἄνθρωπος ὁ Αὐτός, Θεός μαζί τέλειος καὶ ἄνθρωπος τέλειος, ὅλος Θεός καὶ ὅλος ἄνθρωπος, μία ὑπόστασις σύνθετος, ἐκ δύο φύσεων τελείων, Θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος, καὶ εἰς δύο φύσεις τελείας, Θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος, ὄχι γυμνός Θεός οὔτε

10. Α' Πέτ., 1, 20.

11. Ἡ ἔκφρασις εἶναι τοῦ Γρηγορίου Θεολόγου. (Βλ. Λόγος 45, 9, PG 36, 633-6).

φιλός ἄνθρωπος, ἀλλ' εἷς Υἱός Θεοῦ καί Θεός ἐν-
σαρκωμένος Ὁ Αὐτός, Θεός ὁμοῦ τε καί ἄνθρωπος,
χωρίς νά ὑποστῆς σύγχυση, οὔτε νά ὑπομείνης διαί-
ρεση, φέρων ἐντός Σου τῶν ἑτερουσιῶν δύο φύσεων
ὑποστατικῶς ἡνωμένων, ἀσυγχύτως καί ἀδιαιρέτως,
τίς φυσικές ιδιότητες· τό κτιστόν καί τό ἄκτιστον, τό
θνητόν καί τό ἀθάνατον, τό ὁρατόν καί τό ἀόρατον,
τό περιγραφτόν καί ἀπερίγραφτον, θεῖο θέλημα καί
ἀνθρώπινο θέλημα, θεῖαν ἐνέργειαν καί ἀνθρωπίνην
ἐνέργεια, αὐτεξούσια καί τά δύο, τό θεῖον ὡσαύτως
καί ἀνθρώπινον, τά θεῖα θαύματα καί τά ἀνθρώπινα
πάθη, τά φυσικά, λέγω, καί ἀδιάβλητα.

Ὅλον τόν Ἀδάμ, τόν πρό τῆς παραβάσεως, τόν
ἁμαρτίας ἐλεύθερον, ἀνέλαβες, Δέσποτα, διά σπλάγγ-
χνα ἐλέους Σου· σῶμα, ψυχή, νοῦν καί τά τούτων
φυσικά ιδιώματα, γιά νά χαρίσης εἰς ὅλη τήν ὑπαρ-
ξή μου τήν σωτηρία, διότι ὄντως «τό ἀπρόσληπτον
ἀθεράπευτον»¹², καί οὔτω «μεσίτης Θεοῦ καί ἀν-
θρώπων»¹³ γενόμενος τήν ἔχθραν ἔλυσες καί στόν
Πατέρα Σου τούς ἀποστάτας προσήγαγες, τό πε-
πλανημένον ἐπέστρεψες, τό ἐσκοτισμένον ἐφώτι-
σες, τό συντετριμμένον ἀνεκαίνισες, τό φθαρτόν εἰς
ἀφθαρσίαν μετέβαλες. Τῆς πολυθέου πλάνης τήν
κτίση ἐλευθέρωσες. Τέκνα Θεοῦ τούς ἀνθρώπους
κατέστησες¹⁴, κοινωνούς τῆς θείας δόξης Σου τούς

12. Ἐκφραση Γρηγορίου Θεολόγου. Βλ. Ἐπιστολή 101
(Κατά Ἀπολλιναρίου), Migne, P.G. 37, 181-4.

13. Α΄ Τιμ., 2, 5.

14. Ἰω., 1, 12.

ἀτιμασμένους ἀνέδειξες. Τόν καταδικασθέντα εἰς τὰ τῆς γῆς καταχθόνια «ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καί ἐξουσίας»¹⁵ ἀνύψωσες τόν καταδικασθέντα, νά ἐπιστρέψῃ στή γῆ, (ἐξ ἧς ἐλήφθη)¹⁶, καί νά κατοικήσῃ στόν ἄδη, τόν συνεκάθισες, ἐν τῷ Προσώπῳ Σου, στόν θρόνο τόν βασιλικόν. Ποῖος λοιπόν τῶν ἀπείρων τούτων ἀγαθῶν, τῶν ὑπέρ πάντα νοῦν καί κατάληψη, ἐργαστήριον ἔγινε; Οὐχί, ἡ Σέ τεκοῦσα ἀειπάρθενος;

5. Βλέπετε, Φιλόθεοι Πατέρες καί ἀδελφοί, τῆς παρουσίας ἡμέρας τήν χάριν; θεωρεῖτε τῆς νῦν ἐγκωμιαζομένης τό ὑψηλόν καί σεβάσιμον; Δέν εἶναι φρικτά αὐτῆς τά μυστήρια; Δέν εἶναι πλήρη θαύματος; Μακάριοι οἱ βλέποντες, ὡς εἶναι δυνατόν καί πρεπωδέστατον, νά ἴδουν. Μακάριοι αὐτοί, πού ἔχουν ἀποκτήσει νοεράν αἴσθησι. Ποῖαι φωτός ἀστραπαί τήν παροῦσα νύκτα καταλαμπρύνουν. Ποῖαι ἀγγέλων δορυφορίαι τήν τῆς ζωαρχικῆς Μητροῦς κατακοσμοῦν κοίμησι. Ποῖαι Ἀποστόλων θεηγορίαι τήν κηδεῖα τοῦ θεοδόχου σώματος μακαρίζουν. Πῶς ὁ τοῦ Θεοῦ Λόγος, ὁ δι' εὐσπλαγχνίαν ἄφατον καταδεξάμενος, νά γίνῃ Υἱός Αὐτῆς, μέ τίς δεσποτικές παλάμες Του τήν παναγίαν αὐτήν καί θειοτάτη μητέρα ὑπηρετῶν, τήν ἱεράν ψυχὴν Αὐτῆς ὑποδέχεται. Ὡ ἀγαθοῦ Νομοθέτου! Ἐνῶ δέν ὑπόκειται στόν νόμο, τόν νόμο πληροῖ, τόν ὁποῖον Αὐτός ἐθέσπισε, διότι Αὐτός ἐνομοθέτησε, νά ἀπονέμουν

15. Ἐφ., 1, 21.

16. Γεν., 3, 19.

τά παιδιά τό χρέος στους γονείς: «Τίμα, λέγει, τόν Πατέρα καί τήν μητέρα σου»¹⁷. Ὅτι δέ τοῦτο εἶναι ἀληθές, εἶναι φανερό στόν καθένα, ἀκόμη καί στόν μυημένο, ἔστω καί λίγο, στους θεῖους λόγους τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Διότι, ἐάν, ὡς λέγει ἡ θεία Γραφή, «ψυχαί δικαίων ἐν χειρί Θεοῦ»¹⁸, οὐχί αὐτή, ἔτι μᾶλλον, εἰς χεῖρας τοῦ Υἱοῦ καί Θεοῦ Αὐτῆς τήν ψυχήν παρατίθεται; Ἀληθής ὁ λόγος καί πάσης ἀντιλογίας ὑπέρτερος.

Ἄλλ' ἐάν εἶναι δεκτό, ἅς διεξέλθωμε, ὡς εἶναι εἰς ἡμᾶς ἐφικτό. Ποία εἶναι Αὐτή, ποία ἡ καταγωγή της καί πῶς στόν παρόντα βίο ἐδόθη, χαρισθεῖσα, ὡς δῶρον, τό ὑψηλότερον συγχρόνως δέ καί προσφιλέστατον ἀπάντων τῶν τοῦ Θεοῦ δωρημάτων, πῶς ἔχει ἐνδιατρίψει εἰς αὐτήν τήν ζωήν καί ποίων μυστηρίων ἔχει ἀξιωθῆ. Ἐάν οἱ Ἕλληνες, τιμῶντες τούς νεκρούς μέ ἐπιταφίους λόγους, ὅ,τιδῆποτε ἔβλεπον, ὅτι ἦτο δυνατόν, νά προσαχθῆ, μέ πᾶσα σπουδή συνεισέφερον, ὥστε νά εἶναι τό ἐγκώμιον, γιά μέν τόν ἐγκωμιαζόμενο νεκρόν καλῶς κατηγοτισμένο, γιά δέ τούς περιλειπομένους ζῆλος πρός ἀρετήν καί παρηγορία, μέ μύθους πολλάκις καί ἀτελείωτα πλάσματα τῆς φαντασίας ἐξύφαινον τόν λόγον, ἀφοῦ οἱ ἐγκωμιαζόμενοι δέν εἶχαν ἀποκτήσει ἀφ' ἑαυτῶν τό ἄξιον ἐπαίνου, πῶς ἡμεῖς τά λίαν ἀληθῆ καί σεβάσμια καί ὄντως ὄντα δι' ὅλους εὐλογίας ἀπάσης καί σωτηρίας πρόξενά στους βυθούς

17. Ἐξ., 20, 12. Βλ. Ματθ., 15, 4.

18. Σοφ. Σολ., 3, 1.

της σιγῆς, ὅπως λέγεται, ἐάν καλύψωμε, δέν θά γελοιοποιηθοῦμε πολύ καί δέν θά τύχωμε τῆς αὐτῆς καταδίκης μέ τόν κατακρύψαντα εἰς γῆ τό τάλαντο¹⁹; Διά τοῦτο, ἄς ἀρχίσωμε τόν λόγο, φροντίζοντες γιά τήν συντομία του, γιά νά μή γίνη πολέμιος στίς ἀκοές, ὅπως ἡ ὑπερβολική τροφή στά σώματα.

6. Ὁ Ἰωακείμ καί ἡ Ἄννα εἶναι Αὐτῆς οἱ γεννήτορες. Ὁ Ἰωακείμ, ὡς κάποιος ποιμῆν προβάτων, οὐχί ὀλιγώτερον ἔβοσκε καί ὀδηγοῦσε τούς λογισμούς του, κατ' ἐξουσίαν, ὅπου ἤθελε, ἀπό τά θρέμματα. Ὁ Ἰδιος δέ, ὡς πρόβατον, ποιμαινόμενος ὑπό Κυρίου, τοῦ Θεοῦ, οὐδενός, ἐκ τῶν γευμάτων, εἶχε στερηθῆ. Ὅταν λέγω γεύματα, οὐδεῖς νά νομίση, ὅτι ἐννοῶ τῶν πολλῶν τίς ἐπιθυμίες, πρὸς τίς ὁποῖες ἡ τῶν λαιμαργωτέρων διάνοια πάντοτε χάσκει, οἱ ὁποῖες μήτε ἐκ φύσεως παραμένουν, μήτε καθιστοῦν καλύτερον αὐτόν, ὁ ὁποῖος τίς ἔχει ἀποκτήσει· τά τερπνά τοῦ παρόντος βίου, τά ὁποῖα δέν δύνανται, νά ἀποκτήσουν βεβαία δύναμη, ἀλλά καταρρέουν καί στή στιγμή διαλύονται, ἀκόμη καί ἂν εἶχε κάποιος ἀποκτήσει πολλήν περιουσίαν ἀπό αὐτά. Μακράν ἀπό ἐμαῶς τέτοια σκέψη· ἐμεῖς δέν θαυμάζομε αὐτά, οὔτε αὐτά ἀποτελοῦν τήν μερίδα τῶν φοβουμένων τόν Κύριον· ἀλλ' ἀγαθά (ἐννοοῦμεν) τά ὄντως ποθητά καί ἀξιέραστα στούς συνετούς, τά ὁποῖα μένουν αἰώνια, Θεόν μέν εὐφραίνοντα, καρπὸν δέ ὄριμον στούς κεκτημένους ἀνατέλλοντα· τίς ἀρε-

19. Ματθ., 25, 25-28.

τές, λέγω, οἱ ὅποῖες τόν καρπόν αὐτῶν θά δώσουν ἐν καιρῷ, στόν μέλλοντα αἰῶνα, λέγω, ζωήν αἰώνιον, εἰς τοὺς φιλοπόνως ἐργαζομένους καί εἰσφέροντας ἀπό τοὺς κόπους τους, μέ ὄση δύναμη εἶχαν, διότι ὁ κόπος προπορεύεται τῶν ἀρετῶν, ἀκολουθεῖ δέ μακαριότης αἰώνιος. Εἰς αὐτές συνήθως ὁ Ἰωακείμ ἐποίμαινε τοὺς λογισμούς του, ἐν τόπῳ μὲν χλόης ἐναυλιζόμενος στήν θεωρία τῶν ἱερῶν λογίων, ἐπί ὕδατος δέ ἀναπαύσεως τῆς θείας εὐφραϊνόμενος χάριτος, ἐξ ἀτόπων ἐπιστρέφων λογισμῶν καί ὀδηγῶν αὐτοὺς ἐπὶ τρίβους δικαιοσύνης²⁰.

Ἡ Ἄννα δέ, τῆς ὁποίας τό ὄνομα ἐρμηνεύεται χάρις, δέν ἦτο ὀλιγώτερον ὁμότροπος ἀπό ὁμόζυγος, φέρουσα ὅλες τίς ἀρετές, γιά κάποιο δέ μυστικό λόγο, κατείχετο ἀπό τήν ἀρρώστια τῆς στειρώσεως. Ἐστείρευε γάρ ὄντως ἡ χάρις, μή δυναμένη, νά καρποφορήσῃ στίς ψυχές τῶν ἀνθρώπων, διότι «πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρειώθησαν, οὐκ ἦν ὁ συνιών ἢ ἐκζητῶν τόν Θεόν»²¹. Μετά, ὁ ἀγαθός Θεός ἐπιβλέπων καί οἰκτίρων τό πλαστούργημα τῆς χειρός Του καί θέλων, τοῦτο νά σώσῃ, λύει τήν τῆς χάριτος στειρώση τῆς θεόφρονος Ἄννης, λέγω, καί γεννᾷ κόρη, πού ὁμοιά της δέν εἶχε γεννηθῆ πρίν, οὔτε θά γεννηθῆ πάλι. Ἡ δέ τῆς στειρώσεως λύση ἐφανέρωνε σαφῶς, ὅτι θά λυθῆ ἡ στειρώση τῶν ἀγαθῶν στόν κόσμον καί θά γεννηθῆ ἐκ γονέων ὁ κορμός τῆς ἀπορρήτου μακαριότητος.

20. Ψαλμ., 22, 2-3.

21. Ρωμ., 3, 11-12.

7. Διά τοῦτο ἡ Θεοτόκος γεννᾶται ἀπό ὑπόσχεση ἄγγελος δίδει τό μήνυμα τῆς συλλήψεως Αὐτῆς, πού θά γεννηθῆ, διότι ἔπρεπε, καί ὡς πρός αὐτό, νά μήν εἶναι κατωτέρα ἢ δευτέρα Ἐκείνη, πού ἐπρόκειτο νά γίνῃ, κατὰ σάρκα, μητέρα τοῦ μόνου καί ὄντως τελείου Θεοῦ. Μετά, ἀφιερώνεται στόν ἱερό Ναό τοῦ Θεοῦ καί ἐδῶ ζῆ δεικνύουσα καλυτέραν καί καθαρωτέραν τῶν ἄλλων διαγωγῆν, ἀπηλλαγμένην πάσης συναναστροφῆς μέ ἄνδρες καί γυναῖκες, χωρίς ἄρετή. Ἄλλ' ἐπειδή τῆς ἡλικίας ἡ ἀκμή προχωροῦσε καί ὁ νόμος ἀπηγόρευε, νά μένη ἐντός τοῦ Ναοῦ, εἰς μνηστήρα παραδίδεται, τό αὐτό, ὡς νά εἴπωμεν, φύλακα τῆς παρθενίας, πρό τοῦ χοροῦ τῶν ἱερέων, εἰς τόν Ἰωσήφ, ὁ ὁποῖος τόν νόμον ἐφύλαττε ἄνευ παραχαράξεως, ἐν συγκρίσει πρός τούς ἄλλους, ἕως γήρατος. Πλησίον του, ἡ ἱερά αὐτή καί πανάμωμος κόρη ἔζη, ἀσχολουμένη μέ τά τοῦ οἴκου, χωρίς νά γνωρίζῃ οὐδέν ἐκ τῶν ἔξω τοῦ οἴκου.

8. «Ὅτε δέ ἦλθε τό πλήρωμα τοῦ χρόνου»²², ὡς λέγει ὁ θεῖος Ἀπόστολος, ἀπεστάλη ὑπό τοῦ Θεοῦ ὁ ἄγγελος Γαβριήλ πρός αὐτήν, τήν ὄντως θεόπαιδα, καί τῆς λέγει: «Χαῖρε, Κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετά σου»²³. ὦραία ἡ τοῦ ἀγγέλου προσφώνηση πρός Ἐκείνην, πού εἶναι ὑπεράνω τῶν ἀγγέλων, διότι φέρει χαράν παγκόσμιον. Ἡ δέ ἐκ τοῦ λόγου διεταράχθη, διότι δέν συνήθιζε, νά συνδιαλέγεται μέ ἄνδρες· ἀσφαλῶς εἶχε προτιμήσει, νά διαφυλάττη τήν

22. Γαλ., 4, 4.

23. Λουκ., 1, 26-28.

παρθενία της. Διελογίζετο δέ καθ' ἑαυτήν, τί εἶδους εἶναι ὁ χαιρετισμός αὐτός. Ὁ δὲ ἄγγελος εἶπε πρὸς αὐτήν: «μὴ φοβοῦ, Μαριάμ· εὗρες γὰρ χάριν παρά τῷ Θεῷ»²⁴. Ὦντως, εὗρες χάριν, ἢ ἀξία τῆς χάριτος. Εὗρες χάριν ἐσύ, πού ἐγεώργησες μέ πόνους τό χωράφι τῆς χάριτος καί ἔδρεψες πολὺ μεστό τόν στάχυ τῆς χάριτος. Εὗρες ἄβυσσον χάριτος ἐσύ, πού διετήρησες σῶον τό πλοιάριον τῆς διπλῆς παρθενίας, διότι καί τήν ψυχὴν παρθένον ἐτήρησε, ὄχι ὀλιγώτερον ἀπὸ τό σῶμα. Διὰ τοῦτο ἐτηρήθη καί ἡ τοῦ σώματος παρθενία. Καί θά γεννήσης, λέγει, «υἰόν καί καλέσεις τό ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν»²⁵. Ἰησοῦς δὲ σημαίνει Σωτήρ· «αὐτός γὰρ σώσει τόν λαόν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν»²⁶. Τί ἀπαντᾷ πρὸς ταῦτα Ἐκείνη, ὁ τῆς ἀληθοῦς σοφίας θησαυρός; «Πῶς ἔσται μοι τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω;» Ἀδύνατα πράγματα, λέγεις· ὁ λόγος σου καταλύει τούς ὅρους τῆς φύσεως, πού ὁ Πλαστοργός ἔθεσε· δέν ἀνέχομαι, νά χρηματίσω δευτέρα Εὐα καί νά ἀποκρούσω τὴν βουλή τοῦ Θεοῦ. Ἐάν δέν λέγεις ἀντίθετα πρὸς τό θεῖο θέλημα, εἶπέ τόν τρόπο τῆς συλλήψεως καί λῦσε μου τὴν ἀπορία. Πρὸς αὐτήν ὁ τῆς ἀληθείας ἄγγελος ἀπήντησε: «Πνεῦμα Ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ καί δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διό καί τό γεννώμενον ἅγιον κληθήσεται Υἱός Θεοῦ»²⁷. Δέν

24. Λουκ., 1, 29-30.

25. Λουκ., 1, 31.

26. Ματθ., 1, 21.

27. Λουκ., 1, 35.

ὑποδουλώνεται στούς νόμους τῆς φύσεως τό τελούμενον, διότι ὁ Δημιουργός καί Δεσπότης τῆς φύσεως κατ' ἐξουσίαν ἀλλάσσει τούς ὅρους τῆς φύσεως. Ἡ δέ τό ἀεὶ ποθούμενον καί τιμώμενον ὄνομα μεθ' ἱερᾶς εὐλαβείας ἀκούσασα, τῆς παρακοῆς ἐφοβήθη τό ἐπιτίμιον καί εἶπε αὐτά τά λόγια, τά πλήρη φόβου καί χαρᾶς: «Ἴδού ἡ δούλη Κυρίου, γένοιτό μοι κατά τό ρῆμα σου»²⁸.

9. «ὦ βάθος πλούτου καί σοφίας καί γνώσεως Θεοῦ», θά εἶπω καί ἐγώ ἐπικαίρως μέ τόν Ἀπόστολον· «ὡς ἀνεξερεύνητα τά κρίματα αὐτοῦ καί ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοί αὐτοῦ»²⁹. ὦ ἀπλήστου ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ! ὦ ἀγάπης ἀνεξερευνητοῦ! «Ὁ καλῶν τά μή ὄντα ὡς ὄντα», «ὁ πληρῶν τόν οὐρανόν καί τήν γῆν, οὗ ὁ οὐρανός θρόνος, ἡ γῆ δέ ὑποπόδιον»³⁰, εὐρύχωρον ἐνδιαίτημα ἐποίησε τήν γαστέρα τῆς δούλης Αὐτοῦ καί ἐν αὐτῇ συντελεῖ τό πάντων καινῶν καινότερον μυστήριον. Θεός γάρ ὢν, ἄνθρωπος γίνεται, ὑπερφυῶς γεννᾶται, ἀφοῦ συμπληρωθῆ ὁ χρόνος τῆς κυήσεως, καί διανοίγει μήτρα, χωρίς νά καταστρέψῃ τά κλειῖθρα τῆς παρθενίας, καί σέ γῆϊνες ἀγκάλες βαστάζεται «ὁ χαρακτῆρ τῆς τοῦ Πατρός ὑποστάσεως», ὁ βαστάζων τά πάντα μέ τόν λόγον τῆς δυνάμεως Αὐτοῦ³¹.

ὦ θείων ἀληθῶς θαυμάτων! ὦ μυστηρίων, τῶν

28. Λουκ., 1, 38.

29. Ρωμ., 11, 33.

30. Βλ. Ἱερ., 23, 23-24. Πρβλ. Ματθ., 5, 34-35.

31. Ἐβρ., 1, 3.

ὑπέρ φύση καί ἔννοια! Ὡ παρθενικῶν καυχημάτων τῶν ὑπέρ ἄνθρωπον! Ποῖο εἶναι τοῦτο τό μέγα, πού σέ περιβάλλει, ὦ ἱερά μητέρα καί παρθένε, μυστήριον; «Εὐλογημένη σύ ἐν γυναιξί καί εὐλογημένος ὁ καρπός τῆς κοιλίας σου»³². Μακαρία Σύ εἶσαι ἐν γενεαῖς γενεῶν, ἡ μόνη ἀξιομακάριστος· ἰδού σέ μακαρίζουν πᾶσαι αἱ γενεαί, ὡς προεῖπες³³. Ἐσένα εἶδον οἱ Θυγατέρες τῆς Ἱερουσαλήμ -τῆς Ἐκκλησίας ἐννοῶ- καί ἐμακάρισαν οἱ βασιλίσσης, δηλ. οἱ ψυχές τῶν δικαίων, καί εἰς τόν αἰῶνα θά σέ ὑμνοῦν³⁴.

Σύ εἶσαι ὁ βασιλικός θρόνος, τόν ὁποῖον περικυκλώνουν οἱ θρόνοι, δηλαδή οἱ ἄγγελοι, βλέποντες ἐπ' αὐτοῦ καθήμενον τόν Δεσπότην καί Κύριον καί Δημιουργόν³⁵.

Σύ ἔχεις χρηματίσει νοητή Ἐδέμ, τῆς παλαιᾶς ἱερωτέρα καί θειοτέρα. Εἰς ἐκείνην μέν ὁ χοϊκός Ἀδάμ διέμενε, ἐντός σου δέ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ³⁶.

Σέ ἡ κιβωτός προεικόνισε, δευτέρου κόσμου σπέρμα φυλάττουσα³⁷, διότι Σύ ἐγέννησες τήν τοῦ κόσμου σωτηρίαν, τόν Χριστό, τόν τήν ἁμαρτία μέν καταποντίσαντα, τά δέ κύματα αὐτῆς κατευνάσαντα.

Σέ ἡ βάτος προεικόνισε, πλάκες θεόγραφοι προεχάραξαν, ἡ κιβωτός τοῦ νόμου προϊστόρησε, ἡ

32. Λουκ., 1, 42.

33. Λουκ., 1, 48.

34. ᾠσμα, 6, 9.

35. Ἦσ., 6, 2. Βλ. Δαν., 7, 9.

36. Γεν., 2, 7-8. Α' Κορ., 15, 47.

37. Γεν., 7, 1-15.

χρυσῆ στάμνος καί λυχία καί τράπεζα καί ράβδος Ἄαρων, ἡ βλαστήσασα, ἐμφανῶς προετύπωσε³⁸. Ἐκ Σοῦ ἡ φλόγα τῆς θεότητος, «ὁ τοῦ Πατρὸς ὄρος καί λόγος», τό γλυκύτατον καί οὐράνιον μάννα, τό ὄνομα τό ἀνώνυμον, «τό ὑπέρ πᾶν ὄνομα»³⁹, τό φῶς τό ἀϊδιον καί ἀπρόσιτον⁴⁰, ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς ὁ οὐράνιος⁴¹, ὁ ἀγεώργητος καρπὸς σωματικῶς ἐκ Σοῦ ἀνεβλάστησε.

Σέ δέν προεμήνυσε ἡ κάμινος, ἡ δεικνύουσα πῦρ δροσιζον συγχρόνως καί φλέγον, ἀντίτυπον τοῦ θείου πυρός, τό ὅποϊον κατώκησε μέσα σου;⁴²

Ἡ δέ σκηνή τοῦ Ἀβραάμ Σέ προδηλώνει προφανέστατα⁴³. Εἰς τόν Θεόν Λόγον, πού ἐσκήνωσε στήν γαστέρα σου, ἡ ἀνθρωπίνη φύση προσέφερε τόν εἰς στάχτη ψημένο ἄρτο, τόν πρῶτο καί καλύτερο καρπὸν τῆς, ἐκ τῶν παναχράντων αἱμάτων σου, ψημένη, οὕτως εἰπεῖν, καί λαμβάνουσα μορφήν ἄρτου ὑπὸ τοῦ θείου πυρός, ὑφισταμένη μέσα στήν ὑπόσταση τοῦ Θεοῦ Λόγου καί ἐρχομένη εἰς ἀληθῆ ὑπαρξὴ σώματος, ἐμψυχωμένου μέ ψυχὴ λογικὴ καί νοερά.

Παρ' ὀλίγον, θά μοῦ διέφευγε ἡ κλιμαξ τοῦ Ἰακώβ. Τί δηλαδή; Δέν εἶναι φανερό στὸν καθένα, ὅτι δική σου προεικόνιση καί τύπος ἀναγνωρίζεται; Ὅπως

38. Ἐβρ., 9, 2-5.

39. Φιλιπ., 2, 9.

40. Α' Τιμ., 6, 16.

41. Ἰω., 6, 35.

42. Δαν., 3, 24-26.

43. Γεν., 18, 1-8.

δηλαδή εκείνος είδε, διά τῶν ἄκρων τῆς κλίμακος, νά ἐνώνεται ὁ οὐρανός μέ τήν γῆ καί διά ταύτης ἀγγέλους καταβαίνοντας καί ἀναβαίνοντας⁴⁴ καί τόν ὄντως ὄντα Ἰσχυρόν καί Ἀήττητον, νά προσπαλαίη συμβολικῶς μαζί Του⁴⁵, οὕτω καί Σύ μεσιτεύσασα καί κλιμαξ γενομένη τῆς πρὸς ἡμᾶς τοῦ Θεοῦ καταβάσεως, τοῦ ἀναλαβόντος τό ἀσθενές ἡμῶν φύραμα, τό ὅποιο συνέπλεξε καί ἤνωσε μέ τήν θεία φύση καί κατέστησε τόν ἄνθρωπο νοῦν θεωροῦντα τόν Θεόν, τά κεχωρισμένα συνήγαγες. Διά τοῦτο ἄγγελοι μὲν κατήρχοντο πρὸς αὐτήν, γιά νά ὑπηρετήσουν Αὐτόν, ὡς Δεσπότη καί Θεόν, ἄνθρωποι δέ, πού ἔζησαν ἀγγελικῆ πολιτεία, πρὸς οὐρανόν ἀναρπάζονται.

Ποῦ δέ νά τοποθετήσωμε τῶν προφητῶν τά κηρύγματα; Ὅχι ἐπί Σέ, ἐάν θά θέλαμε, νά δείξωμε τό ἀληθές νόημα τούτων; Ποῖος εἶναι ὁ πόκος τοῦ Δαυΐδ, ἐπί τοῦ ὁποίου, ὁ τοῦ Βασιλέως τῶν ἀπάντων, Θεοῦ Υἱός, ὁ Συνάναρχος καί Συμβασιλεύων μαζί μέ τόν Πατέρα Του, ὡς δρόσος κατῆλθε⁴⁶; Οὐχί Σύ, ὀλοφάνερα;

Ποία εἶναι δέ ἡ παρθένος, γιά τήν ὁποίαν ὁ Ἡσαΐας προορατικῶς προεῖπε, ὅτι θά συλλάβῃ ἐν γαστρὶ καί θά γεννήσῃ Θεόν, τόν μεθ' ἡμῶν ὄντα⁴⁷, δηλαδή, καί μετά τήν ἐνανθρώπησή του, Θεόν διαμείναντα;

44. Γεν., 28, 12.

45. Γεν., 32, 24.

46. Κρ., 6, 37-38. Πρβλ. Ψαλμ., 71, 6.

47. Ἡσ., 7, 14.

Ποῖο εἶναι τό ὄρος, στό βιβλίο Δανιήλ, ἐκ τοῦ ὁποίου ἀπεκόπη ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος, Χριστός, χωρίς ὄργανον ἀνδρός; Οὐχί Σύ, ἡ ἀσπόρως κυοφοροῦσα καί πάλι παρθένος μένουσα;⁴⁸

Ἄς ἔλθῃ ὁ θεϊότατος Ἰεζεκιήλ καί ἄς δείξῃ τήν κεκλεισμένη πύλη, πού διέβη ὁ Κύριος, χωρίς νά ἀνοιξῇ, καθώς προφητικῶς προεκήρυξε⁴⁹. Ἄς δείξῃ τῶν λεγομένων τήν ἔκβαση· Σέ θά δείξῃ πάντως, τήν ὁποίαν διελθῶν «ὁ ὢν ἐπί πάντων Θεός»⁵⁰ καί σάρκα λαβών, τήν τῆς παρθενίας πύλη δέν ἀνοιξε, διότι ἡ σφραγίδα της παραμένει ὄντως αἰωνία.

Σέ, λοιπόν, οἱ προφῆτες κηρύττουν. Σέ διακονοῦν οἱ ἄγγελοι, ὑπηρετοῦν οἱ Ἀπόστολοι, ὁ παρθένος καί Θεολόγος, Ἰωάννης, τήν ἀειπάρθενον καί Θεοτόκο⁵¹.

Σέ, σήμερον, πρὸς τόν Υἱόν Σου ἐκδημήσασαν, ἀκολουθοῦν τιμητικῶς ἄγγελοι, ψυχές δικαίων, Πατριαρχῶν καί προφητῶν. Τιμητική φρουρά, οἱ Ἀπόστολοι, τῶν Θεοφόρων Πατέρων τό ἄπειρον πλῆθος, ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς, μέ τό θεῖον πρόσταγμα τοῦ Υἱοῦ Σου, ὡς ἐν νεφέλῃ, συναθροιζόμενοι εἰς ταύτην τήν θείαν καί Ἱεράν Ἱερουσαλήμ, εἰς Σέ, τήν πηγῆ τοῦ Ζωαρχικοῦ τοῦ Κυρίου σώματος, ὕμνους ἱερούς, πλήρεις Πνεύματος Ἁγίου, λέγοντες:

10. Ὡ, πῶς ἡ πηγῆ τῆς ζωῆς πρὸς τήν Ζωήν, διά μέσου θανάτου, ὁδηγεῖται Ὡ πῶς ἡ ἐν τόκῳ ὑπερ-

48. Δαν., 2, 34-35.

49. Ἰεζ., 44, 1-2.

50. Ρωμ., 9, 5.

51. Ἰω., 19, 26-27.

βᾶσα τούς ὄρους τῆς φύσεως, τώρα ὑποκύπτει στους νόμους αὐτῆς καί εἰς θάνατον ὑποβάλλεται τό ἄφθορο σῶμα, διότι πρέπει αὐτό, ἀφοῦ ἀποθέση τό θνητό, νά ἐνδυθῆ τήν ἀφθαρσία⁵², ἐπειδῆ καί ὁ Δεσπότης Αὐτῆς δέν ἀπαρνήθηκε τήν πείρα τοῦ θανάτου. Θνήσκει σωματικῶς καί διά τοῦ θανάτου καταλύει τόν θάνατο καί στή φθορά χαρίζει τήν ἀφθαρσία καί τήν νέκρωση καθιστᾷ πηγῆν ἀναστάσεως. Ὡ, πῶς ψυχὴν ἱεράν, χωριζομένην τοῦ θεοδόχου σκηνώματος, μέ τά ἴδια του τά χέρια ὁ Δημιουργός τοῦ παντός ὑποδέχεται, τιμῶν νομίμως ἐκείνην, τήν Ὅποίαν, κατά φύση δούλην ὑπάρχουσαν, διά τά ἀνεξιχνίαστα πελάγη τῆς φιλανθρωπίας Του, κατ' Οἰκονομία μητέρα Του κατέστησε, ἀληθῶς σαρκωθείς, χωρίς ψευδῆ ἐνανθρώπηση. Ἐβλεπον, ὡς φαίνεται, τῶν ἀγγέλων παριστάμενα τά τάγματα καί ἀναμένοντα τήν ἰδική σου ἐξ ἀνθρώπων ἀποβίωση.

Ὡ, τῆς καλλίστης ἐκδημίας, ἡ ὁποία τήν πρὸς Θεόν ἐνδημία χαρίζει. Ἄν καί εἰς ὅλους τούς θεράποντας τοῦ Θεοῦ καί Θεοφόρους ἀπό Θεοῦ τοῦτο τό δῶρο ἔχει χαρισθῆ -διότι ἔχει χαρισθῆ καί τό πιστεύομεν- ἀλλ' ἄπειρος ἡ διαφορὰ μεταξύ δούλων τοῦ Θεοῦ καί τῆς Μητρὸς Αὐτοῦ.

Τί ὄνομα, λοιπόν, νά δώσωμε στό μυστήριον τοῦτο, πού σέ περιβάλλει; Θάνατον; Ἄλλά, ἄν καί φυσικῶς ἡ πανίερος καί μακαρία σου ψυχὴ τοῦ πανευτυχοῦς καί ἀφθόρου σώματός σου χωρίζεται καί τό σῶμα

52. Α' Κορ., 15, 53.

στή νόμιμο ταφή παραδίδεται, ὅμως δέν παραμένει στό θάνατο, οὔτε ὑπό τῆς φθορᾶς διαλύεται. Ἐκείνης, τῆς Ὅποιας ἡ παρθενία διέμεινε ἄφθορος, κατά τόν τοκετό, Αὐτῆς, κατά τήν μετάστασή της, διεφυλάχθη τό σῶμα ἀδιάλυτον καί πρὸς καλυτέραν καί θειοτέραν ζωὴν μετατίθεται, πού δέν διακόπτεται ἀπό τόν θάνατο, ἀλλ' εἰς ἀπεράντους αἰῶνας αἰῶνων διαιωνίζεται.

Ὅπως αὐτός, ὁ ὀλόλαμπρος καί πολύφωτος ἥλιος, κρυπτόμενος, ἐπ' ὀλίγον, ὑπό τοῦ ὄγκου τῆς σελήνης, φαίνεται μέν, ὅτι ἐκλείπει καί καλύπτεται ὑπό τοῦ σκότους καί τήν θέση τῆς λάμψης καταλαμβάνει τό σκότος, ὅμως αὐτός δέν ἔχει χάσει τό φῶς του, διότι ἔχει ἐντός του πηγὴ φωτός, ἀενάως ἀναβλύζουσα, μᾶλλον δέ αὐτός ὑπάρχει πηγὴ ἀνελλιπῆς φωτός, ὅπως ὁ Κτίσας αὐτόν, Θεός διέταξε. Οὕτω καί Σύ, ἡ πηγὴ τοῦ ἀληθινοῦ φωτός ἡ ἀέναος, ὁ ἀδαπάνητος θησαυρός τῆς αὐτοζωῆς, ἡ πλουσία τῆς εὐλογίας ἀνάβλυση, ἡ πάντων τῶν ἀγαθῶν ἡμῶν αἰτία καί πρόξενος, ἂν καί γιά κάποιο χρονικό διάστημα καλύπτεσαι σωματικῶς ὑπό τοῦ θανάτου, ἀλλ' ἀναβλύζεις ἀφθόνως εἰς ἡμᾶς φωτός ἀπείρου καί ἀμβροσίας ζωῆς καί τῆς ὄντως μακαριότητος ἀνελλιπῆ, καθαρὰ καί ἀδαπάνητα νάματα, ποταμούς χάριτος, πηγές ἰαμάτων, εὐλογίαν ἀέναον. Σύ, ὡς «μῆλον ἐν τοῖς ξύλοις τοῦ δρυμοῦ» καί ὁ καρπός σου «γλυκασμός ἐν λάρυγγι»⁵³ τῶν πιστῶν. Διὰ τοῦτο, δέν θά εἴπωμεν θάνατον τήν ἱερά Σου

53. ᾠσμα, 2, 2.

κοίμηση, αλλά μετάσταση ἢ ἐκδημίαν ἢ ἐνδημίαν, εἶναι οἰκειότερον, νά εἴπωμεν, διότι ἐκδημοῦσα ἀπό τοῦ σώματος ἐνδημεῖς πρὸς τόν Κύριον⁵⁴.

Σέ διεπέρασαν, μαζί μέ τούς ἀρχαγγέλους, ἄγγελοι, ἀπό γῆς εἰς οὐρανόν. Μέ τήν ἀνοδό σου ἔφριξαν τά ἐναέρια, ἀκάθαρτα πνεύματα. Μέ τήν διάβασή σου, εὐλογεῖται μέν ὁ ἀέρας, ἀγιάζεται δέ, ὑψηλότερα, ὁ αἰθέρας. Τήν ψυχή σου χαίρων ὑποδέχεται ὁ οὐρανός. Σέ προῦπαντοῦν δυνάμεις μέ ἱερούς ὕμνους, μέ φωτεινές λαμπάδες λαμπρᾶς τελετῆς, περίπου λέγουσαι: Ποία εἶναι αὐτή, ἡ ἀναβαίνουσα λευκανθισμένη⁵⁵, πού προβάλλει, ὡς ὄρθρος, ἡ ὠραία, ὡς ἡ σελήνη, ἡ λαμπρά, ὡς ὁ ἥλιος⁵⁶; Πόσον ὠραία καί εὐχάριστη ἔγινες; Σὺ, ὡς ἄνθος τοῦ ἀγροῦ, ὡς κρίνον ἐν μέσῳ ἀκανθῶν⁵⁷. Διά τοῦτο νεάνιδες σέ ἠγάπησαν. Ἔτρεξαν πρὸς τήν εὐωδία τῶν μύρων σου. Σέ εἰσήγαγε ὁ βασιλεύς εἰς τό ἐσώτερο δωμάτιό του⁵⁸, ὅπου σέ φρουροῦν οἱ ἐξουσίες, οἱ ἀρχές σέ ἐγκωμιάζουν, οἱ θρόνοι σέ ἀνυμνοῦν, τά χερουβίμ ἐκπλήττονται χαίροντα, τά σεραφεῖμ δοξάζουν Ἐκεῖνη, πού ἐχρημάτισε, κατά φύση καί κατ' ἄληθῆ Οἰκονομία Μητέρα τοῦ Δεσπότη αὐτῶν· διότι δέν ἀνῆλθες, ὡς ὁ Ἥλιος, ὡς στόν οὐρα-

54. Β' Κορ., 5, 8.

55. ᾠσμα, 8, 5.

56. Αὐτόθι, 6, 10.

57. Αὐτόθι, 2, 1-2.

58. Αὐτόθι, 1, 3-4.

νόν⁵⁹, οὔτε, ὡς ο Παῦλος, «ἕως τρίτου οὐρανοῦ»⁶⁰ ἀνεβιβάσθης, ἀλλ' ἕως αὐτοῦ, τοῦ βασιλικοῦ θρόνου τοῦ Ἰϋοῦ σου ἔφθασες, βλέπουσα Αὐτόν μέτους ἰδίους ὀφθαλμούς σου καί χαίρουσα καί παρισταμένη πλησίον Του μέ πολλήν καί ἄφατον παρησίαν· εἰς τούς ἀγγέλους καί εἰς ὅλες τίς ὑπερκόσμιες δυνάμεις ἀπόρρητος θυμηδία, στούς Πατριάρχες εὐφροσύνη ἀτελεύτητος, στούς δικαίους χαρά ἀνεκκλάητος, στούς προφήτες ἀέναος ἀγαλλίαση· κόσμον εὐλογοῦσα, τά σύμπαντα ἀγιάζουσα, στούς καταπονουμένους ἄνεση, στούς πενθοῦντας παρηγορία, στούς νοσοῦντας ἴαση, στούς χειμαζομένους λιμήν, στούς ἀμαρτάνοντας ἄφεση, στούς λυπουμένους εὐμενής παρηγορία, εἰς πάντας τούς αἰτοῦντας ἐτοιμή βοήθεια.

12. Ὡ θαύματος, ὄντως ὑπερφουῶς. Ὡ πραγμάτων γεμάτων ἀπό ἔκπληξη. Ὁ πάλαι βδελυρός καί μισούμενος θάνατος τώρα ἐγκωμιάζεται καί μακαρίζεται. Ὁ πάλαι πένθους καί κατηφείας, δακρύων καί σκυθρωπότητος πρόξενος, τώρα χαρᾶς αἴτιος ἀναδεικνύεται καί σκυθρωπότητος ἀπαλλαγῆ καί πλήρης πανηγύρεως. Ὅμως, ἄν καί γιά ὅλους τούς θεράποντας τοῦ Θεοῦ, τῶν ὁποίων ὁ θάνατος μακαρίζεται, ἐκ τοῦ τέλους ἀσφαλιζεται ἡ πρός Θεόν εὐαρέστηση –χάριν τούτου καί ὁ θάνατος αὐτῶν μακαρίζεται– διότι τελείους αὐτούς καί μακαρίους ἀναδεικνύει, τό ἄτρεπτον τῆς ἀρετῆς χαριζόμενος,

59. Δ' Βασ., 2, 11.

60. Β' Κορ., 12, 2.

κατά τό λόγιον, «μή μακάριζε ἄνδρα πρό τελευ-
τῆς αὐτοῦ»⁶¹, ἀλλά δέν θά τό ἐκλάβωμε τοῦτο γιά
Σένα. Ὁ ἰδικός σου μακαρισμός δέν εἶναι ὁ θάνα-
τος, οὔτε ἡ μετάσταση τελείωση γίνεται, οὔτε πάλιν
ἡ ἐκδημία σου χαρίζει τήν ἀσφάλεια. Εἰς Σέ, πάν-
των τῶν ὑπέρ νοῦν ἀγαθῶν ἀρχή καί μεσότης καί
τέλος, ἀσφάλεια καί ἀληθῆς βεβαίωση ἡ ἄσπορος
σύλληψη, ἡ θεία ἐνοίκηση, ὁ τόκος ὁ ἄφθορος ἔχει
γίνει. Διά τοῦτο, ἀληθῶς εἶπες, ὄχι ἀπό τοῦ θανά-
του, ἀλλ' ἐξ αὐτῆς τῆς συλλήψεως, ὅτι ὑπό πασῶν
τῶν γενεῶν θά μακαρίζεσαι⁶². Ὡς ἐκ τούτου, δέν
ἐμακάρισε ὁ θάνατος Σέ, ἀλλά Σύ, Αὐτή, τόν θάνα-
τον ἐλάμπρυνες, τήν αὐτοῦ κατήφειαν καταλύσασα
καί χαράν τόν θάνατο δεῖξασα. Διά τοῦτο, τό ἱερώ-
τατον καί πανάμωμον σῶμά Σου εἰς ὅσιαν ταφήν
παρεδίδετο, ἐνῶ ἄγγελοι προέτρεχαν, τό περιεκύ-
κλωναν, τό ἀκολουθοῦσαν, καί τί δέν ἔκαμαν, ἐξ
ᾧ ἄρμόζουν, γιά νά ὑπηρετήσουν τήν Μητέρα
τοῦ Δεσπότη αὐτῶν, οἱ δέ Ἀπόστολοι καί ὄλο τό
πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας ἔψαλλαν θείους ὕμνους,
πού ἐδonoῦντο ὑπό τοῦ Πνεύματος: «Πλησθήσομαι
ἐν τοῖς ἀγαθοῖς τοῦ οἴκου σου· ἅγιος ὁ ναός σου,
θαυμαστός ἐν δικαιοσύνη⁶³» καί πάλιν: «ἤγίασε
τό σκήνωμα αὐτοῦ ὁ Ὑψιστος⁶⁴». Ὅρος τοῦ Θεοῦ,
ὄρος πλούσιον, τό ὄρος, πού ἠδύόκησεν ὁ Θεός, νά

61. Σοφ. Σειρ., 11, 28.

62. Λουκ., 1, 48.

63. Ψαλμ., 64, 5.

64. Ψαλμ., 45, 5.

κατοικῆ ἐν αὐτῷ⁶⁵. Σέ, τῶν Ἀποστόλων ἡ σύνοδος τήν ἀληθῆ κιβωτόν Κυρίου, τοῦ Θεοῦ ἐπί τῶν ὤμων αἶροντες, ὡς πάλαι ποτέ οἱ ἱερεῖς τήν τυπικήν κιβωτόν, καί ἐν τάφῳ ἐναποθέτοντες, δι' αὐτοῦ, ὡς διά τοῦ Ἰορδάνου, στήν ἀληθῆ γῆ τῆς ἐπαγγελίας παρέπεμπον, στήν ἄνω Ἰερουσαλήμ, λέγω, στήν μητέρα πάντων τῶν πιστῶν, τῆς ὁποίας τεχνίτης καί Δημιουργός εἶναι ὁ Θεός. Δέν κατῆλθε ἡ ψυχὴ σου στόν ἄδη, οὔτε ἡ σάρκα σου εἶδε διαφθορά⁶⁶. Δέν ἐγκατελείφθη ἡ ψυχὴ σου ἢ τό ἄχραντον καί πάναγνο σῶμά σου στή γῆ, ἀλλά στίς βασιλικές μονές τῶν οὐρανῶν μετατεθεῖσα κατοικεῖς Σύ, ἡ Βασίλισσα, ἡ Κυρία, ἡ Δέσποινα, ἡ Θεομήτωρ, ἡ ἀληθῆς Θεοτόκος.

13. Ὡ, πῶς ὑπεδέχθη ὁ οὐρανός Ἐκείνη, πού διετέλεσε πλατυτέρα τῶν Οὐρανῶν. Πῶς ὁ τάφος ἐχώρησε τό δοχεῖον τοῦ Θεοῦ. Ναί, τό ἐδέχθη, ναί τό ἐχώρησε, διότι δέν ἔγινε, μέ τόν σωματικό της ὄγκο, χωρίον πλατύτερον τοῦ οὐρανοῦ – πῶς ἓνα σῶμα, τριῶν πήχεων, πού ὅλο καί ἐλεπτύνετο, εἶναι δυνατόν, νά παραβληθῆ μέ τά πλάτη καί μήκη τοῦ οὐρανοῦ; Διά τῆς χάριτος μᾶλλον, παντός ὕψους καί πλάτους τό μέτρον ὑπερέβη, διότι τό θεῖον εἶναι ἀσύγκριτον. Ὡ ἱεροῦ καί θαυμαστοῦ καί σεβασμίου καί προσκυνητοῦ μνήματος, τό ὁποῖον καί τώρα περιβάλλουν ἄγγελοι, μέ φόβο καί σεβασμό παριστάμενοι, φρίττουν οἱ δαίμονες, προστρέχουν εἰς αὐτό

65. Ψαλμ., 67, 16-17.

66. Ψαλμ., 15 10. Βλ. Πράξ., 2, 27-31.

μέ πίστη οἱ ἄνθρωποι, τιμῶντες καί προσκυνοῦντες μέ ὀφθαλμούς, χεῖλη καί πόθο ψυχῆς, ἀσπαζόμενοι καί ἀντλοῦντες ἀφθονίαν ἀγαθῶν.

Ὅπως, ὅταν κάποιος ἐναποθέσῃ μύρον ἀκριβόν εἰς ἐνδύματα ἢ εἰς κάποιον τόπον καί μετά πάλι τό ἀφαιρέσῃ, ἐναπομένουν τῆς εὐωδίας τά κατάλοιπα καί μετά τήν τοῦ μύρου ἀφαίρεση, οὕτω καί τώρα, τό θεῖο σου σῶμα καί ἱερόν καί πανάμωμον καί πλήρες θείας εὐωδίας, ἡ ἀφθονος κρήνη τῆς χάριτος, τό ὅποῖον ἐτέθη στόν τάφο καί μετά πάλιν ἀνηρπάγη πρός καλύτερο χῶρο καί ὑψηλότερον, δέν ἀφησε τόν τάφο ἄνευ δώρου, ἀλλά τοῦ μετέδωσε μέν κάτι ἐκ τῆς θείας εὐλογίας καί χάριτος, πηγῇ δέ τῶν ἰαμάτων καί πάντων τῶν ἀγαθῶν διά τούς προσερχομένους μέ πίστη τό μνήμα κατέλιπε.

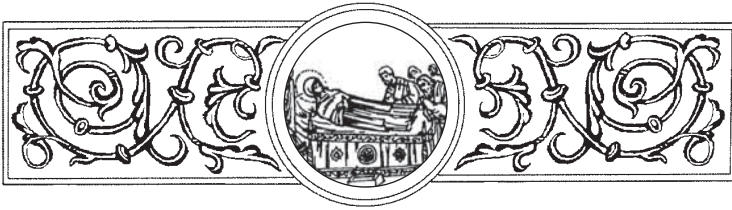
14. Κοντά σου καί ἡμεῖς, σήμερον, παραμένομε, ὦ Δέσποινα, Δέσποινα, καί πάλι θά εἶπω, Δέσποινα, Θεοτόκε καί ἀπειρόγαμε, μέ κρεμάμενες τίς ψυχές μας ἀπό τήν ἐλπίδα, πού μᾶς δίνει, ὡς ἀπό κάποια ἰσχυροτάτη καί ἀρραγεστάτην ἄγκυρα⁶⁷, νοῦν, ψυχῇ, σῶμα, ὅλον τόν ἑαυτό μας εἰς Σέ ἀναθέτοντες καί ἀνταμείβοντες μέ ψαλμούς καί ὕμνους καί ὠδές πνευματικές⁶⁸, ὅσο εἶναι ἐφικτό, διότι τό κατ' ἀξίαν εἶναι ἀνέφικτον. Ἐάν, ὅπως λόγος ἱερός μᾶς ἐδίδαξε, ἡ πρός τούς συνδούλους τιμῇ ἀπόδειξι ἔχει τῆς πρός τόν κοινό Δεσπότην εὐνοίας, πῶς εἶναι δυνατόν, νά παραθεωρηθῇ ἡ περί Σέ, τήν τεκοῦσα

67. Ἐβρ., 6, 19.

68. Ἐφ., 5, 19. Πρβλ. Κολ., 3, 16.

τόν Δεσπότην, προθυμία; Πῶς δέν εἶναι περισπού-
δατος; Πῶς δέν εἶναι προτιμωμένη καί αὐτῆς τῆς
ἀναγκαίας πνοῆς καί τῆς ζωῆς πρόξενος; Οὕτω, πε-
ρισσότερον θά παραστήσωμε τήν πρός τόν Δεσπότη
μας εὐνοια. Τί δέ λέγω πρός τόν Δεσπότην; Εἶναι
ἀρκετόν, ὄντως, εἰς ἐκείνους, πού σέ μνημονεύουν
εὐλαβῶς, τῆς μνήμης σου τό τιμαλφέστατον δώρη-
μα, διότι γίνεται προϋπόθεση χαρᾶς ἀναφαιρέτου.
Ποίας εὐφροσύνης, ποίων ἀγαθῶν δέν γεμίζει ἐκεί-
νος, πού κατέστησε τήν διάνοιά του θάλαμον τῆς
παναγίας σου μνήμης;

Αὐτός, διά Σέ ἀπό ἡμᾶς, ὁ λόγος ὁ εὐχαριστή-
ριος, τῶν λόγων μας ἡ ἀπαρχή, τό ἀνώτατον ἄκρον
τῆς πτωχῆς διανοίας μας, πού ἐκινήθη ἀπό τόν
πρός Σέ πόθον καί ἐλησμόνησε τήν οἰκείαν ἀσθέν-
ειαν. Ἄλλ' εὐμενῶς δέχου τόν πόθον, ἀφοῦ γνω-
ρίζεις, ὅτι ὑπερβαίνει τήν δύναμη. Σύ δέ, ἀγαθή
Δέσποινα, ἀγαθόν Δεσπότην ἡ γεννήσασα, εἴθε νά
μᾶς ἐποπτεύης, νά ἄγῃς καί νά φέρῃς τά καθ' ἡμᾶς,
ὅπου θέλεις, τίς ὁρμές τῶν αἰσχίστων παθῶν μας
νά σταματήσης καί τόν σάλο νά παύσης καί πρός
τόν ἀκύμαντο λιμένα τοῦ θείου θελήματος νά κα-
θοδηγήσης καί τῆς μελλούσης μακαριότητος νά κα-
ταξιώσης, τῆς γλυκείας καί αὐτοπροσώπου ἐλλάμ-
ψεως τοῦ ἐκ Σοῦ σαρκωθέντος Θεοῦ Λόγου, μετά
τοῦ Ὁποίου, ἡ δόξα, ἡ τιμή καί ἡ μεγαλοπρέπεια
στόν Πατέρα, σύν τῷ Παναγίῳ καί Ζωοποιῷ Αὐτοῦ
Πνεύματι, νῦν καί ἀεὶ καί εἰς τούς αἰῶνας τῶν αἰώ-
νων. Ἀμήν.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ
ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΝΣΕΠΤΟΝ
ΚΟΙΜΗΣΙΝ ΤΗΣ ΘΕΟΜΗΤΟΡΟΣ

1. Οὐδεὶς ἐκ τῶν ἀνθρώπων ὑπάρχει, ὁ ὁποῖος θά
δυνηθῆ, κατ' ἀξίαν νά ἐγκωμιάσῃ τήν ἱεράν ἐκδη-
μίαν τῆς Θεομήτορος, οὔτε μύριες γλῶσσες καί
ἄλλα τόσα στόματα ἐάν εἶχε. Ἄλλ' οὔτε ὅλες οἱ
γλῶσσες τῶν διεσκορπισμένων ἀνθρώπων, ἐάν συν-
έλθουν, θά μπορούσαν, νά ἐπιτύχουν τοὺς πρέπον-
τας ἐπαίνους, διότι αὐτὴ ὑπερβαίνει πάντα θεσμόν
ἐγκωμίων. Ἐπειδὴ ὅμως εἶναι ἀγαπητόν εἰς τόν
Θεόν τό κατά δύναμιν, ἐκ πόθου καί ζήλου καί ἀγα-
θῆς προαιρέσεως προσφερόμενον, ἀγαπητά δέ εἶ-
ναι στήν Μητέρα τοῦ Θεοῦ τά προσφιλή καί ἐρά-
σμια στόν Υἱόν της, ἅς προσεγγίσωμε πάλι τά ἐγ-
κώμια ὑποτασσόμενοι στίς διαταγές σας, ὧ ποιμέ-
νων ἄριστοι καί στόν Θεόν προσφιλέστατοι, ἀφοῦ
ἐπικαλεσθῶμεν, ὡς ἀρωγόν, τόν ἐξ αὐτῆς σαρκωθέν-
τα Λόγον, πού πληροῖ πᾶν στόμα ἀνοιγόμενον πρός
Αὐτόν, ὁ Ὅποιος ἐγεννήθη δι' Αὐτήν, ὡς μοναδικός
στολισμός καί πανένδοξον ἐγκώμιον, γνωρίζοντες,
πώς, ὅταν ἀρχίσωμε τοὺς ἐπαίνους, ὀφειλήν πληρώ-
νομε καί, ἀφοῦ τήν πληρώσομε, πάλιν ἀρχίζει τό

χρέος, ὥστε νά μένη τό χρέος πάντοτε ἀρχόμενον
καί μηδέποτε πληρούμενον.

Ἰλεως δέ ἄς εἶναι πρὸς ἡμᾶς ὑμνουμένη, ἢ πάντων
τῶν κτισμάτων ἐπέκεινα καί πάντων τῶν δημιουργ-
γημάτων δεσπόζουσα, ὡς Μήτηρ Θεοῦ, τοῦ Κτίστου
καί Δημιουργοῦ καί τῶν ἀπάντων Δεσπόζοντος.

Ἄς μέ συγχωρήσετε καί ὑμεῖς, ὦ ὁμήγουρις, πού
ἀγαπᾶ, ν' ἀκούη θείους λόγους, καί τήν μέν εὐνοϊαν
ἄς ἀποδεχθῆτε καί τόν πόθον ἄς ἐπικροτήσετε, γιά
δέ τήν ἀδυναμίαν τοῦ λόγου, ἄς μέ συμπαθήσετε.

Ὅπως εἰς τόν αὐτοκράτορα, τόν ἀναλαβόντα ἐκ
Θεοῦ τό πηδάλιον τῶν ὁμοφύλων του, τόν κεκτημέ-
νον πλήρη μέν τήν τράπεζαν, πάντοτε πλημμυρίζου-
σαν ἀπό ποικίλα ἐδέσματα, τό δέ παλάτι του τερπό-
μενον ἀπό εὐωδίες μύρων πολυτελῶν, ἐάν κάποιος
ἀκαίρως προσφέρῃ ἓνα μενεξέ, στό ἴδιο χρῶμα μέ
τήν ἀλουργίδα του ἢ ἓνα ρόδον, τό τῆς ἀκάνθης
εὐωδέστατον βλάστημα, πού ἔχει γλοερούς κάλυκες
καί ἐκ τούτων προβάλλει δίχρωμο καί πρὸς ὠραῖον
προοδευτικῶς φθάνει κοκκίνισμα καί εἰς κάποιον
καρπό, στό γλυκύτατο χρῶμα τοῦ μελιοῦ, ἐκεῖνος
δέν θά προσέξῃ τήν εὐτέλεια τοῦ δώρου, ἀλλά τό
παράξενο, καί θά θαυμάσῃ τό ὠραῖον ἄνθος, κρί-
νων δέ ἄριστα καί καλῶς ἐπιστάμενος, μέ ἄφθο-
να μάλιστα καί χαριτωμένα δῶρα θά ἀνταμείψῃ
τόν ἀγρότη. Οὕτω καί ἡμεῖς, ἐν μέσῳ χειμῶνος, τά
ἄνθη τῶν λόγων στή Βασιλίδα προσφέροντες καί
τόν χρησιμοποιημένον λόγον πρὸς τοὺς ἀγῶνας τῶν
ἐγκωμίων ὀπλίζοντες καί τόν πόθον εἰς τόν νοῦν,
ἀφοῦ προστρίψωμε, ὅπως τόν σίδηρο στήν πέτρα

ἢ ὡς βότρου ἄγουρον, ἀφοῦ πιέσωμε τήν διάνοια, πού γεννᾶ ἱστορίες, κάποιον ἀμυδρό σπινθῆρα καί τρυγητό λόγον εἰς ὑμᾶς, πού ἀγαπᾶτε τούς λόγους καί τά ἀκροάματα, διανέμοντες, μᾶλλον καί μᾶλλον ἄς γίνωμε ἀποδεκτοί.

Τί ἄλλο στήν Μητέρα τοῦ Λόγου, ἐκτός λόγου, νά προσφέρωμε; Τό ὅμοιον χαίρει μέ τό ὅμοιον καί μάλιστα τό ἀγαπητόν. Ἦδη λοιπόν, ἀφοῦ ἀνοίξωμε τήν βαλβίδα τῶν λόγων καί ὀλίγον τούς ἱμάντες χαλαρώσωμε, ὡς ἕναν ἵππον πρός δρόμον διευθύνοντες τόν λόγον ἄς ἐκπέμφωμε. Ἀλλά, Σύ Λόγε τοῦ Θεοῦ, γενοῦ μοι Συνεργός καί τήν ἄλογον διάνοιά μου λόγωσον¹ καί διά τοῦ λόγου σου κατάστησον λείαν τήν ὁδόν καί τόν δρόμο κατεύθυνον πρός τήν ἰδική σου εὐαρέστηση, πρό τήν ὁποίαν κινεῖται ἅπας λόγος σοφοῦ καί διάνοια.

2. Σήμερον, ἡ Ὅσια καί μόνη Παρθένος στόν ὑπερκόσμιον καί οὐράνιο Ναόν ὁδηγεῖται, ἡ τοσοῦτον τήν παρθενίαν ποθήσασα, ὥστε ὑπ' αὐτῆς, ὡς ὑπό καθαρωτάτου πυρός, νά μεταλλαχθῆ, διότι πᾶσα παρθένος διά τοῦ τόκου καταστρέφει τήν παρθενία, αὐτή δέ καί πρό τόκου καί τίκτουςα μένει παρθένος καί μετά τήν γέννηση.

Σήμερον, ἡ ἱερά καί ἔμφυχος κιβωτός τοῦ Ζῶντος Θεοῦ, ἡ κυφορήσασα τόν ἑαυτῆς τεχνίτην, στόν

1. Ὁ Θεολογικός αὐτός ὅρος χρησιμοποιεῖται μόνον ὑπό τοῦ Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ καί σημαίνει τήν ἐν Χριστῷ – τῷ Θεῷ Λόγῳ – ἀναγέννηση, μεταμόρφωση καί «λογοποίηση» τοῦ ἀνθρωπίνου λόγου.

ἀχειροποιήτο Ναό τοῦ Κυρίου ἀναπαύεται καί σκιρ-
τᾶ ὁ Δαυΐδ², ὁ προπάτωρ αὐτῆς καί Θεοπάτωρ, καί
συγχορεύουν μαζί του οἱ ἄγγελοι καί ἐπικροτοῦν
οἱ ἀρχάγγελοι καί δυνάμεις δοξάζουν καί ἀρχές
συναγάλλονται καί ἐξουσίες εὐφραίνονται καί κυ-
ριότητες χαίρουν καί θρόνοι πανηγυρίζουν καί ἀνυ-
μνοῦν τὰ χερουβίμ καί δοξολογοῦν τὰ σεραφείμ·
δοξάζονται οἱ ἴδιοι, οὐχί ὀλιγώτερον, ἀπονέμοντες
δόξαν στή Μητέρα τῆς δόξης.

Σήμερα, ἡ ἱερωτάτη περιστέρα, ἡ ἀκεραία³ καί
ἄκακος ψυχὴ καί ὑπὸ τοῦ θείου Πνεύματος ἡγια-
σμένη, ἀφοῦ ἐπέταξε ἀπὸ τὴν κιβωτόν, ἀπὸ τό Θεο-
δόχο καί Ζωαρχικό σῶμα, λέγω, «εὗρεν ἀνάπαυσιν
τοῖς ποσίν αὐτῆς»⁴, ἀνυψωθεῖσα πρὸς τόν νοητόν
κόσμον καί κατασκηνώσασα στήν ἄσπιλο γῆ τῆς
ἄνω κληρονομίας.

Σήμερα, ἡ Ἐδέμ τοῦ νέου Ἀδάμ τόν λογικόν Πα-
ράδεισον ὑποδέχεται, στόν ὁποῖον ἡ καταδίκη ἔχει
καταργηθῆ, στόν ὁποῖον ἔχει φυτευθῆ τό ξύλο τῆς
ζωῆς, στόν ὁποῖον ἡ γύμνωσή μας⁵ ἔχει ἐνδυθῆ,
διότι δέν εἴμεθα πλέον γυμνοί καί ἀνένδυτοι καί
τῆς θείας εἰκόνος μή φέροντες τὴν λαμπρότητα καί
ἐστερημένοι τῆς ἀφθόνου χάριτος τοῦ Πνεύματος·
δέν θά εἴπωμε πλέον διεκτραγωδοῦντες τὴν παλαιά
γύμνωσή μας: «Ἐξεδυσάμην τόν χιτῶνα μου, πῶς

2. Ψαλμ., 131, 8· 14.

3. Βλ. Ματθ., 10, 16.

4. Βλ. Γεν., 8, 9.

5. Γεν., 3, 7-20.

ἐνδύσομαι αὐτόν;⁶» Εἰς αὐτόν τόν παράδεισον ὁ ὄφις δέν παρεισέδυσσε, διὰ τοῦ ὁποίου, τῆς ψευδοῦς θεώσεως ἐπιθυμήσαντες μέ τά ἀνόητα ζῶα ἐξισώθημεν⁷, διότι Αὐτός, ὁ Θεοῦ Μονογενῆς Υἱός, Θεός ὢν καί ὁμοούσιος μέ τόν Πατέρα, ἐξ αὐτῆς τῆς Παρθένου καί καθαρᾶς γῆς, τόν Ἐαυτόν Του ἔχει πλαστοουργήσει ἄνθρωπον καί ἔχω θεωθῆ μέν ἐγώ ὁ ἄνθρωπος, ὡς θνητός δέ ἔχω ἀθανατισθῆ καί τούς δερματίνους χιτῶνες⁸ ἔχω ἀποδυθῆ τήν φθορά ἔχω ἀπεκδυθῆ καί τήν ἀφθαρσίαν ἔχω ἐνδυθῆ μέ τήν περιβολή τῆς θεότητος.

Σήμερον, ἡ παρθένος, ἡ ἄχραντος, πού δέν εἶχε σχέση μέ τά γήινα πάθη, ἀλλ' ἐτράφη μέ οὐράνια νοήματα, δέν ἀπῆλθε στή γῆ, ἀλλ' ἔμψυχος ὄντως οὐρανός χρηματίσασα, εἰς οὐράνιες σκηνές ἐγκαθίσταται. Ποῖος, καλῶν αὐτήν οὐρανόν, θά ἀμαρτήση κατά τῆς ἀληθείας, ἐκτός ἐάν εἶπη κάποιος, πού κατέχει τήν γνώση καλῶς, ὅτι ὑψώνεται ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν, μέ ἀσύγκριτες ὑπεροχές;

Αὐτός, πού ἐδημιούργησε καί συγκρατεῖ τούς οὐρανοῦς, ὁ τεχνίτης παντός ἐγκοσμίου καί ὑπερκοσμίου, ὄρατοῦ καί ἀοράτου δημιουργήματος, τοῦ ὁποίου τόπος οὐδεῖς ἐκ πάντων τῶν τόπων ὑπάρχει – ἐάν τό περιέχον μέρος τῶν πραγμάτων τόπος ὀρίζεται – ἐντός Αὐτῆς, ἀσπόρος, βρέφος Ἐαυτόν ἐδημιούργησε καί Αὐτήν δῶμα εὐρύχωρον ἀνέδειξε

6. Ἐσμα, 5, 3.

7. Ψαλμ., 48, 13· 21.

8. Γεν., 3, 21.

τῆς Αὐτοῦ πληρούσης τά πάντα καί μόνης ἀπεριγράπτου Θεότητος, ὅλος ἀπαθῶς ἐν αὐτῇ συστελλόμενος καί μένων ὅλος ἐκτός αὐτῆς καί τόπον ἔχων Ἐαυτόν, μή περιλαμβανόμενον.

Σήμερον, ὁ τῆς ζωῆς θησαυρός, ἡ τῆς χάριτος ἄβυσσος – δέν γνωρίζω, πῶς νά τό εἶπω μέ τολμηρά καί ἀτρόμητα χεῖλη – μέ θάνατο ζωηφόρον καλύπτεται καί ἀφόβως πλησιάζει αὐτόν, ἡ κυήσασα τόν καταλύτην αὐτοῦ, ἐάν καί πρέπει, νά ὀνομάσωμε θάνατον τήν αὐτῆς πανίερρον καί ζωτικὴν ἀποβίωση.

Αὐτή, πού ἀνέβλυσε γιά ὅλους τήν ὄντως Ζωή, πῶς θά μπορούσε, νά γίνη ὑποχείριος στόν θάνατο; Ἄλλ' ὑπακούει στόν νόμο τοῦ τόκου τῆς καί, ὡς θυγάτηρ μέν τοῦ πάλαι Ἀδάμ, ὑπομένει τίς πατρικῆς εὐθύνες, διότι καί ὁ αὐτῆς Υἱός, ἡ αὐτοζωή, αὐτές δέν ἀρνήθηκε, ὡς δέ Θεοῦ Ζῶντος Μήτηρ ὑπάρξασα, πρὸς Αὐτόν ἀξίως ἀναβαίνει. Ἐάν λέγη ὁ Θεός, «μήποτε ἐκτείνας τήν χεῖρα αὐτοῦ καί λαβῶν τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς καί γευσάμενος εἰς τόν αἰῶνα ζήσεται»⁹ ὁ πρωτόπλαστος ἄνθρωπος, πῶς ἡ τήν Ζωήν αὐτήν δεξαμένη, τήν ἀναρχον καί ἄληκτον, πού δέν ὑποχωρεῖ εἰς ἀρχήν καί τέλους πέρατα, δέν θά ζήση εἰς αἰῶνα ἀπέραντον;

3. Πάλαι μέν λοιπόν, Κύριος ὁ Θεός, ἐκείνους, πού ἀπετέλεσαν τήν ἀρχή τοῦ γένους τῶν βροτῶν καί ἐνεφορήθησαν ἀπό τόν ἄκρατον οἶνον τῆς παρακοῆς καί λόγῳ τῆς μέθης τῆς παραβάσεως ἐνύ-

9. Γεν., 3, 22.

σταξεν ὁ ὀφθαλμός τῆς καρδίας τους καί ἐξ αἰτίας τῆς κραιπάλης τῆς ἁμαρτίας ἐβαρύνθησαν οἱ ὀφθαλμοί τῆς διανοίας τους καί ἐκοιμήθησαν ὕπνον πρὸς θάνατον, ἐξορίστους ἀπὸ τὸν κῆπον τῆς Ἐδέμ ἐξέβαλε. Τώρα δὲ αὐτήν, πού ἀπετίναξε παντός πάθους προσβολήν καί προήγαγε τὸ βλαστάρι τῆς ὑπακοῆς στὸν Θεὸ καί Πατέρα καί ἔκαμεν ἀρχή ζωῆς γιὰ ὅλο τὸ ἀνθρώπινο γένος, δέν θά τὴν ὑποδεχθῆ ὁ Παράδεισος; Δέν θά ἀνοίξη χαίρων τίς πύλες του ὁ οὐρανός; Ἐντελῶς. Ἡ Εὐα μέν, ἀφοῦ ὑπέταξε τὴν ἀκοή στό μήνυμα τοῦ ὄφρεως, ἀκούσασα τοῦ ἐχθροῦ τὴν παραίνεση, καί ἐγοητεύθη, ὡς πρὸς τὴν αἴσθηση, ἀπὸ τὴν προσβολή τῆς ψευδοῦς καί ἀπατηλῆς ἡδονῆς, τῆς λύπης καί ἀνίας κερδίζει τὴν ἀπόφαση καί τίς ὠδίνες τῶν τόκων ὑφίσταται καί μαζί μέ τὸν Ἀδάμ εἰς θάνατον καταδικάζεται καί στοὺς μυχοὺς τοῦ Ἄδου κατοικίζεται. Αὐτήν δέ, τὴν ἀληθῶς παμμακάριστον, πού ὑπέκλινε τὴν ἀκοή στὸν λόγο τοῦ Θεοῦ, πού ἐπλήσθη ἀπὸ τίς ἐνέργειες τοῦ Πνεύματος καί διὰ τῆς φωνῆς τοῦ Ἀρχαγγέλου ἐγκυμονήσασα Ἐκείνον, πού εἶναι ἡ εὐδοκία τοῦ Πατρός, Αὐτήν, πού συνέλαβε, ἄνευ ἡδονῆς καί συναφείας ἀνδρός, τοῦ Θεοῦ Λόγου τὴν ὑπόσταση, τὴν πληροῦσα τὰ πάντα, καί προσφυῶς, ἄνευ ὠδίνων, ἐγέννησε, τὴν ὄλην ἐνωθεῖσα μέ τὸν Θεόν, πῶς νά τὴν καταπίη ὁ θάνατος; Πῶς νά τὴν δεχθῆ μέσα του ὁ ἄδης; Πῶς θά κατατολμοῦσε ἡ διαφθορά, νά ἐγγίση τὸ ζωοδόχο σῶμα; Αὐτά εἶναι ἀλλότρια καί παντελῶς ξένα τῆς θεοφόρου ψυχῆς καί τοῦ σώματος.

Εἰς αὐτήν καί προσβλέπων ὁ θάνατος ἐφοβήθη, διότι, ἀφοῦ προσέβαλε τόν Υἱόν Αὐτῆς, «ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθε»¹⁰ καί πείραν λαβών ἔχει σωφρονισθῆ. Δι' αὐτήν μέν εἶναι ἀδιάβατοι οἱ φοβεροί κατήφοροι τοῦ ἄδου, εὐθεία δέ καί λεία καί εὐδιάβατος ἡ πρὸς τόν οὐρανόν πορεία εἶχε ἐτοιμασθῆ. Ἐάν, «ὅπου ἐγὼ εἰμί, ἐκεῖ καί ὁ διάκονος ὁ ἐμός ἔσται»¹¹, λέγει ὁ Χριστός, ἡ Ζωή καί ἡ Ἀλήθεια, πῶς, οὐχί μᾶλλον, ἡ μητέρα Αὐτοῦ δέν θά κατοικήσῃ μαζί Του; Πρὶν ἀπὸ τίς ὠδίνες, ἐγέννησε¹². Ἐκτός ὠδίνων καί ἡ ἀποβίωση αὐτῆς. «Θάνατος ἀμαρτωλῶν πονηρός»¹³. Αὐτήν δέ, πού ἐντός της εἶχε νεκρωθῆ τό κέντρο τοῦ θανάτου, δηλ. ἡ ἀμαρτία¹⁴, πῶς νά τήν εἴπωμεν, παρά ἀρχή ζωῆς ἀτελευτήτου καί καλυτέρας; Τίμιος μέν ἀληθῶς ὁ θάνατος τῶν Ὁσίων Κυρίου, τοῦ Θεοῦ τῶν δυνάμεων¹⁵, ὑπέριμος δέ τῆς τοῦ Θεοῦ Μητρὸς ἡ μετάστασις.

Τώρα, οἱ οὐρανοὶ ἄς εὐφρανθοῦν καί ἄς ἐπικροτήσουν οἱ ἄγγελοι. Τώρα, ἄς ἀγάλλεται ἡ γῆ¹⁶ καί ἄς σκιρτήσουν οἱ ἄνθρωποι. Τώρα, ὁ ἀέρας χαρούμενος ἄς ἀντηχῆ ἄσματα καί ἡ ἀφεγγῆς νύκτα ἄς ἀποβάλῃ τό σκότος, τό ἀγέλαστο καί θλιβερό, καί ἄς μιμηθῆ φαιδρῶς τήν τῆς ἡμέρας λαμπρότητα μέ

10. Ἐβρ., 5, 8.

11. Ἰω., 12, 26.

12. Ἦσ., 66, 7.

13. Ψαλμ., 33, 22.

14. Α' Κορ., 15, 56.

15. Ψαλμ., 115, 6.

16. Ψαλμ., 95, 11.

τίς πύρινες ἀκτινοβολίες, διότι ἡ ζῶσα πόλη Κυρίου, τοῦ Θεοῦ τῶν δυνάμεων, μετάρσιος ὑψώνεται καί βασιλεῖς, ἐκ τοῦ Ναοῦ Κυρίου τῆς περιβλέπτου Σιών, εἰς τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ, τὴν ἐλευθέραν, τὴν μητέρα αὐτῶν, ὡς δῶρο, προσφέρουν πολυτιμότητα¹⁷. οἱ Ἀπόστολοι, λέγω, οἱ κατασταθέντες διὰ Χριστόν ἄρχοντες πάσης τῆς γῆς, τὴν τοῦ Θεοῦ Μητέρα, τὴν ἀειπάρθενον.

4. Δέν μοῦ φαίνεται ἄτοπο, νά περιγράψω μέ λόγο, ὅσο δύναμαι, νά ἀπεικονίσω καί διὰ τύπου νά σχηματίσω τά, ἐπί τὴν ἱεράν αὐτὴν τοῦ Θεοῦ μητέρα, τετελεσμένα θαύματα, τά ὁποῖα μετρίως καί λίαν συνοπτικῶς, ὡς λέγεται, ἀπό παιδί ἐκ πατρός, ἐξ ἀρχῆς παρελάβομεν.

Θεωρῶ αὐτὴν, τὴν Ἁγίων Ἁγιωτέραν καί Ὅσιων Ὅσιωτέραν, τὴν γλυκεῖα στάμνα τοῦ μάννα, πηγῆ δέ μᾶλλον αὐτοῦ, εἶναι ἀληθέστερον, νά εἴπωμεν, νά ἔχει γείρει ἐπὶ ἐνός ἀνακλίντρου, εἰς τὴν θείαν καί περιώνυμον πόλη Δαυΐδ, στήν Σιών, λέγω, τὴν περίβλεπτον καί περικαλλεστάτη, στήν ὁποῖαν ἔχει πληρωθῆ μέν ὁ νόμος τοῦ γράμματος, ἔχει ὑπαγορευθῆ δέ ὁ νόμος τοῦ πνεύματος¹⁸. Εἰς αὐτὴν, τό πάσχα τό τυπικόν ὁ Νομοδότης Χριστός ἐξετέλεσε καί Πάσχα τό ἀληθές ὁ Παλαιᾶς καί Νέας Διαθήκης Θεός παρέδωκε¹⁹. Εἰς αὐτὴν, ἐμυσταγώγησε τοὺς μαθητές του στό μυστικό Του δεῖπνο «ὁ ἀμνός

17. Ψαλμ., 67, 30. Γαλ., 4, 26.

18. Β΄ Κορ., 3, 6· Ρωμ., 8, 2.

19. Ματθ., 26, 17 ἔξ.

τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου»²⁰ καὶ χάριν αὐτῶν ἐθυσίασε τὸν ἑαυτὸν του, ὡς μόσχο σιτευτὸν, καὶ τῆς ἀληθινῆς ἀμπέλου τὸν καρπὸν ἐπάτησε. Εἰς αὐτὴν, ὁ Χριστὸς στοὺς Ἀποστόλους φανερώνεται, ἐκ νεκρῶν ἀνιστάμενος, καὶ τὸν Θωμᾶ καθιστᾶ πιστόν²¹ καὶ διὰ τούτου τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης, ὅτι εἶναι Θεὸς καὶ Κύριος, δύο φύσεις φέρων, καὶ μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀναβίωση, καὶ δύο, ἀντίστοιχες εἰς αὐτὲς ἐνέργειες καὶ αὐτεξούσια θελήματα, πού διαιωνίζονται εἰς τὸν ἄπειρον αἰῶνα. Αὐτὴ τῶν ἐκκλησιῶν ἡ ἀκρόπολη. Αὐτὴ ὁ τόπος διαμονῆς τῶν μαθητῶν. Εἰς αὐτὴν ἔχει ἐκχυθῆ στοὺς μαθητὲς ἡ πολύηχος καὶ πολὺγλωσσος καὶ πυρίμορφος ἐπιφοίτηση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος²². Εἰς αὐτὴν ὁ Θεολόγος Ἰωάννης παραλαβὼν τὴν Θεοτόκον²³, προσέφερε εἰς Αὐτὴν τίς δέουσες ὑπηρεσίες. Αὐτὴ, ἡ μήτηρ τῶν ἀνά πᾶσαν τὴν οἰκουμένην Ἐκκλησιῶν, τῆς τοῦ Θεοῦ Μητρός ἐφάνη κατοικία, μετὰ τὴν ἐκ νεκρῶν τοῦ Ἰησοῦ τῆς ἐπάνοδο.

5. Ἄλλ' εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖο τοῦ λόγου εὐρισκόμενος, γιὰ νὰ ἐκφράσω δημοσίως τὸ πάθος μου, ἀπὸ τὸν θερμότετον καὶ ζέοντα πυρσὸ τοῦ πόθου καιόμενος, καταλαμβάνομαι ἀπὸ κάποια φρίκη καὶ χαροποιὰ δάκρυα, ὡς περιπτυσσόμενος αὐτὴν τὴν μακαρίαν καὶ ἐρασμίαν κλίνη, τὴν πλήρη θαυμάτων,

20. Ἰω., 1, 29.

21. Ἰω., 20, 24 ἐξ.

22. Πράξ., 2, 1 ἐξ.

23. Ἰω., 19, 26-27.

τὴν δεξαμένην τὸ ζωαρχικὸ σκῆνωμα καὶ διὰ τῆς πα-
ραθέσεώς του τὸν ἁγιασμὸ μοιρασθεῖσα, ἐνόμιζα, ὅτι
ἐναγκαλιζομαι μὲ τὰ χέρια μου αὐτὸ τὸ ἱερόν καὶ
πανίερον καὶ ἄξιον τοῦ Θεοῦ σκῆνωμα. Ὁφθαλμούς
καὶ χεῖλη καὶ μέτωπα, αὐχένα καὶ παρεϊάς προσεγ-
γίζων, μὲ τὰ μέλη μου, εἶχα τὴν αἴσθησιν τῆς ἀφῆς,
ὡς νὰ ἦτο ὅλο τὸ σῶμα παρόν, ἂν καὶ κατενόησα, ὅτι
δέν δύναμαι, νὰ ἴδω μὲ τὰ μάτια τὸ ποθούμενο, διότι
πῶς θὰ ἦτο δυνατόν, νὰ ἴδω ἐκεῖνο, πού μετάρσιον
πρὸς οὐράνια ἀνηρπάγη ἱερά; Καὶ αὐτὰ μὲν τώρα.

6. Ποῖα δέ, τότε, τὰ πρὸς τιμὴν Αὐτῆς τελούμενα
ἀπὸ Ἐκεῖνον, πού ἐθεσμοθέτησε, νὰ τιμῶμε τοὺς
γεννήτορες;

Τοὺς μὲν ἀπανταχοῦ τῆς γῆς διασπαρέντας πρὸς
ἄλιείαν ἀνθρώπων, μὲ τίς παναρμόνιες καὶ ποικίλες
γλῶσσες τοῦ Πνεύματος καὶ μὲ τὴν σαγήνη τοῦ λό-
γου τοὺς ἀνθρώπους συλλαμβάνοντας ἐκ τοῦ βυθοῦ
τῆς πλάνης πρὸς τὴν πνευματικὴν καὶ ἐπουράνιον
τράπεζα τοῦ μυστικοῦ δείπνου τῆς ἱεραῆς πανδαι-
σίας τῶν πνευματικῶν γάμων τοῦ Οὐρανίου Νυμ-
φίου, τοὺς ὁποίους ὁ Πατήρ, διὰ τὸν Ἴσοδύναμον καὶ
Ὅμοούσιον Ἰῶν, λαμπρῶς καὶ βασιλικώτατα ἐορτά-
ζει στὴν οἰκία του, μὲ θεῖον πρόσταγμα, ἢ νεφέλη,
ὡς κάποια σαγήνη, παρέπεμπεν ἐπειγόντως πρὸς
Ἱερουσαλήμ συνωθοῦσα καὶ συναθροίζουσα αὐτούς,
ὡς ἀετούς, ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς. «Ὅπου γὰρ
ἔάν ἦ τὸ πτώμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί»²⁴,

24. Ματθ., 24, 28.

Χριστός, ἡ Ἀλήθεια εἶπε. Ἐάν καί περί τῆς δευτέρας, μεγάλης καί ἐπιφανοῦς ἐξ οὐρανοῦ Παρουσίας Αὐτοῦ, τοῦ ταῦτα λαλήσαντος, ὁ λόγος αὐτός ἔχει προλεχθῆ, ἀλλά δέν εἶναι ἄτοπο, νά παραληφθῆ, γιά νά καταστήσῃ εὐχάριστον τόν λόγο.

Παρευρέθησαν λοιπόν οἱ αὐτόπτες τοῦ Λόγου καί ὑπηρέτες²⁵, κατὰ χρέος, καί Αὐτοῦ τήν Μητέρα νά ὑπηρετήσουν καί, ὡς κληρον πολυτελῆ καί ὑπέριμον, τήν εὐλογία ἐξ αὐτῆς νά ἀντλήσουν, διότι ποιός ἀμφιβάλλει, ὅτι αὐτή εἶναι τῆς εὐλογίας πηγῆ καί πάντων τῶν ἀγαθῶν τό πλημμύρισμα; Συμπαρευρέθησαν δέ καί αὐτῶν οἱ ὀπαδοί καί διάδοχοι, γιά νά γίνουν μέτοχοι τῆς φροντίδος καί τῆς εὐλογίας, διότι εἰς αὐτούς, πού ὁ κόπος εἶναι κοινός, καί οἱ ἐπικαρπίες εἶναι ἀνάλογες. Παρίστατο δέ καί ἡ ἐν Ἱερουσαλήμ θεόκλητος Ἐκκλησία.

Ἐπρεπε δέ, καί ἐκ τῶν παλαιῶν δικαίων καί προφητῶν οἱ σπουδαιότεροι, νά δώσουν τό παρόν, γιά νά συμμετάσχουν αὐτῆς τῆς ἱερᾶς Ἀκολουθίας· αὐτοί, πού προανήγγειλαν δηλαδή τήν ἐξ αὐτῆς τοῦ Θεοῦ Λόγου ἔνσαρκον καί φιλόανθρωπον δι' ἡμᾶς γέννηση.

Ἄλλ' οὔτε τῶν ἀγγέλων ἡ ὁμήγουρις ἔπρεπε, νά εἶναι χωρίς μερίδιο, διότι, ὅπως, κατὰ τήν γνώμη τους, ἐστάθησαν ὑπήκοοι στόν Βασιλέα καί ἄξιοι τῆς αὐτοῦ τιμητικῆς παραστάσεως, ἔπρεπε νά περιφρουροῦν τήν κατὰ σάρκα Αὐτοῦ Μητέρα, τήν πανευτυχῆ ὄντως καί μακαρίαν, τήν πασῶν γενεῶν καί κτίσεως ἀπάσης ὑπερτέραν.

25. Λουκ., 1, 2. Β' Πέτρ., 1, 16 ἐξ.

Ἄπαντες παρευρέθησαν εἰς αὐτήν, πού ἔλαμπε ἀπό τούς πυρσούς τοῦ Πνεύματος καί, διά τῶν ἐκλάμπρων μαρμαρυγῶν του, ἐφώτιζε ἐκείνους, πού μέ σεβασμό, φόβο καί σταθερόν πόθο ἐστήριζον εἰς αὐτήν εἰλικρινές τό νοητό βλέμμα τους.

Οὐδέν, ἐκ τῶν ὄντων, ὑπάρχει, στό ὁποῖο νά μή συνέβη αὐτό ἤ μόνον εἰς ἓν· διότι οὐδέν, ἐκ τῶν ὄντων, εἶναι ὑπέρτερον καί πρὸς οὐδέν συγκρινόμενον καταπίπτει καί κατερχόμενον πρὸς ἅπαντα, νά μή γίνη δεκτὴ καί ἡ πράξις καί ἡ δράσις του.

7. Ἐδῶ λόγοι, πού ἐμπνέονται καί λέγονται ἀπό τόν Θεόν. Ἐδῶ κάποιοι ὕμνοι θεοπρεπεῖς καί ἐξόδιοι, διότι ἔπρεπε, καί κατ' αὐτήν τήν εὐκαιρία, νά ὑμνήσουν τοῦ Θεοῦ τήν υπεράπειρον ἀγαθότητα καί τό υπερμέγεθος μέγεθος καί τήν ἀπειροδύναμον δύναμη καί τήν, παντός ὕψους καί μεγέθους ἐπέκεινα, πρὸς ἡμᾶς Αὐτοῦ μετριότητα, τόν ὑπερπλουτον πλοῦτον τῆς ἀκαταλήπτου χρηστότητος, τήν ἀπληστον τῆς ἀγάπης ἄβυσσον. Πῶς, χωρίς νά ἐξέλθῃ ἀπό τήν οἰκεία μεγαλειότητά Του, πρὸς τήν ὑφοποιόν κατῆλθε κένωση, μέ τήν εὐδοκία τοῦ Πατρὸς καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Πῶς ὁ Ὑπερούσιος, ἐκ γυναικείας κοιλίας, ὑπερουσίως, ἔλαβε ἀνθρωπίνην οὐσίαν. Πῶς εἶναι Θεός καί ἔγινε ἀνθρωπος καί μένει ὑπάρχων μέ τίς δύο φύσεις. Πῶς, οὔτε ἀπό τήν οὐσίαν ἐξῆλθε τῆς Θεότητος καί παρομοίως μέ ἡμᾶς ἔγινε κοινωνός σαρκός καί αἵματος²⁶. Πῶς ὁ

26. Ἐβρ., 2, 14.

τά πάντα πληρῶν καί ὢν ὑπεράνω ἀπάντων καί συγκρατῶν τά σύμπαντα μέ τόν λόγο τοῦ στόματος Του²⁷ κατώκησε χῶρο στενόν. Πῶς τό ὑλικό καί χορταρένιο σῶμα αὐτῆς, τῆς αἰοδιμου, ἐδέχθη τό καταναλίσκον πῦρ τῆς θεότητος²⁸ καί, ὡς ἀκίβδηλος χρυσός, ἔμεινε ἀκατάλυτον. Μέ τήν βούληση τοῦ Θεοῦ ὅλα αὐτά ἔχουν γίνει, διότι, Θεοῦ θέλοντος, δυνατά μέν ἄπαντα, ἀδύνατα δέ, μή θέλοντος.

Ὡς πρός τοῦτο, ἔχει κινηθῆ φιλονικία καί ἄμιλλα στούς λόγους, ὅχι πῶς θά ὑπερυψωθῆ ἕκαστος ἔναντι τῶν ἄλλων – τοῦτο εἶναι χαρακτηριστικό κενοδόξου διανοίας καί μακράν εὐρισκομένης τῆς εὐαρεστήσεως τοῦ Θεοῦ – ἀλλά πῶς δέν θά φανοῦν ἐλλιπεῖς προθυμίας καί δυνάμεως, ἐνῶ θά ὑμνοῦν τόν Θεόν καί θά τιμοῦν τήν Μητέρα τοῦ Θεοῦ.

8. Τότε λοιπόν, τότε, ὁ Ἀδάμ καί ἡ Εὐά, οἱ τοῦ γένους προπάτορες, μέ ἀγαλλόμενα χεῖλη δυνατῶς ἐκραύγαζον: Σύ, μακαρία Κόρη, ἀπό τῆς παραβάσεως τά ἐπιτίμια μᾶς ἐλευθέρωσες. Σύ, φθαρτό σῶμα ἐξ ἡμῶν κληρονομήσασα, τῆς ἀφθαρσίας τό ἔνδυμα, χάριν ἡμῶν, ἐκυοφόρησες. Σύ, τό εἶναι ἐκ τῆς σαρκός μας λαβοῦσα, τό εἶναι μᾶς ἀνταπέδωκες: τίς ὠδίνες κατήργησες, τά τοῦ θανάτου σάβανα ἔσχισες, στήν ἀρχαία κατοικία μᾶς ἀποκατέστησες. Ἐμεῖς ἐκλείσαμε τόν Παράδεισο, Σύ, τήν ὁδόν πρός τό ξύλο τῆς ζωῆς, διάνοιξες. Δι' ἡμῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἤλθαν τά λυπηρά, διά Σοῦ, ἐκ τῶν λυπη-

27. Ἐβρ., 1, 3.

28. Ἐβρ., 12, 29.

ρῶν, ἦλθαν τά καλύτερα. Καί πῶς θανάτου θά γευθῆς, ἢ ἄχραντος; Σύ πρὸς ζωὴ γέφυρα καί κλιμαξὴ πρὸς οὐρανοὺς καί πρὸς ἀθανασίαν πέρασμα ὁ θάνατός σου θά γίνη. Ὅντως, μακαρία Σύ εἶσαι, Παμμακάριστε, διότι ποιὸς ἄλλος θά προσεφέρετο, ἂν ὁ Λόγος δι' αὐτῆς δέν εἶχε προσφερθῆ, πάσχων αὐτό, πού ἀνέλαβε, νά πράξῃ.

Ἐπικροτοῦσε δέ καί ὅλη ἡ χορεία τῶν προφητῶν· Σύ ἔχεις ἐκπληρώσει τίς προφητεῖες μας. Σύ μᾶς προσέφερες τὴν ἀναμενομένην εὐφροσύνη. Διὰ Σοῦ, ἔχομεν ἐλευθερωθῆ τῶν δεσμῶν τοῦ θανάτου. Ἐλθέ πρὸς ἡμᾶς, ᾧ θεῖον καί ζωηφόρον κειμήλιον. Ἐλθέ εἰς ἡμᾶς, πού σέ ποθοῦμεν, Σύ, πού ἐξεπλήρωσες τὸν πόθο μας.

Ἄλλ' ἀνταγωνίζετο μέ λόγους, ὄχι ὀλιγωτέρους, τό πλῆθος τῶν ἐν σώματι περικυκλούντων Ἁγίων· Μεῖνον μεθ' ἡμῶν, ἢ παράκλησή μας, λέγον, ἡ μόνη ἐπί γῆς παρηγορία μας· μὴν ἀφήσης ὀρφανοὺς, ἡ μητέρα τοῦ συμπαθοῦς Υἱοῦ Σου, ἡμᾶς, πού πρῶτοι κινδυνεύομε. Ἄς ἔχωμε Σέ τῶν κόπων μας ἀνάπαυλα καί δρόσο τῶν ἰδρώτων μας. Εἰς Σέ ὑπάρχει ἡ δυνατότης, ἐάν θέλης, νά μείνης, καί ἂν προθυμοποιεῖσαι, νά ἀπέλθῃς, οὐδέν ὑπάρχει ἐμπόδιον. Ἐάν ἀπέλθῃς Σύ, ἡ τοῦ Θεοῦ σκηνή, καί ἡμεῖς εἶθε νά συναπέλθωμε μαζί σου, πού, χάρις στὸν Υἱό Σου, εἴμεθα δικὸς Σου λαός· Σέ, μόνην ἐπί γῆς καταλειμμένη παρηγορία ἔχομεν ἀποκτήσει. Εἶναι μακάριον, νά συζῆ κανεῖς μαζί σου, ἐάν ζῆς, καί νά συναποθνήσκῃ μαζί σου, ἐάν ἀποθάνῃς. Τί λέγομεν, ἐάν ἀποθάνῃς; Διὰ Σέ, ζωὴ καί ὁ θάνατος καί ζωὴ

καλύτερα και αὐτῆς τῆς ζωῆς ἀσυγκρίτως ὑπερέ-
ρα, δι' ἡμᾶς ὅμως, πῶς ὁ βίος βιώσιμος, χωρίς τήν
παρουσία σου ἀνάμεσά μας;

9. Αὐτά περίπου, νομίζω, ὅτι θά ἐκραύγαζον οἱ
Ἀπόστολοι, μαζί μέ ὅλο τό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας,
στήν μακαρία Παρθένο. Ἄλλ' ἐπειδή ἔβλεπον τήν
Θεομήτορα, νά σπεύδη πρός τήν ἀποβίωση καί νά
τήν ἐπιθυμῆ, ἐτρέποντο πρός ὕμνους ἐξοδίου, ὑπό
τῆς θείας χάριτος ἐμφορούμενοι καί τό στόμα στό
Πνεῦμα δανείζοντες καί τῆς σαρκός ἐξιστάμενοι καί
ἐπιθυμοῦντες, νά συνεχδημήσουν μαζί μέ τήν ἐκδη-
μοῦσα²⁹ Μητέρα τοῦ Θεοῦ καί νά φύγουν, πρίν ἀπό
αὐτήν, εἰ δυνατόν, κατά τήν δύναμη τῆς προαιρέ-
σεως. Ὅταν δέ πάντες τόν πόθο, συνάμα καί τό χρέ-
ος, εἰς Αὐτήν ἀφιέρωσαν καί ἔπλεξαν στέφανον ἀπό
πολλά καί ποικίλα ἄνθη ἱερῶν ὕμνων, τήν εὐλογίαν
ἔλαβον, ὡς κάποιον θεόσδοτον θησαυρόν, καί τά ἐξό-
δια, τελευταῖα τῆς λόγια. Αὐτά ἦσαν, ὅπως ἐγώ γνω-
ρίζω, τά διαγγέλλοντα τό ρευστόν καί παροδικόν τοῦ
παρόντος βίου καί ὀδηγοῦντα στήν φανέρωση τῶν
κεκρυμμένων μυστηρίων τῶν μελλόντων ἀγαθῶν.

10. Μετά, κοντά εἰς αὐτά, ὡς ἐγώ νομίζω, ἔχουν
διαπραχθῆ καί ἄλλα, ἀκόλουθα, περίπου οὕτως: Ἡ
ἔλευση τοῦ Βασιλέως πρός Ἐκείνην, πού τόν ἐγέν-
νησε, γιά νά ὑποδεχθῆ στά θεία καί ἄχραντα χέρια
Του τήν ἱεράν Αὐτῆς ψυχή καί εἰλικρινῆ καί ἄμω-
μον. Καί Αὐτή μέν, ὡς ἀρμόζει, οὕτως εἶπεν: «Εἰς

29. Β' Κορ., 5, 6-8.

χειρας Σου, τέκνον ἐμόν, τό πνεῦμα μου παρατί-
θῃμι»³⁰. δέξαι τήν ἀγαπητήν εἰς Σέ ψυχή μου, τήν
ὁποῖαν διετήρησες ἄμεμπτον. Εἰς Σέ καί ὄχι στή γῆ
παραδίδω τό σῶμά μου. Φύλαξον αὐτό σῶον, στό
ὁποῖον ἠυδόκησες, νά κατοικήσης, καί γεννηθεῖς δι-
ετήρησες παρθενικόν. Πρός Σέ μετάστησόν με, ἵνα,
ὅπου εἶσαι Σὺ, γέννημα τῶν σπλάγχχνων μου, νά
εἶμαι κι ἐγώ συγκάτοικος, διότι σπεύδω πρός Σέ,
τόν πρός ἐμέ κατελθόντα, χωρίς νά ἀποχωρισθῆς
τόν Πατέρα. Σὺ, στά παμπόθητα τέκνα μου, πού
ἠυδόκησες, νά τά ὀνομάσης ἀδέλφια σου³¹, γενοῦ
παρηγορία γιά τήν ἐκδημία μου. Πρόσθετες εὐλογίαν
ἐπί τήν εὐλογίαν αὐτῶν, διά τῆς τῶν χειρῶν μου
ἐπιθέσεως. Μετά, ἀφοῦ ὕψωσε τά χέρια, ὡς ἀρ-
μόζει, εὐλόγησε τούς συνηγμένους, τοιαῦτα λόγια
εἰποῦσα καί «δεῦρο, ἡ εὐλογημένη μου μήτηρ, εἰς
τήν ἀνάπαυσίν σου»³², ἀκούσασα. «Ἀνάστα, ἐλθέ,
ἡ πλησίον μου, ἡ καλή ἐν γυναιξί, ὅτι ἰδοῦ ὁ χει-
μών παρῆλθεν, ὁ καιρός τῆς τομῆς ἔφθασε· καλή
ἡ πλησίον μου καί μῶμος οὐκ ἔστιν ἐν σοί· ὁσμῆ
μύρων σου ὑπέρ πάντα τά ἀρώματα»³³.

Ταῦτα ἡ Ἁγία, ὡς ἤκουσε, τό πνεῦμα στά χέρια
τοῦ Υἱοῦ της παραδίδει.

11. Καί τί γίνεται; Ὡς μοῦ φαίνεται, στοιχείων
κίνηση καί ἀλλοίωση, φωνές καί πάταγοι καί ὕμνοι

30. Λουκ., 23, 46. Ψαλμ., 30, 6.

31. Ἐβρ., 2, 11-12. Ἰω., 20, 17.

32. Ψαλμ., 131, 8.

33. Ἄσμα, 2, 10-12· 4, 7.

ἐπάξιοι, ἀγγέλων προτρεχόντων, προπορευομένων, ἀκολουθούντων· οἱ μὲν ἐκπληροῦντες τὴν περιφρούρηση τῆς ἀμωμῆτος καὶ παναγίας ψυχῆς καὶ συνανιστάμενοι μὲ τὴν πρὸς οὐρανὸν ἀνισταμένην, ἕως οὗτου στόν θρόνον τὸν βασιλικὸν τὴν Βασιλίδα παρέστησαν³⁴, οἱ δὲ περικυκλοῦντες τὸ θεῖον καὶ ἱερό σῶμα, τὸ ἅγιον καὶ ὑμνοῦντες μὲ ὠδὲς ἀγγελοπρεπεῖς τὴν Θεομήτορα. Τί δὲ ἔκαμον οἱ παριστάμενοι στό θεῖον καὶ ἱερώτατο σῶμα; Μὲ φόβον καὶ πόθον καὶ δάκρυα ἀγαλλιάσεως τὸ ἅγιον καὶ πανευτυχὲς περιστοιχίσαντες σκῆνωμα ἐνηγκαλίζοντο, κατησπάζοντο, ἅπαν μέλος τους ἔφερον κοντὰ στό σῶμα, ἀγιασμοῦ καὶ εὐλογίας ἐκ τῆς ἀφῆς πληροῦμενοι. Τότε νόσοι ἐδραπέτευον, δαιμόνων στίφη ἐφυγαδεύοντο, ἀπὸ παντοῦ συναγόμενα πρὸς μόνον τὰ καταχθόνια· ὁ ἀέρας, ὁ αἰθέρας καὶ ὁ οὐρανὸς ἠγγιάζοντο μὲ τὴν ἀνάβαση τοῦ πνεύματος, ἡ δὲ γῆ μὲ τὴν κατάθεση τοῦ σώματός της. Ἄλλ' οὐδέ ἡ τοῦ ὕδατος φύση ἔμεινε ἄμοιρη εὐλογίας, διότι λούεται μὲ νερὸ καθαρὸ, τὸ ὁποῖο δὲν ἀποκαθαίρει αὐτήν, ἀλλ' ἐξ αὐτῆς μάλιστα ἐξαγνίζεται. Ἐδῶ, εἰς τοὺς κωφούς μὲν ἢ ἀκοή ἐτελειοῦτο, εἰς τοὺς χωλοὺς δὲ οἱ βάρσεις τῶν ποδῶν τους ἀποκαθίσταντο, εἰς τοὺς τυφλοὺς δὲ ἀνεκαινίζετο ἡ ὄραση, εἰς τοὺς ἀμαρτωλοὺς, τοὺς προσερχομένους μὲ πίστη, διεσχίζοντο τὰ χειρόγραφα τῶν ἀμαρτιῶν τους³⁵.

Μετὰ τί; Μὲ καθαρὲς σινδόνες τὸ καθαρὸν πε-

34. Ψαλμ., 44, 10.

35. Ματθ., 11, 5, Ἡσ., 35, 5-6.

ριτυλίσσεται σῶμα καί εἰς κλίνη πάλιν ἡ Βασιλὶς ἀποτίθεται. Μετά, λαμπάδες καί μύρα καί ὕμνοι προεπέμποντο, ἄγγελοι μὲν μελωδοῦντες μέ τις ἰδικές τους γλῶσσες ὕμνον τόν κάλλιστον εἰς αὐτούς, Ἀπόστολοι δέ καί θεοφόροι Πατέρες ψάλλοντες ᾠδές, πού εὐφραίνουσι τόν Θεόν καί ἐμπνέονται ἀπό τό Πνεῦμα.

12. Τότε λοιπόν, τότε, ἡ κιβωτός Κυρίου ἀναχωροῦσα ἐξ ὄρους Σιών³⁶, φερομένη ἐπί τῶν ἐνδόξων ὤμων τῶν Ἀποστόλων, πρὸς τό οὐράνιον Ναόν, διά μέσου τοῦ τάφου, διαβιβάζεται. Καί πρῶτον μὲν, διά μέσου τῆς πόλεως, ὡς νύμφη περικαλλῆς, ὠραῖζομένη μέ τήν ἀπρόσιτον αἴγλη τοῦ Πνεύματος καί οὕτως φέρεται στό ἱερώτατον χωρίον Γεθσημανῆ, καθὼς ἄγγελοι προέτρεχον καί ἄλλοι ἀκολουθοῦσαν, συγκαλύπτοντες μέ τις πτέρυγές τους καί ὄλο τό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας.

Καί ὅπως ὁ βασιλεὺς Σολομών, μέ τήν κατάπαυση τῆς κιβωτοῦ στόν Ναό τοῦ Κυρίου, πού αὐτός ἀνοικοδόμησε, συνεχάλεσε πάντας τοὺς πρεσβυτέρους τοῦ Ἰσραήλ στήν Σιών, νά φέρουν τήν κιβωτό τῆς διαθήκης τοῦ Κυρίου, ἐκ πόλεως Δαυΐδ (αὐτή εἶναι ἡ Σιών). Καί ἀνύψωσαν οἱ ἱερεῖς τήν κιβωτόν καί τήν σκηνή τοῦ μαρτυρίου καί ἀνεβίβασαν αὐτά οἱ ἱερεῖς καί οἱ λευῖτες καί ὁ βασιλεὺς καί πᾶς ὁ λαός, ἔμπροσθεν τῆς κιβωτοῦ, θυσιάζοντες βόας καί πρόβατα ἀναρίθμητα. Καί φέρουν μέσα

36. Ψαλμ., 131, 1, 8.

οἱ ἱερεῖς τὴν κιβωτὸ διαθήκης Κυρίου εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, εἰς τὸ «δαβίρ»³⁷ τοῦ Ναοῦ, εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, ὑπὸ τίς πτέρυγες τῶν Χερουβίμ³⁸. Οὕτω καὶ τώρα, μὲ τὴν κατάπαυση τῆς νοερᾶς κιβωτοῦ, ὄχι τῆς διαθήκης Κυρίου, ἀλλ' αὐτῆς τῆς τοῦ Θεοῦ Λόγου ὑποστάσεως, αὐτός ὁ νέος Σολομών, ὁ Εἰρηνάρχης καὶ Ἀριστοτέχνης τοῦ παντός, τῶν οὐρανίων πνευμάτων τὰ ὑπερκόσμια τάγματα καὶ τῆς Νέας Διαθήκης τοὺς ἐξέχοντας, τοὺς Ἀποστόλους, λέγω, μαζί μὲ ὅλον τὸν λαὸν τῶν ἁγίων τῆς Ἱερουσαλήμ, σήμερον, συνεκάλεσε. Καὶ τὴν μὲν ψυχὴν, δι' ἀγγέλων, εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων, τὰ ἀρχέτυπα καὶ ἀληθινὰ καὶ οὐράνια³⁹, ἐγκαθιστᾶ, ὡς κάτοικον, ἐπ' αὐτῶν τῶν πτερύγων τῶν τετραμόρφων ζώων, καὶ τὴν ἔθεσε πλησίον τοῦ θρόνου Του⁴⁰, εἰς τὸ ἐνδότερον τοῦ καταπετάσματος ὅπου, πρόδρομος, Αὐτός ὁ Χριστός σωματικῶς ἔχει εἰσέλθει⁴¹, τὸ δὲ σῶμα, διὰ τῶν χειρῶν τῶν Ἀποστόλων, μεταφέρεται, ἐνῶ τὸ συγκαλύπτει ὁ Βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων⁴² μὲ τὴν αἴγλη τῆς ἀοράτου Θεότητος, καὶ προτρέχει ὅλη ἡ σύναξις τῶν ἁγίων, ὑψώνουσα ἱερές φωνές καὶ προσφέρουσα θυσίαν αἰνέσεως⁴³, ἕως ὅτου ἐναπετέθη στὸν τάφο, ὡς εἰς νυμφικὸ θάλαμον, καὶ

37. «Δαβίρ», κατὰ τοὺς Ο', σημαίνει τὸ «ἄδυτον» τοῦ Ναοῦ.

38. Γ' Βασ., 8, 1-6.

39. Ἑβρ., 8, 2· 9, 12· 23-25.

40. Ψαλμ., 44, 7· Βλ. Ἰεζ., 1, 4-13.

41. Ἑβρ., 6, 19-20.

42. Α' Τιμ., 6, 15.

43. Ψαλμ., 106, 22.

δι' αὐτοῦ, στήν τρυφή τῆς Ἑδέμ καί στά οὐράνια σκηνώματα.

13. Τυχόν, νά παρευρέθησαν, ἐκ τῶν Ἰουδαίων, ὅσοι δέν ἦσαν πολύ ἀχάριστοι. Δέν εἶναι δέ ἀδύνατον, ὅπως στό φαγητό τό καρύκειμα, νά προσμείξωμε τό ἀφήγημα, τό περιφερόμενο στά χεῖλη πολλῶν. Λέγουν, λοιπόν, ὅταν εὐρέθησαν οἱ αἱροντες τό μακάριο σῶμα τῆς Θεομήτορος πρός τήν κατάβαση τοῦ ὄρου, ὅτι κάποιος Ἑβραῖος, δοῦλος τῆς ἀμαρτίας, ὁ κατόπιν ἀνακωχῆς τῆς πλάνης, ὁ μιμούμενος τόν δοῦλον τοῦ Καϊάφα, (ὁ ὁποῖος ἐρράπισε τό δεσποτικόν καί θεῖον Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ Πρόσωπον), καί ὄργανον τοῦ διαβόλου χρηματίσας, ὁ φερόμενος ἀπό θρασεῖαν καί ἀλόγιστον ὀρμή καί ὑποκινούμενος ἀπό κακό δαίμονα, αὐτοβούλως ἀπῆλθε πρός ἐκεῖνο, τό θειότατον σῶμα, τό ὁποῖον φοβούμενοι ἐπλησίασαν ἄγγελοι, καί ἀρπάξας μέ τά δύο χέρια, μανιωδῶς καί ἐκφρόνως, τήν κλίνην, τήν ἔσυρε πρός τό ἔδαφος· ἀπό φθόνον τοῦ ἀρχεκάκου ἐχθροῦ καί τοῦτο τό τόλμημα. Ἄλλ' ὁ καρπός τόν κόπον προέφθασε καί σταφύλι πικρό καί ἐπάξιον τῆς οἰκείας προαιρέσεως ἐτρύγησε, διότι λέγουν, ὅτι ἐξέλιπον τά χέρια του. Καί ἦτο δυνατόν, νά ἴδης τόν αὐτόχειρα τοῦ ἀτόπου τολμήματος ἐμφανιζόμενον ὀλοτελῶς χωρίς χέρια, ἕως ὅτου τήν γνώμη πρός τήν πίστη μετέβαλε καί μετεμελήθη. Ἀμέσως, οἱ τήν κλίνη φέροντες ἐστάθησαν καί θέσας τά χέρια ὁ δυστυχῆς στό ζωαρχικό σκηνώμα, πού γεννᾷ θαύματα, ὁ ἀκρωτηριασθεῖς σῶος πάλι γίνεται. Γνωρίζει ἡ περίστασις, νά γεννᾷ πολλές σο-

φές και σωτήριες αποφάσεις. Ἄλλ' ἄς ἐπανέλθωμε στό προκειμένο.

14. Ἀπό ἐδῶ, πρὸς τὴν ἱερωτάτη Γεθσημανῆ φέρεται. Πάλιν ἄσπασμοί και ἐναγκαλισμοί και ἐγκώμια, ὕμνοι ἱεροί και ἐπικλήσεις και δάκρυα, κρουνοί ἰδρώτων, ἐξ ἀγωνίας και πόθου περιχυνόμενοι. Καί ἦτο δυνατόν, νά ἴδης, ἰδρῶτες και δάκρυα, νά ἀμιλλῶνται πρὸς αὐτά, πού εἶχαν χυθῆ. Καί οὕτω, τό πανάγιον σῶμα στό πανένδοξον και ὑπερφυές μνήμα ἐναποτίθεται. Καί ἀπό ἐδῶ, μετὰ τρεῖς ἡμέρες, πρὸς οὐράνιες κατοικίες ἀνυψώνεται.

Ἐπρεπε, αὐτή, ἡ θεοπρεπῆς κατοικία, ἡ ἄσκαπτος πηγὴ τοῦ τῆς ἀφέσεως ὕδατος, ἡ ἀνόργωτος γῆ τοῦ οὐρανοῦ ἄρτου, ἡ ἀπότιστος ἄμπελος τοῦ σταφυλιοῦ τῆς ἀμβροσίας, ἡ ἀειθαλῆς και καλλίκαρπος ἐλαία τοῦ πατρικοῦ ἐλέους, νά μὴ φυλακίζεται στά κοιλώματα τῆς γῆς· ἀλλ' ὅπως τό ἐξ αὐτῆς σῶμα, τό ἐνωμένο μέ τὴν ὑπόσταση τοῦ Θεοῦ Λόγου, τό ἅγιον και ἄφθορον, τὴν τρίτην ἡμέραν ἀνέστη ἐκ τοῦ μνήματος, οὕτω και αὐτὴ ἔπρεπε, νά ἐξαρπασθῆ ἐκ τοῦ τάφου και νά προσορμισθῆ ἡ μητέρα στόν λιμένα τοῦ Υἱοῦ τῆς. Καί ὅπως Αὐτός πρὸς Αὐτὴν κατῆλθε, οὕτω και Αὐτὴ πρὸς Αὐτόν ἔπρεπε, νά ἀνυψωθῆ, «πρὸς τὴν μείζονα και τελειότεραν σκηνήν»⁴⁴, εἰς αὐτόν τόν οὐρανόν.

Ἐπρεπε, αὐτὴ, πού ἐφιλοξένησε τόν Θεόν Λόγον εἰς τὴν κοιλία τῆς, νά κατοικήσῃ στίς θεῖες τοῦ Υἱοῦ τῆς σκηνές και, ὅπως ὁ Κύριος εἶπε, ὅτι ἔπρεπε,

44. Ἐβρ., 9, 11· 24.

νά εὐρίσκεται στήν οἰκία τοῦ Πατρός του⁴⁵, καί ἡ μητέρα ἔπρεπε νά ἀυλίζεταί στά βασιλεία τοῦ Υἱοῦ της, στόν οἶκο τοῦ Κυρίου καί στίς ἀυλές τοῦ Θεοῦ ἡμῶν⁴⁶, διότι, ἐάν ἐν Αὐτῷ ὑπάρχει πάντων τῶν εὐφραιομένων ἡ κατοικία⁴⁷, ἄραγε, ποῦ θά κατοικήσει τῆς εὐφροσύνης τό αἷτιον;

Ἐπρεπε, ἐκείνης, πού διεφύλαξε, κατά τήν γέννηση, τήν παρθενίαν ἀμίαντον, ἀδιάφθορον, νά τηρηθῆ τό σῶμα καί μετὰ θάνατον.

Ἐπρεπε, αὐτή, πού ἐβάσταξε στούς κόλπους της, ὡς βρέφος, τόν Κτίσαντα, στά θεῖα νά ἐνδιατρίβη σκηνώματα.

Ἐπρεπε ἡ νύμφη, πού ὁ Πατήρ ἐνυμφεύθη, εἰς οὐρανίους θαλάμους νά κατοικήῃ.

Ἐπρεπε, αὐτή, πού ἀνεγνώρισε στόν σταυρόν τόν Υἱόν της καί ἐδέχθη στήν καρδίαν τήν ρομφαίαν τῆς ὀδύνης⁴⁸, πού διέφυγε στόν τοκετό, νά τόν θεωρῆ συγκαθήμενον μαζί μέ τόν Πατέρα Του.

Ἐπρεπε, ἡ Μητέρα τοῦ Θεοῦ νά κατακτήσει τά τοῦ Υἱοῦ καί νά προσκυνηθῆ ὑπό πάσης τῆς κτίσεως, ὡς Μητέρα τοῦ Θεοῦ καί δούλη Αὐτοῦ. Πάντοτε μέν, ἐκ τῶν γονέων ἡ κληρονομιά κατέρχεται στά παιδιά, τώρα δέ, ὡς εἶπε κάποιος σοφός, ἄνω τῶν ἱερῶν ποταμῶν προχωροῦν οἱ πηγές, διότι ὁ Υἱός στήν Μητέρα ὑπεδούλωσε τήν σύμπασα κτίση.

45. Λουκ., 2, 49.

46. Ψαλμ., 133, 1. 134, 2.

47. Ψαλμ., 86, 7.

48. Λουκ., 2, 35.

15. Ἐλᾶτε, λοιπόν, καί ἡμεῖς σήμερον, ἐξόδιον ἑορτή γιά τήν Μητέρα τοῦ Θεοῦ νά ἑορτάσωμεν, ὄχι κάποιους αὐλούς καί κορύβαντας φέροντες καί μετέχοντες εἰς ὄργια πανηγυρικῆς πομπῆς γιά τήν μητέρα τῶν ψευδωνύμων θεῶν, ὡς αὐτοί λέγουν, τήν ὁποῖαν πολύτεκνον οἱ ἄφρονες πλάθουν διά μύθων, ὁ δέ τῆς ἀληθείας λόγος τήν παριστᾶ ἄτεκνον. Δαίμονες εἶναι αὐτοί καί σκιώδη πλάσματα τῆς φαντασίας, ὑποκρινόμενοι φαινομενικῶς, πῶς εἶναι ὅ,τι ποτέ δέν ἦσαν ἐκ φύσεως, ἔχοντες, ὡς βοηθόν, τήν ἀνοησίαν τῶν πλανωμένων, διότι πῶς γεννᾶ ἐκ συζευξεως τό ἀσώματον; Καί μέ ποῖον τρόπο θά γίνῃ ἡ ἔνωση; Ὅτι τό γένος τῶν θεῶν εἶναι ἀσώματον, εἶναι φανερό στόν καθένα καί εἰς αὐτούς, πού εἶναι τυφλοί στούς νοερούς ὀφθαλμούς. Εἶπε κάπου, μέσα στούς λόγους του, ὁ Ὅμηρος, διηγούμενος τήν κατάστασιν τῶν, κατ' αὐτόν, ἀξίων θεῶν: «Δέν τρώγουν σῖτον, δέν πίνουν πυρρόχροον οἶνον. Διά τοῦτο δέν ἔχουν αἷμα καί ἀθάνατοι καλοῦνται». Δέν τρώγουν σῖτον, λέγει, καί οὔτε πίνουν θερμαντικόν οἶνον· χάριν τούτου εἶναι «ἀναίμονες», δηλ. δέν ἔχουν αἷμα καί ἀθάνατοι ὀνομάζονται. Εὐκαίρως, ὡς ἀληθῶς, εἶπε τό «καλέονται», διότι ἀθάνατοι μέν καλοῦνται, δέν εἶναι ὅμως αὐτό, μέ τό ὁποῖον καλοῦνται· τόν τῆς κακίας ἔχουν πεθάνει θάνατον.

Ἡμεῖς δέ, εἰς τούς ὁποίους Θεός ἀληθινός εἶναι τό λατρευόμενον, Θεός, ὄχι προερχόμενος ἐκ μή ὄντων εἰς τό εἶναι, «ἀλλ' ἀεὶ Ὦν ἐκ τοῦ ἀεὶ Ὦντος», ὑπεράνω αἰτίας καί λόγου καί ἐννοίας καί χρόνου

καί φύσεως, Μητέρα Θεοῦ τιμῶμεν καί σεβόμεθα, χωρίς νά γράφωμε, ὅτι ἐξ αὐτῆς προῆλθε τῆς θεότητος Αὐτοῦ ἡ ἄχρονος γέννηση – διότι ἡ τοῦ Θεοῦ Λόγου γέννηση ἄχρονος εἶναι καί συναΐδιος μαζί μέ τόν Πατέρα – δευτέρα δέ καθομολογοῦμεν γέννηση, κατά τήν ἐκούσιον σάρκωση, τῆς ὁποίας τήν αἰτίαν καί καλῶς γνωρίζομεν καί λέγομεν. Σαρκοῦται ὁ Ὡν ἀνάρχως ἀσώματος δι' ἡμᾶς καί διά τήν σωτηρία μας, ἵνα διά τοῦ ὁμοίου τό ὁμοιον ἐπανακτῆση. Καί σαρκούμενος ἐκ ταύτης τῆς ἱερᾶς παρθένου γεννᾶται, χωρίς σύζευξη, Αὐτός μένων ὅλος Θεός καί ὅλος γενόμενος ἄνθρωπος, Αὐτός ὅλος Θεός μετά τῆς σαρκός Αὐτοῦ καί ὅλος ἄνθρωπος μετά τῆς Αὐτοῦ ὑπερθέου θεότητος.

Οὕτω, Θεοῦ μητέρα αὐτήν τήν παρθένον γινώσκοντες, αὐτῆς τήν κοίμηση πανηγυρίζομεν, μακράν ἀπό τοῦ νά τήν διαφημίζομεν ὡς θεά – τῆς ἐλληνικῆς ἀπάτης μυθεύματα εἶναι αὐτά – ἀφοῦ καί τόν θάνατον αὐτῆς διακηρύσσομεν· ἀλλ' ἐπειδή ὁ Θεός ἐσαρκώθη, ὡς Μητέρα τοῦ Θεοῦ γνωρίζομεν.

16. Αὐτήν ἅς ἐγκωμιάσωμε, σήμερον, μέ ἄσματα ἱερά, ἐμεῖς, πού ἔχομε τόν πλοῦτο, νά εἴμεθα καί νά λεγώμεθα λαός Χριστοῦ. Αὐτήν ἅς τιμήσωμε μέ ὀλονύκτιες στάσεις προσευχῆς. Αὐτήν ἅς εὐχαριστήσωμε μέ ψυχῆς καί σώματος ἀγνότητα, τήν ὄντως ἀγνή, μετά Θεόν, ὑπέρ ἅπαντας, διότι ἐκ φύσεως ὑποσχόμεθα στούς ὁμοίους τά ὅμοια. Αὐτήν ἅς ὑπηρετήσωμε, μέ ἔλεος καί συμπάθεια πρός αὐτούς, πού ἔχουν ἀνάγκη, διότι, ἐάν μέ τίποτε ἄλλο, ὅπως μέ τήν εὐσπλαγχνία, ὁ Θεός ὑπηρετεῖται, ποιός θά

ἔχει ἀντίρρηση, ὅτι μέ τά ὅμοια ἢ Μητέρα τοῦ Θεοῦ χαροποιεῖται; Αὐτήν τήν ἀνέκφραστον ἄβυσσον τῆς τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἀγάπης κατέστησε γνωστήν στόν λαό. Δι' αὐτῆς, κατελύθη ὁ πρὸς τόν Κτίστην πολυχρόνιος πόλεμος. Δι' αὐτῆς, ἐπεκροτήθη ἡ πρὸς Αὐτόν συμφιλίωση καί εἰρήνη καί χάρις ἐδωρήθη καί μέ ἀγγέλους συγχορεύουν οἱ ἄνθρωποι καί τέκνα Θεοῦ κατέστημεν, οἱ πρότερον ἄτιμοι⁴⁹. Ἐξ αὐτῆς, τό σταφύλι τῆς ζωῆς ἐτρυγήσαμε. Ἐξ αὐτῆς, τῆς ἀφθαρσίας τόν βλαστόν ἐθρέψαμεν. Αὐτή ὑπήρξε πρόξενος εἰς ἡμᾶς πάντων τῶν ἀγαθῶν. Ἐν αὐτῇ ὁ Θεός μέν ἔγινεν ἄνθρωπος καί ὁ ἄνθρωπος Θεός.

Καί τί ὑπάρχει τούτου παραδοξώτερον; Τί τούτου μακαριώτερον; Ἰλιγγιῶ ἐκ τοῦ φόβου, φοβούμενος αὐτό, πού λέγω. Μαζί μέ τήν προφήτιδα Μαριάμ, ὧ νεανικές ψυχές, μετά τυμπάνων, ἄς χορεύσωμεν⁵⁰, νεκροῦντες «τά μέλη τά ἐπί τῆς γῆς»⁵¹, διότι τοῦτο εἶναι τό μυστικό τύμπανο. Ἄς κραυγάσωμε μέ ἀλλαγμαμούς ψυχῆς, πρό τῆς κιβωτοῦ Κυρίου, τοῦ Θεοῦ, καί θά πέσουν τά τείχη τῆς Ἱεριχοῦς⁵² – τῶν ἐναντίων δυνάμεων, λέγω, τά ἐχθρικά ὄχυρώματα. Μετά τοῦ Δαυΐδ, ἄς σκιρτήσωμε πνευματικῶς, διότι ἡ κιβωτός τοῦ Κυρίου, σήμερον, ἀνεπαύθη⁵³.

49. Β' Κορ., 5, 18-19. Ρωμ., 5, 10-11.

50. Ἐξ., 15, 20.

51. Κολ., 3, 5.

52. Ἰησ. Ναυῆ, 6, 20.

53. Β' Βασ., 6, 12-15.

Μετά τοῦ Γαβριήλ, τοῦ Πρωτοστάτου τῶν ἀγγέλων, ἄς φωνάξουμε: «Χαῖρε, Κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετά σου»⁵⁴. Χαῖρε, τό τῆς χαρᾶς ἀδαπάνητον πέλαγος. Χαῖρε Ἐσύ, πού Μόνη ἐξαλείφεις τήν λύπη. Εἶθε νά χαίρης, πάσης καρδίας φάρμακο, πού ἐκδιώκει τήν ὀδύνη. Εἶθε νά χαίρης Σύ, διά τῆς ὁποίας ἀπωθεῖται μέν ὁ θάνατος, ἡ δέ ζωή εἰσχωρεῖ ἐντός μας.

17. Σύ δέ, ὦ τάφων ἱερῶν ἱερώτατε, μετά τόν Ζωαρχικόν τοῦ Δεσπότη τάφον, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε ἡ πηγὴ τῆς Ἀναστάσεως – θά διαλεχθῶ μέ σένα, ὡς νά εἶσαι ἔμφυχος – ποῦ εἶναι ὁ χρυσός ὁ ἀκίβδηλος, τόν ὁποῖον τά χέρια τῶν Ἀποστόλων ἀπεθησαύρισαν μέσα σου; Ποῦ εἶναι πλοῦτος ὁ ἀδαπάνητος; Ποῦ εἶναι τό κειμήλιον, πού ἐδέχθη Θεόν; Ποῦ ἡ ἔμφυχος τράπεζα; Ποῦ εἶναι ὁ νέος τόμος, εἰς τόν ὁποῖον ἀρρήτως ὁ Θεός Λόγος ἔχει γραφή; Ποῦ ἡ ζωοτόκος πηγὴ; Ποῦ εἶναι τό πολυπόθητον σῶμα τῆς Θεοτόκου καί πολυαγαπημένον;

Τί ζητεῖτε στόν τάφο αὐτήν, πού ἀνυψώθη πρὸς τά οὐράνια σκηνώματα; Τί ζητεῖτε ἀπό ἐμένα τίς εὐθύνες τῆς φρουρᾶς; Δέν δύναμαι, νά ἀντιταχθῶ στίς θεῖες διαταγές. Τό σῶμα τό ἱερόν καί ἅγιον, ἀφοῦ ἐγκατέλειψε τίς σινδόνες καί μοῦ μετέδωκε ἁγιασμόν καί μέ ἐπλήρωσε μύρου καί εὐωδίας καί μέ κατέστησε θεῖον Ναόν, ἀνάρπαστον ἔχει ἀπέλθει, περιφρουρούντων ἀγγέλων, ἀρχαγγέλων καί

54. Λουκ., 1, 28.

πασῶν τῶν οὐρανίων δυνάμεων. Τώρα, μέ περιβάλλουν ἄγγελοι. Τώρα, ἐντός μου, ἐνοικεῖ ἡ θεία χάρις. Ἐγώ, γιά τούς νοσοῦντας, ἔχω φανερωθῆ ἱατρεῖον, πού ἀποδιώκει τούς πόνους. Ἐγώ πηγὴ ἱαμάτων ἀέναος. Ἐγώ ὁ διώκων τούς δαίμονες. Ἐγώ πόλη, πρὸς καταφύγιον, εἰς τούς προσφεύγοντας ἔγινα⁵⁵.

Προσέλθετε, λαοί, μέ πίστη καί θά ἀντλήσετε ποταμούς χαρισμάτων. Ἀφοῦ ἀποκτήσετε πίστη ἀδίστακτον⁵⁶, προσέλθετε· «οἱ διψῶντες πορεύεσθε ἐφ' ὕδωρ», προτρέπει ὁ Ἡσαΐας, «καί ὅσοις οὐκ ἔστιν ἀργύριον πορευθέντες ἀγοράσατε ἀνευ τιμῆς»⁵⁷. Ἐγώ εἰς ὅλους, εὐαγγελικῶς, ἔχω κράξει: Ὁ διψῶν νοσημάτων ἴαση, ψυχικῶν παθῶν ἀπολύτρωση, ἀμαρτημάτων ἐξάλειψη, παντοίων ἐπιθέσεων ἀποξένωση, οὐρανῶν βασιλείας ἀπόλαυση, μέ πίστη, ἅς προσέρχεται πρὸς με καί ἅς ἀντλή τό πολυδύναμον καί πολύχρηστο⁵⁸ ρεῖθρο τῆς χάριτος. Ὅπως τοῦ ὕδατος ἡ ἐνέργεια, ἐνῶ τυγχάνει μία καί ἀπλή, ὅπως τῆς γῆς καί τοῦ ἀέρος καί τοῦ παμφώτου ἡλίου, εἰς ἕκαστον τῶν μετεχόντων, διαφόρως καί καταλλήλως πρὸς τὴν φύση του μεταβάλλεται καί γίνεται στήν ἄμπελον μέν οἶνος, στήν ἐλαία δέ ἔλαιον, οὕτω καί ἡ χάρις, ἐνῶ τυγχάνει μία καί ἀπλή, ποικίλως καί ἀναλόγως πρὸς τὴν ἀνάγκην ἐκάστου, εὐεργετεῖ τούς μετέχοντας. Δέν ἔχω ἀπο-

55. Ἀρ., 35, 11-12.

56. Ἰακ., 1, 6.

57. Ἡσ., 55, 1.

58. Ἰω., 7, 37-39.

κτήσει τήν χάριν ἐκ τῆς φύσεώς μου· πᾶς τάφος δυσωδίας πλήρης, θλίψεως πρόξενος, εὐφροσύνης ἀντίπαλος. Μύρον πολύτιμον ἔχω δεχθῆ καί τῆς εὐωδίας μετέλαβα καί τό μύρον οὕτως εὐῶδες καί δραστικώτατον ὑπῆρξε, ὥστε, καί μέ τήν σύντομον ἐναπόθεσή του, ἀναφαίρετον νά δωρήσῃ τήν μετάληψή του, διότι ὄντως ἀμεταμέλητα τά θεῖα χαρίσματα⁵⁹. Πηγῆν εὐφροσύνης ἐφιλοξένησα καί ἔχω, ὡς πλοῦτον, τήν ἀνάβλυση αὐτῆς ἀέναον.

18. Βλέπετε, ἀγαπητοί Πατέρες καί ἀδελφοί, ποῖα λόγια ἀπευθύνει πρὸς ἡμᾶς ὁ πανένδοξος τάφος; Καί ὅτι αὐτά οὕτως ἔχουν, ἔχουν γραφῆ αὐτολεξεῖ στήν «*Εὐθυμιακή Ἱστορία*», στόν Τρίτο Λόγο, τεσσαρακοστό κεφάλαιο.

Ἔχει λεχθῆ μέν ἀνωτέρω, ὅτι πολλές Ἐκκλησίες γιά τόν Χριστόν ἀνήγειρε, στήν Κωνσταντινούπολη, ἡ Ἁγία Πουλχερία. Μία δέ ἐξ αὐτῶν εἶναι καί ἡ ἐν Βλαχέρναις οἰκοδομηθεῖσα, ἐν ἀρχῇ τῆς βασιλείας τοῦ Μαρκιανοῦ, πού εἶχε θεῖα κατάληξη. Αὐτοί λοιπόν, ἐκεῖ, ἀφοῦ οἰκοδόμησαν σεβάσμιο Ναό γιά τήν Πανύμνητον καί Παναγίαν Θεοτόκον καί ἀειπάρθενον Μαρίαν καί τόν διεκόσμησαν μέ πᾶν κόσμημα, τό πανάγιον αὐτῆς καί θεοδόχον σῶμα ἀνεζήτησαν, καί, ἀφοῦ ἔστειλαν καί ἐκάλεσαν τόν Ἰουβενάλιον, τόν Ἐπίσκοπον Ἱεροσολύμων, καί τοὺς ἐκ Παλαιστίνης Ἐπισκόπους, οἱ ὅποιοι διέμενον τότε στήν Βασιλεύουσα πόλη, διά τήν γενομένην Σύνοδον ἐν

59. Ρωμ., 11, 29.

Χαλκηδόνι, ἐκείνον τόν καιρό, λέγουν εἰς αὐτούς: «Ἀκούομεν, ὅτι ὑπάρχει στή Ἱεροσόλυμα ἡ πρώτη καί ἐξαίρετος Ἐκκλησία τῆς Παναγίας Θεοτόκου καί ἀειπαρθένου Μαρίας, στό χωρίο, πού καλεῖται Γεθσημανῆ, ὅπου τό ζωηφόρον αὐτῆς σῶμα κατετέθη. Εἰς αὐτόν τόν τόπο, ἐπί τρεῖς ἡμέρες, ἡ παρουσία καί ὑμνωδία χοροῦ τῶν ἀγγέλων δέν ἐσταμάτησε. Μετά δέ τήν τρίτην ἡμέραν, ἀφοῦ ἔπαυσε ἡ ἀγγελική ὑμνωδία καί οἱ Ἀπόστολοι ἦσαν παρόντες, ἓνας δέ ἐξ αὐτῶν ἔλειπε καί, ἀφοῦ ἤλθε μετά τήν τρίτην ἡμέρα καί ἠθέλησε, νά προσκυνήσῃ τό θεοδόχο σῶμα, ἤνοιξαν τήν σορόν. Καί τό μέν σῶμα αὐτῆς, τό πανύμνητον, δέν ἠδυνήθησαν οὐδόλως νά ἀνεύρουν, μόνα δέ αὐτῆς τά ἐντάφια (σάβανα) κείμενα εὐρόντες καί τῆς ἐξ αὐτῶν ἀρρήτου εὐωδίας ἐμφορηθέντες ἠσφάλισαν τήν σορόν. Καί ἐκπλαγέντες ἀπό τό θαῦμα τοῦ μυστηρίου, τοῦτο μόνον εἶχαν νά σκεφθοῦν ὅτι ὁ εὐδοκήσας κατ' ἰδίαν ὑπόστασιν νά σαρκωθῆ καί ἐξ αὐτῆς νά ἐνανθρωπήσῃ καί νά γεννηθῆ ἐν σαρκί, Θεός Λόγος καί Κύριος τῆς δόξης, καί μετά τόκον τήν αὐτῆς παρθενίαν νά διαφυλάξῃ ἀφθαρτον, Αὐτός ἠυδόκησε, καί μετά τήν ἀπό ἐδῶ ἀποβίωση, νά τιμήσῃ τό ἄχραντον αὐτῆς καί ἀμίαντον σῶμα μέ τήν ἀφθαρσία καί τήν μετάστασι, πρό τῆς κοινῆς καί καθολικῆς ἀναστάσεως.

Ἦσαν παρόντες τότε, μαζί μέ τούς Ἀποστόλους, ὁ ἀγιώτατος Ἀπόστολος Τιμόθεος καί πρῶτος Ἐπίσκοπος τῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἐφεσίων καί Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, καθῶς αὐτός ὁ μέγας Διονύσιος μαρτυρεῖ στούς Λόγους, πού ἐξεπόνησε πρὸς τόν

ἀναφερθέντα Ἀπόστολον Τιμόθεον, περί τοῦ μακαρίου Ἱεροθέου, παρόντος τότε καί αὐτοῦ, λέγων οὕτω:

«... Διότι καί κοντά στούς Θεολήπτους Ἱεράρχες μας, τότε, καί ἐμεῖς, ὡς γνωρίζεις, καί αὐτός καί πολλοί ἐκ τῶν ἱερῶν ἀδελφῶν μας, συνήλθομεν, διά νά θεωρήσωμε τό ζωαρχικόν καί θεοδόχο σῶμα. Παρίστατο δέ καί ὁ Ἀδελφός Θεός Ἰάκωβος καί ὁ Πέτρος· ἡ κορυφαία καί πρεσβυτάτη τῶν θεολόγων ἀκρότης. Μετά, ἐφάνη καλό, μετά τήν θέαν, νά ὑμνήσουν ἅπαντες οἱ Ἱεράρχες, ὅπως ἕκαστος ἦτο ἱκανός, τήν ἀπειροδύναμον ἀγαθότητα «τῆς θεαρχικῆς ἀσθενείας»⁶⁰. Μετά τούς θεολόγους, πάντων ὑπερίσχυε τῶν ἄλλων ἱερομυστῶν, ὅπως γνωρίζεις,

60. «*Θεαρχική ἀσθένεια*» εἶναι μία ἔκφραση τῆς «Ἀποφαιτικῆς Θεολογίας» τοῦ Διονυσίου Ἀρεοπαγίτου, πού χρησιμοποιοῖ καί ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός. Ὡς διερμηνεύει ὁ Ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής, κατ' ἀρχήν, σημαίνει «τὴν ἐκουσίαν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ... συγκατάβασιν», τὴν «πλουτοποιόν πτωχείαν», «πᾶσαν τὴν ἔνσαρκον αὐτοῦ πενιχράν πολιτείαν», «τόν ἄτιμον ἐπὶ σταυροῦ θάνατον... τὴν εὐτελεστάτην κηδείαν τε καί ταφήν». Ἡ «θεαρχικὴ ἀσθένεια» κυριολεκτεῖται διά τόν Χριστόν, διότι αὐτός «τάς ἀσθενείας ἡμῶν αὐτός αἶρει καί περί ἡμῶν ὀδυνᾶται καί τῷ μῶλωπι αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἰάθημεν». (Βλ. Ἦσ., 53, 5). Ἀλλά καί ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος, ἐνῶ ἔχει σῶμα ζωαρχικόν, ὡς γεννήσασα τόν σαρκωθέντα Θεόν Λόγον, ὡς ἄνθρωπος, ὑπέρχεται στήν «ἀσθένειαν» τοῦ θανάτου. Χάρις ὅμως στήν «ἀπειροδύναμον ἀγαθότητα» τοῦ Υἱοῦ Τῆς, ὁ θάνατος Αὐτῆς δέν εἶναι πλέον θάνατος, ἀλλά «ζωοκοίμητος μετᾶστασις» πρὸς «ζωωτέραν ζωήν».

(ὁ Ἱερόθεος), ὅλος εὐρισκόμενος ἐκτός τόπου, ὅλος εὐρισκόμενος ἐκτός ἑαυτοῦ καί πάσχων ἐκ τῆς κοιωνίας πρὸς τὰ ὑμνούμενα. Πάντες δέ, πού ἤκουον καί ἔβλεπον αὐτόν, τόν ἐγνώριζον καί δέν τόν ἐγνώριζον καί ἔκριναν, ὅτι εἶναι «Θεόληπτος» καί θεῖος Ὑμνολόγος. Καί τί νά εἶπω εἰς σέ, περί τῶν ἐκεῖ θεολογηθέντων; διότι, καί ἂν μή καί ἂν λησμονήσω τὰ τοῦ ἑαυτοῦ μου, γνωρίζω, ὅτι πολλάκις ἐπήκουσα ἀπό σέ κάποια μέρη τῶν ἐνθέων ἐκείνων ὑμνωδιῶν».

Καί, ἀφοῦ ἄκουσαν αὐτά οἱ βασιλεῖς, ἐζήτησαν ἀπό αὐτόν, τόν Ἀρχιεπίσκοπον Ἰουβενάλιον, τήν ἀγίαν ἐκείνη σορό, μετά τῶν ἐντός αὐτῆς σινδῶνων καί ἱματίων τῆς ἐνδόξου καί Παναγίας Θεοτόκου Μαρίας, νά ἀποσταλῆ εἰς αὐτούς, βουλωμένη μέ ἀσφάλειαν. Ἀφοῦ δέ ἀπεστάλη, τήν κατέθεσαν στόν οἰκοδομηθέντα, σεβάσμιον Ναόν τῆς Παναγίας Θεοτόκου, στίς Βλαχέρνες. Καί αὐτά μέν οὕτως ἔγιναν.

19. Τί δέ νά ἀποκριθῶμεν ἐμεῖς εἰς τόν τάφον; Ἡ μέν χάρις σου ἀνελλιπής καί ἀέναος, ἀλλά δέν περιορίζεται εἰς τόπους ἢ θεία δύναμη, οὔτε τῆς Θεομήτορος οἱ εὐεργεσίες διαμένουν μόνον στό μνήμα, διότι, ἐάν μόνον στόν τάφο περιωρίζοντο, εἰς ὀλίγους ἢ θεία δωρεά θά ἐδίδετο. Τώρα δέ, εἰς πάντα τὰ πέρατα τοῦ κόσμου, ἀφθόνως ἔχει διανεμηθῆ.

Τήν μνήμη μας, λοιπόν, δῶμα τῆς Θεοτόκου ἄς κατασκευάσωμεν. Τοῦτο δέ πῶς θά γίνη; Παρθένος εἶναι Αὐτή καί φιλοπάρθενος· εἶναι ἀγνή ἐκ φύσεως καί φίλαγνος. Ἄν, λοιπόν, μαζί μέ τό σῶμα, ἔξα-

γνίσωμεν καί τήν μνήμη, θά ἀποκτήσωμε τήν χάριν Αὐτῆς, νά κατοικῆ μέσα μας. Ἀποφεύγει κάθε βουρκοῦν καί τά βορβορώδη πάθη ἀποστρέφεται. Βδελύσσεται τήν γαστριμαργίαν. Ἀπεχθάνεται τήν πορνεία. Λόγους αἰσχροῦς ἀποκρούει. Τούς ρυπαροῦς λογισμοῦς ἀποφεύγει, ὡς γεννήματα ἐχιδνῶν. Μισεῖ τοῦ θυμοῦ τά οἰδήματα. Ἀπανθρωπιὰ καί φθόνο καί ἔριδες δέν πλησιάζει. Τήν κενοδοξία, πού ματαιοπονεῖ, ἀποστρέφεται. Στόν ὄγκο τῆς ὑπερηφανείας ἐχθρικῶς ἀντιτάσσεται. Τήν μνησικακίαν, τῆς σωτηρίας ἀντίπαλον, μισεῖ. Πᾶσαν κακίαν, ὡς ἰόν θανατηφόρον, ὑπολογίζει, χαίρει δέ μέ τά ἀντίθετα τούτων, διότι τά ἀντίθετα εἶναι τῶν ἀντιθέτων ἰάματα.

Μέ νηστεία, ἐγκράτειαν καί ψαλμικά ἄσματα εὐχαριστεῖται. Μέ ἀγνεῖαν, παρθενίαν καί σωφροσύνη συγχαίρει καί πρός αὐτές διάκειται πάντοτε εἰρηνικῶς καί αὐτές φιλοφρόνως ἀσπάζεται. Εἰρηνικόν καί πρᾶον περιπτύσσεται φρόνημα. Ἀγάπην καί εὐσπλαγχνίαν καί ταπεινώση, ὡς οἰκείας τροφούς, ἐναγκαλίζεται. Καί συνοπτικῶς λέγομεν, ὅτι μέ πᾶσα μέν κακία θλίβεται, διότι δυσχερῶς τήν ὑπομένει, μέ πᾶσα δέ ἀρετήν ἀγάλλεται, ὡς οἰκεῖο χάρισμα.

Ἐάν, λοιπόν, ὀλοψύχως, ἀπομακρυνθῶμεν ἀπό τίς πρότερες κακίες, τίς δέ ἀρετές προθύμως ἀγαπήσωμεν καί συντρόφους αὐτές ἀποκτήσωμεν, συχνά θά ἔρχεται πρός τούς οἰκεῖους ὑπηρέτες, φέρουσα μαζί της τήν συγκέντρωση ὅλων τῶν ἀγαθῶν καί τόν Χριστόν, τόν Αὐτῆς Υἱόν καί τῶν ἀπάν-

των Βασιλέα καί Κύριον θά συμπαράλαβη, γιά νά τόν καταστήση ἔνοικον στίς καρδιές μας⁶¹, εἰς τόν Ὅποιον πρέπει δόξα, τιμή, κράτος, μεγαλωσύνη καί μεγαλοπρέπεια, σύν τῷ Πατρὶ καί τῷ Ἁγίῳ καί Ζωοποιῷ Πνεύματι, νῦν καί ἀεί καί εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

61. Ἐφ., 3, 17.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ
ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΝΣΕΠΤΟΝ
ΚΟΙΜΗΣΙΝ ΤΗΣ ΘΕΟΜΗΤΟΡΟΣ

1. Ὑπάρχει συνήθεια εἰς αὐτούς, πού διάκεινται ἐρωτικῶς πρὸς κάτι, νά ὀμιλοῦν πάντοτε περὶ αὐτοῦ καί εἰς τόν νοῦν, νύκτα καί ἡμέρα, νά φαντάζονται. Μή λοιπόν κανεῖς μέ κατακρίνη, διότι τρίτον, μετὰ τὰ δύο προηγούμενα, τό παρόν ἐποίησα ἐφύμιον, ὡς ἐξόδιον δῶρο γιά τήν Μητέρα τοῦ Θεοῦ μου, διότι δέν χαρίζομαι εἰς Αὐτήν, ἀλλ' εἰς τόν ἑαυτόν μου καί εἰς ὑμᾶς τούς παρόντας, ὧ θεία καί ἱερά ὀμήγουρις, παραθέτων στερεά τροφή, ψυχωφελῆ καί σωτήριο, γιά τήν ἱεράν αὐτή νύκτα, κατάλληλον καί πνευματικήν εὐφροσύνην προμηθεύων. Ὅπως βλέπετε, σπανίζουν τά ἐδέσματα. Διά τοῦτο σχεδιάζω τήν πανδαισίαν, ἄν καί μή πολυτελῶς μήτε ἀξίως Αὐτῆς, πού μᾶς ἐκάλεσε, ἀλλά πού μπορεῖ, ἀναγκαίως, νά παρηγορήσῃ τήν πείνα μας. Δέν ἔχει ἀνάγκη Αὐτή τῶν ἐγκωμίων μας, ἀλλ' ἐμεῖς ἔχομε ἀνάγκη τῆς παρ' Αὐτῆς δόξης, διότι τό δεδοξασμένον πῶς θά δοξασθῇ; Ἡ πηγῆ τοῦ Φωτός πῶς θά φωτισθῇ; Ἀλλά δι' ἡμᾶς αὐτούς, μέ ἐκεῖνα, πού πράττομε, πλέκομε στέφανο. «Ζῶ

γάρ ἐγώ, λέγει Κύριος, ἀλλ' ἤ τούς δοξάζοντάς με δοξάσω»¹.

Εὐχάριστον μέν ὄντως, εὐχάριστον ποτόν ὁ οἶνος καί θρεπτικός ὁ ἄρτος εἰς βρώση· ὁ μέν εὐφραίνει, ὁ δέ καρδίαν ἀνθρώπου στηρίζει². Ἀλλά τί γλυκύτερον τῆς Μητρὸς τοῦ Θεοῦ μου; Αὐτή συνέλαβε αἰχμάλωτον τόν νοῦν μου. Αὐτή διήρπασε τήν γλῶσσά μου. Αὐτήν καθ' ὕπαρ καί κατ' ὄναρ φαντάζομαι. Αὐτή κατέστη Μήτηρ τοῦ Λόγου καί τοῦ λόγου μου χορηγός· τό τῆς στείρας γέννημα, πού κατεργάζεται καρποφόρους τίς στεῖρες ψυχές. Αὐτῆς τήν ἱεράν καί θεία μετὰσταση ἑορτάζομεν, σήμερον.

2. Ἐλᾶτε, λοιπόν, νά ἀναβῶμεν πρός τό μυστικόν ὄρος καί, ἀφοῦ ὑψωθῶμεν ὑπεράνω τῶν βιοτικῶν καί ὑλικῶν φαινομένων καί ὑπείσέλθωμεν στόν θεῖο καί ἀκατάληπτο γνόφο ἐντός τοῦ θείου φωτός εὐρισκόμενοι, ἄς ὑμνήσωμεν τήν ἀπειροδύναμο δύναμη. Πῶς ὁ ἐκ τῆς ὑπερουσίου περιωπῆς καί πάντων ἐπέκεινα Θεός Λόγος, χωρίς νά ἐξέλθη ἐκ τῶν πατρικῶν κόλπων, στήν παρθενική κοιλία καταβάς, συλληφθεῖς καί σαρκωθείς καί διά παθῶν ἐκουσίως ὁδεύσας πρός τόν θάνατο καί μετὰ σώματος, πού ἔχει τήν προέλευσή του ἐκ τῆς γῆς καί διά φθορᾶς ἀπέκτησε τήν ἀφθαρσίαν, ἀφοῦ ἐπανῆλθε πάλι πρός τόν Πατέρα, τήν Αὐτοῦ κατά σάρκα Μητέρα προσείλκυσε πρός τόν Γεννήτορά Του, ἀνυψώσας Αὐτήν, πού ἐχρημάτισε ἐπίγειος οὐρανός, πρός τήν ἐπουράνιον γῆν;

1. Α' Βασ., 2, 30 Ἄριθ., 14, 28.

2. Ψαλμ., 103, 15.

Σήμερα, ἡ νοητὴ κλίμαξ, ἡ ἔμφυτος, διὰ τῆς ὁποίας καταβάς ὁ Ὑψιστος «ἐπὶ γῆς ὤφθη καὶ τοῖς ἀνθρώποις συνανεστράφη»³, ἀφοῦ ἐχρησιμοποίησε τὸν θάνατο, ὡς κλίμακα, ἀνῆλθε ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανοὺς.

Σήμερα, ἡ ἐπίγειος τράπεζα, ἡ τὸν οὐράνιον ἄρτον τῆς ζωῆς⁴, τὸν τῆς Θεότητος ἄνθρακα⁵, ἄνευ πείρας γάμου, βαστάσασα, ἀπὸ γῆς ἀνυψώθη πρὸς οὐρανοὺς καὶ στὴν ἀνατολικήν πύλην τοῦ Θεοῦ⁶ οἱ πύλες τῶν οὐρανῶν ἀνεώχθησαν ὑψηλότερες.

Σήμερα, ἐκ τῆς ἐπιγείου Ἱερουσαλήμ, ἡ πόλις τοῦ Θεοῦ, ἡ ἔμφυχος, πρὸς τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ⁷ μετατίθεται καὶ ἡ τὸν «Πρωτότοκον πάσης κτίσεως»⁸, τὸν ἐκ Πατρὸς Μονογενῆ, Πρωτότοκον ἐξ Αὐτῆς, Μονογενῆ γεννήσασα⁹ στὴν Ἐκκλησίαν τῶν πρωτοτόκων αὐλίζεται¹⁰ καὶ ἡ κιβωτός Κυρίου, ἡ ἔμφυχος καὶ λογική, πρὸς τὴν τοῦ Υἱοῦ ἀνάπαυση¹¹ μεταναστεύει.

Πύλες Παραδείσου ἀνοίγονται καὶ τὴν θεοφόρον ὑποδέχονται γῆ, ἐκ τῆς ὁποίας, ἀφ' ὅτου ἐβλάστησε τό τῆς αἰωνίου ζωῆς δένδρον¹², τὴν παρακοή τῆς

3. Βαρ., 3, 38.

4. Ἐξ., 25, 29.

5. Ἦσ., 6, 6-7.

6. Ἰεζ., 44, 1-2. Ψαλμ., 23, 7-9. Ἀποκ., 21, 10.

7. Γαλ., 4, 26.

8. Κολ., 1, 15.

9. Λουκ., 2, 7.

10. Ἐβρ., 12, 23.

11. Ψαλμ., 131, 8.

12. Γεν., 2, 8-9.

Εὐας καί τήν νέκρωση τοῦ Ἀδάμ διέλυσε. Αὐτός ὁ Χριστός, ὁ αἴτιος τῆς ζωῆς τῶν ἀπάντων, ὑποδέχεται σπήλαιον τό λαξευμένον, ὄρος τό ἀλατόμητον, ἐκ τοῦ ὁποίου λίθος ἀποκοπεῖς, ἄνευ χειρῶν, τήν οἰκουμένην ἐγέμισε¹³.

Ἡ νυμφική παστάς τῆς θείας τοῦ Λόγου σαρκώσεως, ὡς εἰς νυμφικό θάλαμο, εἰς πανένδοξον τάφο ἔχει ἀναπαυθῆ, ἀπ' ὅπου πρὸς τόν οὐράνιον ἀναβαίνει νυμφῶνα, γιά νά συμβασιλεύσῃ μέ τόν Υἱόν καί Θεόν της καταφανῶς καί τόν τάφο στούς ἐπί γῆς νυμφική παστάδα κατέλιπεν, Νυμφική παστάδα τόν τάφον; Ναί, καί παστάδος πάσης λαμπρότερος, μή ἀπαστράπτουσα μέ λάμπεις χρυσοῦ, οὔτε μέ ἀργύρου φέγγος, οὔτε μέ λίθων ἀνταύγειες καί μέ ἐσθῆτα μέ μεταξωτά νήματα καί χρυσοκέντητο ἔνδυμα καί πορφύραν κεκοσμημένη, ἀλλά μέ τήν θεοφεγγῆ αἴγλη τοῦ Παναγίου Πνεύματος· μή προξενούσα συνάφεια σωμάτων στούς ἐραστές τῆς γῆς, ἀλλά στούς δεσμίους τοῦ Πνεύματος, ψυχῶν ὁσίων πρὸς θεόν συνάφεια, πάσης (συναφείας) καλύτερα καί γλυκυτέρα.

Αὐτός ὁ τάφος εἶναι τῆς Ἐδέμ ὠραιότερος, γιά νά μή λέγω τήν ἐν αὐτῇ ψευδῆ εὐνοια τοῦ ἐχθροῦ, τήν χρήσιμη, οὕτως εἰπεῖν, συμβουλή, τόν φθόνο, τήν ἀπάτη, τῆς Εὐας τήν μαλθακότητα, τήν εὐπιστία, τό γλυκόπικρο δόλωμα, διά τοῦ ὁποίου ἐκλάπη ὁ νοῦς της καί τόν σύζυγο ἔκλεψε, τήν παρακοή, τήν ἐξορία, τόν θάνατο, ἵνα μή, λέγων ταῦτα, καθιστῶ

13. Δαν., 2, 34-35.

τήν έορτήν υπόθεση λύπης. Αὐτός ὁ τάφος σῶμα θνητόν, ἀπό γῆς εἰς οὐρανόν ἀνύψωσε, ἐκείνη δέ (ἡ Εὐά) ὑψωθεῖσα, εἰς τήν γῆ τόν γενάρχη κατεβίβασε. Εἰς αὐτήν ἄλλωστε δέν κατεδικάσθη ὁ κατ' εἰκόνα θείαν πλασθείς, μέ τήν ἀπόφαση: «Γῆ εἶ καί εἰς γῆν ἀπελεύση»¹⁴;

Αὐτός ὁ τάφος εἶναι τιμιώτερος τῆς ἀρχαίας σκηνῆς, διότι ἐδέχθη τήν λογικήν καί ἔμφυχον καί θεοφεργῆ λυχνίαν καί τήν ζωηφόρον τράπεζα, τήν δεξαμένην, ὄχι ἄρτους προθέσεως, ἀλλά τόν οὐράνιον ἄρτον, ὄχι πῦρ ὑλικόν, ἀλλά τό αὔλον πῦρ τῆς Θεότητος.

Αὐτός ὁ τάφος εἶναι τῆς μωσαϊκῆς κιβωτοῦ μακαριώτερος, διότι εὐτύχησε, νά δεχθῆ, ὄχι σκιές καί τύπους, ἀλλ' αὐτήν τήν ἀλήθεια. Ἐδέχθη τήν ἀκίβδηλον καί χρυσῆ στάμνο, πού ἐκαρποφόρησε τό οὐράνιο μάννα, τήν πλάκα τήν ἔμφυχον, τήν δεξαμένην τόν Λόγον τοῦ Θεοῦ, γιά νά σαρκωθῆ μέ τόν θεῖον δάκτυλον τοῦ Παντοδυναμοῦ Πνεύματος, Λόγον τόν ἐνυπόστατον, τό χρυσό θυμιατήριον, πού ἐκυοφόρησε τόν θεῖον ἄνθρακα καί εὐωδίασε πᾶσαν τήν κτίση.

3. Ἵς φύγουν οἱ δαίμονες, ἅς θρηγήσουν οἱ Νεστόριοι, ὅπως παλαιά οἱ Αἰγύπτιοι, καί ὁ ἔξαρχος αὐτῶν, ὁ νέος Φαραώ, ὁ πικρός δαίμων καί τύραννος ἅς καταχωθοῦν στόν βυθό τῆς βλασφημίας. Ἐμεῖς δέ οἱ σωθέντες «ἀβρόχοις ποσῖ» καί τήν

14. Γεν., 3, 19.

άλμυράν τῆς ἀσεβείας ὑπερβάντες θάλασσα, ἄς φάλωμε στήν Μητέρα τοῦ Θεοῦ ὠδήν τήν ἐξόδιον. Ὑψωσε, Μαριάμ, ἡ Ἐκκλησία μέ τά χέρια τό τύμπανον καί ἄρχισε ὠδήν τήν ἐξόδιον. Ἐξέλθουν τοῦ πνευματικοῦ Ἰσραήλ οἱ νεάνιδες, μετά τυμπάνων καί χορῶν ἀλαλάζουσαι¹⁵.

Βασιλεῖς τῆς γῆς καί κριτές καί ἄρχοντες, «νεανίσκοι καί παρθένοι, πρεσβύτεροι μετά νεωτέρων»¹⁶ τήν Θεοτόκον ἄς ὑμνήσουν· συνθέσεις καί λόγοι ἀπό παντοῦ, διάφορες γλῶσσες καί ἐθνῶν καί λαῶν ἄς μελοποιήσουν «ᾄσμα καινόν»¹⁷. Ἐξ γεμίση ὁ ἀέρας μέ ἤχους πνευματικούς, ὡς ἀπό αὐλῶν καί σαλπίγγων, καί μέ λάμπεις τοῦ πυρός ἄς ἐγκαινισθῆ ἡμέρα σωτήριος. Ἐξ εὐφρανθοῦν οἱ οὐρανοί καί οἱ νεφέλες ἄς ραντίσουν ἀγαλλίαση¹⁸.

Σκιρτήσατε κριοί τῆς ἐκλεκτῆς τοῦ Θεοῦ ποιίμνης, οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι, ὡς ὄρη ὑψηλά καί μετέωρα, ὑψούμενοι μέ ὑψηλότετες θεωρίες, καί ἄρνια τοῦ Θεοῦ, ὁ λαός ὁ ἅγιος, τῆς Ἐκκλησίας τά θρέμματα, ὡς βουνά, πού μέ τήν προαίρεσή σας ἀναβαίνετε πρὸς τά ὑψηλά ὄρη¹⁹.

Ἀλλοίμονον, ἀλλοίμονον, ἀπέθανε ἡ πηγὴ τῆς Ζωῆς, ἡ Μητέρα τοῦ Κυρίου μου, διότι ἔπρεπε, τό ἐκ τῆς γῆς συντεθέν (σῶμα) νά ἐπιστρέψῃ πάλι στή

15. Ἐξ., 15, 20.

16. Ψαλμ., 148, 11-12.

17. Ψαλμ., 149, 1.

18. Ἦσ., 45, 8.

19. Ψαλμ., 113, 4.

γῆ καί οὕτω νά μεταναστεύσῃ πρὸς οὐρανό, ἀφοῦ ἔλαβε ἐκ τῆς γῆς τὴν πανάμωμον ζωὴν, τὴν ὁποίαν ἐδώρησε στῆ γῆ, μέ τὴν κατάθεση τοῦ σώματός της. Ἔπρεπε, ὡς χρυσός, ἀφοῦ ἀποβάλλῃ τὸ γεῶδες καὶ ἀφεγγές τῆς θνητότητος πάχος διὰ τοῦ θανάτου, ὡς ἐν χωνευτηρίῳ, ἢ σάρκα ἀφθαρτος καὶ καθαρὰ καὶ ἐκλάμπουσα, μέ τὸ φέγγος τῆς ἀφθαρσίας, νά ἀναστηθῆ ἐκ τοῦ μνήματος.

4. Σήμερον, λαμβάνει ἀρχὴ δευτέρας ὑπάρξεως ὑπὸ τοῦ Δόντος εἰς αὐτὴν τὴν ἀρχὴν τῆς προτέρας ὑπάρξεως, ὑπὸ Ἐκείνου, πού δέν εἶχε χρονικὴν ἀρχὴν τῆς προτέρας καὶ αἰδίου ὑπάρξεως, ἂν καὶ τὸν Πατέρα εἶχε ἀρχὴν, ὡς αἰτία τῆς Αὐτοῦ θείας ὑπάρξεως.

Χαῖρε Σιών, τό θεῖον ὄρος, τό ἅγιον, εἰς τό ὁποῖον κατοικοῦσε τό θεῖον ὄρος, τό ἔμψυχον ἢ νέα Βαιθὴλ, εἰς τὴν ὁποίαν ἡ ἀνθρωπίνη φύση χριεῖται μέ τὴν Θεότητα, ὅπως στήν παλαιά Βαιθὴλ ἐχρίσθη ἡ στήλη ὑπὸ τοῦ Ἰακώβ²⁰, ἀπ' ὅπου, πρὸς οὐράνιον ὕψος ἔχει ἀνυψωθῆ, ὡς ἐκ τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν, ὁ Αὐτῆς Ἰῖός. Ἄς ἐτοιμασθῆ νεφέλη παγκόσμιος καὶ ὑπερκόσμιος καὶ ἀνέμων πτέρυγες, ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς πρὸς τὴν Σιών τοὺς Ἀποστόλους διαβιβάζουσαι. Ποῖοι εἶναι αὐτοί, οἱ ὁποῖοι, ὡς νεφέλες καὶ ὡς ἀετοί, πετοῦν πρὸς τό λείψανον²¹, τό τῆς πάντων ἀναστάσεως αἴτιον, διὰ νά ὑπηρετήσουν τὴν Μητέρα τοῦ Θεοῦ; Ποῖα εἶναι αὐτὴ ἡ «ἀναβαίνουσα

20. Γεν., 28, 18.

21. Ἦσ., 60, 8. Μτθ., 24, 28.

λελευκανθισμένη», ὄλη ὠραία, ἐκλάμπουσα, ὡς ὁ ἥλιος;²²

Ἄς φάλλουν οἱ κιθάρες τοῦ Πνεύματος, οἱ Ἀποστολικές γλωσσες, ἅς ἀλαλάζουν τὰ μουσικά ὄργανα, οἱ ἀκρότητες τῶν Θεολόγων, τό σκεῦος τῆς ἐκλογῆς, ὁ Ἱερόθεος, ὁ καθηγιασμένος ὑπὸ τοῦ Θείου Πνεύματος, ὁ διὰ τῆς θείας ἐνώσεως παθῶν καὶ μαθῶν τὰ Θεῖα, ὅλος ἅς ἐξέλθῃς ἐκ τοῦ σώματος, ὅλος ἅς συναποδημήσῃς μέ τὴν προαίρεση καὶ ἅς κροτήσῃς μέ τὰ ἐφύμνιά σου. Πάντα τὰ ἔθνη ἅς χειροκροτήσουν. Πάντες τὴν Θεοτόκον ἅς ὑμνήσουν. Ἄγγελιοι τό θνητό σῶμα ἅς ὑπηρετήσουν.

Θυγατέρες τῆς Ἱερουσαλήμ, ὀπίσω τῆς Βασιλίδος ἀκολουθήσατε καὶ ὡς πλησίον αὐτῆς παρθένοι, πάντοτε νέες ὑπὸ τοῦ Πνεύματος, πρὸς τὸν Νυμφίον μαζί της πλησιάσατε, γιὰ νὰ παρασταθῆτε ἐκ δεξιῶν τοῦ Δεσπότη²³.

Κάτελθε, κάτελθε, Δέσποτα, ὁ Ὅποιος εἶσαι καταχρεωμένος στὴν Μητέρα Σου, γιὰ νὰ ἀποπληρώσῃς τὰ ὀφειλόμενα τροφεῖα. Διάνοιξον τὰ θεῖα χέρια σου καὶ δέξαι τὴν μητρικὴ ψυχὴ, ὁ ἐπὶ σταυροῦ στά πατρικὰ χέρια τό πνεῦμα παραθήμενος²⁴. Εἶπέ πρὸς αὐτὴν κάποιος γλυκύ ψιθύρισμα: «Ἐλθέ, ἢ καλὴ, ἢ πλησίον μου»²⁵, ἢ μέ τό κάλλος τῆς παρθενίας ὑπὲρ τὸν ἥλιον ἀκτινοβολοῦσα. Μετέδωσες

22. ᾠσμα, 6, 10· 8,5.

23. Ψαλμ., 44, 10-16.

24. Λουκ., 23, 46.

25. ᾠσμα, 2, 10· 4, 7.

εἰς ἐμέ ἐκ τῶν ἰδικῶν σου. Ἔλα, νά συναπολαύσης τά ἰδικά μου. Ἔλα, Μῆτερ, πρὸς τόν Υἱόν· συμβασίλευσον μέ τόν ἐκ σοῦ, μαζί μέ σένα, πτωχεύσαντα. Ἀπελθε, Δέσποινα, ἀπελθε, ὄχι, ὡς ὁ Μωϋσῆς, «ἀνάβηθι» καί «τελεύτα»²⁶. Τελεύτα δέ μᾶλλον καί οὕτως ἀνάβαινε· παράδωσε τήν ψυχή στά χέρια τοῦ Υἱοῦ σου. Παράδωσε τό τοῦ χοός εἰς τό χῶμα, διότι καί αὐτό θά συνανυφωθῆ.

Ἵψώσατε, ὁ τοῦ Θεοῦ λαός, τά μάτια σας, ὑψώσατε. Ἴδού, στήν Σιών ἡ κιβωτός Κυρίου, τοῦ Θεοῦ τῶν δυνάμεων καί εἰς αὐτήν, σωματικῶς μέν Ἀποστολοι παρίστανται, τό ζωαρχικόν καί θεοδόχον κηδεύοντες σῶμα, ἀϋλως δέ καί ἀοράτως τό περιποιῶνται ἄγγελοι, μέ φόβο πρὸς τήν Μητέρα τοῦ Δεσπότη αὐτῶν, δουλοπρεπῶς παριστάμενοι. Αὐτός ὁ Κύριος παρίσταται, ὁ πανταχοῦ παρών καί τά πάντα πληρῶν καί συντηρῶν τό πᾶν, τοῦ Ὁποίου οὐδεὶς ὑπάρχει τόπος, διότι εἰς Αὐτόν ὑπάρχουν τά πάντα, ὡς εἰς ποιητικόν καί συνεκτικόν αἷτιον. Ἴδού, ἡ παρθένος, ἡ θυγατέρα τοῦ Ἀδάμ καί Μητέρα τοῦ Θεοῦ· ἐξ αἰτίας τοῦ Ἀδάμ, παραπέμπει τό σῶμα στή γῆ, τήν δέ ψυχή, χάρις εἰς τόν Υἱόν, ἀναβιβάζει εἰς οὐράνια σκηνώματα.

Ἄς ἀγιασθῆ ἡ πόλη ἡ ἀγία καί ἡ εὐλογημένη ἅς καρπωθῆ εὐλογίαν αἰώνιον μέ τό πέρασμα τοῦ θείου σκηνώματος. Ἄς προπορευθοῦν ἄγγελοι καί ἅς ἐτοιμάσουν τόν τάφον. Ἄς διακοσμήσῃ αὐτόν ἡ λάμψη τοῦ Πνεύματος. Ἄς ἐτοιμασθοῦν μύρα

26. Δευτ., 32, 49-50.

καί ἄς μυρισθοῦν ἀπό τό πανάμωμο καί πανευ-
ῶδες σῶμα. Ἦς φθάση τό γνήσιο νόμα καί ἄς ἀν-
τλήση εὐλογίαν ἐκ τῆς ἀμολύντου πηγῆς τῆς εὐλο-
γίας. «Ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ»²⁷ μέ τήν κατάθεση τοῦ
σώματος. Ἦς σκιρτᾷ ὁ ἀέρας, μέ τήν ἀνάβαση τοῦ
πνεύματος. Ἦς πνέουν αὔρες δροσερές καί πλήρεις
χάριτος. Πᾶσα ἡ κτίση ἄς πανηγυρίζη τήν τῆς Θεο-
μήτορος ἄνοδον. Ἦς ἀλαλάζουν οἱ χοροί τῶν νέων.
Ἀπό τίς γλῶσσες τῶν ρητόρων ἄς ρέουν ἐφύμνια.
Οἱ καρδίες τῶν σοφῶν ἄς φιλοσοφήσουν τό θαῦμα.
Οἱ πρεσβύτεροι, πού λόγω τῆς λευκῆς κόμης εἶναι
σεβάσμιοι, ἄς μᾶς δώσουν ἡρεμα τοὺς καρπούς τῶν
θεωριῶν τους. Πᾶσα ἡ κτίση ἄς συνεισφέρει στόν
ἔρανο. Ἀλλά καί οὕτω, δέν θά ἔφθανον οὔτε εἰς
ἐλάχιστο μέρος τῆς ἀξίας της.

5. Ἐλᾶτε πάντες, νοερῶς, μέ τήν ἐκδημοῦσα νά
συνεκδημήσωμεν. Ἐλᾶτε πάντες, μέ καρδίας πόθο,
μέ τήν καταβαίνουσα στόν τάφο νά συγκαταβῶμεν.
Ἦς περιστοιχίσωμεν τήν ἱερωτάτην κλίνη. Ἦς ψάλω-
μεν ἐδῶ μελωδικῶς ὕμνους ἱερούς: «Χαῖρε Κεχαρι-
τωμένη· ὁ Κύριος μετά σοῦ»²⁸.

Χαῖρε ἡ προωρισμένη Μήτηρ Θεοῦ. Χαῖρε Σύ,
πού ἔχεις προεκλεγῆ μέ τήν προαιώνια βουλή τοῦ
Θεοῦ, γῆς τό θειότατον βλάστημα, πυρός θείου κα-
τοικητήριον, Πνεύματος Ἁγίου ἱερώτατον ἄγαλμα,
ὑδατος ζῶντος πηγῆ, παράδεισος τοῦ ξύλου τῆς
ζωῆς, ἔμφυχον κλημα τοῦ θείου σταφυλιοῦ, τοῦ

27. Ψαλμ., 95, 11.

28. Λουκ., 1, 28.

πηγάζοντος νέκταρ καί ἀμβροσίαν, ποταμός πλήρης τῶν ἀρωμάτων τοῦ Πνεύματος, γῆ τοῦ θείου στάχυος, ρόδον, ἐκ τῆς παρθενίας φωτεινότατον καί ἀποπνέον τήν εὐωδία τῆς χάριτος, κρίνο βασιλικῶ ἐνδύματος, ἀμνάς, ἡ τεκοῦσα τόν ἀμνόν τοῦ Θεοῦ, τόν αἴροντα τήν ἁμαρτία τοῦ κόσμου, τό τῆς σωτηρίας ἡμῶν ἐργαστήριον, ἀγγελικῶν δυνάμεων ὑπερέτερα, δούλη καί Μήτηρ Θεοῦ.

Ἐλᾶτε, νά περιστοιχίσωμεν τόν ἀμόλυντον τάφο καί νά ἀντλήσωμε θείας χάριτας. Ἐλᾶτε, μέ τίς ψυχικές ἀγκάλες, τό ἀειπάρθενο σῶμα νά βαστάσωμεν καί νά συνεισέλθωμεν ἔνδον τοῦ μνήματος καί νά νεκρωθῶμεν μαζί του, ἀποβάλλοντες μέν τά πάθη τοῦ σώματος, συζῶντες δέ ζωήν ἀπαθῆ καί ἀμόλυντον. Ἄς ἀκούσωμε τούς θείους ὕμνους, ἐξ αὐτῶν καί ἀγγελικῶν δυνάμεων προερχομένους. Ἄς εἰσέλθωμεν, διά νά προσκυνήσωμε καί νά γνωρίσωμε τό παράξενο τοῦ μυστηρίου· πῶς ὑψώθη, πῶς μετεωρίσθη, πῶς ἀνελήφθη πρὸς οὐρανόν, πῶς παρίσταται πλησίον τοῦ Υἱοῦ, ὑπεράνω πασῶν τῶν ἀγγελικῶν τάξεων, διότι τίποτε δέν ὑπάρχει, πού νά χωρίζη τήν Μητέρα ἀπό τόν Υἱόν.

Τοῦτον, γιά Σένα, τόν ἐξόδιον Λόγον, τρίτον, μετά τούς δύο, συνέθεσα, μέ σεβασμόν καί πόθον τῆς Ἁγίας Τριάδος, τήν Ὅποίαν ὑπηρέτησες, δεξαμένη, μέ τήν πατρικήν εὐδοκία καί τήν δύναμη τοῦ Πνεύματος, τόν Ἄναρχον Λόγον, τήν παντοδύναμον τοῦ Θεοῦ σοφίαν καί δύναμη.

Δέχου, λοιπόν, τήν προθυμία, πού ὑπερβαίνει τήν δύναμη, καί δίδου τήν σωτηρία, ψυχικῶν παθῶν ἀλ-

λοτρίωση, σωματικῶν νόσων ἀπαλλαγῆ, λύση περι-
στάσεων, βίου γαληνιαίου κατάστασι, φωτισμόν
τοῦ Πνεύματος. Τόν πρός τόν Υἱόν Σου πόθον πυρ-
πόλησον. Εὐάρεστον εἰς Αὐτόν τόν βίον ἡμῶν κατά-
στησον, ὅπως καί τῆς ἐξ ὕψους τυχόντες μακαριότη-
τος, βλέποντές Σε ἐξαστραπτουσάν, μέ τήν δόξαν
τοῦ Υἱοῦ Σου, ὕμνους ἱεροῦς ἀναπέμφωμεν, αἰω-
νίως συνευφραϊνόμενοι ἐν Ἐκκλησίᾳ ἑορταζόντων,
ἀξίως τοῦ Πνεύματος, εἰς τόν Χριστόν, τόν Υἱόν τοῦ
Θεοῦ καί Θεόν ἡμῶν, τόν διά Σοῦ τήν σωτηρίαν
ἡμῶν οἰκονομήσαντα. Εἰς τόν Ὅποῖον πρέπει ἡ δόξα
καί τό κράτος, σὺν τῷ Ἀνάρχῳ Αὐτοῦ Πατρὶ καί τῷ
Παναγίῳ Πνεύματι, νῦν καί ἀεί καί εἰς τοὺς αἰῶνας
τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμάς

«Οὐκοῦν ἡ Παρθενομήτωρ αὐτῆ μόνη μεθόριόν
ἔστι κτιστῆς καὶ ἀκτίστου φύσεως· καὶ αὐτὴν
εἴσονται τοῦ ἀχωρήτου χώραν ὅσοι
δὴ γινώσκουσι Θεόν καὶ αὐτὴν ὑμνήσουσι
μετὰ Θεόν ὅσοι τόν Θεόν ὑμνοῦσιν».

**ΟΜΙΛΙΑ ΙΔ΄ ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΝ
ΤΗΣ ΠΑΝΥΠΕΡΑΓΓΟΥ ΔΕΣΠΟΙΝΗΣ ΗΜΩΝ
ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΚΑΙ ΔΕΙΠΑΡΘΕΝΟΥ ΜΑΡΙΑΣ**

**ΟΜΙΛΙΑ ΛΖ΄ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΝΣΕΠΤΟΝ ΚΟΙΜΗΣΙΝ
ΤΗΣ ΠΑΝΥΠΕΡΑΓΓΟΥ ΔΕΣΠΟΙΝΗΣ ΗΜΩΝ
ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΚΑΙ ΔΕΙΠΑΡΘΕΝΟΥ ΜΑΡΙΑΣ**

(Μεταγλώττιση εἰς τὴν Νεοελληνικὴν
ὑπὸ Βαρβάρας Χ. Γιαννακοπούλου).

ΟΜΙΛΙΑ ΙΔ΄
ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΝ ΤΗΣ ΠΑΝΥΠΕΡΑΓΝΟΥ
ΔΕΣΠΟΙΝΗΣ ΗΜΩΝ ΘΕΟΤΟΚΟΥ
ΚΑΙ ΛΕΙΠΑΡΘΕΝΟΥ ΜΑΡΙΑΣ

1. Ὁ Ψαλμωδός προφήτης ἀπαριθμῶν τά τῆς κτίσεως εἶδη καί βλέπων εἰς αὐτά τήν σοφία τοῦ Θεοῦ, γενόμενος πλήρης θαυμασμοῦ, γράφων, ἐν τῷ μεταξύ, ἀνεβόησε: «Ὡς, ἐμεγαλύνθη τά ἔργα σου, Κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας»¹. Εἰς ἐμέ δέ τώρα, πού προσπαθῶ, νά ἐξαγγείλω, κατά δύναμη, τήν διά σαρκός ἐπιφάνειαν τοῦ τά πάντα κτίσαντος Λόγου, ποῖος λόγος θά ἀρμόση πρὸς ὕμνο; Διότι, ἐάν τά ὄντα εἶναι πλήρη θαύματος καί τό ὅτι προῆλθον ἐκ τῶν μή ὄντων εἰς τά ὄντα εἶναι θεῖον καί πολυῦμνητον, πόσο θαυμασιώτερον καί θεϊότερον καί ἀναγκαιότερον εἶναι, νά ὑμνῆται ἀπό ἐμας, τό νά γίνη κάποιο ἀπό τά ὄντα Θεός καί, ὄχι ἀπλῶς Θεός, ἀλλά ὄντως ὢν Θεός; Καί ταῦτα ἀφοροῦν στή φύση μας, πού δέν ἠδυνήθη ἤ δέν ἠθέλησε, νά διαφυλάξῃ τήν εἰκόνα, κατά τήν ὁποίαν ἐδημιουργήθη, καί διά τοῦτο, δικαίως, ἀπωθήθη στά κατώτατα μέρη τῆς

1. Ψαλμ., 103, 24.

γῆς· διότι τοσοῦτον μέγα καί θεῖον, ἀπόρρητον καί ἀκατανόητον εἶναι, τό νά γίνη ἡ φύση μας ὁμόθεος καί δι' αὐτῆς νά μᾶς χαρισθῆ ἡ ἐπάνοδος στό καλύτερο, ὥστε καί εἰς τούς ἀγίους ἀγγέλους καί εἰς τούς ἀνθρώπους καί εἰς αὐτούς τούς προφήτες, ἄν καί βλέπουν διά τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, μένει ὄντως ἀνεπίγνωστον, ἀπό αἰώνων ὑπάρχον κεκρυμμένο μυστήριον.

Καί τί λέγω, πρίν φθάσῃ στό τέλος; Διότι, καί ὅταν ὑπῆρξε γεγονός, ὄχι ὅτι ἔγινε, ἀλλά τό πῶς ἔγινε, πάλι μυστήριον μένει, πιστευόμενον, ἀλλ' ὄχι γινωσκόμενον, προσκυνούμενον, ἀλλ' ὄχι πολυπραγμονούμενον, καί προσκυνούμενον καί πιστευόμενον διά μόνου τοῦ Πνεύματος· «οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν Κύριον Ἰησοῦν εἰ μὴ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ»² καί τό Πνεῦμα εἶναι αὐτό, διά τοῦ Ὁποίου προσκυνοῦμε καί διά τοῦ Ὁποίου προσευχόμεθα, λέγει ὁ Ἀπόστολος³.

2. Ὅτι δέ, ὄχι στοὺς ἀνθρώπους μόνον, ἀλλά καί στοὺς ἀγγέλους καί εἰς αὐτούς τούς ἀρχαγγέλους εἶναι ἀκατανόητον τό μυστήριον τοῦτο, ἀποδεικνύει σαφῶς καί τό ἐορταζόμενον ἀπό ἐμᾶς σήμερον γεγονός. Εὐηγγελίσθη μὲν ὁ ἀρχάγγελος στήν Παρθένο τήν σύλληψη, ἀλλ' ὅταν δέ ἐκεῖνη ἐζήτησε, νά μάθῃ τόν τρόπο, καί εἶπε πρὸς αὐτόν, «πῶς ἔσται μοι τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω;» οὐδόλως δυνάμενος ὁ ἀρχάγγελος νά ἐρμηνεύσῃ τόν τρό-

2. Α' Κορ., 12, 3.

3. Ρωμ., 8, 26.

πον πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἐκεῖνος κατέφυγε λέγων: «Πνεῦμα Ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ καὶ δύναιμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι»⁴. Ὅπως δηλαδή, ἐάν κάποιος ἐρωτοῦσε καὶ τὸν Μωϋσῆ, πῶς ἐκ τῆς γῆς προῆλθε ὁ ἄνθρωπος, πῶς ἐκ τοῦ χύματος ὀστᾶ καὶ νεῦρα καὶ σάρκα, πῶς τὰ αἰσθητήρια ὄργανα ἐξ ἀναισθήτου ὕλης, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς Ἀδαμιαίας πλευρᾶς πῶς πάλιν ἄνθρωπος, πῶς τὸ ὄστουν ἐξετάθη καὶ διηρέθη καὶ ἠνώθη καὶ συνεδέθη, πῶς ἐκ τοῦ ὄστου σπλάγχνα καὶ χυμοὶ διάφοροι καὶ τὰ ἄλλα πάντα; Ὅπως λοιπόν, ἐάν κάποιος ἐρωτοῦσε τὸν Μωϋσῆ αὐτά, δέν θά ἔλεγε τίποτε περισσότερο, πλὴν, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ὁ λαβὼν χοῦν ἐκ τῆς γῆς καὶ δημιουργήσας τὸν Ἀδάμ καὶ μίαν ἐκ τῶν πλευρῶν λαβὼν καὶ κατασκευάσας τὴν Εὐά· καὶ ποῖος μὲν εἶναι ὁ Ποιητής, εἶπε, τὸν δέ τρόπο, διὰ τοῦ ὁποῖου ἐκεῖνα ἐγίναν, δέν εἶπε. Οὕτω καὶ ὁ Γαβριήλ, ὅτι μὲν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον καὶ τοῦ Ὑψίστου ἡ δύναμις τὸν ἄσπορον ἐποίησαν τόκον, εἶπε, τὸ δέ πῶς δέν εἶπε, διότι, ἐάν περὶ τῆς Ἐλισάβετ, προχωρῶν, ἐμνήσθη, ὅτι συνέλαβε στό γῆρας καὶ ἐνῶ ἦταν στείρα, τίποτε περισσότερο δέν εἶχε νά εἶπη, πλὴν «ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει παρά τῷ Θεῷ πᾶν ρῆμα»⁵, πῶς, περὶ τῆς ἐν παρθενίᾳ συλλαβούσης καὶ τεκούσης, θά ἠδύνατο, νά εἶπη τὸν τρόπο;

3. Ἔχει δέ ὅμως καὶ κάτι περισσότερο τὸ πρὸς τὴν Παρθένον τοῦ Ἀρχαγγέλου λεγόμενον, πού εἶ-

4. Λουκ., 1, 35.

5. Λουκ., 1, 37.

ναι λόγος μεγαλύτερου μυστηρίου, διότι λέγει: «Πνεῦμα Ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπί σέ καί δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι»⁶. Διατί; Διότι καί τό γεννώμενον δέν εἶναι προφήτης, οὔτε ἀπλῶς ἄνθρωπος, ὡς ὁ Ἀδάμ, ἀλλ' «υἱός Ὑψίστου κληθήσεται» καί Σωτήρ καί λυτρωτής τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων καί βασιλεύς αἰώνιος. Ὅπως τοὺς λίθους, τοὺς ἐκπεσόντας ἀπό τοῦ ὄρους τήν κορυφή καί κινουμένους μέχρι τῶν ἐσχάτων τῆς ὑπωρείας, τοὺς διαδέχονται πολλοί κρημνοί, οὕτω καί ἡμᾶς, ἀφοῦ ἐξεπέσαμε ἀπό τήν ἐν τῷ παραδείσῳ θείαν ἐντολή καί τήν ἐν αὐτῷ μακαρία ζωή καί κατήλθομεν ἕως ἄδου, πολλά δεινά μᾶς διεδέχθησαν· διότι, ὅχι μόνον ἀκάνθες καί αἰσθητές τριβόλους ἐβλάστησε ἡ γῆ, κατὰ τήν κατάρα πρὸς τόν προπάτορα⁷, ἀλλά πολύ περισσότερο ἔχομε σπαρῆ ἐμεῖς μέ τίς πολυειδεῖς ἀκάνθες τῶν πονηρῶν παθῶν καί τῶν δεινῶν τριβόλων τῆς ἀμαρτίας. Οὔτε τήν λύπη μόνον ἐκείνην ἔλαβε τό γένος μας, τήν ὁποίαν ἡ προμήτωρ ἐκληροδότησε, διά τῆς πρὸς αὐτήν κατάρας, πού τήν κατεδίκασε, νά γεννᾶ μέ λύπες⁸, ἀλλά σχεδόν ὅλος ὁ βίος μας ἔγινε ὀδύνη καί λύπη.

4. Ἐπέβλεψε ὁμῶς φιλανθρώπως ἐφ' ἡμᾶς ὁ πλάσας ἡμᾶς Θεός, διά σπλάγχνα ἐλέους Αὐτοῦ, καί κλίνας τοὺς οὐρανοὺς κατήλθε καί προσλαβὼν ἐκ Παρθένου ἀγίας τήν φύση μας ἀνεκαίνισε καί

6. Λουκ., 1, 35.

7. Γεν., 3, 18.

8. Γεν., 3, 16.

ἐπανάφερε, μᾶλλον δέ ἀνύψωσε εἰς θεῖον καί οὐράνιον ὕψος.

Τοῦτο λοιπόν βουληθεῖς νά πραγματοποιήση, μᾶλλον δέ τήν προαιώνιον Αὐτοῦ βουλή νά φέρη εἰς τέλος, σήμερον, στέλλει τόν Ἀρχάγγελον Γαβριήλ, ὡς λέγει ὁ Εὐαγγελιστής Λουκᾶς, εἰς Ναζαρέτ, «πρός παρθένον μεμνηστευμένην ἀνδρί, ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου Δαυΐδ, καί τό ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ»⁹.

5. Πρός παρθένον μέν, λοιπόν, τόν Ἀρχάγγελον ὁ Θεός στέλλει καί παρθένον αὐτήν μένουσαν τήν καθιστά Μητέρα του διά μόνης τῆς προσφωνήσεως, ἐπειδή, ἄν εἶχε συλληφθῆ ἐκ σπέρματος, δέν θά ἦτο νέος ἄνθρωπος, οὔτε ἀναμάρτητος θά ἦτο καί τῶν ἁμαρτωλῶν ὁ Σωτήρ· διότι ἡ κίνηση τῆς σαρκός πρός γέννηση, ἐπειδή δέν ὑποτάσσεται πρός τόν νοῦν, τόν τεταγμένον παρά Θεοῦ, νά ἡγεμονεύη τῶν ἐντός ἡμῶν, δέν εἶναι παντελῶς ἐκτός ἁμαρτίας. Διά τοῦτο καί ὁ Δαυΐδ ἔλεγε: «ἐν ἀνομίαις συνελήφθην καί ἐν ἁμαρτίαις ἐκίσσησέ με ἡ μήτηρ μου»¹⁰. Ἐάν λοιπόν ἐκ σπέρματος ἦτο ἡ τοῦ Θεοῦ σύλληψη, δέν θά ἦτο νέος ἄνθρωπος, οὔτε τῆς νέας καί οὐδόλως παλαιουμένης ζωῆς ἀρχηγός· διότι, ἐάν ἦτο τῆς παλαιᾶς μερίδος καί κληρονόμος ἐκείνου τοῦ πταισματος, δέν θά ἠδύνατο νά φέρη στόν Ἐαυτό του τό πλήρωμα τῆς ἀφθάρτου Θεότητος καί νά καταστήσῃ τήν σάρκα Του πηγῆν ἁγιασμοῦ ἀνεξάντλητον, ὥστε

9. Λουκ., 1, 27.

10. Ψαλμ., 50, 7.

καί τῶν προπατόρων ἐκείνων νά ἀποπλύνῃ τόν μολυσμό, μέ περιουσία δυνάμεως, καί στούς ἐπιγόνους ἅπαντας νά ἀρκῆ πρὸς ἀγιασμό. Διὰ τοῦτο, ὄχι ἄγγελος, οὔτε ἄνθρωπος, ἀλλ' Αὐτός ὁ Κύριος ἦλθε καί ἔσωσεν ἡμᾶς, συλληφθεῖς καί σαρκωθεῖς εἰς μήτραν Παρθένου καί παραμείνας ἀναλλοιώτως Θεός.

6. Ἐπρεπε δέ ἡ Παρθένος, νά ἔχῃ μάρτυρα τῆς ἀσπόρου συλλήψεως καί συναντιλήπτορα πρὸς αὐτά, πού ἐπρόκειτο νά τελεσθοῦν, κατὰ θείαν οἰκονομίαν. Ποῖα εἶναι αὐτά; Τήν εἰς Βηθλεέμ ἄνοδον, ὅπου καί ὁ παρά τῶν οὐρανίων ἀγγέλων ἀναγγελλόμενος καί δοξαζόμενος τόκος. Τήν προσέλευση στό ἱερόν, ὅπου παρά τοῦ Συμεών καί τῆς Ἄννης Κύριος ζωῆς καί θανάτου τό βρέφος μαρτυρεῖται. Τήν φυγὴν εἰς Αἴγυπτον, ἔνεκεν τοῦ Ἡρώδου, καί τήν ἐξ Αἰγύπτου ἐπάνοδον, κατὰ τίς ἱερές προφητεῖες, καί ἄλλα, ὅσα τώρα δέν εἶναι εὐχερές, νά συμπεριλάβω.

Διὰ ταῦτα παρελήφθη, ὡς μνήστωρ, ὁ Ἰωσήφ καί ὁ ἄγγελος ἐστάλη πρὸς παρθένο μνηστευμένη μέ ἄνδρα, τοῦ ὁποίου τό ὄνομα ἦτο Ἰωσήφ. Τό δέ «ἐξ οἴκου καί πατριᾶς Δαυΐδ» δι' ἀμφοτέρους νά ἐννοήσης, διότι ἀμφοτέροι, ἡ Παρθένος καί ὁ Ἰωσήφ, τό γένος τους ἀνέφερον εἰς τόν Δαυΐδ.

7. «Καί τό ὄνομα, λέγει, τῆς παρθένου Μαριάμ». Τοῦτο δέ ἐρμηνεύεται Κυρία. Παριστᾶ δέ καί τό ἀξίωμα τῆς Παρθένου καί τό βέβαιον τῆς παρθενίας καί τό διαφορετικόν τοῦ βίου αὐτῆς καί κατὰ πάντα, μετ' ἀκριβείας τηρούμενον καί, οὕτως εἰπεῖν, παναμώμητον. Ἐπειδὴ ἦτο κυρίως καί φερωνύμως

παρθένος, πᾶσαν εἶχε τὴν τῆς ἀγνείας παντελῆ καὶ πλήρη κτήση, οὕσα παρθένος καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴ καὶ τίς ψυχικὴς δυνάμεις καὶ ὅλες τίς αἰσθήσεις τοῦ σώματος πλουτοῦσα ὑπεράνω παντός μολυσμοῦ· καὶ τοσοῦτον κυρίως καὶ βεβαίως καί, οὕτως εἰπεῖν, ἐγκύρως καὶ εἰς πάντας ἀδῆλως, τὸν ἅπαντα χρόνον, ὅπως ἡ κεκλεισμένη πύλη, διατηρεῖ τὰ ἐντός θησαυρισθέντα καὶ ὅπως τὸ ἐσφραγισμένο βιβλίον διατηρεῖ ἀνέγγικτα ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς τὰ γεγραμμένα, διότι περὶ αὐτῆς ἔχει γραφῆ. Τοῦτο εἶναι τὸ ἐσφραγισμένο βιβλίον καὶ αὐτὴ ἡ πύλη θὰ εἶναι κλειστὴ καὶ οὐδεὶς θὰ διέλθῃ δι' αὐτῆς¹¹.

8. Ἀλλὰ καὶ κατ' ἄλλον τρόπον, πάλιν, εἶναι Κυρία ἢ Παρθένος· κατὰ τὴν ἀξίαν, ὡς δεσπότησα πάντων, διότι ἐν παρθενίᾳ συνέλαβε καὶ ἐγέννησε θεῖως τὸν φύσει Δεσπότην τοῦ παντός. Προσέτι, βεβαίως, εἶναι Κυρία, ὄχι μόνον ὡς ἐλευθέρη δουλείας καὶ κυριότητος θείας μέτοχος, ἀλλὰ καὶ ὡς πηγὴ καὶ ρίζα τῆς τοῦ γένους ἡμῶν ἐλευθερίας, καὶ μάλιστα μετὰ τὸν ἀπόρρητον καὶ χαρμόσυνον τόκο· διότι ἡ συζευχθεῖσα μὲ ἄνδρα κυριευομένη μᾶλλον εἶναι παρά κυρία, καὶ μάλιστα μετὰ τὸν περίλυπον καὶ κατώδυνον τοκετόν, κατὰ τὴν κατάραν ἐκείνην πρὸς τὴν Εὐα: «ἐν λύπαις τέξῃ τέκνα καὶ πρὸς τὸν ἄνδρα σου ἢ ἀποστροφή σου, καὶ αὐτός σου κυριεύσει»¹².

Αὐτῆς τῆς κατάρας ἐλευθεροῦσα ἡ Παρθενομήτωρ τὸ ἀνθρώπινο γένος, τὴν χαράν καὶ τὴν εὐλογία

11. Βλ. Ἰεζ., 44, 2.

12. Γεν., 3, 16.

δι' ἀγγέλου ἀντιλαμβάνει· εἰσελθὼν, λέγει, ὁ ἄγγελος εἶπε πρὸς τὴν Παρθένο: «Χαῖρε, κεχαριτωμένη ὁ Κύριος μετὰ σοῦ· εὐλογημένη σύ ἐν γυναιξίν»¹³. Ὁ Ἀρχάγγελος δὲν προαναγγέλλει πρὸς Αὐτὴν τὸ μέλλον λέγων, «ὁ Κύριος μετὰ σοῦ», ἀλλ' ἐκεῖνο, πού ἔβλεπε τότε, ἀοράτως τελούμενον, ἐξαγγέλλει. Καί χωρίον μὲν αὐτὴν θείων καὶ ἀνθρωπίνων χαρισμάτων κατανοῶν καὶ διὰ πάντων κεκοσμημένην τῶν χαρισμάτων τοῦ Θεοῦ Πνεύματος, «Κεχαριτωμένην» διεκήρυξε. Βλέπων δέ, ὅτι ἤδη ἔλαβεν ἔνοιον Ἐκεῖνον, εἰς τὸν Ὅποῖον ὑπάρχουν οἱ θησαυροὶ τούτων ἀπάντων¹⁴, καὶ προβλέπων τὴν ἄλυπον κυοφορίαν καὶ τὸν ἐπικείμενον ἀνώδυνον τοκετὸν εὐηγγελίσατο εἰς αὐτὴν, νά χαίρη, καὶ ὅτι εἶναι ἡ μόνη εὐλογημένη καὶ δοξασμένη, εὐλόγως, ἀνάμεσα στὶς γυναῖκες, διετεῖνατο, διότι δὲν ὑπάρχει κάποια ἄλλη δοξασμένη, μὲ τὴν ὑπερβολὴ τῆς δόξης τῆς Θεομήτορος Παρθένου, καὶ ἂν ἐδοξάσθη.

9. Ἄλλ' ἡ Παρθένος, καθὼς εἶδε καὶ ἐφοβήθη, μήπως εἶναι κάποιος ἀπατηλὸς ἄγγελος, πού ὑποκλέπτει τίς ἀπερίσκεπτες, κατὰ τὸ πρότυπον τῆς Εὐας, δὲν παρεδέχθη ἀνεξετάστως τὸν χαιρετισμὸν καὶ μὴ γνωρίζουσα ἀκόμη καθαρῶς τὴν πρὸς Θεὸν συνάφειαν, πού Ἐκεῖνος εὐηγγελίζετο, ἐταράχθη, λέγει, ἐκ τοῦ λόγου τούτου, σταθερῶς, οὕτως εἰπεῖν, εἰς ἄκραν παρθενίαν ἐμμένουσα, «καὶ διελογίζετο

13. Λουκ., 1, 28.

14. Κολ., 2, 3.

ποταπός εἶη ὁ ἀσπασμός οὗτος»¹⁵. Διὰ τοῦτο καί ὁ Ἀρχάγγελος διαλύει ἀμέσως τόν θεοφιλή φόβο τῆς κεχαριτωμένης Παρθένου λέγων πρὸς Αὐτήν: «μὴ φοβοῦ, Μαριάμ· εὖρες γάρ χάριν παρά τῷ Θεῷ»¹⁶ Ποίαν χάριν; Ἐκείνην, πού εἶναι δυνατή εἰς Μόνον, τόν Δυνάμενον τὰ ἀδύνατα καί πού εἶχε διαφυλαχθῆ, πρό τῶν αἰώνων, διὰ Σέ Μόνην. «Ἰδού συλλήψη ἐν γαστρί»¹⁷. Σύλληψη δέ ἀκούουσα, νά μὴν ὑπολογίζης οὐδεμίαν τῆς παρθενίας ἐκτροπή, μήτε διὰ τοῦτο νά στενοχωρῆσαι καί νά ταράσσεισαι, διότι τοῦτο τό «ἰδού συλλήψη», τότε, πρὸς τήν παρθένον οὔσαν λεγόμενον, συνοδοιπόρο συγχρόνως μέ τήν παρθενίαν τήν σύλληψη ὑπεδείκνυε.

10. «Ἰδού οὖν συλλήψη», λέγει, «καί τέξῃ υἱόν»¹⁸. δηλαδή ἔχουσα, ὅπως τώρα ἔχεις, καί παραμένουσα μέ παρθενίαν ἀδιάφθορον, ἔμβρυο θά συλλάβῃς καί θά γεννήσῃς τόν Υἱόν τοῦ Ὑψίστου, διότι τοῦτο καί ὁ Ἡσαΐας προβλέπων, πρό πολλῶν ἐτῶν, προέλεγε: «ἰδού ἡ Παρθένος ἐν γαστρί ἔξει καί τέξεται υἱόν»¹⁹ καί ὅτι «προσηλθον πρὸς τήν προφητιν»²⁰. Πῶς λοιπόν ὁ προφήτης προσῆλθε πρὸς τήν προφητιν; Ὅπως τώρα ὁ Ἀρχάγγελος πρὸς αὐτήν, διότι αὐτό, πού εἶδε τώρα αὐτός, τοῦτο ἐκεῖνος

15. Λουκ., 1, 29.

16. Λουκ., 1, 30.

17. Λουκ., 1, 31.

18. Αὐτόθι.

19. Ἡσ., 7, 14.

20. Ἡσ., 8, 3.

προείδε καί προείπε. Ὅτι δέ εἶναι προφήτις, προφητικὴν ἔχουσα χάριν ἢ Παρθένος, ἢ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ περιεχομένη ὡδὴ Αὐτῆς πρὸς τὸν Θεὸν θά τό φανερώση στὸν βουλόμενον²¹.

11. Λέγει, λοιπόν, ὁ Ἡσαΐας, μέ προφητικὸν πάντως πνεῦμα: «Προσῆλθον πρὸς τὴν προφήτιν, καί ἐν γαστρὶ ἔλαβε καί ἔτεκεν υἱόν»²². πρὶν νὰ ἔλθῃ ὁ πόνοσ τῶν ὠδίνων, ἐξέφυγε καί ἐγέννησε ἀρσενικό παιδί. Ὁ δέ Ἀρχάγγελος, τώρα, λέγει πρὸς Αὐτήν: «τέξῃ υἱόν, καί καλέσεις τό ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν»²³ (τό ὁποῖον ἐρμηνεύεται Σωτήρ). «Οὗτος ἔσται μέγας»²⁴. Εἶπε λοιπόν Ἡσαΐας πάλιν: «Θαυμαστός σύμβουλος, Θεός ἰσχυρός, ἐξουσιαστής, ἀρχῶν εἰρήνης, Πατήρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος»²⁵. Ὁμοίως μέ αὐτόν, τώρα, καί ὁ Ἀρχάγγελος λέγει: «οὗτος ἔσται μέγας καί υἱός Ὑψίστου κληθήσεται». Πῶς δέ, δέν εἶπε «ἔστι μέγας καί υἱός Ὑψίστου», ἀλλ' «ἔσται καί κληθήσεται»; Τοῦτο συνέβη, διότι ὠμιλοῦσε περί τοῦ ἀνθρωπίνου προσλήμματος τοῦ Χριστοῦ, ἐνῶ συγχρόνως δηλώνει, ὅτι καί θά γνωρισθῇ εἰς ὅλους καί τοιοῦτος ὑπάρχων ὑπό αὐτῶν θά κηρυχθῇ, ὅπως καί ὁ Παῦλος ὕστερον θά δυνηθῇ, νὰ λέγῃ: «Θεός ἐφανερώθη ἐν σαρκί... ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ»²⁶.

21. Λουκ., 1, 46-55.

22. Ἡσ., 8, 3.

23. Λουκ., 1, 31.

24. Λουκ., 1, 32.

25. Ἡσ., 9, 6.

26. Α' Τιμ., 3, 16.

Ἄλλά καί «δώσει», λέγει, «αὐτῷ Κύριος ὁ Θεός τόν θρόνον Δαυΐδ τοῦ πατρός αὐτοῦ, καί βασιλεύσει ἐπί τόν οἶκον Ἰακώβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καί τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος»²⁷. Ἐκεῖνος δέ, τοῦ Ὁποίου ἡ βασιλεία, ὡς αἰωνία, δέν ἔχει τέλος, εἶναι Αὐτός ὁ Θεός. Ἄλλά καί πατέρα τόν Δαυΐδ αὐτός ἔχει, ἐπομένως καί ἄνθρωπος εἶναι ὁ Αὐτός, ὥστε Ἐκεῖνος, πού θά γεννηθῆ, νά εἶναι Θεός ὁμοῦ καί ἄνθρωπος, Υἱός ἀνθρώπου καί Υἱός Θεοῦ, ὁ Ὅποιος λαμβάνει, ὡς ἄνθρωπος, παρά Θεοῦ καί Πατρός τήν ἀδιάδοχον Βασιλείαν, ὅπως εἶδε καί προανεκήρυξε ὁ Δανιήλ λέγων: «ἐθεώρουν, ἕως ὅτου οἱ θρόνοι ἐτέθησαν, καί Παλαιός ἡμερῶν ἐκάθητο... καί ἰδοῦ ἐπί τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ ὡς υἱός ἀνθρώπου ἐρχόμενος ἦν καί ἕως τοῦ Παλαιοῦ τῶν ἡμερῶν ἔφθασε... καί Αὐτῷ ἐδόθη ἡ ἀρχή καί ἡ τιμή καί ἡ βασιλεία... καί ἡ ἐξουσία Αὐτοῦ ἐξουσία αἰώνιος, ἥτις οὐ παρελεύσεται καί βασιλεῖ ἐτέρω οὐχ ὑπολειφθήσεται»²⁸.

12. Θά καθήση δέ στόν θρόνο τοῦ Δαυΐδ καί θά βασιλεύσῃ στόν οἶκον Ἰακώβ· ἐπειδή ὁ μέν Ἰακώβ εἶναι Πατριάρχης ἀπάντων τῶν θεοσεβῶν, ὁ δέ Δαυΐδ πρῶτος ἀπάντων θεοσεβῶς μαζί καί θεαρέστως ἐβασίλευσε, εἰς τύπον Χριστοῦ, ὁ Ὅποιος πατριαρχίαν καί βασιλείαν εἰς μίαν οὐράνιον καί αἰώνιον συνήγαγε ἀρχήν.

Ὁ δέ Κεχαριτωμένη Παρθένος, ὅταν ἤκουσε τοῦ

27. Λουκ., 1, 32-33.

28. Δαν., 7, 9-14.

Ἀρχαγγέλου τά οὕτως ἐξαίσια καί θεῖα πρὸς Αὐτὴν λόγια, ὅτι «ὁ Κύριος μετὰ σοῦ» καὶ «ἰδού συλλήψη... καὶ τέξῃ υἱόν», τὸν Βασιλεύοντα αἰωνίως, τοῦ Ὑψίστου Υἱόν, «πῶς ἔσται μοι τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω;», ἐρωτᾷ²⁹, διότι, ἂν καὶ λίαν πνευματικόν καὶ ὑπεράνω σαρκικῶν παθῶν μοῦ μεταφέρεις εὐαγγέλιον, ἀλλὰ σύλληψη, μοῦ λέγεις, «ἐν γαστρί» καὶ κυοφορίαν καὶ τοκετόν καὶ προσθέτεις τό «ἰδού» ἐπὶ τῆς συλλήψεως. «Πῶς ἔσται μοι τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω»³⁰, λέγει. Τοῦτο δέ λέγει ἡ Παρθένος, ὅχι ἀπὸ ἀπιστίαν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐζήτει, νά μάθη, κατὰ τό δυνατόν, πῶς ἔχει τό πρᾶγμα. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀρχάγγελος λέγει πρὸς αὐτήν: «Πνεῦμα Ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ δέ καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διό καὶ τό γεννώμενον ἅγιον κληθήσεται υἱός Θεοῦ»³¹. Ἄγια μὲν εἶσαι σύ, λέγει, καὶ Κεχαριτωμένη, Παρθένε, Πνεῦμα δέ πάλιν ἅγιον θά ἐπέλθῃ ἐπὶ Σέ, ἐτοιμάζον, διὰ ὑψηλοτέρας προσθήκης ἁγιασμοῦ, καὶ προκαταρτίζον μέσα σου τὴν θεουργίαν· καὶ δύναμις Ὑψίστου θά σέ ἐπισκιάσῃ, ἡ ὁποία θά σέ ἐνισχύῃ συγχρόνως, διὰ τῆς ἐπισκιάσεως ἐν Σοί καὶ διὰ τῆς συναφείας μέ αὐτήν, μορφώνουσα τό ἀνθρώπινον, ὥστε τό γεννώμενον νά εἶναι ἅγιον, Υἱός Θεοῦ, καὶ δύναμις Ὑψίστου μορφωμένη κατ' ἀνθρώπον. Ἴδού καὶ ἡ Ἐλισάβετ, ἡ συγγενής σου, ἡ ὁποία διήνυε ὅλον

29. Λουκ., 1, 34.

30. Αὐτόθι.

31. Λουκ., 1, 35.

τόν βίον της στείρα, τώρα, κατά τό γῆρας, Θεοῦ βουληθέντος, παραδόξως κυοφορεῖ, «ὅτι οὐκ ἀδυνατήσῃ παρά τῷ Θεῷ πᾶν ρῆμα»³².

14. Τί λοιπόν ἡ κεχαριτωμένη Παρθένος καί, ὡς πρός τήν σύνεση, θεία καί ἀπαράμιλλος πράττει; Πάλιν πρός τόν Θεόν τρέχει καί δι' εὐχῆς πρός Αὐτόν ἀνυψώνεται, πρός τόν Ἀρχάγγελον λέγουσα: Ἐάν Πνεῦμα Ἅγιον, ὅπως λέγεις, θά ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμέ, καθαῖρον προσέτι τήν φύση μου καί ἐνισχύον με, νά δεχθῶ τό σωτήριον κύημα, ἐάν δύναμις Ὑψίστου θά μέ ἐπισκιάσῃ, μορφώνουσα κατ' ἄνθρωπον μέσα μου τόν ἐν μορφῇ Θεοῦ ὄντα καί δημιουργοῦσα λοχείαν ἄσπορον, ἐάν τό γεννώμενον θά εἶναι ἅγιον καί Υἱός Θεοῦ καί Θεός καί Βασιλεύς αἰώνιος, διότι «οὐκ ἀδυνατήσῃ παρά τῷ Θεῷ πᾶν ρῆμα»³³, «ἰδού ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό μοι κατά τό ρῆμα σου»³⁴.

«Καί ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος»³⁵, καταλιπών στήν γαστέρα της, μέ σῶμα συνημμένον, τόν τοῦ παντός Ποιητήν καί διά τῆς ἐν Αὐτῇ ταύτης συναφείας, πού διηκόνησε, προξενήσας σωτηρίαν στόν κόσμον. Οὕτω δέ καί Ἡσαΐας, δι' ἐκείνων, πού ἤδη μακαρίως ἠξιώθη, νά πάθῃ, ἐναργῶς προὑπέγραψε, διότι δέν εἶδε ἀμέσως τό Σεραφεῖμ, νά λαμβάνῃ ἐκ τοῦ ἐπουρανίου νοητοῦ θυσιαστηρίου τόν

32. Λουκ., 1, 36-37.

33. Αὐτόθι.

34. Λουκ., 1, 38.

35. Αὐτόθι.

άνθρακα· διά τῆς λαβίδος ἔλαβε αὐτόν τό Σεραφείμ, διά τῆς ὁποίας ἤγγισε τά χεῖλη του καί τοῦ ἔδωσε τήν κάθαρση³⁶. Τοῦτο, τό τῆς λαβίδος γεγονός, ὅμοιον ἦτο μέ ἐκεῖνο τό μέγα θέαμα, τό ὁποῖον εἶδε ὁ Μωϋσῆς· βάτον ἐκ πυρός ἀναμμένην καί μή κατακαιομένην.

15. Ποῖος δέν γνωρίζει, ὅτι ἐκείνη ἡ βάτος καί αὐτή ἡ λαβίς εἶναι ἡ Παρθενομήτωρ, ἡ συλλαβοῦσα μέσα της, ἀπυρπολήτως τό θεῖον πῦρ, ἀφοῦ καί ἐδῶ διηκόνησε Ἀρχάγγελος, κατά τήν σύλληψη, καί δι' αὐτῆς συνήνωσε τόν αἶροντα τήν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου μέ τό ἀνθρώπινο γένος καί διά τῆς ἀπορρήτου αὐτῆς συναφείας μᾶς ἐκαθάρισε;

Ἐπομένως ἡ Παρθενομήτωρ, Αὐτή, μόνη εἶναι μεθόριον κτιστῆς καί ἀκτίστου φύσεως καί αὐτήν θά ἀναγνωρίσουν, ὡς τοῦ ἀχωρήτου χώραν, ὅσοι βεβαίως γνωρίζουν τόν Θεόν, καί Αὐτήν θά ὑμνήσουν, μετά Θεόν, ὅσοι τόν Θεόν ὑμνοῦν. Αὐτή εἶναι καί τῶν πρό αὐτῆς αἰτία καί τῶν μετά ἀπό αὐτήν προστάτις καί πρόξενος τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν. Αὐτή εἶναι τῶν προφητῶν ἡ ὑπόθεσις, τῶν Ἀποστόλων ἀρχή, τῶν μαρτύρων ἐδραίωμα, τῶν διδασκάλων κρηπίς. Αὐτή εἶναι τῶν ἐπί γῆς ἡ δόξα, τῶν ἐν οὐρανοῖς ἡ τερπνότης, τό ἐγκαλλώπισμα πάσης κτίσεως. Αὐτή εἶναι ἡ ἀπαρχή καί πηγὴ καί ρίζα τῆς ἀποθησαυρισμένης, δι' ἡμᾶς, ἐλπίδος ἐν οὐρανοῖς.

36. Ἦσ., 6, 1-7.

16. Τῆς ὁποίας ἐλπίδος, γένοιτο, νά ἐπιτύχωμε πάντες ἡμεῖς, διὰ τῶν πρεσβειῶν Αὐτῆς ὑπέρ ἡμῶν, πρὸς δόξαν τοῦ πρό αἰώνων ἐκ Πατρός γεννηθέντος καί ἐπ' ἐσχάτων αἰώνων ἐξ αὐτῆς σαρκωθέντος, Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Κυρίου ἡμῶν, εἰς τόν Ὅποιον πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΟΜΙΛΙΑ ΛΖ΄
ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΝΣΕΠΤΟΝ ΚΟΙΜΗΣΙΝ
ΤΗΣ ΠΑΝΥΠΕΡΑΓΝΟΥ ΔΕΣΠΟΙΝΗΣ ΗΜΩΝ
ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΚΑΙ ΑΕΙΠΑΡΘΕΝΟΥ ΜΑΡΙΑΣ

1. Τήν Ὅμιλιάν μου, σήμερον, πρὸς τήν ἀγάπησας, καί πόθος τήν συνθέτει καί χρέος· ὄχι μόνον, διότι καί θέλω, διά τήν πρὸς ὑμᾶς ἀγάπη, καί ὀφείλω, κατὰ τοὺς ἱερούς θεσμούς, νά ἐμβάλλω λόγον σωτήριον καί νά διατρέφω μέ αὐτόν τίς ψυχές σας, ἀλλά καί διότι καί ἐξ ἐκείνων τῶν θεμάτων, πού χρεωστῶ καί ἀγαπῶ, περισσότερο ἀπό ὅ,τιδήποτε, εἶναι ἡ διήγησις μετ' ἐγκωμίων, στήν Ἐκκλησίᾳ, τῶν μεγαλείων τῆς ἀειπαρθένου καί Θεομήτορος. Ἄλλ' ὁ μὲν πόθος, ἀντί ἀπλοῦ, διπλός ὢν, ἀνυψώνει καί παρακαλεῖ καί προτρέπει, τό δέ ἀπαραίτητον τοῦ χρέους καί βιάζει, ὁ δέ λόγος νά προχωρῇ πρὸς τά ὑπέρ λόγον δέν δύναται, ὅπως οὔτε ὁ ὀφθαλμός νά προσβλέπῃ ἀτενῶς πρὸς τόν ἥλιο. Ἐπειδή ὅμως νά ἐκφραστοῦν μὲν, δέν εἶναι δυνατόν τά ὑπέρ λόγον, νά τά ὑμνήσωμε δέ, εἶναι δυνατόν, διά τήν φιλανθρωπίαν τῶν ὑμνουμένων καί, χωρίς νά ψαύσωμε τά ἄψαυστα, εἶναι δυνατόν, τήν διά λόγων ὀφειλή νά ἀποδώσωμε καί τόν πρὸς τήν Θεομήτορα πόθο, διά τῶν κατὰ δύναμη ὕμνων, νά ἀφοσιώσωμε.

2. Ἐάν δέ «τίμιος ὁ θάνατος τῶν Ὁσίων καί μνήμη δικαίου μετ' ἐγκωμίων»¹, πόσω μᾶλλον τῆς τῶν ἁγίων Ἀγίας, διά τῆς Ὁποίας ἐπέρχεται πᾶς ἁγιασμός στούς ἁγίους, τήν τῆς ἀειπαρθένου καί Θεομήτορος, λέγω, μνήμην ἀρμόζει μετά τῶν μεγίστων εὐφημιῶν νά ἐπιτελῶμε; Ὅπως τώρα καί πράττομε ἐορτάζοντες, σήμερον, αὐτῆς τήν ἁγίαν κοίμησιν ἢ μετάστασιν, διά τήν ὁποίαν, ἄν καί εἶναι ὀλίγον τι ἀπό τούς ἀγγέλους ἠλαττωμένη, καί τούς ἀγγέλους καί ἀρχαγγέλους καί πάσας τάς, ὑπεράνω αὐτῶν, ὑπερκοσμίους δυνάμεις ἔχει ὑπερβῆ ἀσυγκρίτως, διά τήν ἐγγύτητά της πρὸς τόν ἐπί πάντων Θεόν καί διά τά, ἀπ' αἰῶνος γεγραμμένα καί τετελεσμένα εἰς αὐτήν, θαυμάσια.

3. Διότι, ἔνεκα ταύτης, θεῖες προρρήσεις ἐλέχθησαν προφητῶν θεολήπτων θαυματουργίες, πού προεδείκνυον, ὡς μέλλον, τό μέγα θαῦμα τῆς οἰκουμένης, Αὐτήν τήν ἀειπάρθενον Θεομήτορα. Μεταβολές γενῶν καί πραγμάτων, πού κατεσκεύαζον δρόμον, πρὸς τόν σκοπόν τοῦ κατ' αὐτήν νέου μυστηρίου. Θεσμοί Πνεύματος, ποικιλοτρόπως, προδιατυπῶντες τήν ἀλήθειαν, πού θά πραγματοποιηθῆ. Τέλος, μᾶλλον δέ ἀρχή καί ρίζα τῶν παραιτέρω θαυμάτων καί πραγμάτων, ἡ τοῦ Θεοῦ πρὸς Ἰωακείμ καί Ἄννα, τούς τότε, ὡς πρὸς τήν ἀρετήν, κορυφαίους, τούς ἀγόνους ἐκ νεότητος, ἐκπληρωθεῖσα ὑπόσχεσι, ὅτι θά τεκνοποιήσουν εἰς βαθύ γῆρας καί μάλι-

1. Ψαλμ., 115, 6.

στα, ὅτι θά γεννήσουν Ἐκείνην, πού θά γεννήση ἀσπόρως τόν ἐκ Θεοῦ Πατρός, πρό αἰώνων, γεγεννημένον ἀχρόνως. Ἡ εὐχή πάλι τῶν οὕτω παραδόξως γεννησαμένων αὐτήν, πού θά γεννήση παραδοξότερον, ὅτι θά ἀνταποδώσουν στόν Δότη τήν δεδομένην, κατά τήν ὁποίαν ἀξιωτάτην εὐχήν, ἡ ἐξαισία μετοίκηση τῆς Θεομήτορος, βρέφους ἀκόμη, ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός της εἰς τόν οἶκον τοῦ Θεοῦ καί ἡ παράδοξος διαμονή της, ἐπί περιόδους ἐτῶν, ὄχι ὀλίγων, εἰς τά Ἅγια τῶν Ἁγίων, ὅπου ἐχορηγεῖτο εἰς αὐτήν τροφή ἀπόρρητος, διά τῆς ἐπιστασίας τῶν ἀγγέλων· τροφή, πού ὁ Ἀδάμ δέν προέφθασε νά γευθῆ, διότι δέν θά ἐξέπιπτε ἀπό τήν ζωή, ὅπως αὐτή ἡ Πάναγνος, ἄν καί ἐξ αἰτίας του καί γιά νά δειχθῆ, ὅτι εἶναι θυγατέρα του, δι' ὀλίγον ὑποχωρήσασα στούς νόμους τῆς φύσεως, ὅπως καί ὁ Υἱός αὐτῆς, ἀπό τῆς γῆς τώρα στόν οὐρανό μετέστη.

4. Ἀλλά, μετά τήν ἀπόρρητον ἐκείνην τροφή, συνέβησαν, περί τήν παρθένον, ἡ μυστικωτάτη οἰκονομία τῆς μνηστείας καί ὁ παράξενος καί ὑπέρλογος ἀσπασμός δι' Ἀρχαγγέλου, πού ἐπέταξε ἄνωθεν, καί Θεοῦ μηνύματα καί προσρήσεις, τῆς καταδίκης τῆς Εὐας καί τοῦ Ἀδάμ ἀντίστροφα καί θεραπευτικά τῆς κατ' ἐκείνων κατάρτας, τήν ὁποία μετατρέπουν εἰς εὐλογία. Διότι ἐπεθύμησε τοῦ μυστικοῦ κάλλους τῆς ἀειπαρθένου ταύτης ὁ τοῦ παντός Βασιλεύς, ὡς ὁ Δαυΐδ προεῖπε², καί κλίνας τούς οὐρα-

2. Ψαλμ., 44, 12.

νούς κατέβη καί αὐτήν ἐπεσχίασε, μᾶλλον δέ ἐνοί-
κησε εἰς αὐτήν ἢ ἐνυπόστατος τοῦ Ὑψίστου δύναμη
ὄχι διὰ γνόφου καί πυρός, ὅπως ἐπὶ τοῦ Θεόπτου
Μωϋσέως, οὔτε διὰ λαίλαπος καί νεφέλης, ὅπως ἐπὶ
τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ, ἐπέδειξε τήν παρουσία Του,
ἀλλ' ἀμέσως, ἄνευ κάποιου παραπετάσματος, ἡ
δύναμη τοῦ Ὑψίστου ἐπισκιάζει τήν πανυπέραγνον
καί παρθενική γαστέρα, μηδενός ὄντος ἐνδιαμέσου,
μήτε ἀέρος, μήτε αἰθέρος, μήτε κάποιου ἐκ τῶν αἰ-
σθητῶν ἢ τῶν ὑπέρ αἰσθητῶν· τοῦτο δέ, ὄχι ἐπισκί-
αση, ἀλλ' ἔνωση εἶναι καθ' ὀλοκληρίαν.

5. Ἐπειδή δέ, ἐκ φύσεως, συμβαίνει πάντοτε τό
σκιάζον νά σχηματίζει τήν μορφή καί τόν τύπον του
στό σκιαζόμενο, δέν ἔγινε μόνον ἔνωση ἀλλά καί
μόρφωση στήν γαστέρα καί τό διαμορφωμένο ἐκ
τῶν δύο, ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ Ὑψίστου καί τῆς πα-
ναγίας ἐκείνης καί παρθενικῆς γαστροῦ, Λόγος ἦτο
Θεοῦ σεσαρκωμένος. Οὕτως ἐσκήνωσεν ἀπορρήτως
ἐν Αὐτῇ καί ἐξ Αὐτῆς προῆλθε σαρκοφόρος ὁ Λόγος
τοῦ Θεοῦ «καί ἐπὶ γῆς ὤφθη καί τοῖς ἀνθρώποις
συνανεστράφη»³, θεουργῶν τήν φύση μας καί χα-
ριζόμενος εἰς ἡμᾶς, κατά τόν θεῖον Ἀπόστολον, «εἰς
ᾧ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι»⁴. Καί τοῦτο
εἶναι τό ὑπερφυές ἐγκώμιον καί ἡ τῆς ἀειπαρθέ-
νου αὐτῆς ὑπερένδοξος δόξα, ἐνώπιον τῆς ὁποίας
ἡττᾶται καί νοῦς καί λόγος, ἀκόμη καί ἄν κάποιος
εἶναι ἀγγελικός.

3. Βαρ., 3, 38.

4. Α' Πέτ., 1, 12.

Τά δέ, μετά τόν ἀπόρρητον τόκον, ποῖος πάλι θά ἠδύνατο, νά ἐκφράση λόγος; Συμπράττουσα καί συμπάσχουσα μέ τήν, δι' αὐτῆς, κένωση τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ καί συνεδοξάζετο καί συνανυφοῦτο δικαίως, προσθέτουσα πάντοτε, μέ ὑπερφυεῖς προσθήκες, μεγαλεῖα.

Ἄλλά καί μετά τήν εἰς οὐρανοῦς ἄνοδον τοῦ ἐξ αὐτῆς Σαρκωθέντος, στά ὑπέρ νοῦν καί λόγον τελεσθέντα εἰς αὐτήν παρ' Αὐτοῦ μεγαλεῖα ἀνταπέδιδε, τρόπον τινά, φιλοτίμως τήν καρτερικωτάτη καί πολυειδῆ ἄσκηση καί τίς ὑπέρ τοῦ κόσμου παντός εὐχές μαζί καί φροντίδες καί τίς ὑποθήκες καί προτροπές πρὸς τούς θεοκήρυκες, πού διεπέταξαν στά πέρατα· Αὐτή μόνη ἦτο ἀπάντων τό στήριγμα μαζί καί παρηγορία καί ἀκουομένη καί βλεπομένη καί συνεργαζομένη παντοιοτρόπως στό κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου. Καί οὕτως ἔδειξε, καί κατά τόν νοῦν καί διά λόγου, βίον ἄκρως ἀγωνιστικόν καί πολιτεία.

6. Διά ταῦτα, λοιπόν, καί ὁ θάνατος αὐτῆς ζωηφόρος, εἰς οὐράνιον καί ἀθάνατον μεταβιβάζων ζωὴν· καί ἡ τούτου μνήμη χαρμόσυνος ἑορτή καί παγκόσμιος εἶναι πανήγυρις, πού ὄχι μόνον ἀνανεώνει τήν μνήμη των θαυμασίων τῆς Θεομήτορος, ἀλλά καί προσθέτει τήν κοινήν καί καινήν τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων, ἐκ παντός ἔθνους, συνδρομή διά τήν πανίερρον αὐτῆς κηδεῖαν, τούς διά ταύτην θεοφάντορας ὕμνους τῶν θεολήπτων ἐκείνων, τίς ἐπιστάσεις καί περί αὐτήν χοροστασίες καί λειτουργίες τῶν ἀγγέλων, οἱ ὅποιοι προπέμπουν, ἀκολουθοῦν,

συμπράττουν, αντιπράττουν, αποκρούουν, ἀμύνονται καί συνεργοῦν μὲν καί συνάδουν, μέ ὄλη τήν δύναμη, μέ ἐκείνους, πού ἐγκωμιάζουν, δι' ὄλων τῶν μέσων, τό ζωαρχικόν καί θεοδόχον ἐκεῖνο σῶμα, τό σωτήριο φάρμακον τοῦ γένους μας, τό σεμνολόγημα πάσης τῆς κτίσεως, πολεμοῦν δέ καί ἀντιτάσσονται, μέ κρυφὸ χέρι, στούς Ἰουδαίους, πού ἐπεμβαίνουν καί ἐπανίστανται, μέ θεομάχο χέρι καί γνώμη. Αὐτοῦ τοῦ Κυρίου Σαβαώθ καί Ἰησοῦ Αὐτῆς τῆς ἀειπαρθένου ἀοράτως παρόντος καί τήν ἐξόδιον τιμὴν εἰς τήν Μητέρα ἀποδίδοντος, εἰς τοῦ Ὁποίου τά χέρια καί τό θεοφόρον ἐναπέθεσε πνεῦμα, διὰ τοῦ Ὁποίου, μετ' ὀλίγον, καί τό σύζυγον πρὸς ἐκεῖνο σῶμα εἰς ἀείζωον καί οὐράνιον μετατίθεται χῶρον, ἀρμοδίως καί καταλλήλως πρὸς Αὐτήν, ἀπαρχῆς μέχρι τώρα.

Ἀληθῶς, πολλοί, τῶν ἀπ' αἰῶνος, θείας εὐμενείας καί δόξης καί δυνάμεως ἔτυχον, ὡς καί ὁ Δαυΐδ λέγει, «ἐμοί δέ λίαν ἐτιμήθησαν οἱ φίλοι σου, ὁ Θεός, λίαν ἐκραταιώθησαν αἱ ἀρχαί αὐτῶν· ἐξαριθμησομαι αὐτούς καί ὑπὲρ ἄμμον πληθυνθήσονται»⁵, καί «πολλοί», κατὰ τόν Σολομῶντα, «πλοῦτον ἐκτήσαντο, καί πολλαί θυγατέρες ἐποίησαν δύναμιν· αὕτη δέ ὑπέρκειται καί ὑπερῆρε πάντας τε καί πάσας»⁶, τόσον, ὅσον δέν εἶναι δυνατόν,

5. Ψαλμ., 138, 17-18.

6. «Πολλαί θυγατέρες ἐκτήσαντο πλοῦτον, πολλαί ἐποίησαν δύναμιν, σύ δέ ὑπέρκεισαι καί ὑπερῆρας πάσας». (Παρ., 31, 29).

νά λεχθῆ· διότι μόνη, Αὐτή ἰσταμένη μεταξύ Θεοῦ καὶ παντός τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, τὸν μὲν Θεὸν ἐποίησε υἱὸν ἀνθρώπου, υἱὸς Θεοῦ δὲ κατέστησε τοὺς ἀνθρώπους, τὴν γῆν οὐρανώσασα καὶ τὸ γένος θεώσασα, καὶ μόνη Αὐτή, ἐκ πασῶν τῶν γυναικῶν, Μήτηρ Θεοῦ μὲν ἐκ φύσεως, ὑπὲρ πᾶσα φύση, ἀνεδείχθη, Βασιλὶς δὲ παντός ἐγκοσμίου καὶ ὑπερκοσμίου κτίσματος ὑπῆρξε διὰ τοῦ ἀφράστου τόκου της καὶ οὕτω, τοὺς κάτω ἀπὸ αὐτὴν δι' ἑαυτῆς ὑψώσασα καὶ τοὺς ἐπὶ γῆς ὑπηκόους οὐρανίους, ἀντὶ ἐπιγείους, ἀποδείξασα καὶ ἀνωτέρας ἀξίας καὶ ὑπερτέρας δυνάμεως μέτοχος καὶ τῆς ἐκ τῶν οὐρανῶν, διὰ Θείου Πνεύματος, χειροτονίας, ἔχει ὀρισθῆ *Ἵψηλοτάτη τῶν ὑψηλῶν καὶ μακαρίου γένους Μακαριωτάτη Βασίλισσα.*

8. Τώρα, καὶ τὸν οὐρανὸν ἔχουσα πρέπον κοιμητήριον, ὡς εἰς αὐτὴν ἀρμόζον Βασίλειον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀπὸ γῆς μετέστη σήμερον καὶ ἐκ δεξιῶν παρέστη τοῦ Παμβασιλέως, «ἐν ἱματισμῶ διαχρύσῳ περιβεβλημένη, πεποικιλμένη», κατὰ τὸ εἰρημένον ὑπὸ τοῦ ψαλμωδοῦ Προφήτου περὶ αὐτῆς⁷. Ὡς διάχρυσον ἱματισμό, νά ἐννοήσης τὸ θεολαμπές σῶμα της, στολισμένο μὲ παντοειδεῖς ἀρετές, διότι μόνη αὐτὴ τώρα, μὲ τὸ θεοδόξαστο σῶμα, μαζί μὲ τὸν Ἰῶν κατέχει τὸν οὐράνιο χῶρο. Δέν εἶχε ἀληθῶς τὴν δύναμη, νά κατέχη ἕως τέλους γῆ καὶ τάφος καὶ θάνατος τὸ ζωαρχικὸ σῶμα καὶ Θεοδόχον καὶ

7. Ψαλμ., 44, 10.

οὐρανοῦ καί τοῦ οὐρανοῦ τῶν οὐρανῶν τό πλεόν ἀγαπητό ἐνδιαίτημα· διότι, ἐάν μία ψυχή, πού ἔλαβε, ὡς ἔνοικον, τήν χάριν τοῦ Θεοῦ, πρὸς οὐρανόν ἀνέρχεται, ἐλευθερωθεῖσα τῶν ἐνταῦθα – ὅπως ἔχει γίνει καταφανές, διά πολλῶν τρόπων, καί πιστεύομεν – πῶς δέν θά ἀνελαμβάνετο, ἀπό γῆς πρὸς οὐρανόν, τό σῶμα, πού, ὄχι μόνον συνέλαβε μέσα του Αὐτόν, τόν Προαιώνιον καί Μονογενῆ Υἱόν τοῦ Θεοῦ, ἀλλά καί γεννητικόν Αὐτοῦ ἀνεφάνη; Ἐκείνη, πού μόλις τριετής, πού δέν εἶχε ἀκόμη ἔνοικον τόν Ὑπερουράνιον, μήτε τόν εἶχε καταστήσει σαρκοφόρον, κατοικοῦσε στά Ἅγια τῶν Ἁγίων, ἀφοῦ ἔγινε, καί κατά τό σῶμα, ὑπερτελεία καί ὄντως ὑπερκοσμία, διά τοιούτων καί τοσοῦτων θαυμασίων, θά εἶχε γίνει γῆ, ὑποστάσα διαφθορά; Καί ἀπό ποῦ, θά εἶχε τοῦτο λογικόν ἔρεισμα, δι' ἐκείνους, πού ἐξετάζουν τά πράγματα λογικῶς;

9. Διά τοῦτο, ὡς ἀρμόζει, τό γεννῆσαν σῶμα συνδοξάζεται μέ τό γέννημα, μέ δόξα θεοπρεπῆ, καί συνανίσταται μέ τόν, πρότερον, Ἀναστάντα, τριήμερον Χριστόν, ἡ κιβωτός τοῦ ἀγιάσματος του, κατά τό προφητικόν ἄσμα⁸. Καί ἀπόδειξη γίνεται εἰς τούς μαθητές τῆς ἐκ νεκρῶν καί Αὐτῆς ἀναστάσεως σινδόνες καί τά ἐντάφια μόνα, πού ἀπέμειναν εἰς τόν τάφον, καί πού μόνα εὐρέθησαν εἰς αὐτόν ἀπό ἐκείνους, πού προσῆλθαν πρὸς ἀναζήτησίν της, ὅπως συνέβη προηγουμένως μέ τόν Υἱόν καί Δεσπό-

8. Ψαλμ., 131, 8.

τη. Δέν ὑπῆρχε δέ ἀνάγκη, καί αὐτή, ἀκόμη ὀλίγο, νά ἐνδιατρίψῃ στή γῆ, ὅπως ὁ Υἱός της καί Θεός. Διά τοῦτο, ἀπό τοῦ τάφου, εὐθύς, πρὸς τόν ὑπερουράνιον ἀνελήφθη χῶρον, ἐκ τοῦ ὁποίου πάλι μέχρι γῆς ἀπαστράπτει λαμπρότατες καί θειότατες τίς μαρμαρυγές καί τίς χάριτες, πάντα τόν, μέχρι περάτων, ἐπίγειον χῶρον ἀπό ἐκεῖ διαφωτίζουσα καί παρά πάντων τῶν πιστῶν προσκυνουμένη καί θαυμαζομένη καί ὕμνουμένη.

10. Ὡς νά ἤθελε, δηλαδή, ὁ Θεός, νά στήσῃ εἰκόνα παντός καλοῦ καί νά ἐνδείξῃ τήν ἰδική του Εἰκόνα, καθαρῶς περὶ αὐτά, καί στούς ἀγγέλους καί στούς ἀνθρώπους, οὕτως αὐτήν τόσον πάγκαλον ἐδημιούργησε, συγκεντρῶνων πάντα, διά τῶν ὁποίων τά πάντα, διαχωρίζων, ἐκόσμησε, καταστήσας αὐτήν κοινόν κόσμημα ὁρατῶν καί ἀοράτων ἀγαθῶν, μᾶλλον δέ ἀναδείξας αὐτήν κοινόν κρᾶμα πάντων τῶν καλῶν – θείων καί ἀγγελικῶν καί ἀνθρωπίνων – καί καλλονήν ὑπερτέραν, ἀμφοτέρους ἐπιπροσθέτως στολίζουσα τούς κόσμους, ἢ ὅποια ἔχει ἀρχίσει μὲν ἀπό τῆς γῆς, φθάσασα δέ ἕως οὐρανοῦ καί ὑπερβάσασα αὐτόν, μέ τήν ἀνάληψή της τώρα, ἐκ τοῦ τάφου πρὸς οὐρανόν, καί συνάψασα τά κάτω μέ τά ἄνω καί τό πᾶν περιέχουσα, μέ τά περὶ αὐτήν θαυμάσια, ὥστε, ἂν καί εἶναι ὀλίγον τι ἡλαττωμένη ἀπό τούς ἀγγέλους, διότι ἐγεύθη τοῦ θανάτου, ἐννοῶ, ὡς ἔχει λεχθῆ στήν ἀρχή, νά αὐξάνῃ τήν πρὸς τά πάντα ὑπεροχή τῆς Θεομήτορος. Διά τοῦτο, καί δικαίως, τά πάντα συγκροτοῦν καί συνεπιτελοῦν πανήγυριν, σήμερον, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ γεγονότος αὐτοῦ.

11. Ἐπρεπε, λοιπόν, ἡ χωρήσασα τόν Πληροῦντα τά πάντα καί ὄντα ὑπεράνω παντός νά φθάσῃ καί αὐτή τά πάντα καί νά ὑπερβῆ τά πάντα μέ τίς ἰδι-
κές τῆς ἀρετές, λόγω τοῦ μεγέθους τοῦ ἀξιώματος.

Καί συνεπῶς ὅλα, ὅσα ἤρκεσαν εἰς πάντας τούς ἀπ' αἰῶνος ἀρίστους, διά νά γίνουν ἀριστοί, διαμοιράσαντες αὐτά μεταξύ τους, καί ὅσα πάντες, οἱ εὐαρεστήσαντες εἰς τόν Θεόν ἔχουν ἐπί μέρους, ἄγγελοι καί ἄνθρωποι, πάντα συγκεντρώνουσα καί μόνη πάντα τελειοῦσα καί πλεονάζουσα, ὑπεράνω περιγραφῆς, ἔχει καί τοῦτο τώρα, ὑπέρ πάντας, τό γεγονός, ὅτι, μετά θάνατον, ἀποθανατίσθηκε καί μόνη αὐτή, μετά σώματος, ζῆ στόν οὐρανό, μαζί μέ τόν Υἱόν καί Θεόν. Οὕτω δέ, ἀπό ἐκεῖ, ὑπερεκχέει καί πρός τούς αὐτήν τιμῶντας πλουσιωτάτην τήν χάριν, χαρίζουσα τήν δυνατότητα, νά ὑψώνονται πρός Αὐτήν, πού εἶναι δίσκος τοσοῦτων χαρίτων, προσδίδουσα ἐπί πλέον, ἀπό ἀγαθότητα, τά ἀνώτε-
ρα καί μηδέποτε παυομένη τῆς ὑπέρ ἡμῶν ὠφελί-
μου αὐτῆς προσφορᾶς καί δαφιλοῦς συνεισφορᾶς.

Ἀποβλέψας λοιπόν κάποιος εἰς αὐτήν, τήν παν-
τός ἀγαθοῦ συνδρομήν καί χορηγία, θά εἴπη, ὅτι ἡ Παρθένος τοῦτο τελεῖ ἐν ἀρετῇ καί εἰς τούς ζῶν-
τας μέ ἀρετή, ὅτι καί ὁ ἥλιος εἰς τούς ζῶντας ὑπ'
αὐτόν, στό αἰσθητό φῶς. Ἐάν δέ φέρῃ τό τῆς δια-
νοίας βλέμμα πρός τόν ἀνατείλαντα στούς ἀνθρώ-
πους ἐξαισίως, ὑπό αὐτῆς τῆς Παρθένου, Ἥλιον, ὁ
Ὅποῖος ἔχει τά πάντα καί ὑπερέχει ἐκ φύσεως, ὡς
πρός αὐτά, πού, κατά χάριν, ἔχουν προστεθῆ εἰς
αὐτήν, τότε εὐθύς ἡ Παρθένος θά ἀναφανῆ οὐρα-

νός· διότι ἔχει ἀποκτήσει τήν, ἐκ πάντων τῶν ἀγαθῶν, καλή κληρονομίαν, τοσοῦτον λαμπροτέραν καί τῶν ὑπό τόν οὐρανόν καί τῶν ὑπεράνω αὐτοῦ κεχαριτωμένων θείως, ὅσον ὁ μὲν οὐρανός εἶναι μεγαλύτερος τοῦ ἡλίου, οὐρανοῦ δέ λαμπρότερος ὁ ἥλιος.

12. Ποῖος λόγος θά περιγράψῃ τό θεόφωτον κάλλος σου, Θεομήτορ Παρθένε; Δέν εἶναι δυνατόν, κανεῖς νά ὀρίσῃ τά ἰδικά σου μέ λογισμούς καί λόγους, διότι πάντα ὑπερβαίνουν καί νοῦν καί λόγον. Εἶναι ὅμως δυνατόν, νά σέ ὑμνῇ, ἐφ' ὅσον Σύ, φιλανθρώπως, τό ἀποδέχεσαι· διότι Σύ εἶσαι χωρίον ἀπασῶν τῶν χαρίτων καί πλήρωμα πάσης καλοκαγαθίας καί πίναξ καί ἔμφυχος εἰκῶν παντός ἀγαθοῦ καί πάσης χρηστότητος, ὡς μόνη ἠξιωμένη πάντων ὁμοῦ τῶν χαρισμάτων τοῦ Πνεύματος, μᾶλλον δέ, διότι εἶσαι ἢ μόνη, πού ἔλαβες παραδόξως στά σπλάγγνα σου ἔνοιον, Ἐκεῖνον, εἰς τόν Ὅποιον ὑπάρχουν οἱ θησαυροί τούτων ἀπάντων, καί Αὐτοῦ κατέστης παράδοξος σκηνή. Καί τώρα, διά τοῦ θανάτου, ἀπό ἐδῶ πρὸς τήν ἀθανασίαν ἀνεχώρησες καί δικαίως ἀπό γῆς εἰς οὐρανόν μετέστης, διά νά εἶσαι σύσκηνος μετ' Αὐτοῦ στά ὑπερουράνια σκηνώματα, πάντοτε, καί ἀπό ἐκεῖ νά περιποιῆσαι τήν κληρονομία σου καί, μέ τίς ἀκοίμητες πρὸς Αὐτόν πρεσβεῖες σου, νά τόν ἐξιλεώνης πρὸς πάντας.

13. Τοσοῦτον εἶναι ἐγγυτέρα τῶν προσεγγιζόντων τόν Θεόν. Τοσοῦτον μεγαλυτέρων πρεσβεῖων ἔχει ἀξιωθῆ ἢ Θεοτόκος, ὑπέρ πάντας· δέν λέγω μόνον τούς ἀνθρώπους, ἀλλά καί αὐτές ὅλες τίς

ἀγγελικές ιεραρχίες. Περί μὲν τῆς τούτων ἀνωτάτης ιεραρχίας, ὁ Ἡσαΐας γράφει: «Καί τὰ Σεραφεῖμ εἰστήκεισαν κύκλω Αὐτοῦ»⁹.

Περί δέ Αὐτῆς πάλιν ὁ Δαυΐδ γράφει: «Παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου»¹⁰. Βλέπετε τὴν διαφορὰ τῆς στάσεως; Ἀπὸ αὐτὴν, μπορεῖτε, νὰ κατανοήσετε καὶ τὴν διαφορὰ τῆς κατ' ἀξίαν τάξεως· περίξ μὲν τοῦ Θεοῦ τὰ Σεραφεῖμ, πλησίον δέ, παρ' Αὐτόν Ἐκείνον, μόνη ἡ Παμβασίλις, ἡ Ὅποια καὶ παρ' Αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ θαυμάζεται καὶ ἐγκωμιάζεται, ὡς νὰ τὴν ἀνακηρύττη στίς περὶ Αὐτόν δυνάμεις καὶ νὰ λέγη, κατὰ τὸ λεχθέν στό «Ἄσμα ἀσμάτων»: «Τί καλὴ ἡ πλησίον μου»¹¹. Φωτὸς λαμπροτέρα, θείων παραδείσων ἀνθηροτέρα, κόσμου παντός, ὄρατοῦ καὶ ἀοράτου, κοσμιοτέρα. Ὅχι μόνον δέ πλησίον, ἀλλὰ καὶ ἐκ δεξιῶν εὐλόγως· διότι, ὅπου ἐκάθησεν ὁ Χριστὸς στοὺς οὐρανοὺς, στὰ δεξιὰ δηλαδὴ τῆς μεγαλωσύνης, ἐκεῖ καὶ αὐτὴ, τώρα, ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανοὺς ἀναβάσα, ἔχει σταθῆ· ὄχι μόνον διότι ποθεῖ καὶ ἀντιποθεῖται, ὑπὲρ πάντας μάλιστα, καὶ λόγῳ τῶν φυσικῶν θεσμῶν, ἀλλὰ διότι εἶναι καὶ θρόνος, ἀληθῶς, Αὐτοῦ· ὅπου δέ κάθηται ὁ Βασιλεὺς, ἐκεῖ ὁ θρόνος ἵσταται.

14. Αὐτόν τὸν θρόνον καὶ ὁ Ἡσαΐας, ἐν μέσῳ ἐκείνου τοῦ Χερουβικοῦ χοροῦ, καὶ ἔβλεπε καὶ ἔλεγε «ὕψηλόν» καὶ «ἐπηρμένον»¹², τὴν ὑπέρβαση τῶν

9. Ἡσ., 6, 2.

10. Ψαλμ., 44, 10.

11. Ἄσμα, 6, 4.

12. Ἡσ., 6, 1.

οὐρανίων δυνάμεων ὑπό τῆς Θεομήτορος ὑποδη-
λῶν. Διά τοῦτο, καί αὐτούς εἰσάγει τούς ἀγγέλους,
ἐξ αὐτῆς τόν Θεόν δοξάζοντας καί λέγοντας: «εὐλο-
γημένη ἡ δόξα Κυρίου ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ»¹³.
Ἰακώβ δέ ὁ Πατριάρχης, ὁ ὁποῖος τόν εἶδε αἰνιγ-
ματικῶς, εἶπε: «ὡς φοβερός ὁ τόπος οὗτος· οὐκ
ἔστι τοῦτο ἀλλ' ἢ οἶκος Θεοῦ, καί αὕτη ἡ πύλη τοῦ
οὐρανοῦ»¹⁴.

Δαυΐδ δέ συνάψας στόν ἑαυτό του, ἀπό ἄλλοῦ,
τῶν σεσωσμένων τά πλήθη καί χρησιμοποιοῦν, ὡς κά-
ποιες χορδές ἢ φθόγγους διαφόρους, τούς, ἐκ δια-
φόρου γένους, εἰς μίαν πίστη συνηρμοσμένους ὑπό
αὐτῆς τῆς Ἄειπαρθένου, ἀνακρούει τό παναρμόνιο
μέλος πρὸς ἀνύμνησίν της λέγων: «μνησθήσομαι τοῦ
ὀνόματός σου ἐν πάσῃ γενεᾷ καί γενεᾷ· διὰ τοῦτο
λαοὶ ἐξομολογήσονται σοι εἰς τόν αἰῶνα καί εἰς
τόν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος»¹⁵.

15. Βλέπετε, πᾶσαν τήν κτίση νά ἀνυμνῇ αὐτήν
τήν Μητροπάρθενον, καί ὄχι εἰς ἔτη πεπερασμένα,
ἀλλ' «εἰς τόν αἰῶνα καί εἰς τόν αἰῶνα τοῦ αἰῶ-
νος». Ἐξ αὐτοῦ, εἶναι δυνατόν, νά κατανοήσωμε,
ὅτι οὔτε Ἐκείνη θά παύση, εἰς ὅλους τούς αἰῶνες,
νά εὐεργετῇ πᾶσαν τήν κτίση· ὄχι τήν ἰδική μας,
λέγω, μόνον, ἀλλά καί αὐτές τίς ἄυλες καί ὑπερ-
φυεῖς ταξιαρχίες. Ὅτι καί αὐτές, μαζί μέ ἡμᾶς, δι'
Αὐτῆς Μόνης, μετέχουν καί ψαύουν τοῦ Θεοῦ, τῆς

13. Ἰεζ., 3, 12.

14. Γεν., 28, 17.

15. Ψαλμ., 44, 18.

ἀφάυστου φύσεως ἐκείνης, ὁ Ἡσαΐας φαεινῶς τό ἐδήλωσε· διότι δέν εἶδε, ἀμέσως τό Σεραφεΐμ νά λαμβάνει τόν ἄνθρακα ἐκ τοῦ Θυσιαστηρίου, ἀλλά διά τῆς λαβίδος ἔλαβε, διά τῆς ὁποίας ἤγγισε τά προφητικά χεῖλη καί ἔδωκε τήν κάθαρση¹⁶. Τοῦτο δέ τό τῆς λαβίδος ἦτο ἴδιο μέ ἐκεῖνο τό μέγα θέαμα, τό ὁποῖον εἶδε ὁ Μωϋσῆς· βάτον ἐκ πυρός ἀναμμένην καί μή καταφλεγόμενην¹⁷. Ποῖος δέν γνωρίζει, ὅτι ἡ Παρθενομήτωρ ἐκείνη εἶναι ἡ βάτος καί αὐτή εἶναι ἡ λαβίς, ἡ τό θεῖον πῦρ ἀπυρπολήτως συλλαβοῦσα, καί εἰς τοῦτο ὑπηρέτησε Ἀρχάγγελος, κατά τήν σύλληψη, καί συνῆψε δι' αὐτῆς τόν αἶροντα τήν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου μέ τό ἀνθρώπινο γένος καί δι' αὐτῆς τῆς ἀρρήτου συναφείας μᾶς ἐκαθάρισε;

Ἐπομένως, *Αὐτή μόνη εἶναι μεθόριον κτιστῆς καί ἀκτίστου φύσεως καί οὐδεὶς θά ἠδύνατο, νά ἔλθῃ πρὸς Θεόν, ἐάν δέν κατηυγάζετο, ὡς ἀληθῶς, δι' αὐτῆς τῆς θεαυγοῦς ὡς ἀληθῶς λυχνίας· «ὁ Θεός γάρ ἐν μέσῳ αὐτῆς, καί οὐ σαλευθήσεται.»*¹⁸, λέγει.

16. Ἐάν δέ, καί κατά τό μέτρον τῆς πρὸς Θεόν ἀγάπης, οἱ ἀνταποδόσεις γίνονται καί ὁ ἀγαπῶν τόν Υἱόν ἀγαπᾶται παρ' Αὐτοῦ καί τοῦ Αὐτοῦ Πατρὸς καί καταγῶγιον ἀμφοτέρων γίνεται, οἱ Ὅποιοι μυστικῶς ἐνοικοῦν καί ἐμπεριπατοῦν ἐντός αὐτοῦ, κατά τήν δεσποτικὴν ὑπόσχεση¹⁹, ποῖος θά μπορού-

16. Ἡσ., 6, 6-7.

17. Ἐξ., 3, 2.

18. Ψάλμ., 45, 6.

19. Ἰω., 14, 23.

σε, ν' ἀγαπήσῃ Αὐτόν περισσότερον τῆς Μητρός, ἢ ὅποια, ὅχι μόνον διότι Μονογενῆ Αὐτόν ἐγέννησε, ἀλλὰ καί μόνη χωρὶς ἀνδρική ἔνωση, ὥστε νά εἶναι τό φίλτρον εἰς αὐτήν διπλάσιο, ἀφοῦ δέν ὑπάρχει σύζυγος, γιά νά τό μοιρασθῆ. Ποῖος θά μπορούσῃ, νά ἀγαπηθῆ ὑπό τοῦ Μονογενοῦς περισσότερον τῆς Μητρός, καί μάλιστα προελθόντος ἐκ μόνης ἀρρήτως, ἐπ' ἐσχάτων τῶν αἰώνων, ὅπως καί πρό αἰώνων ἐκ Μόνου τοῦ Πατρός; Πῶς δέν θά πολλαπλασιάζετο, ἐκτός ἀπό τήν πρέπουσα διάθεση, καί ἡ ὀφειλομένη ἐκ τοῦ νόμου πρός αὐτήν τιμή παρά τοῦ κατελθόντος, νά πληρώσῃ τόν νόμο;

17. Ὅπως, λοιπόν, δι' Αὐτῆς μόνης πρός ἡμᾶς ἐπιδημήσας ἐπί γῆς ἐφανερῶθη καί μέ τούς ἀνθρώπους συνανεστράφη, Ὡν ἀθέατος εἰς πάντας πρό Αὐτῆς, οὔτω καί εἰς τόν ἐξῆς ἀτελεύτητον αἰῶνα, πᾶσα πρόοδος θείας φωτοφανείας καί πᾶσα ἀποκάλυψη θείων μυστηρίων καί πᾶσα ἰδέα πνευματικῶν χαρισμάτων εἰς ὅλους θά εἶναι ἀχώρητος, χωρὶς Αὐτῆς. Αὐτή δέ πρώτη δεχομένη τό διῆκον τά πάντα πλήρωμα τοῦ πληροῦντος τά σύμπαντα, τό καθιστᾶ εἰς ὅλους χωρητόν, διανέμουσα στόν καθένα κατά τήν δύναμή του καί κατά τήν ἀναλογίαν καί τό μέτρο τῆς καθαρότητός του, ὥστε νά εἶναι Αὐτή καί ταμεῖον καί Πρύτανις τοῦ πλούτου τῆς Θεότητος.

18. Ἐπειδή καί τοῦτο εἶναι αἰώνιος νόμος στούς οὐρανοῦς, διά τῶν μεγαλυτέρων οἱ μικρότεροι νά μετέχουν τοῦ ἐπέκεινα τῶν ὄντων εὐρισκομένου,

μεγαλυτέρα δέ ἀσυγκρίτως ἀπάντων ἡ Παρθενομήτωρ, δι' Αὐτῆς θά μετάσχουν, ὅσοι βεβαίως θά μετάσχουν, τοῦ Θεοῦ καί αὐτοί θά γνωρίσουν χώραν τοῦ ἀχωρήτου, ὅσοι βεβαίως γνωρίζουν τόν Θεόν, καί Αὐτήν θά ὑμνήσουν, μετά Θεόν, ὅσοι ὑμνοῦν τόν Θεόν. Αὐτή εἶναι αἰτία καί τῶν πρό αὐτῆς καί τῶν μετ' Αὐτήν Προστάτις καί τῶν αἰωνίων Πρόξενος. Αὐτή εἶναι τῶν Προφητῶν ὑπόθεσις, τῶν Ἀποστόλων ἀρχή, τῶν Μαρτύρων ἐδραίωμα, τῶν Διδασκάλων κρηπίς. Αὐτή εἶναι τῶν ἐπί γῆς ἡ δόξα, τῶν ἐν οὐρανοῖς, ἡ τερπνότης, τό ἐγκαλλώπισμα πάσης τῆς κτίσεως. Αὐτή ἀρχή καί πηγὴ καί ρίζα τῶν ἀπορρήτων ἀγαθῶν. Αὐτή παντός ἀγίου κορυφή καί τελείωσις.

19. Ὡ Παρθένε θεία καί τώρα οὐρανία, πῶς νά ἐκφράσω πάντα, τά περί Σοῦ; Πῶς νά δοξάσω Σέ, τόν τῆς δόξης Θεσαυρόν; Σοῦ καί ἡ μνήμη μόνον ἀγιάζει αὐτόν, πού τήν χρησιμοποιεῖ. Πρός Σέ, καί μόνον ἡ νεύσις καθιστᾷ τόν νοῦν διαυγέστερον, εὐθύς πρὸς ὕψος ἀναλαβοῦσα θεῖον. Διά Σοῦ, διατρανώνεται τό τῆς διανοίας βλέμμα. Διά Σοῦ, καταλάμπεται τό Πνεῦμα, μέ τήν ἐπιδημία τοῦ Θείου Πνεύματος, διότι ἔγινες ταμιουῶχος καί χῶρος χαρίτων, ὄχι γιά νά τίς κατέχης στόν ἑαυτόν σου, ἀλλά γιά νά γεμίσης τά σύμπαντα χάριτος· ὁ τῶν ἀκενώτων θησαυρῶν ταμίας ἐπιτροπεύει γιά τήν διανομή. Πρός τί, ἄλλωστε, νά κατακλείσῃ τόν μακάριον πλοῦτον, ἐφ' ὅσον δέν μειώνεται;

20. Μετάδωσε, λοιπόν, πλουσίως εἰς πάντα τόν λαό Σου, εἰς τοῦτον τόν κληρό Σου, τά ἐλέη Σου καί

τίς χάριτές Σου, ὦ Δέσποινα. Δώσε λύση τῶν δεινῶν, πού μᾶς κατέχουν. Βλέπεις ἀπό πόσα καί ποῖα δεινά καταπονούμεθα, καί ἀπό ἰδικά μας καί ξένα καί ὑπό τῶν ἔξωθεν καί ὑπό τῶν ἔνδοθεν. Πάντα, διά τῆς δυνάμεώς Σου, μεταποίησον πρὸς τό καλύτερον, τοὺς μὲν ἐντός καί ὁμοφύλους πρὸς ἀλλήλους ἐξημερώνουσα, τοὺς δέ, ὡς ἄγρια θηρία, ἔξωθεν ἐπεμβαίνοντας ἀποδίωξον.

Ἀντιστάθμισον στά πάθη μας τὴν βοήθειά Σου καί θεραπεία, διανέμουσα καί στίς ψυχές καί στά σώματα πλουσίαν τὴν χάριν Σου καί πρὸς ἅπαντα διαρκῆ. Καί ἂν δέν εἴμεθα χωρητικοί, χωρητικότερους κατέργαί ἡμᾶς καί οὕτως ἐπί πλέον μέτρησον, ὅπως, διά τῆς χάριτός Σου, σωζόμενοι καί ἐνδυναμούμενοι δοξάζωμεν τόν ἐκ Σοῦ, δι' ἡμᾶς σαρκωθέντα, προαιώνιον Λόγον, μαζί μέ τόν ἄναρχον Αὐτοῦ Πατέρα καί τό ζωοποιόν Πνεῦμα, τώρα καί πάντοτε καί εἰς τοὺς ἀτελευτήτους αἰῶνας. Ἀμήν.

**ἉΓΙΟΥ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ
ΠΕΝΤΑΠΟΛΕΩΣ**

**Α. ΜΕΛΕΤΗ
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ
ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ
ΚΑΙ ΛΕΙΠΑΡΘΕΝΟΥ ΜΑΡΙΑΣ**

**Β. ΘΕΟΤΟΚΑΡΙΟΝ
(Ἄποσπάσματα)**

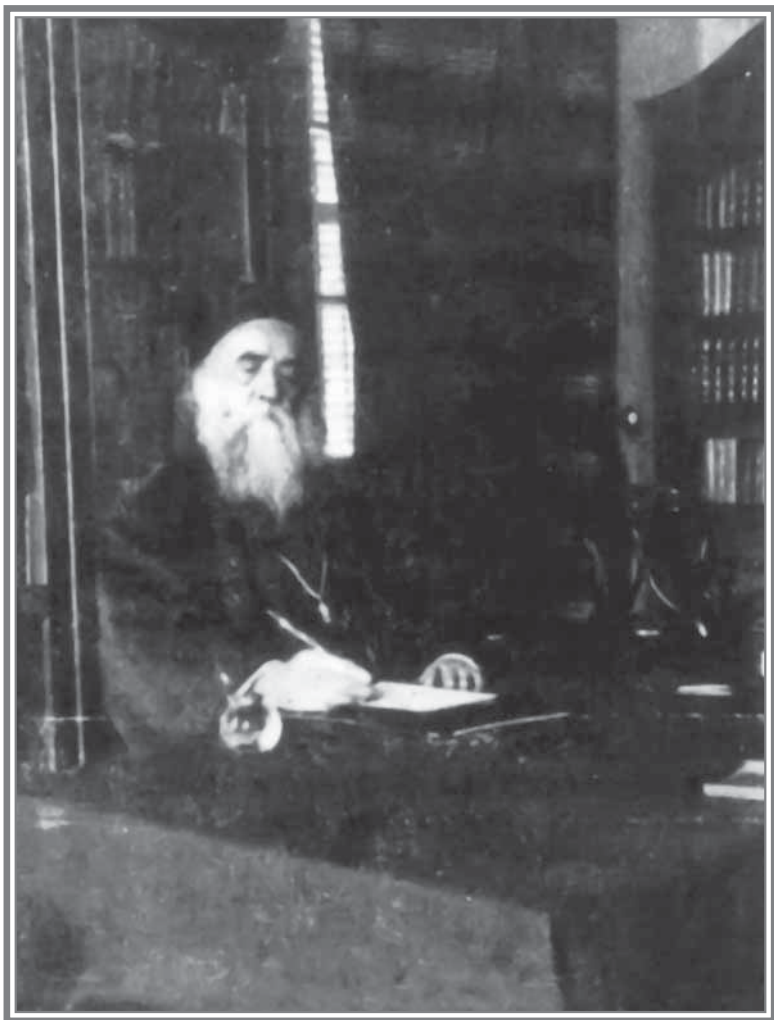
ΜΕΛΕΤΗ
ΠΕΡΙ
ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ
ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΚΑΙ ΑΕΙΠΑΡΘΕΝΟΥ
ΜΑΡΙΑΣ

ΥΠΟ

ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ ΚΕΦΑΛΑ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΠΕΝΤΑΠΟΛΕΩΣ
Διευθυντοῦ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ριζαρείου Σχολῆς.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. ΛΕΩΝΗ
1904

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ
ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ
ΚΑΙ ΑΕΙΠΑΡΘΕΝΟΥ ΜΑΡΙΑΣ *

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

Περὶ τῆς ἀειπαρθενίας τῆς Θεοτόκου

Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ὁμολογεῖ, ὅτι ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος ἦν πρὸ τόκου παρθένος καὶ ἐν τόκῳ παρθένος καὶ μετὰ τόκον πάλιν παρθένος διέμεινε, φυλάξασα ἀλώβητον τὴν ἑαυτῆς παρθενίαν. (Ὁμολογία Ὁρθοδόξου πίστεως ἐν ἐρωταποκρίσει λθ').

Ὁ προφήτης Ἡσαΐας, ὁ προφητεύσας τὴν ἐκ παρθένου γέννησιν τοῦ Σωτῆρος, παρθένον τὴν μητέρα τοῦ Ἐμμανουὴλ ὠνόμασεν· «Ἴδου ἡ Παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει, καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ». (Ἡσ. ζ'. 14). Τοῦτο δὲ δηλοῖ, οὐ μόνον τὴν πρὸ τόκου παρθένον, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐν τόκῳ καὶ τὴν μετὰ τόκον παρθένον, διότι ἡ

* Ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου Πενταπόλεως, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου Π. Λεώνη, ἐν Ἀθήναις 1904.

παρθένος ἔμελλε, νὰ ἀναδειχθῆ μήτηρ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ὃν θὰ ἐκυοφόρει, θὰ ἐγαλακτοτρόφει καὶ θὰ ἀνέτρεφε κατὰ τὴν βρεφικὴν καὶ παιδικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν. Ἡ παρθένος ἀνεδείχθη μήτηρ τοῦ Ἐμμανουήλ, οὐχὶ μόνον διὰ τὸν χρόνον τῆς κυήσεως, ἀλλὰ διὰ τὸ διηγεσθῆς. Κατὰ τὸν προφήτην, ὁ Θεὸς παρθένον, ἦτοι ἐλευθέραν παντὸς συζυγικοῦ δεσμοῦ ἐξέλεξατο καὶ πρὸς οὐδένα ὑποχρεωμένην. Τοῦτο δηλοῖ καὶ ἡ λέξις ἀελμάχ, ὡς μαρτυρεῖται καὶ ἐκ τοῦ βιβλίου τῆς Γενέσε., κεφ. κδ', 43, ἔνθα ἡ παρθένος Ρεβέκκα καλεῖται ἀελμάχ, καὶ ἐκ τοῦ βιβλίου τῶν ψαλμῶν, (ἐν ψαλμῷ ξζ'. ἐβδμ. ἢ ξή. Ἐβραϊκ.), ἔνθα αἱ τυμπανίστριαι νεάνιδες καλοῦνται ἀελμόθ, ἦτοι αἱ παρθένοι. Ἐπίσης καὶ εἰς τὸ Ἄσμα τῶν Ἀσμάτων, κεφ. Α'. στίχ. 3, φέρεται κατὰ τοὺς ἐβδομήκοντα: «διὰ τοῦτο νεάνιδες ἠγάπησάν σε»· τὸ δὲ ἐβραϊκὸν ἔχει ἀελμόθ, ἦτοι παρθένοι ἠγάπησάν σε. Βεβαίως ἐνταῦθα οὐ περὶ ἐγγάμων ἢ μεμνηστευμένων πρόκειται· ὅτι δὲ περὶ παρθένων πρόκειται, τοῦτο εἶνε εὐδηλον καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ τὸ ἀρνηθῆ. Ὡστε ὁ προφήτης προλέγων τὴν ἐκ παρθένου γέννησιν τοῦ Ἐμμανουήλ, θεωρεῖ τὴν παρθένον ἀπηλλαγμένην πάσης πρὸς τινὰ ὑποχρεώσεως. Ἐκ τῆς προφητείας δηλοῦται, ὅτι ἡ παρθένος αὕτη ἦν προωρισμένη πρὸ αἰώνων καὶ ἐκλελεγμένη ἐκ πασῶν τῶν γενεῶν, ὅπως γίνῃ μήτηρ τοῦ Θεοῦ. Ὡστε ἡ παρθένος, ἡ μήτηρ τοῦ Ἐμμανουήλ, ὡς ἐκλελεγμένη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, μόνω τῷ Θεῷ ἀνῆκε καὶ οὐδενὶ ἑτέρῳ· ἐὰν δὲ ὁ Θεὸς πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς θείας βουλῆς ἔδωκεν αὐτῇ τὸν Ἰωσήφ, ὡς μνηστῆρα, ὁ δεσμὸς οὗτος ἦν

ὅλως πνευματικοῦ χαρακτήρος καὶ οὐδέν παρεῖ-
χε δικαίωμα συζυγίας τῷ Ἰωσήφ. Τοῦτο ἐδηλώθη
σαφῶς ὑπὸ τοῦ Ἀρχαγγέλου τῷ Ἰωσήφ, ὅστις ἐπι-
γνοὺς τῆς θείας οἰκονομίας τὸ μυστήριον, ἐδείχθη
πρόθυμος ὑπηρέτης τῆς θείας βουλῆς. Οὐκ ἄρα ὁ
Θεὸς τὴν μνηστὴν τοῦ Ἰωσήφ ἐξελέξατο, ὡς μητέ-
ρα τοῦ Ἐμμανουήλ, ἀλλὰ τὴν προεκλελεγμένην ἤδη
ἐκ πασῶν τῶν γενεῶν ἐνεπιστεύθη τῷ Ἰωσήφ πρὸς
ἀμοιβὴν τῆς αὐτοῦ ἀρετῆς· διότι πάντως ὁ Ἰωσήφ
ἦτο ἐκλελεγμένος μεταξὺ ἀπάντων τῶν Ἰουδαίων.

Κατὰ ταῦτα ἡ ἁγία παρθένος προωρίσθη, νὰ
ἀναδειχθῆ μήτηρ τοῦ Ἐμμανουήλ. Ὡς τοιαύτη δὲ
ἔδει, νὰ ἦ μήτηρ τοῦ Ἐμμανουήλ εἰς τὸ διηνεκές·
διότι, ἀφοῦ πρὸς τοῦτο προωρίσθη, χρεὼν ἦν, νὰ
ἀφοσιωθῆ ὅλη ψυχῆ καὶ καρδίᾳ τῷ ὑψηλῷ αὐτῆς
προορισμῷ καὶ οὗτος μόνος νὰ ἦ ἡ ἀδιάλειπτος
αὐτῆς μέριμνα καὶ φροντίς, τὸ μόνον μέλημα καὶ ἡ
ἄπαυστος μελέτη· διότι ἀληθῶς πᾶσα ἑτέρα φρον-
τίς ἢ μέριμνα, ἢ πᾶν ἕτερον μέλημα καὶ ἑτέρα με-
λέτη καὶ ἐπασχόλησις, ὡς ἀποσπᾶσαι αὐτὴν τοῦ
ὑψηλοῦ αὐτῆς προορισμοῦ καὶ τῆς ἁγίας αὐτῆς
ἀποστολῆς, θὰ ἐδείκνυον αὐτὴν ἐστερημένην τῆς
πρωτίστης ἀρετῆς τῆς συναισθήσεως τοῦ ὑψίστου
αὐτῆς καθήκοντος καὶ τῆς μετ' αὐταπαρνήσεως τε-
λείας πληρώσεως αὐτοῦ. Ἡ ἁγία παρθένος ὡς μή-
τηρ τοῦ Ἐμμανουήλ δὲν ἠδύνατο νὰ ἀναλάβῃ τὴν
ὑποχρέωσιν νὰ γίνῃ μήτηρ ἄλλων τέκνων. Πρῶτον,
διότι ἡ μητρικὴ στοργὴ πρὸς τὸ θεῖον τέκνον, ἡ
εὐλάβεια πρὸς αὐτό, ἡ ἀφοσίωσις καὶ ἡ λατρεία
πρὸς αὐτό, τὸ θεῖον πῦρ τὸ διαφλέξαν τὴν καρ-

δίαν αὐτῆς καὶ ἐκπυρακτῶσαν αὐτήν, τὸ πληρῶσαν αὐτήν τοῦ τελείου ἀγαθοῦ, τὸ μηδεμίαν θέσιν καταλιπὸν ταῖς γῆναις ἀπολαύσει καὶ ἐπιθυμίαις, οὐδόλως ἐπέτρεπον αὐτῇ νὰ ἀναλάβῃ ἑτέραν ὑποχρέωσιν πρὸς ἕτερα τέκνα. Δεύτερον, διότι ἡ πτερωθεῖσα αὐτῆς διάνοια, ἡ τὸ θεῖον διερευνῶσα βρέφος καὶ πρὸς αὐτὸ μόνον τὴν ἀνύψωσιν ἔχουσα καὶ περὶ αὐτοῦ μόνον ἀσχολουμένη, καθίστα ἀδύνατον τὴν περὶ ἄλλας σκέψεις καὶ φροντίδας τροπήν. Τρίτον, διότι τὸ θεῖόν ἔστι ζηλότυπον, ζητεῖ δὲ ἀπόλυτον ἀγάπην· ἀγάπην ἐξ ὅλης ψυχῆς, ἐξ ὅλης ἰσχύος, ἐξ ὅλης καρδίας καὶ ἐξ ὅλης διανοίας¹· ἐὰν δὲ ὁ Ἰησοῦς ἀπήτησε τοιαύτην ἀγάπην παρὰ τῶν ἑαυτοῦ ὀπαδῶν², πολλῶ μᾶλλον τοῦτο ἀπήτει παρὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ πᾶν τὸ ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος ἀπαιτούμενον εἶναι δώρημα παρ' αὐτοῦ διδόμενον, παρὰ δὲ τῶν λαμβανόντων διαθέσεως μόνον δεόμενον, ἔπεται ὅτι ἡ Μήτηρ τοῦ Κυρίου, ἡ τοιαύτης ἀξιωθεῖσα χάριτος καὶ δωρεᾶς, ἠγάπησε τὸν Υἱὸν αὐτῆς ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος καὶ ἐξ' ὅλης τῆς διανοίας καὶ ἐκολλήθη ἡ ψυχὴ αὐτῆς ὀπίσω τοῦ υἱοῦ αὐτῆς καὶ οὐδεμία δύναμις ἠδύνατο, νὰ ἀποσπάσῃ αὐτήν ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ αὐτῆς τέκνου. Τέταρτον, διότι ἡ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐπιφοίτησις καὶ ἡ μοναδικὴ γέννησις τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, οὐ μόνον ἀνέδειξαν τὴν Παρθένον Μαρίαν Ὑπεραγίαν Θεο-

1. Βλ. Δευτ., 5, 9· 6, 5.

2. Μαθθ., 22, 37-38. Πρβλ. Μαθθ., 10, 37.

τόκον, ἀλλὰ καὶ ναὸν Ἅγιον καὶ κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ ἀπέδειξαν. Τὰ δὲ ἅπαξ τῷ Θεῷ ἀφιερωθέντα καὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἁγιασθέντα οὐ γίνονται κοινά, ἀλλ' εἰς τὸ παντελὲς διαμένουσιν ἱερά καὶ ἅγια τῷ Θεῷ καὶ μόνῳ αὐτῷ ἀνήκουσι. Δὲν ἡδύνατο ἄρα ἡ Θεοτόκος, νὰ τέκῃ ἄλλα τέκνα. Ἐὰν δὲ παρθένου, τῷ Θεῷ ἀφιερωθείσαι καὶ ἐκ τῆς ἀγάπης τοῦ Νυμφίου Χριστοῦ τρωθεῖσαι, βασιλείων γάμων καταφρονῶσι, τί περὶ τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου ἐροῦμεν;

Τὴν ἀειπαρθενίαν τῆς Θεοτόκου προεκήρυξαν ἤδη πρὸ αἰώνων καὶ οἱ προφῆται. Καὶ ἐν πρώτοις, μετὰ τοὺς λόγους τοῦ Ἡσαΐου, οἱ λόγοι τοῦ προφήτου Ἰεζεκιήλ, περὶ τῆς πύλης τῶν ἁγίων τῆς ἐξωτερῆς τῆς βλεπούσης κατὰ ἀνατολάς, ἣν ὁ Θεὸς ἐπέδειξεν αὐτῷ ἐν ὁράσει τινί, ὅτι αὕτη ἔσται κεκλεισμένη, τὴν Παρθένον ἐδήλουν. Ἴδου δὲ οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ Προφήτου: «Καὶ ἐπέστρεψέ με κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῶν ἁγίων τῆς ἐξωτερῆς, τῆς βλεπούσης κατὰ ἀνατολάς· καὶ αὕτη ἦν κεκλεισμένη. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς με· ἡ πύλη αὕτη κεκλεισμένη ἔσται, οὐκ ἀνοιχθήσεται, καὶ οὐδεὶς μὴ διέλθῃ δι' αὐτῆς, ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ εἰσελεύσεται δι' αὐτῆς καὶ ἔσται κεκλεισμένη· διότι ὁ ἡγούμενος οὗτος καθήσεται ἐν αὐτῇ τοῦ φαγεῖν ἄρτον ἐναντίον Κυρίου». (Ἰεζεκιήλ μδ', 1-3).

Διὰ τῶν λόγων τούτων τῆς ὁράσεως ὁ προφήτης προαναγγέλλει μυστικῶς τὴν μέλλουσαν ἐκ παρθένου σάρκωσιν καὶ γέννησιν τοῦ Ἐμμανουὴλ καὶ τὴν ἀειπαρθενίαν τῆς Μητρὸς τοῦ Κυρίου.

Πάντες οἱ ἅγιοι Πατέρες, ἀπὸ τῶν πρώτων αἰώ-
νων καὶ ἐξ ἀποστολικῆς παραδόσεως, οὕτως ἡρ-
μήνευσαν τὴν ὄρασιν ταύτην τοῦ Προφήτου. Ἀλλὰ
πλὴν τούτου, ἐὰν ἡ προφητεία αὕτη, ἡ δι' ὀράσεως
γενομένη, δὲν ἔλαβε τὴν ἔκβασιν ἐν τῇ γεννήσει τοῦ
Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἡγουμένου τοῦ Ἰσραήλ, ἐκ τῆς
παρθένου Μαρίας, τότε οὐδέποτε πλέον ἔκβασιν
λήφεται διὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ Σωτῆρος. Διότι διὰ τῆς
ὀράσεως ἀπεκαλύφθη τῷ προφήτῃ ἡ εἴσοδος τοῦ
Βασιλέως τοῦ Μεγάλου εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, ὡς
υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἣτις ἐγένετο διὰ τῆς παρθένου
Μαρίας ἀπεκαλύφθη, ὅτι μόνος ὁ ἡγούμενος τοῦ
Ἰσραήλ, ὁ μέλλων φαγεῖν ἄρτον ἐν αὐτῇ τῇ πύλῃ, τῇ
παρθένῳ, ἦτοι ἐνσαρκωθῆναι ἐν αὐτῇ, διελεύσεται
δι' αὐτῆς καὶ ἔσται κεκλεισμένη. Ὡστε ἡ ἀειπαρ-
θενία τῆς Θεοτόκου ἦν προωρισμένη ὑπὸ τῆς θείας
βουλῆς, ὡς καὶ αὐτὴ αὕτη ἡ παρθένος ἦν προωρι-
σμένη, ἐκ πασῶν τῶν γενεῶν, ὑπὸ τῆς θείας βουλῆς,
ὅπως γίνῃ καὶ μείνῃ μήτηρ τοῦ Ἐμμανουήλ.

Ὁ ἅγιος Ἀμβρόσιος ἐρμηνεύων τὴν ὄρασιν ταύ-
την τοῦ προφήτου Ἰεζεκιήλ λέγει: «*Τίς ἐστὶν αὕτη
ἡ πύλη, εἰμὴ ἡ Μαρία, κεκλεισμένη διὰ τοῦτο, διότι
παρθένος; Πύλη λοιπὸν ἡ Μαρία, δι' ἧς ὁ Χριστὸς
εἰσῆλθεν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, ὅτε ἐκ παρθενι-
κοῦ τόκου προῆλθε, τὰ τῆς παρθενίας κλειῖθρα μὴ
λύσας*». (Ambros. de instit. Virgin).

Τὴν Ἁγίαν Παρθένον, θεία εὐδοκία κυοφοροῦ-
σαν, τίκτουσαν καὶ μετὰ τόκον, ὡς πρὸ τόκου, δι-
αμένουσαν, προδιετύπωσαν ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ
ἐξαίσιμα προσέτι γεγονότα. Ἡ βιάτος, ἡ φλεγόμενη

καὶ μὴ κατακαιομένη, ἢ ἄφλεκτος διαμείνασα μετὰ τὴν τοῦ θείου πυρὸς ἐπιφοίτησιν, τὴν Παρθένον προδιετύπωσεν³. Ἡ θάλασσα ἢ μετὰ τὴν πάροδον τοῦ Ἰσραὴλ, μείνασα ἄβατος, τὴν ἀειπαρθενίαν τῆς Θεοτόκου προεσήμηεν⁴. Ἡ πέτρα, ἢ ἐκβλύσασα τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν, τὴν Παρθένον προεικόνισεν⁵. Ἡ πύρινος στήλη, ἢ τὸν Ἰσραὴλ φωταγωγήσασα καὶ ἡ ὀλόφωτος νεφέλη, ἐν αἷς ἐγένετο Κύριος ὁ Θεός, τὴν Παρθένον προενέφηναν⁶. Ἡ σκηνὴ τοῦ Μαρτυρίου τὴν Παρθένον προεδήλωσεν⁷. Ἡ Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης τὴν Παρθένον ὑπέδειξεν⁸. Ἡ ῥάβδος τοῦ Ἀαρών, ἢ βλαστήσασα, τὴν Παρθένον προεμήνηυσεν⁹. Ἡ στάμνος, ἢ τὸ οὐράνιον μάννα χωρήσασα, τὴν Παρθένον διετύπωσεν¹⁰. Ἡ κλιμαξ τοῦ Ἰακώβ, δι' ἧς κατέβη ὁ Θεός, τὴν Παρθένον προεσήμηεν¹¹. Ὁ πόκος ὁ ἔνδροσος τὴν Παρθένον προὑπέγραψεν¹². Αὐτὸς ὁ Ναὸς τῆς Ἱερουσαλὴμ τὸν Ναὸν τὸν ἔμψυχον τοῦ Παμβασιλέως ὑπετύπωσεν. Ἡ λαβὶς ἢ μυστική, ἣν εἶδεν ὁ Ἡσαΐας, ἢ λαβοῦσα τὸν ἄνθρακα, ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, τὴν Παρθένον ὑπέδειξε, τὴν συλλα-

3. Ἔξ., 3, 2-5.

4. Ἔξ., 14, 21-31.

5. Ἔξ., 17, 2-7.

6. Ἔξ., 13, 21-22.

7. Ἔξ., 33, 7.

8. Ἔξ., 25, 9 ἔξ.

9. Ἀρ., 17, 23.

10. Ἔξ., 16, 33-34.

11. Γεν., 28, 12.

12. Κρ., 6, 38. ἔξ.

βοῦσαν ἐν γαστρὶ τὸν θεῖον ἄνθρακα Χριστόν¹³. Τὸ ὄρος τὸ ἀλατόμητον, ἐξ οὗ ἐτμήθη ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος Χριστός, τὴν Παρθένον προδιετύπωσεν¹⁴.

Πῶς ἤδη ἡ Παρθένος ἡ προωρισμένη γενέσθαι μήτηρ Θεοῦ, ἡ ἐκλελεγμένη ἐκ πασῶν τῶν γενεῶν, ἡ προδιατυπωθεῖσα διὰ τοιούτων μυστικῶν συμβολικῶν παραστάσεων, ἡ ἀφιερωμένη τῷ Θεῷ, ἡδύνατο νά ἀποβῆ σύζυγος τοῦ Ἰωσήφ; Οὐδέποτε! Οὐδέποτε! Ἡ Παρθένος ἦν πρὸ τόκου Παρθένος, καὶ ἐν τόκῳ Παρθένος, καὶ μετὰ τόκον πάλιν Παρθένος διέμεινε. Τὰ ἅγια οὐδέποτε γίνονται κοινά· τὰ ἀφιερωθέντα τῷ Θεῷ μόνῳ τῷ Θεῷ ἀνήκουσι· διὸ καὶ ἱερόσυλοι οἱ συλῶντες τὰ ἱερά καὶ ἀσεβεῖς θεωροῦνται καὶ ἄξιοι κατακρίσεως, ὅτι τὰ τῷ Θεῷ ἀφιερωθέντα ἐσύλησαν.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς, περὶ τῆς ἀειπαρθενίας τῆς Παναγίας Μητρὸς τοῦ Κυρίου, ἱστορεῖ τὰ ἐξῆς· «Ἐν δὲ τῷ μηνὶ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας, ἣ ὄνομα Ναζαρέτ, πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην ἀνδρὶ, ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου Δαυΐδ, καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ. Καὶ εἰσελθὼν ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτὴν εἶπε· Χαῖρε, κεχαριτωμένη· ὁ Κύριος μετὰ σοῦ· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν. Ἡ δὲ ἰδοῦσα διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ, καὶ διελογίζετο, ποταπὸς εἶη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος. Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ· μὴ φοβοῦ, Μαριάμ· εὗρες γὰρ χάριν

13. Ἦσ., 6, 5-7.

14. Δαν., 2, 34.

παρὰ τῷ Θεῷ. Καὶ ἰδοὺ συλλήψῃ ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ υἷον καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. Οὗτος ἔσται μέγας καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται, καὶ δώσει αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον Δαυῖδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακώβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. Εἶπε δὲ Μαριάμ πρὸς τὸν ἄγγελον· πῶς ἔσται μοι τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ· Πνεῦμα Ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον κληθήσεται Υἱὸς Θεοῦ... Εἶπε δὲ Μαριάμ· ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. Καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος»¹⁵.

Ἐκ τῆς διηγήσεως ταύτης τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ, δηλοῦται, α') ὅτι ἡ μεμνηστευμένη τῷ Ἰωσήφ Μαριάμ, οὖσα ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Ἰωσήφ διετέλει παρθένος· β') ὅτι θαυμάζει περὶ τοῦ τρόπου τῆς πληρώσεως τῶν λόγων τοῦ ἀγγέλου, ὡς μὴ γνοῦσα ἄνδρα καὶ ὡς μὴ γνωσομένη τοιοῦτον· διότι, ἐὰν προῦκειτο, νὰ ἔλθῃ εἰς γάμου κοινωνίαν τῷ Ἰωσήφ, ἦν λίαν φυσικόν, μεμνηστευμένη οὖσα, νὰ ὑποθέσῃ, ὅτι ὁ ἄγγελος διαλέγεται αὐτῇ περὶ τοῦ συλληφθησομένου ἐκ τοῦ γάμου· ἀλλ' οὐχ ὑπέθεσε, διότι ἀφιερωμένη ἦν τῷ Θεῷ· γ') ἡ τοῦ Ἀγγέλου ἀναγγελία, ὅτι εὗρε χάριν παρὰ τῷ Θεῷ, δηλοῖ, ὅτι αὕτη ἐξελέγη, ἵνα γίνῃ καὶ διατελῇ μήτηρ τοῦ Θεοῦ· διὸ καὶ ἔστιν εὐλογημένη ἐν γυναιξί. Πῶς εἶναι ἤδη δυ-

15. Λουκ., 1, 26-35· 38.

νατόν, νὰ ὑποθέσῃ τις, ὅτι ἡ ἀφιερωμένη τῷ Θεῷ Παρθένος, ἡ εὐρουῖσα χάριν παρὰ τῷ Θεῷ, ὅπως γίνῃ Μήτηρ τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ἡ εὐλογημένη ἐν γυναιξίν, ἡ γενομένη ἔμψυχος ναὸς τοῦ Σωτῆρος, αὕτη ἐγκαταλείπει τὸ θεῖον κλέος καὶ αὐτὸν τὸν θεῖον Υἱόν, ἵνα γίνῃ μήτηρ υἱῶν ἀνθρώπου, καὶ μερίζει τὴν ἀγάπην καὶ τὴν φροντίδα, τὴν ὀφειλομένην πρὸς τὸ θεῖον τέκνον, καὶ πρὸς ἄλλα τέκνα; Οἱ τοιαῦτα ὑποτιθέντες ἀγνοοῦσι, τί ἐστὶν ἀγάπη τρωθείσης καρδίας ἐκ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, καὶ μάλιστα κόρης θεομήτορος.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος ἱστορῶν τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος λέγει, ὅτι ὁ ἄγγελος Κυρίου ἐφανερώθη τῷ Ἰωσήφ καὶ ἐγνώρισεν αὐτῷ τὴν σύλληψιν τῆς παρθένου Μαρίας ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ ὅτι τοῦτο ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου, διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος: «Ἴδου ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱὸν καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, ὃ ἐστὶ μεθερμηνευόμενον μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός»¹⁶. Ἐνταῦθα παρατηροῦμεν, ὅτι ὁ Ἄγγελος, ἐν ᾧ καλεῖ τὴν Μαρὶὰμ γυναῖκα τοῦ Ἰωσήφ, ἐν τούτοις βεβαιοῖ αὐτὴν παρθένον.

Ἀλλὰ, καίτοι οὕτω σαφῶς εἰσιν εἰρημένα τὰ περὶ τῆς ἀειπαρθενίας τῆς Θεοτόκου, τινὲς παρεξηγοῦντες τοὺς λόγους τοῦ Εὐαγγελιστοῦ τοὺς ρηθέντας ἐπὶ τούτῳ ὅπως δείξῃ, ὅτι ὁ μονογενὴς υἱὸς τῆς Παρθένου ἐκ τῆς Παρθένου ἐγεννήθη, ὡς καὶ συνελήφθη

16. Ματθ., 1, 18-23. Βλ. Ἠσ., 7, 14.

ὑπὸ τῆς Παρθένου, ὑποθέτουσιν, ὅτι, μετὰ τὸν θεῖον τοκετόν, ἔτεκεν αὐτή καὶ ἄλλα τέκνα, συνάγοντες τὸ συμπέρασμα ἐκ τῆς ἐξῆς περικοπῆς τοῦ Εὐαγγελιστοῦ: «Καὶ παρέλαβε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτήν, ἕως οὗ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον»¹⁷. Ἄλλ' ἀγνοοῦσι φαίνεται οἱ τὸ τοιοῦτον συμπέρασμα συνάγοντες, ὅτι τὸ «ἕως οὗ» καὶ τὸ «πρωτότοκος» ἐν τῇ Γραφῇ εἰσι δηλωτικὰ ἐννοίας πολὺ διαφόρου τῆς κοινῆς ἐννοίας.

Τὸ «ἕως οὗ», ὁσάκις ἀπαντᾷ ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ, δηλοῖ τὸ διηγεκές, καθὼς καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος λέγει: «Τοῦτο ἀκούοντες μὴ ὑποπτεύσωμεν διὰ τοῦ ἕως, ὅτι μετὰ ταῦτα αὐτήν ἔγνω· τὸ γὰρ ἕως ἔθος ἐστὶ τῇ Γραφῇ πολλάκις τιθέναί, εἰς τὸ διηγεκές· οἷον <οὐχ ὑπέστρεψεν ὁ κόραξ εἰς τὴν κιβωτόν, ἕως οὗ ἐξηράνθη ἡ γῆ> καὶ τοι γε οὐδὲ μετὰ ταῦτα ἐπέστρεψε». Καὶ ὁ Ἰσίδωρος: «Τὸ ἕως, ὡς τὸ <ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου> καὶ τὸ <ἕως ἂν καταγηράσητε ἐγὼ εἶμι> καὶ τὸ <οὐκ ἐπέστρεψεν ἢ περιστερὰ πρὸς τὸν Νῶε ἕως τοῦ ξηρανθῆναι τὸ ὕδωρ>, ἅπερ εἰσὶ διηγεκῶς εἰρημένα. Νοητέον δὲ καὶ οὕτως· <οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτήν πόθεν συνέλαβεν> <ἕως οὗ ἔτεκε> καὶ εἶδε τὰ γενόμενα σημεῖα».

Ἐπίσης καὶ τὸ «πρωτότοκος» ἔχει ἐν τῇ Γραφῇ ἄλλην σημασίαν. Ὁ Ζυγαδηνὸς λέγει: «Πρωτότοκον δὲ λέγει νῦν οὐ τὸν πρῶτον ἐν ἀδελφοῖς, ἀλλὰ τὸν καὶ πρῶτον καὶ μόνον· ἔστι γάρ τι καὶ

17. Ματθ., 1, 24-25.

τοιούτον εἶδος ἐν ταῖς σημασίαις τοῦ πρωτοτόκου. Καὶ γὰρ πρῶτον ἔστιν, ὅτε τὸν μόνον ἢ Γραφή καλεῖ. Ὡς τὸ <ἐγὼ εἰμι Θεὸς πρῶτος καὶ μετ' ἐμὲ οὐκ ἔσται ἕτερος>» (Ἠσ. μδ', 6). Ὁ δὲ Μέγας Βασιλείος, ἐν τῇ Ὀμιλίᾳ εἰς τὴν γέννησιν τοῦ Χριστοῦ, λέγει: «Οὐ πάντως ὁ πρωτότοκος πρὸς τοὺς ἐπιγινομένους ἔχει τὴν σύγκρισιν, ἀλλ' ὁ πρῶτον διανοίγων μήτραν πρωτότοκος ὀνομάζεται». Καὶ ὁ Θεοφύλακτος, ἐν κεφ. II, τοῦ Λουκᾶ (σελ. 315), λέγει: «Πρωτότοκον υἱὸν ὠνόμασε τῆς Παρθένου τὸν Κύριον, καίτοι μὴ δευτέρου τινὸς τεχθέντος, εἰκότως· πρωτότοκος γὰρ λέγεται καὶ ὁ πρῶτος τεχθεὶς, κἂν μὴ δευτέρος ἐπετέχθη». Καὶ ὁ αὐτὸς πάλιν, ἐν κεφ. I, πρὸς Κολασσαεῖς, (σελ. 635), λέγει: «Ὁ πρωτότοκος οὐ πάντως πρὸς τοὺς ἐξῆς λέγεται παρὰ τῇ Γραφῇ, ἀλλ' ἀπολύτως οὕτως, ὁ πρῶτος τεχθεὶς. Οὕτως οὖν καὶ ἡ Θεοτόκος Μαριὰμ ἔτεκεν αὐτὸν τὸν κατὰ σάρκα πρωτότοκον οὐκ ἔχοντα πάντως ἀδελφοὺς ἐφεξῆς αὐτῷ· μονογενῆς γὰρ καὶ ἐκ ταύτης».

Ὁ Παῦλος, ἐν τῇ πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῇ, (γ', 29), καλεῖ τὸν Χριστὸν «πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς», καὶ ἐν Κολασσαεῖς, (α', 15), καλεῖ τὸν Χριστὸν «πρωτότοκον πάσης κτίσεως», λέγων: «Ὅς ἐστὶν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως, ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα»· καὶ ἐν στίχῳ 18 λέγει: «καὶ αὐτὸς ἐστὶ ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος, τῆς Ἐκκλησίας· ὃς ἐστὶν ἀρχή, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν». Καὶ ἐν τῇ πρὸς Ἑβραίους, (α', 5-6), λέγει: «Υἱὸς μου εἶ σύ, ἐγὼ σή-

μερον γεγέννηκά σε· καὶ πάλιν· ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς Υἱόν· ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην, λέγει· καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι Θεοῦ» καὶ ἐν κεφ. ιβ', 23, τὴν Ἐκκλησίαν καλεῖ «Ἐκκλησίαν πρωτοτόκων».

Ἐκ τῶν χωρίων τούτων δηλοῦται, ὅτι τὸ πρωτότοκος ἐν τῇ Γραφῇ, ὡσάκις λέγεται περὶ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐκφράζει τὴν ἔννοιαν τοῦ μονογενῆς· ὥστε τὸ πρωτότοκος εἶναι ἴσον τῷ μονογενῆς.

Ὁ Θεοφύλακτος σαφηνίζων τοῦτο λαμπρῶς λέγει: «Ἐκ πατρὸς πρωτότοκος, οὐχ ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ κτίσματα, ἀλλ' ἀπολύτως· μονογενῆς γὰρ καὶ κατὰ τὴν ἄνω γέννησιν», (ἐν τῷ μέρει Ἀπόστολοι, σελ. 346). Καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος: «Εἰ δὲ πρωτότοκος νεκρῶν εἴρηται, διὰ τὸ αἴτιος εἶναι τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως, οὕτω καὶ πρωτότοκος κτίσεως, διὰ τὸ αἴτιος εἶναι τοῦ ἐξ οὐκ ὄντων εἰς τὸ εἶναι παραγαγεῖν τὴν κτίσιν». (Κατὰ Εὐνομιανῶν).

Οἱ αἰρετικοὶ Εὐνομιανοί, οἱ ἀρνούμενοι τὴν ἀειπαρθενίαν τῆς Θεοτόκου, καὶ οἱ σημερινοὶ ὀπαδοὶ αὐτῶν, ὡς δευτέραν ἔνστασιν προσάγουσι τὰ ἐν τοῖς Εὐαγγελισταῖς ἀπαντῶντα χωρία, ἐν οἷς ἀναφέρονται ἀδελφοὶ τοῦ Ἰησοῦ (Ματ., ιβ', 46-49· Μάρκ., ζ', 3· Ἰωάν., β', 12· ζ', 3), ἀλλ' ἐκ τούτων δὲν ἔπεται ποσῶς, ὅτι οἱ ἀδελφοὶ οὗτοί εἰσι τέκνα τῆς Παναγίας Παρθένου Μαρίας. Ἐν ταῖς ἀγίαις Γραφαῖς καλοῦνται ἀδελφοὶ καὶ οἱ συγγενεῖς. Ἐπὶ παραδείγματι, ὁ Ἀβραάμ καὶ ὁ Λῶτ ὠνομάσθησαν

ἀδελφοὶ (Γεν., ιγ', 8), ἐν ᾧ ὁ Λῶτ ἦτο ἀνεψιὸς τοῦ Ἀβραάμ. (Γεν., ιβ' 4· 5· ιδ' 14-16). Ὁ Ἰακώβ καὶ ὁ Λάβαν ὠνομάσθησαν ἐπίσης ἀδελφοί, ἐν ᾧ ὁ Ἰακώβ ἦτο ἀνεψιὸς τοῦ Λάβαν, ὡς υἱὸς τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ Ρεβέκκας, συζύγου τοῦ Ἰσαάκ. (Γεν., κη' καὶ κθ' καὶ λς' καὶ λζ'). Ἐν ταύτῃ τῇ ἐννοίᾳ ἐπίσης δεόν νὰ ληφθῇ καὶ ἡ ἐπωνυμία ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου, ἦτοι οἱ πλησίον συγγενεῖς καὶ οὐχὶ ἀδελφοὶ ὁμομήτριοι, διότι οἱ καλούμενοι ἀδελφοὶ τοῦ Κυρίου εἰσὶ τέκνα τοῦ Ἰωσήφ ἐκ τῆς πρώτης αὐτοῦ γυναικός. Ὅτι δὲ ἡ Θεοτόκος μόνον τὸν Ἰησοῦν ἀφράστως ἔτεκε, μαρτυροῦσι: α') Οἱ λόγοι τοῦ Σωτῆρος, οἱ ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ πρὸς τὴν Μητέρα ἑαυτοῦ καὶ πρὸς τὸν Ἰωάννην, δι' ὧν συνίστα, πρὸς μὲν τὸν Ἰωάννην, τὴν Μητέρα ἑαυτοῦ ὡς Μητέρα τοῦ Ἰωάννου, πρὸς δὲ τὴν Μητέρα, τὸν Ἰωάννην ὡς Υἱὸν αὐτῆς (Ἰωάν., ιθ', 26-27). Ἐὰν ἡ Μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ εἶχε καὶ ἕτερα τέκνα, ἡ σύστασις αὕτη ἦν ὄλως περιττή· τὰ τέκνα αὐτῆς θὰ ἐφρόντιζον περὶ αὐτῆς. β') Ἡ ἀρχαιοτάτη παράδοσις περὶ τῆς ἀειπαρθενίας τῆς Θεοτόκου, ἣτις ἐπιβεβαιοῖ τοῦτο. γ') Ἡ καταδίκη τῶν Εὐνομιανῶν καὶ ὄλων ἐκείνων τῶν αἰρετικῶν τῶν ἀρνούμενων τὴν ἀειπαρθενίαν τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας ὑπὸ τῶν ἁγίων Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἣτις μαρτυρεῖ ἐπίσης τὸ ἐνιαῖον φρόνημα τῆς μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, περὶ τῆς ἀειπαρθενίας τῆς Θεοτόκου.

Τὸ περὶ τῆς ἀειπαρθενίας τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου δόγμα στηρίζεται ἐπὶ ἀκραδάντου βάσεως τῆς

χριστιανικῆς ἀρχαιότητος καὶ ὁμολογεῖται ὑπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων τῆς Ἐκκλησίας Πατέρων.

Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος, ἀποστολικὸς Πατὴρ, μαθητὴς Ἰωάννου τοῦ Ἀποστόλου καὶ θέμεθλος τῆς τῶν Ἀντιοχέων Ἐκκλησίας, ἐν τῇ πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολῇ, καλεῖ τὴν θεοτόκον Μαρίαν Παρθένον. Προστίθησι δὲ τάδε: Τρία τινὰ ἔλαθον τὸν ἄρχοντα τοῦ αἰῶνος τούτου, τουτέστι τὸν Διάβολον· ἡ παρθενία Μαρίας, ὁ τοκετὸς Αὐτῆς καὶ ὁ θάνατος τοῦ Κυρίου. Οὗτος «ἐκυφορήθη ἐκ Μαρίας κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ ἐκ σπέρματος μὲν Δαυΐδ, πνεύματος δὲ Ἁγίου... Καὶ ἔλαθεν τὸν ἄρχοντα τοῦ αἰῶνος τούτου ἡ παρθενία Μαρίας καὶ ὁ τοκετὸς Αὐτῆς, ὁμοίως καὶ ὁ θάνατος τοῦ Κυρίου». Ἄρα ὑπερφυσικῶς ἔτεκεν ἡ Θεοτόκος Μαρία καὶ Παρθένος, ὡς ἦν, μετὰ τόκον διέμεινεν. Ἐντεῦθεν ὁ θεῖος οὗτος πατὴρ τὸν τοκετὸν τοῦτον ὀνομάζει Μυστήριον, ἐπισυνάπτων τοῖς εἰρημένοις· «τρία μυστήρια κραυγῆς, ἅτινα ἐν ἡσυχίᾳ Θεοῦ ἐπράχθη», ἡμῖν δὲ ἐφανερώθη.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς δὲ τοῦ Β' αἰῶνος, καὶ ὁ Εἰρηναῖος, Ἐπίσκοπος Λουγδούνων, ἀντιπολεμῶν πρὸς τοὺς τὴν παρθενίαν τῆς Θεοτόκου πολεμοῦντας, Θεοδοτίωνα, Ἀκύλαν κτλ. κηρύττει ἀπολύτως τὴν Θεοτόκον Μαρίαν Παρθένον, λέγων: «Καθὼς ἐκεῖνη (ἡ Εὐα) ἔχουσα μὲν τὸν Ἀδάμ, παρθένος δὲ εἰσέτι ὑπάρχουσα... παρακούσασα, καὶ ἑαυτῇ καὶ παντὶ τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει αἰτία ἐγένετο θανάτου, οὕτω καὶ ἡ Μαρία προωρισμένον μὲν ἔχουσα ἄνδρα, παρθένος δὲ οὕσα, ὑπακούσασα, καὶ ἑαυτῇ καὶ

παντὶ τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει αἰτία ἐγένετο σωτηρίας». Καὶ πάλιν· «ὃ ἔδρασε ἡ Εὐα παρθένης δι' ἀπιστίαν, τοῦτο ἔλυσε ἡ Παρθένης Μαρία διὰ τὴν πίστιν». Καὶ πάλιν· «Ὡσπερ ἐκείνη (ἡ Εὐα) διὰ λόγου ἀγγέλου ἀπεχωρίσθη, ὥστε ἐκφεύγειν τὸν Θεόν, ὡς παραβᾶσα τὸ ρῆμα αὐτοῦ, οὕτω καὶ αὕτη (ἡ Μαρία) δι' ἀγγελικοῦ λόγου εὐηγγελίσθη, ὥστε βαστάζειν τὸν Θεόν, ὡς ὑπακούσασα τῷ ρήματι Αὐτοῦ. Ἐκείνη μὲν παρήκουσε τοῦ Θεοῦ, αὕτη δὲ ἐπίσθη ὑπακούσαι τῷ Θεῷ, ὥστε τῆς παρθένου Εὐας ἡ Παρθένης Μαρία ἐγένετο συνηγορος». (Adver. Hacres. III, c. 21 § 4 καὶ V, c. 19).

Ὁ δὲ Ὁριγένης ὡσαύτως λέγει: «Αὕτη ἡ παρθένης Θεὸν ἐγέννησε καὶ μήτηρ ἐγένετο, ἀλλὰ τὴν παρθενίαν οὐκ ἀπέβαλεν». (Ὁμιλ., Α' εἰς Ματθ.)

Καὶ ὁ Ἅγιος Ἐπιφάνιος, (ἐν Αἰρέσ., ση'), διακηρύττει τὰ ἐξῆς· «Τίς ποτε Μαρίαν εἰπὼν καὶ διερωτηθεὶς, οὐχὶ τὴν παρθένον προσέθετο;» Ὁ δὲ Ἱερώνυμος, ἀκμάσας περὶ τὰ μέσα τοῦ Δ' αἰῶνος, κατὰ τοῦ αἰρετικοῦ Πελαγίου γράφων, λέγει: «Μόνος ὁ Χριστὸς τὰς πύλας τῆς παρθενικῆς μήτρας ἠνέωξεν, αἱ καὶ ἐξῆς κεκλεισμέναι διέμειναν». (Διάλογ. β').

Καὶ ὁ ἱερός Αὐγουστίνος, ὡσαύτως, περὶ τὰ μέσα τοῦ Δ' αἰῶνος, ἐδίδασκε τάδε· «Ἡ Μαρία τὸν τύπον ἐν ἑαυτῇ τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας ἐνέδειξε· ὥσπερ τὸν Υἱὸν γεννώσα παρθένης διέμεινε, οὕτως αὕτη, ἐν παντὶ καιρῷ, τὰ μέλη ἑαυτῆς γεννᾷ καὶ τῆς παρθενίας οὐ στέρεται». (De symbol. ad Catech. libr. IV, 1). Καὶ ἐν τῷ περὶ παρθενίας, (κεφ. 4), ὁ αὐτὸς τὰ ἐξῆς· «Ἡ Παρθενία τῆς Μαρίας εἶναι τοσοῦ-

τω μᾶλλον πολύτιμος καὶ κεχαριτωμένη, ὅσω εἶναι ἀφιερωμένη τῷ Θεῷ παρ' αὐτῆς τῆς Παρθένου, πρὸ τῆς συλλήψεως αὐτῆς τοῦ Χριστοῦ. Τοῦτο δὲ δείκνυται ἐκ τῶν λόγων αὐτῆς πρὸς τὸν Ἄγγελον, τὸν εὐαγγελισάμενον αὐτῇ τὴν σύλληψιν· <Πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω;> Βεβαίως ἡ Παρθένος δὲν θὰ ὠμίλει οὕτως, ἐὰν αὕτη δὲν εἶχεν ὀριστικῶς ὑποσχεθῆ τῷ Θεῷ, τὸ νὰ μείνη Παρθένος. Ἄλλ' ὡς τοῦτο ἦτο ἐναντίον τοῖς Ἰουδαίοις ἤθεσιν, αὕτη ἐμνηστεύθη μετὰ ἄνδρὸς δικαίου, ὅστις ὤφειλεν, οὐ μόνον νὰ σέβηται αὐτήν, ἀλλ' ἔτι νὰ καθιστᾷ καὶ τοῖς ἄλλοις σεβαστόν, ὅ,τι αὕτη ἀφιέρωσε τῷ Θεῷ».

Ὁ δὲ Τερτυλλιανὸς λέγει: «Εἰς παρθένον ἔτι τὴν Εὐάν εἶχεν εἰσέλθῃ ὁ λόγος, ὁ τοῦ θανάτου δημιουργικός· εἰς Παρθένον ὡσαύτως ἔπρεπε, νὰ εἰσέλθῃ ὁ λόγος, ὁ τῆς ζωῆς ποιητικός, ὥστε τὸ ἀπολεσθὲν διὰ τοιούτου φύλου (τῆς γυναικός), διὰ τοῦ αὐτοῦ πάλιν φύλου ν' ἀποκαταστηθῆ». (de carne Christi cap. 17).

Ὁ Μέγας δὲ καὶ οὐρανοφάντωρ Βασίλειος, ὅχι μόνον Παρθένον, ἀλλὰ καὶ ἀειπάρθενον κηρύττει τὴν Θεοτόκον, λέγων, ἐν τῷ «**Εἰς τὴν Γέννησιν τοῦ Χριστοῦ**» Λόγῳ, ὅτι «οὐκ ἐπαύσατό ποτε παρθένος εἶναι ἢ Θεοτόκος», καὶ διατρανῶν, ὅτι οὐδὲ εἶναι δυνατόν, τὰ ὧτα τῶν φιλοχρίστων νὰ καταδεχθῶσι, ν' ἀκούσωσι τὸ ἐναντίον· «Διὰ τὸ μὴ καταδέχεσθαι τῶν φιλοχρίστων τὴν ἀκοήν, ὅτι ποτὲ ἐπαύσατο εἶναι παρθένος ἢ Θεοτόκος, ἐκείνας ἡγοῦμαι τὰς μαρτυρίας αὐτάρκεις».

Καὶ ὁ χρυσοῦς τὴν γλῶτταν Ἰωάννης, ἐν τῷ «**Εἰς τὸν Εὐαγγελισμόν**» Λόγω (πθ'), πρὸς τὴν Παρθένον ἀποτεινόμενος, λέγει: «**Εὗρες νυμφίον φυλάσσοντά σου τὴν παρθενίαν**». Καὶ ἀλλαχοῦ, «**Δέσποιναν ἀγίαν καὶ ἀειπάρθενον**» τὴν Θεοτόκον καλεῖ (Ὁμιλ. LXII, τ. VI). Καὶ πάλιν: «**Θεοτόκον καὶ ἀειπάρθενον Μαρίαν**». (Ὁμιλ. CXI, τόμ. V).

Κύριλλος, ὁ Ἀλεξανδρείας, «**ἀπειρόζυγον δάμαλιν**» καλεῖ τὴν Παρθένον. Καὶ ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος, ὁ μέγας, περὶ τῆς Παναγίας Παρθένου λαλῶν, λέγει: «**Διὸ καὶ Παρθενομήτωρ, ὡς Θεοτόκος, ἡ ἀγία Παρθένος**». (τόμ. II, σελ. 34).

Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος, ἐν τῷ «**Περὶ οὐρανοῦ Ἱεραρχίας**», (IV, σελ. 49), **Θεομήτορα** τὴν Παναγίαν Παρθένον καλεῖ.

Ὁ δὲ Γρηγόριος, (ἐν ταῖς συζητήσεσι πρὸς Ἰουδαῖον) «**ἀείπαιδα καὶ Θεοτόκον**» τὴν Μαρίαν ὀνομάζει. Καὶ ὁ Καισάριος, ἐν Διαλόγῳ (ἐρωτήσῃ XX), λέγει: «**Ἡ θεανδρική τοῦ λόγου ἐκ τῆς ἀείπαιδος Μαρίας προέλευσις**». Καὶ Τίτος, ὁ Βόστρων, «**πανάμωμον**», τὴν ὄντως πανάμωμον, ἀποκαλεῖ.

Αὐτὴ ἡ Ἐκκλησία τέλος, εἰς ἀρχαιοτάτας αὐτῆς ᾠδὰς, ὑμνεῖ τὴν Παναγίαν Παρθένον Μαρίαν, ὡς **θεοτόκον, θεογεννήτριαν, ἀειπάρθενον, θεομήτορα, παρθενομήτορα, ἀπειρόγαμον μητέρα, ἄγαμον νύμφην, μητροπάρθενον, φασσφόρον, ναὸν ἔμψυχον, ἀνύμφευτον νύμφην, ἀγνείας θησαύρισμα, χώραν ἀνήροτον, σκηνην ἐπουράνιον**. Συνελέξαμεν δὲ πλέον τῶν ἑκατὸν τιμητικῶν ἐπιθέτων τῆς Θεοτόκου, ἐκφραστικῶν τοῦ περὶ τῆς ἀειπαρθενίας Αὐτῆς

φρονήματος τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας. Πολλὰ δὲ τούτων εὐρίσκονται καὶ ἐν τοῖς συγγράμμασι ἀρχαίων τῆς Ἐκκλησίας Πατέρων. Ἡ ὑμνωδία ἄλλως τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας ἐκφράζει τὸ στερεὸν τῆς καθόλου Ἐκκλησίας φρόνημα, τὸ ἐπικρατήσαν ἐν αὐτῇ ἀπὸ τῶν πρώτων αἰώνων καὶ μέχρις ἡμῶν διασωθέν. Ἐκεῖ δέ, ὅπου λαλεῖ ἡ οἰκουμενικὴ Ἐκκλησία, σιγησάτω πᾶσα γλῶσσα βροτεία, διότι, ὅταν ὁμιλῇ ἡ Ἐκκλησία, ὁμιλεῖ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, τὸ Ἅγιον· ὁ δὲ τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀντιλέγων τῷ Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ ἀντιλέγει.

Ἀντιλέγουσι δὲ τῷ ὄντι τῷ Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ οἱ τὴν ἀειπαρθενίαν τῆς Θεοτόκου ἀρνούμενοι, ὡς ἀρνούμενοι αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν, ἣν καὶ διὰ τῶν κατὰ τόπους καὶ καιροῦς θεοφόρων Πατέρων καὶ διὰ αὐτῶν τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἡ Ἐκκλησία ἐκύρωσεν, ὡς παράδοσιν ἁγίαν καὶ ἀποστολικήν, πάντοτε, πανταχοῦ καὶ ὑπὸ πάντων τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων παραδεδεγμένην.

Αὐτὴ ἡ Α΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ἣ ἐν Νικαίᾳ συγκροτηθεῖσα, διακηρύττει φαιινῶς τὴν ἀειπαρθενίαν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐν αὐτῷ τῷ Συμβόλῳ τῆς Πίστεως, λέγουσα περὶ τῆς σαρκώσεως τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς θείας ἐνανθρωπήσεως, ὅτι ἐγένετο «ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου». Ἡ ἐπίσημος δὲ αὕτη ἀνακήρυξις τῆς παρθενίας τῆς Θεοτόκου ὑπὸ Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐκφράζει τὸ πνεῦμα τῆς καθόλου Ἐκκλησίας ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων. Οὐχ ἦττον, τὸ δόγμα τοῦτο καὶ Οἰκουμενικαὶ καὶ τοπικαὶ καὶ ἐπαρχιακαὶ Σύνοδοι,

ὡς δόγμα πίστεως ἀπαράβατον, ἐπεκύρωσαν. Ἡ ζ' μάλιστα Οἰκουμενικὴ Σύνοδος μακρὸν ποιεῖται λόγον περὶ τῆς παρθενίας καὶ ἀειπαρθενίας τῆς Θεοτόκου, (ἐν πράξει ια'), καὶ κηρύττει τὴν Θεοτόκον παρθένον πρὸ τόκου καὶ ἐν τόκῳ καὶ μετὰ τόκον. Ὁμοίως καὶ ἐν τῷ Α' κανόνι, ἡ Σύνοδος αὕτη ἀνομολογεῖ τὴν Θεοτόκον ἀειπάρθενον, κηρύττουσα ἓνα Χριστόν, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, σαρκωθέντα καὶ τὴν αὐτὸν τεκοῦσαν ἀσπύρως ἀειπάρθενον, κυρίως καὶ κατ' ἀλήθειαν Θεοτόκον. Ἡ δὲ ἐν Τρούλλῳ Σύνοδος καλεῖ τὴν Παρθένον «ἄχραντον παρθενομήτορα», (ἐν Κανόνι LXXIX).

Πᾶσαι αὗται αἱ μαρτυρίαι τῶν Ἁγίων Πατέρων καὶ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, τῶν διατηρησασῶν ἀναλλοίωτον τὴν ἱεράν, ἀποστολικὴν παράδοσιν, εἰσὶν ἱκαναί, ὅπως πείσωσι καὶ πληροφορήσωσι πάντας τοὺς πιστεύοντας, ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ, εἰς τὰς ἀληθείας τῆς Ἐκκλησίας. Οὐχ ἦττον, τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ κῦρος τῆς ἀληθείας τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων δέχεται, οὐ μόνον ἡ Δυτικὴ ἐκκλησία, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ Ἀγγλικανικὴ. Ἐπὶ τοῦ κύρους δὲ τούτου στηριζόμενοι καὶ μεγάλοι ἄνδρες τῆς Ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας, ἀποδέχονται τὴν ἀειπαρθενίαν τῆς Θεοτόκου. Οὕτως ὁ Νέλσων¹⁸ λέγει: «Τὸ ἰδίως ἔξοχον καὶ ἀσύγκριτον προνόμιον ἐκείνης τῆς μητρός, ἡ ὀφειλομένη ἐξαίρετος τιμὴ καὶ προσκύνησις εἰς ἐκεῖνον τὸν υἱόν, ἣτις παρ' αὐτῆς πάντοτε προσνήθη αὐτῷ, τὸ σέβας πρὸς ἐκεῖνο τὸ Ἅγιον

18. Nelsons, Festival, London 1732, pag. 172.

Πνεῦμα, τὸ ἐπισκιάσαν αὐτήν, ἡ υἱικὴ ἀγαθότης καὶ εὐσέβεια τοῦ Ἰωσήφ, ᾧτινι ἐδόθη, ὡς νύμφη, ἐπληροφόρησαν τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας, ὥστε νὰ πιστεύσῃ, ὅτι αὕτη (ἡ Θεοτόκος) εἰσέτι ἐξακολουθεῖ οὕσα εἰς τὴν ἰδίαν παρθενίαν. Καὶ λοιπόν, ἡμεῖς ἔχομεν χρέος, νὰ ὁμολογῶμεν Αὐτὴν Παρθένον Μαρίαν».

Καὶ ὁ John Pearson¹⁹ λέγει: «Ὅταν λέγηται: «ἐγὼ πιστεύω εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν γεννηθέντα ἐκ τῆς παρθένου Μαρίας», διὰ τούτου, πρέπει νὰ ἐννοῶμεν τόσον· «ἐγὼ συνομολογῶ τοῦτο, ὡς ἀληθεστάτην καὶ ἀλανθαστοτάτην ἀλήθειαν· ἥγουν ὅτι ὑπῆρξε γυνή τις, ὀνόματι Μαρία, νύμφη τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ ἐκ Ναζαρέτ, ἣτις πρὸ καὶ μετὰ τὰ νυμφεῖα ὑπῆρξε καθαρὰ καὶ ἄμωμος Παρθένος καὶ ἐνῶ ἦτο καὶ ἠκολούθει, νὰ εἶναι εἰς τοιαύτην παρθενίαν, συνέλαβε, διὰ τῆς ἀμέσου τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐνεργείας, ἐν τῇ μήτρα αὐτῆς τὸν μονογενῆ Υἱὸν τοῦ Θεοῦ· καὶ μετὰ τὸν φυσικὸν τῶν ἄλλων γυναικῶν καιρὸν, ἐγέννησεν αὐτόν, ὡς πρωτότοκον αὐτῆς Υἱόν, ἀκολουθοῦσα εἰσέτι νὰ εἶναι ὁποία καθαρωτάτη καὶ μόνη ἄμωμος παρθένος». (Παράβλ. καὶ Ἐπιστολιμ. Διατριβή· ἦτοι ἀνασκευὴ τῆς ὑπὸ τοῦ Κ. Ἀλβέρτου ἀπαντήσεως ὑπὲρ τῆς ἀειπαρθενίας τῆς Θεοτόκου Μαρίας, ὑπὸ Ἀρσένῃ Παύδῃ, Κερκυρ. 1850).

Οὕτω λοιπόν, καὶ διὰ τῶν Ἁγίων Συνόδων καὶ

19. Dompos of the Dreed by the R.R.P. John Pearson D: D: late lor. I Bishop of Charles, Volum I, Oxford 1820, pag. 28.

διὰ τῶν Θεοφόρων Πατέρων καὶ διὰ τῆς ἐν γένει Ἀποστολικῆς καὶ Ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως, καθὼς καὶ διὰ τῆς μαρτυρίας, αὐθεντικοῦ κύρους, ἀνδρῶν ἀλλοδόξων, ἐπικυροῦται καὶ ἐπιστηρίζεται τὸ ἐδραῖον καὶ ἀκλόνητον τῆς ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας δόγμα, περὶ τῆς ἀειπαρθενίας τῆς Παναχράντου καὶ Παναμώμου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Μητρὸς.

Εἰς ἐπισφράγισιν τῶν ὄσων, περὶ τῆς ἀειπαρθενίας τῆς Παναγίας Μητρὸς τοῦ Κυρίου, εἶπομεν, παρθετόμεν ἐνταῦθα καὶ τὰ θαυμάσια ταῦτα ρήματα τοῦ Μεγάλου Φωτίου, ἅτινα ἔγραψε **«Γρηγορίῳ τῷ παρακαλνδιδάτῳ, αἰτησαμένῳ λύσιν ἀπορίας»**.

«Ὁ ἀσπασμὸς ἀνωθεν, ἡ σύλληψις ἀσπορος, κύησις ἀφραστος, ὠδίνες ἀλόχευτοι, σφραγὶς τῆς παρθενίας, ἡ τῶν ὠδίνων διάλυσις, (ὁ γὰρ τόκος ἀφθορος καὶ ἡ τεκοῦσα παρθένος καὶ μετὰ γέννησιν). Θεὸς ἐν σαρκὶ τὸ τικτόμενον· χορὸς ἀγγέλων ἄσμα τὸ θαῦμα ποιούμενοι· ἔνθα τοσοῦτων καὶ τηλικούτων συνδρομῆ, πῶς ἂν τις διαμφισβητήσῃ, καὶ πάντα ἀσεβεῖν ἔθετο μελέτην, ὅτι μὴ οὐχὶ παρθένος ἢ παρθένος καὶ μέχρι τέλους διέμεινεν; Εἰ δὲ τὸ <οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτήν, ἕως οὗ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον>, ὑπόθεσιν βλασφημίας ἑαυτοῖς τινες ἀνευρίσκουσιν, ἴστωσαν, ὡς ἡ τῶν ἀχράντων λογίων ἀλήθεια τὸ μὲν παράδοξον καὶ ὑπερφυῆς καὶ ὑπὲρ κατάληψιν ἠβουλήθη παραστῆσαι, ὅπερ ἐστὶ τόκος ἀνευ ἀνδρὸς ἐπιγνώσεως τὸ δὲ μετὰ ταῦτα νοεῖν κατέλιπεν, ὡς ἀκόλουθον. Τὸ γὰρ τὴν ἐν τόκῳ παρθενεύουσιν καὶ τὸ λοιπὸν διὰ βίου παρθενεύειν, οὔτε καινὸν

ὄλως ἢ παράδοξον, ἀλλὰ καὶ τοῖς προηγιασμένοις ἐξ ἀναγκαίου μᾶλλον ἐπόμενον. Ἄλλως τε δέ καὶ τῶν Ἰουδαίων τέως ἐπιστομίζειν ἔγνω τὸ βλάβσημον, οἱ ἐκ πορνείας τὸν ἄσπορον τόκον διέσυρον· διὸ καὶ πρὸς τὴν ἐκείνων ἴσταται κακόνοιαν, δι' ὧν τρανοῖ καὶ ἀνακηρύττει τῆς τεκούσης τὸ ἀνέπαφον. Κάκεινο δὲ συνιέτωσαν, ὅτι μηδ' αὐτὰς τὰς λέξεις, ἐξ ὧν οἱ θεῖοι χρησμοί, συνιέναι ἠβουλήθησαν· εἰ γὰρ ἂν τὸ «ἕως» κατέμαθον, ἐνίστε μὲν πρὸς ἀντιδιαστολὴν τοῦ ἐφεξῆς χρόνου παραλαμβανόμενον, ἐνίστε δὲ ἐπὶ δηλώσει μεγάλων μὲν ἔργων καὶ θεοπρεπῶν· καθάπερ καὶ νῦν, οὐ τὴν πρὸς ἀντιδιαστολὴν ἐτέρου χρόνου τινός, ἀλλὰ καὶ τούναντίον, εἰς ὑποδήλωσιν ἀπεράντου διαστήματος. Καὶ ἀνὰ χεῖρα τὰ παραδείγματα· <Ἀνατελεῖ γὰρ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ δικαιοσύνη καὶ πληθος εἰρήνης, ἕως οὗ ἀνταναιρεθῆ ἡ σελήνη> καί, <Κάθου ἐκ δεξιῶν μου (ἀνάγραπτός ἐστιν ὁ Πατὴρ λέγων τῷ Ἰῶ) ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου> καὶ <Ἰδού, ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι (πάλιν ὁ Σωτὴρ τοῖς μαθηταῖς φησιν) ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος>. Καὶ δῆλον, ὡς ἐνταῦθα, τὸ «ἕως» οὐ χρονικόν τι μεθόριον καὶ πέρασ παρεισάγει, μέγεθος δὲ θείων πραγμάτων ἢ λέξεις συμπαραδηλοῦσα, εἰς ἀπεριόριστον παράτασιν τὸν νοῦν τῶν ἐντυγχανόντων ἀναπέμπει. Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ τρίτον ἐστὶν ἰδεῖν αὐτοῦ σημαινόμενον, δι' οὗ μέγα μὲν καὶ ὑπέρογκον οὐδὲν ὑποδηλοῦται, ἀπλῶς δὲ τὸ ἐναντίον τοῦ προτέρου «ἕως» διασημαίνεται· ὡς τό, <οὐκ ἀνέστρεψε

πρὸς τὸν Νῶε ἢ περιστερά, ἕως τοῦ καταξηραν-
θῆναι τὴν γῆν· καὶ <ἕως ἂν καταγηράσῃτε, (ἀλλα-
χοῦ φησιν) ἐγὼ εἰμι ὁ Θεός>, καὶ ἄλλα μυρία, δι'
ῶν εὐδηλον καὶ τοῖς λίαν ἐθελοκωφοῦσι, καθίστα-
ται, ὡς ἀντὶ τοῦ διηνεκῶς καὶ εἰς τὸν αἰῶνα ἡ λέ-
ξις παραλαμβάνεται. Ὅταν οὖν δείξωσιν οἱ πάντα
θρασεῖς, μετὰ τὴν τῆς σελήνης ἀναίρεσιν, τὴν τοῦ
Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν δικαιοσύνην εἰς τὸ μὴ ὄν
καταδύουσαν, καὶ τὸ πλῆθος αὐτοῦ τῆς εἰρήνης
μειούμενον καὶ εἰς ἔχθραν διαχεόμενον καὶ μετὰ
γε τὸ ὑποτεθεικέναι τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ ὑπὸ
τοὺς πόδας αὐτοῦ, τῆς ἐκ δεξιῶν καθέδρας τοῦ
Πατρὸς παρακινούμενον, (τόδε τὸ βλάσφημον εἰς
τὰς τῶν ἀναισχυντούντων κεφαλὰς), εἶτα δὲ καὶ
μετὰ τὴν συντέλειαν τοῦ αἰῶνος, ὅτε μᾶλλον τοῖς
μαθηταῖς ἢ οἰκείωσις, αὐτῶν ἀφιστάμενον καί,
ἐπειδὴν καταγηράσωσιν οἱ τότε ἄνθρωποι, μηκέτι
ὄντα τὸν Θεόν, εἰ βούλει δέ, καὶ τὴν περιστεράν,
μετὰ τὸ ξηρανθῆναι τὴν γῆν πρὸς τὸν Νῶε ἀνα-
στρέψασαν, τότε διαπορεῖτωσαν καὶ εἰ μετὰ τὸν
ἄρρητον καὶ παρθένιον τόκον, ἀνδρὸς ὁμιλίαν ἢ
παρθένος ἐμελέτησεν. Εἶδὲ μὴ κατ' ἐντολὴν ἔγρα-
φον, πλείους ἂν, Θεοῦ διδόντος, τὰς ἀποδείξεις
σοι παρεθέμεθα· ἀλλ' ἱκανὰ καὶ ταῦτα, οἷς μὴ
μετὰ τῆς ἀγνοίας καὶ ἡ διάνοια προσαπώλετο».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄

Περὶ τοῦ σεβασμοῦ τῶν πιστῶν πρὸς τὴν Ὑπεραγίαν Δέσποιναν Θεοτόκον καὶ Ἄειπάρθενον Μαρίαν καὶ περὶ τῶν ἁγίων αὐτῆς εἰκόνων καὶ περὶ τῶν ἱερῶν ναῶν τῶν τιμωμένων ἐπ' ὀνόματι αὐτῆς.

Ἡ Θεοτόκος τοσοῦτου ἀπέλαυε σεβασμοῦ παρὰ τῶν πιστῶν, τοσαύτης τιμῆς καὶ ἀγάπης, ὥστε πρὸς ταύτην, μετὰ Θεόν, πλήν τῆς λατρείας, τὰ δευτερεῖα τῆς τιμῆς, τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς ἀγάπης ἀπέδιδον. Ὁ σεβασμὸς τῶν πιστῶν πρὸς τὴν παρθένον Θεοτόκον Μαρίαν ἀνέρχεται εἰς αὐτὸν τὸν Α΄ καὶ Β΄ αἰῶνα καὶ ἐπεβάλλετο ὑπ' αὐτῶν τῶν ἱερῶν Γραφῶν μνημονευουσῶν τοῦ ὀνόματος αὐτῆς ὡς κεχαριτωμένης καὶ εὐλογημένης καὶ ὡς εὐρούσης χάριν παρὰ τῷ Θεῷ, μόνης μεταξὺ πασῶν τῶν γυναικῶν. Αὐτὴ ἢ Θεοτόκος, ἐν πνεύματι προφητικῶ, ἤδη ἀναγγέλλει τὴν περιωπὴν αὐτῆς μεταξὺ πασῶν τῶν γενεῶν, λέγουσα: «Ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαὶ κτλ.». (Λουκ., α΄, 48). Καὶ ἀληθῶς, ἀπὸ τοῦ χρόνου ἐκείνου, ἤρξατο ὁ μακαρισμὸς τῆς Θεοτόκου. Τὴν Θεοτόκον ἐμακάρισε πρώτη ἡ Ἐλισάβετ, ἥτις, πλησθεῖσα Πνεύματος ἁγίου, ἀνεφώνησε φωνῇ μεγάλη καὶ εἶπεν: «Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξὶ καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου... καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα, ὅτι ἔσται τε-

λείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ Κυρίου». (Λουκ. α' 42-45). Ἐπίσης αἱ σύγχρονοι γυναῖκες, αἱ θεωροῦσαι τὴν παρθένον ἀγκαλοφοροῦσαν τὸ θεῖον βρέφος, πάντως θὰ ἐμακάριζον αὐτήν. Ὁ Εὐαγγελιστῆς Λουκᾶς ἀναφέρει τὴν ἐπάρασαν φωνὴν ἐκ τοῦ ὄχλου καὶ μακαρίσασαν τὴν γαλακτοτροφήσασαν τὸν Κύριον, Μητέρα (ια' 27).

Ἐκ τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογίας μανθάνομεν, ὅτι αἱ εἰκόνες τῆς Θεομήτορος εἰκονίζοντο καὶ ἐτιμῶντο ἀπὸ τοῦ Α' ἤδη καὶ Β' αἰῶνος. Καὶ οὐκ ἦν ἄλλως γενέσθαι, τοῦ Εὐαγγελίου αὐτοῦ συνιστῶντος τὴν τιμὴν πρὸς τὴν Θεοτόκον Παρθένον Μαρίαν καὶ αὐτῆς τῆς Θεοτόκου ἀναγγελούσης, ὅτι «ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαί»¹. Ὅθεν ἡ Θεοτόκος ἐτιμᾶτο καὶ ἐμακαρίζετο ἀπὸ πασῶν τῶν γενεῶν, τῶν ἀπὸ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ αὐτῆς μέχρι σήμερον, καὶ θέλει μακαρίζεται μέχρι τῆς συντελείας τῶν αἰῶνων. Οἱ τὴν τιμὴν δὲ καὶ τὸν μακαρισμὸν τῆς Θεοτόκου μὴ προσφέροντες πρὸς ρητὰς τοῦ Εὐαγγελίου ἐντολὰς ἀντιστρατεύονται, διότι ὅλον τὸ Εὐαγγέλιόν ἐστι νόμος καὶ ἡ ἀθέτησις ἐνὸς ἰῶτα ἢ μιᾶς κεραίας ἐστὶν ἀθέτησις τοῦ νόμου.

Κατὰ τὴν Γ' πλέον ἑκατονταετηρίδα, ὁ σεβασμὸς πρὸς τὴν Θεοτόκον ἐξεδηλοῦτο μέγας. Ἡ χριστιανικὴ ὑμνωδία ὑμνεῖ τὴν Παρθένον καὶ Θεοτόκον Μαρίαν, ὡς Βασίλισσαν τοῦ Οὐρανοῦ καὶ Κυρίαν τῶν Ἀγγέλων. Κατὰ τὴν ἐποχὴν δὲ ταύτην ἀνεφάνησαν ἐν τισὶ χώραις, ἔνθα εὐάριθμοι χριστιανοὶ συνῶκουν

1. Λουκ., 1, 48.

μετὰ πολυαρίθμων ἔθνικῶν, κακόδοξοί τινες, οἵτινες ἀνήγαγον τὸν πρὸς τὴν Θεοτόκον σεβασμὸν εἰς λατρείαν καὶ ἀπένειμαν τῇ Παρθένῳ Μαρίᾳ ἰσόθεον τιμὴν, κατὰ μίμησιν τῶν ὑπὸ τῶν ἔθνικῶν λατρευομένων γυναικείων θεοτήτων. Ἡ κακόδοξος αὕτη αἴρεσις ἀπεκλήθη τῶν Κολλυριδιανῶν διὰ τοὺς πλακοῦντας ἢ κολλυρίδας, ἃς ὡς θυσίαν προσέφερον, καθ' ὠρισμένην ἡμέραν ἐπὶ δίφρου, καὶ οὐς ἔπειτα ἔτρωγον. (Ἐπιφάνιος, ἐν αἰρέσει 78 καὶ 79).

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἀνεφάνησαν καὶ οἱ ἐκ διαμέτρου ἀντίθετοι τῶν Κολλυριδιανῶν, οἱ Ἀντιδικομαριανῖται λεγόμενοι, οἱ τὴν δόξαν τῆς Μητρὸς τοῦ Κυρίου μὴ ἀνεχόμενοι, οἵτινες καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἐξετραχηλίσθησαν, ὥστε νὰ τομήσωσι, νὰ εἴπωσιν, ὅτι ἡ Παρθένος, μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος, συνῆλθεν ἀνδρὶ καὶ ἔτεκε καὶ ἄλλα τέκνα. Ταύτης τῆς αἰρέσεως ζηλωταὶ ἐγένοντο καὶ οἱ νεώτεροι ἀντιδικομαριανῖται, οἱ τὴν ἀειπαρθενίαν καὶ τὴν προσωνομίαν Θεοτόκος ἀρνούμενοι.

Τὰς αἰρέσεις ταύτας ἡ Ἐκκλησία κατεδίκασε καὶ κατέκρινε καὶ εὐκρινῶς διετύπωσε τὴν ὀρθὴν καὶ ἀσφαλῆ αὐτῆς δόξαν, καθ' ἣν, τὴν ἀειπάρθενον κόρην, ὡς Θεοτόκον, ὀφείλομεν νὰ τιμῶμεν, οὐχὶ δέ, ὡς Θεόν, νὰ προσκυνῶμεν (Κύριλλος).

Αἱ αἰρέσεις τῶν Κολλυριδιανῶν καὶ τῶν Ἀντιδικομαριανιτῶν, αἱ κατὰ τὴν Γ' Ἐκατονταετηρίδα ἐμφανισθεῖσαι, μαρτυροῦσι παρεκτροπὴν ἀπὸ τῆς ἀληθοῦς δόξης τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἣτις εὐρίσκετο ἐν τῷ μέσῳ τῶν δύο, ἐκ διαμέτρου ἀντιθέτων, αἰρέσεων.

Ὁ Ἐπιφάνιος, (ἐν αἰρέσει οἡ', κεφ. 23), λέγει: «Ἄλλους πάλιν ἀφραίνοντας εἰς τὴν ὑπὲρ τῆς αὐτῆς ἀγίας ἀειπαρθένου ὑπόθεσιν, ἀντὶ Θεοῦ, ταύτην προσάγειν ἐσπουδακότας καὶ σπουδάζοντας, καὶ ἐν ἐμβροντήσει τινὶ καὶ φρενοβλαβεῖα φερομένους. Δηγοῦνται γάρ, ὡς τινες γυναῖκες, ἐν τῇ Ἀραβίᾳ ἀπὸ τῶν μερῶν τῆς Θράκης, τοῦτό γε τὸ κενοφώνημα ἐνηνόχασιν, ὡς, εἰς ὄνομα τῆς ἀειπαρθένου, κολλυρίδα τινὰ ἐπιτελεῖν καὶ συνάγεσθαι ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ εἰς ὄνομα τῆς ἀγίας Παρθένου, ὑπὲρ τὸ μέτρον τι πειρᾶσθαι ἀθεμίτῳ καὶ βλασφήμῳ ἐπιχειρεῖν πράγματι καὶ εἰς ὄνομα αὐτῆς ἱερουργεῖν διὰ γυναικῶν». – Καὶ ἐν αἰρέσει οθ', κεφ. 1, λέγει: «Ἡ αἵρεσις πάλιν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ ἀπὸ τῆς Θράκης καὶ τῶν ἄνω μερῶν τῆς Σκυθίας ἀνεδείχθη... Τινὲς γυναῖκες κουρικόν τινα κοσμοῦσαι, (ἤτοι δίφρον τετράγωνον), ἀπλώσασαι ἐπ' αὐτὸν ὀθόνην, ἐν ἡμέρᾳ τινὶ φανερᾶ τοῦ ἔτους, ἐν ἡμέραις τισὶν ἄρτον προτιθέασι καὶ ἀναφέρουσιν εἰς ὄνομα τῆς Μαρίας· αἱ πᾶσαι δὲ ἀπὸ τοῦ ἄρτου μεταλαμβάνουσιν».

Οὐχ ἦττον, κατὰ τὴν Δ' ἤδη Ἐκατονταετηρίδα, ἡ εὐλάβεια καὶ ὁ σεβασμὸς πρὸς τὴν Θεομήτορα ἐξεδηλώθη καὶ ἐξωτερικῶς ἐπὶ μᾶλλον λαμπρότερος, δι' ἀνεγέρσεως μεγαλοπρεπῶν Ἱερῶν Ναῶν, ἀφιερωμένων εἰς τὸ ὄνομα τῆς Θεομήτορος.

Ἡ Θεοτόκος ἦν καὶ ἔστι καὶ ἔσται τοῖς πιστοῖς ἡ ἄμαχος προστάτις καὶ ταχεῖα ἀντιλήπτωρ καὶ βοηθός. Ταύτην ἐπεκαλοῦντο ἐν κινδύνοις καὶ ἐν θλίψεσι καὶ ταύτην εἶχον ὑπέρμαχον στρατηγὸν ἐν τοῖς

πολέμοις. Ἡ ἀπροσμάχητος αὐτῆς δύναμις συνέτριβε τοὺς πολεμίους καὶ ἡ μητρικὴ πρὸς τὸν Υἱὸν καὶ Θεὸν Αὐτῆς παρρησία τὸ θεῖον ἐπὶ τοὺς πιστοὺς ἐδαψίλευεν ἔλεος.

Ἡ εὐλάβεια τῶν πιστῶν πρὸς τὴν Θεομήτορα, ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς καταδίκης τῆς αἰρέσεως τοῦ Νεστορίου, ἐξεδηλοῦτο, καθ' ἅπαν τὸ Ρωμαϊκὸν κράτος, διὰ λαμπρῶν ἑορτῶν καὶ πνευματικῶν πανηγύρεων, οἱ δὲ πανταχοῦ ἀνεγειρόμενοι ἐπ' ὄνοματι τῆς Θεομήτορος μεγαλοπρεπεῖς ναοὶ λαμπρῶς διεκοσμοῦντο καὶ κάλλει διέπρεπον. Ἡ ἡδραιωμένη δὲ αὕτη ἐν ταῖς καρδίαις τῶν πιστῶν εὐλάβεια πρὸς τὴν Θεοτόκον καὶ ἀειπάρθενον Μητέρα τοῦ Κυρίου, ἀρξαμένη ἀπὸ τῆς ἀναδείξεως αὐτῆς, ὡς Μητρὸς τοῦ Κυρίου, διετέλεσεν ἀμετάπτωτος καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας καὶ θέλει διαμείνη παρὰ τοῖς πιστοῖς εἰς ἅπαντα τὸν αἰῶνα ἀσάλευτος.

Περὶ τῆς προσωνομίας Θεοτόκος

Ἡ προσωνομία Θεοτόκος, δι' ἧς προσφωνεῖται ἡ Ὑπεραγία Δέσποινα ἡμῶν καὶ Μήτηρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἶναι ἡ μόνη προσήκουσα αὐτῇ ἐπωνυμία. Οἱ ἀποκρούοντες τὸ ὄνομα Θεοτόκος λέγουσιν, ὅτι «ὄλοι οἱ σημαντικοὶ Πατέρες τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας μέχρι τοῦ Ἐπιφανίου, ἦτοι ἐπὶ 400 ἔτη μ.Χ., οἷον Πολύκαρπος, Εἰρηναῖος, Ἰουστίνος ὁ μάρτυς, Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς, Χρυσόστομος, Βασίλειος, εἰς τὰ γνήσια συγγράμματα αὐτῶν, ἀναφέροντες τὸ ὄνομα τῆς Παναγίας, ὀνομάζουσιν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, Μαρίαν, Μητέρα τοῦ Χριστοῦ, Μαρίαν Παρθένον, Ἁγίαν Παρθένον κτλ. ἀλλὰ ποτὲ Θεοτόκον»· λέγουσι, δ' ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο ἔγινε συχνότατον ἀπὸ τῆς ἐν Ἐφέσῳ, τῷ 430 μ.Χ., συνελθούσης Οἰκουμενικῆς Γ' Συνόδου.

Πρὸς ταῦτα ἀπαντῶμεν, ἐξ αὐτῶν τούτων τῶν θείων Πατέρων καὶ διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας φέροντες τὰς ἀποδείξεις:

Καὶ ἐν τοῖς προφήταις καὶ ἐν πάσῃ τῇ Κ. Διαθήκῃ, ἐν οἷς ἡ ἐκ παρθένου γέννησις τοῦ Χριστοῦ προφητεῦται καὶ εὐαγγελίζεται, Θεοτόκος ἡ Μαριάμ κηρύττεται, διότι αὕτη ἐγέννησεν, οὐκ ἄνθρωπον φιλόν, ἀλλὰ Θεὸν σεσαρκωμένον, ἀληθῶς καὶ κυρίως, καὶ τοιαύτην πιστεύοντες ὁμολογοῦσι, συνω-

δὰ πρὸς τὴν δόξαν τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἅπαντες ἐν γένει οἱ ἱεροὶ τῆς Ἐκκλησίας φωστῆρες, ἀπὸ τοῦ πρώτου μέχρι τοῦ ἐσχάτου, ὡς παραδεχόμενοι τὴν παρθένον Μαρίαν, Μητέρα Θεοῦ. Καὶ ἐν πρώτοις παρὰ τῷ Ὁριγένει πρώτῳ (τῷ 230 μ.Χ.) εὐρίσκομεν πρῶτον τὸ ὄνομα τῆς Παρθένου Θεοτόκος. Οὗτος Θεοτόκον τὴν παρθένον ἐκάλεσεν ἐρμηνεύων τὸ λγ' ἐδάφιον τοῦ κβ' κεφ. τοῦ Δευτερονομίου· «τὴν ἤδη μεμνηστευμένην γυναῖκα καλεῖ· οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ Ἰωσήφ καὶ τῆς Θεοτόκου ἐλέχθη». Ὁ Ὁριγένης, ὁ κατακριθεὶς δι' ἄλλας αὐτοῦ κακοδοξίας δὲν κατακρίθη διὰ τὸ ὄνομα «Θεοτόκος», ὅπερ θὰ ἐγίνετο, ἐὰν τοῦτο ἦτο καινόν τι προσφώνημα καὶ οὐχὶ παλαιόν. Καὶ σημείωσαι, ὅτι ὁ Ὁριγένης μαθητὴς ἦν τοῦ ἱεροῦ Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρέως, τοῦ ἐν ἔτει 180 μετὰ Χριστὸν ἀκμάσαντος, καὶ δῆλον, ὅτι παρ' αὐτοῦ ἐμυήθη τὴν ἱερὰν συνήθειαν τὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τοῖς πᾶσι γνωστήν· ἐντεῦθεν καὶ οὐ κατακρίθη.

Καὶ Διονύσιος ὁ Ἀλεξανδρείας, τῷ 250 γράφων πρὸς Παῦλον τὸν Σαμοσατέα λέγει: «Τὸν σαρκωθέντα ἐκ τῆς Ἁγίας Παρθένου καὶ Θεοτόκου Μαρίας». Καὶ Γρηγόριος ὁ Νεοκαισαρείας, ὁ θαυματουργός, τῷ 275, (Λογ. εἰς τὸν Εὐαγγελισμὸν) λέγει: «Ταύτης οὖν τῆς προφητείας τὴν ὁδὴν ἡ Ἁγία Θεοτόκος ἀνέπεμπε λέγουσα, <Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον> κτλ.» Καὶ ὁ ἱερὸς Μεθόδιος, Ἐπίσκοπος Πατάρων καὶ ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεὺς (τῷ 300-311) λέγει: «Καὶ δὴ λαβομένη ἡ Θεοτόκος τὸν ἐκ τοῦ ἀχράντου καὶ παναμώμου αὐτῆς θυσι-

αστηρίου σαρκωθέντα, ζωοποιὸν καὶ ἀνέκφραστον ἄνθρακα, ὡς λαβίδι...» Καὶ ἀλλαχοῦ· «ἐπὶ τούτοις παρρησιασάμενος ὁ δίκαιος, καὶ τῇ προτροπῇ εἶξας τῆς διακονησαμένης Θεῶ πρὸς ἀνθρώπους Θεομήτορος...» Καὶ ἀλλαχοῦ πάλιν· «τί πρὸς σέ φθέγξομαι, ὦ μητερ παρθένε, καὶ παρθένε μητερ; Πατρικοῖς σε ὕμνοις προσφθέγξομαι, θύγατερ Δαυῖδ καὶ μητερ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ Δαυῖδ... ὦ πασῶν γενεῶν ὑψηλότερα καὶ πάντων ὄρατῶν τε καὶ ἀοράτων δημιουργημάτων τιμιωτέρα φανείσα, διὰ σοῦ γέγονε Κύριος, ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, μεθ' ἡμῶν. Εὗγε, εὗγε, εὗγε, Μητερ Θεοῦ, καὶ δούλη».

Καὶ ὁ Ἀλεξανδρεῖας Ἀλέξανδρος, ὁ μετὰ τὸν Ἀχιλλᾶν τῷ 320, γράφων πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως Ἀλέξανδρον, τὸν ἐπὶ τῆς Α' Οἰκουμενικῆς ἀγίας Συνόδου, καὶ Ἄμμων, Ἐπίσκοπος Ἀδριανουπόλεως, Θεοτόκον τὴν Παρθένον ἐκάλουν. Καὶ ὁ Παμφίλου Εὐσέβιος, τῷ 320, (ἐν βίῳ Κωνσταντίνου, κεφ. μγ') λέγει: «Διὸ δὴ βασιλὶς ἡ θεοσεβεστάτη (Ἑλένη), τῆς Θεοτόκου τὴν κύησιν (ἦτοι τὴν Βηθλεέμ), μνήμασι θαυμαστοῖς κατεκόσμηι». Καὶ μητέρα Θεοῦ ὁ αὐτὸς ὀνομάζει τὴν Παρθένον, λέγων· «ἀνάγκη γὰρ τὸν Δημιουργὸν τῶν ἔργων αὐτοῦ κήδεσθαι· ἐπεὶ δὲ κοσμικῶ σώματι πλησιάζειν, ἐν τε τῇ γῆ χρονίζειν ἔμελλε, τῆς χρείας τοῦτο ἀπαιτούσης, νέαν τινὰ γέννησιν ἑαυτοῦ ἐμηχανήσατο· χωρὶς γὰρ τοι γάμων σύλληψις, καὶ ἀγνῆς παρθενίας εἰλείθια, καὶ Θεοῦ μήτηρ, κόρη κτλ.» (βλ. αὐτόθι σ. 162).

Καὶ ὁ μέγας Ἀθανάσιος, ὁ φωστῆρ τῆς Ἀλεξανδρεῖας, τῷ 330, λέγει: «Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Ἄγγελος

ὁρώμενος ὁμολογεῖ ἀπεστάλθαι παρὰ τοῦ Δεσπότη, ὡς ἐπὶ Ζαχαρίου ὁ Γαβριήλ, καὶ ἐπὶ τῆς Θεοτόκου Μαρίας ὁ αὐτὸς ὠμολόγησε». Καὶ πάλιν: «Σκοπὸς τοίνυν οὗτος καὶ χαρακτηρ τῆς ἁγίας Γραφῆς, ὡς πολλάκις εἶπομεν, διπλῆν εἶναι τὴν περὶ τοῦ Σωτῆρος ἐπαγγελίαν ἐν αὐτῇ, ὅτι τε αἰεὶ Θεὸς ὢν καὶ υἱὸς ἔστι, Λόγος ὢν καὶ ἀπαύγασμα καὶ σοφία τοῦ Πατρὸς, καὶ ὅτι ὕστερον δι' ἡμᾶς, σάρκα λαβὼν ἐκ παρθένου τῆς Θεοτόκου Μαρίας, ἄνθρωπος γέγονε». Καὶ πάλιν: «ὄθεν καὶ γενομένης τῆς σαρκὸς ἐκ τῆς Θεοτόκου Μαρίας, αὐτὸς λέγεται γεγενῆσθαι, ὁ τοῖς ἄλλοις γέννησιν εἰς τὸ εἶναι παρέχων· καὶ ὁ Ἰωάννης, γενομένης φωνῆς παρὰ τῆς Θεοτόκου Μαρίας, ἐσκίρτησεν ἐν ἀγαλλιάσει».

Καὶ πάλιν· «πόσον ἂν τις εἴποι τὸ καύχημα τῆς ἁγίας παρθένου, καὶ θεοειδοῦς Μαρίας». Καὶ ἀλλαχοῦ· «Διὸ καὶ παρθενομήτωρ, ὡς Θεοτόκος ἡ ἁγία Μαρία.» (Αἰθνασ., Λογ. γ, Κατὰ Ἀρειαν., τόμ. α', σελ. 563-579-583· τομ. β', σελ. 824-875-1271· τομ. γ', σελ. 1351 κ. ἐξ.).

Καὶ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, τῷ 370, (Ἐπιστ. πρὸς Κληδ. τομ. α', σελ. 738), κατὰ Ἀπολλιναρίου, λέγει: «εἴ τις οὐ Θεοτόκον τὴν Μαρίαν ὑπολαμβάνει, χωρὶς ἔστι τῆς Θεότητος.» Καὶ πάλιν ὁ αὐτός, (Λόγος α', Περὶ Ἰησοῦ, πρὸς Ἑλληνας): «Ποῦ γάρ, ἐν τοῖς σοῖς, ἔγνωσ Θεοτόκον παρθένον;» Ὡσαύτως καὶ ἐν Λόγῳ λε', «Θεοτόκον παρθένον» τὴν Παναγίαν ὀνομάζει.

Καὶ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, τῷ 400, (Λογ. Εἰς τὴν ἁγίαν παρθένον, τόμ. ε', σελ. 876, ἔκδ. Ἐτόν.),

λέγει: «Οὐδὲν τοίνυν ἐν βίῳ, οἷον ἡ Θεοτόκος Μαρία· περιελθε, ὦ ἄνθρωπε, πᾶσαν τὴν κτίσιν τῷ λογισμῷ, καὶ βλέπε, εἰ ἔστιν ἴσον ἢ μείζον τῆς ἁγίας Θεοτόκου παρθένου. Περινόστησον τὴν γῆν, περιβλεψον τὴν θάλασσαν, πολυπραγμότησον τὸν ἀέρα, τοὺς οὐρανούς τῇ διανοίᾳ ἐρεύνησον, τὰς ἀοράτους πάσας δυνάμεις ἐνθυμήθητι καὶ βλέπε, εἰ ἔστιν ἄλλο τοιοῦτον θαῦμα ἐν τῇ κτίσει». Καὶ πάλιν ὁ αὐτός· «Καὶ νῦν οὐ λείπει τῷ Θεῷ Δεβώρα, οὐ λείπει τῷ Θεῷ Ἰαήλ· ἔχομεν γὰρ καὶ ἡμεῖς τὴν Ἁγίαν Παρθένον Θεοτόκον Μαρίαν πρεσβεύουσαν ὑπὲρ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἡ τυχοῦσα γυνὴ ἐνίκησε, πόσω μᾶλλον ἡ τοῦ Χριστοῦ μήτηρ καταισχυνεῖ τοὺς ἐχθρούς τῆς ἀληθείας;» (Λογ. **Περὶ τοῦ χρησίμως τὰς προφητείας ἀσαφεῖς εἶναι**). Καὶ πάλιν ὁ αὐτός· «Ἐὰν οὖν εἴπωσιν, ὅτι τῶν οὐρανίων ἐστὶν ὁ Μελχισεδέκ ἢ ἄλλου τινὸς χωρίου, ἀκουσάτωσαν, ὅτι καὶ αὐτὸς γόνυ κάμπτει τῷ Χριστῷ, τῷ σαρκωθέντι ἐκ τῆς Θεοτόκου Μαρίας· λέγει γὰρ ὁ Ἀπόστολος κτλ.» (Ἰωάν. **Χρυσοστ.**, εἰς **Μελχισεδέκ**, τομ. ζ', 296). Καὶ πάλιν: «Ὁ Θεὸς οὖν, οὐ μόνον ἔβλεπε τὴν τῶν Ἰουδαίων ἀκμάζουσαν εὐσέβειαν, ἀλλὰ καὶ τὴν μετὰ ταῦτα τῶν πιστῶν εὐσέβειαν· προῆδει, ὅτι ἔμελλε προιεῖναι ἐκ τῆς Ἰουδαίας ἡ Ἁγία Θεοτόκος παρθένος· προεώρα τὸν χορὸν τῶν Ἀποστόλων, προέβλεπε τὰ τάγματα τῶν ὁμολογητῶν, τὰς μυριάδας τῶν Ἰουδαίων, τῶν μελλόντων πιστεύειν κτλ.» (Εἰς τὴν δ' ἡμέρ. τῆς **Κοσμοποιΐας**, τομ. ζ', σελ. 475).

Καὶ ὁ Πρόκλος, Πατριάρχης Κωνσταντινουπό-

λεως, μαθητῆς Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καὶ θεῖος τῆς Ἐκκλησίας Πατήρ, λέγει: «Συνεκάλεσεν ἡμᾶς νῦν ἐνταῦθα ἡ ἀγία Θεοτόκος καὶ παρθένος Μαρία, τὸ ἀμόλυτον τῆς παρθενίας κειμήλιον, ὁ λογικὸς τοῦ δευτέρου Ἀδὰμ παράδεισος, τὸ ἐργαστήριον τῆς ἐνώσεως τῶν φύσεων, ἡ πανήγυρις τοῦ σωτηρίου συναλλάγματος, ἡ παστάς, ἐν ἧ ὁ λόγος ἐνουμφεύσατο τὴν σάρκα, ἡ ἔμψυχος τῆς φύσεως βάτος, ἡ παρθένος καὶ οὐρανός, ἡ μόνη Θεοῦ πρὸς ἀνθρώπους γέφυρα, ὁ φρικτὸς τῆς οἰκονομίας ἱστός, ἐν ᾧ ἀρρήτως ὑφάνθη ὁ τῆς ἐνώσεως χιτών...» (*Ἐγκώμ. εἰς τὴν Θεοτόκον κτλ 6*).

Καὶ ὁ ἱερὸς Αὐγουστῖνος, τῷ 400, (*Λογ. περὶ φύσ. καὶ χάριτ. κεφ. λς.*) λέγει: «Πλὴν μόνης τῆς Θεοτόκου, πάντες οἱ λοιποὶ ἤμαρτον, κατὰ τό, <εάν εἴπωμεν ὅτι ἀμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ψευδόμεθα> μόνη γὰρ ἡ Θεοτόκος πλείονα ἔλαβε χάριν».

Ὁ δὲ ἱερὸς Θεοδώρητος, τῷ 436, μαρτυρεῖ στεντορείως, ὅτι παράδοσις καὶ διδασκαλία ἐστὶν Ἀποστολική, νὰ ὀνομάζωμεν τὴν Μαριάμ Θεοτόκον. Λέγει γάρ: «Τῶν πάλαι καὶ πρόπαλαι τῆς ὀρθοδόξου πίστεως κηρύκων, κατὰ τὴν ἀποστολικὴν παράδοσιν, Θεοτόκον διδαξάντων ὀνομάζειν καὶ πιστεύειν τὴν τοῦ Κυρίου μητέρα». (*Βλέπ. Θεοδ., Ἐπιστ. Σπορακίω, τόμ. δ', σελ. 639*). Γρηγόριος δὲ ὁ Νύσσης, *Εἰς τὴν γέννησιν τοῦ Κυρίου*, (τόμ. III, σελ. 460), λέγει περὶ τῆς Μητρὸς τοῦ Κυρίου, «ἡ Θεομήτωρ Παρθένος»: τὸ δὲ θεομήτωρ ἐρρήθη κατὰ τὸ θεοπάτωρ, ὅπερ εἶναι ἐπίθετον ἀποδιδόμενον τῷ προφήτῃ Δαυΐδ παρὰ τῶν ὑμνογράφων

καὶ τῶν ἀρχαίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ἔνεκεν τῆς ἐξ αὐτοῦ, κατὰ σάρκα, καταγωγῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Οὕτως ὁ Χρυσόστομος, (*Περὶ ψευδοδιδασκαλίας*, τόμ., ζ', Παρίσιοι 478), λέγει: «Ὁ Θεοπάτωρ Δαυΐδ περὶ τῶν τοιούτων πολλοὺς μόχθους κατέβαλε.» Καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, (Ἐπιστολὴ VIII, ἀριθ. 1, σελ. 778), λέγει: «Τί τὸν θεοπάτορα Δαυΐδ ἐποίει θεοφιλῆς;» Ἐὰν λοιπὸν ὁ προφήτης Δαυΐδ καλεῖται Θεοπάτωρ, διότι εἶναι προπάτωρ τῆς παρθένου Μαρίας, διατι αὕτη νὰ μὴ λέγεται Θεομήτωρ, ἢ τεκοῦσα τὸν Ἰησοῦν τὸν Θεόν; Εἰ δὲ καὶ λέγεται Θεομήτωρ, διατι οὐχὶ καὶ Θεοτόκος; Ἐὰν τὰ ἐπίθετα Θεομήτωρ καὶ Θεοτόκος δὲν ἦσαν ἐν χρήσει ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, οὐδεὶς τῶν Πατέρων καὶ τῶν συγγραφέων τῶν πρώτων αἰώνων θὰ ἐποιεῖτο χρῆσιν, ἐν τῇ συγγραφῇ, τοῦ ἐπιθέτου τούτου, διότι θὰ ἀπεδοκιμάζετο ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία ὅμως, οὐ μόνον δὲν ἀπεδοκίμασεν, ἀλλὰ καὶ τοῦ καιροῦ ἐπιστάντος ἐπεκύρωσε τὸ ἱερὸν προσωνύμιον τῆς Παρθένου «Θεοτόκος» διὰ τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, δι' ἧς κατεδίκησε μὲν τὸν αἰρετικὸν Νεστόριον, τὸν βλασφήμως ἀποκαλέσαντα τὴν Παρθένον Χριστοτόκον, ἀνεκήρυξε δὲ ταύτην, κυρίως καὶ ἀληθῶς, Θεοτόκον. Μάτην ἄρα οἱ καινοὶ διδάσκαλοι, οἱ Νεστοριανοὶ τῆς ἐποχῆς μας, κατὰ τοῦ ἐπιθέτου «Θεοτόκος» καταφέρονται.

Ὁ Ἰππόλυτος, μαθητῆς τοῦ Εἰρηναίου, τοῦ μαθητοῦ τοῦ Πολυκάρπου, μαθητοῦ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, οὐ χρῆται μὲν τῇ λέξει θεοτόκος, χρῆται

ὁμως ἰσοδυνάμοις, ἄλλαις λέξεσιν, ἐξ ὧν ἡλίου φαεινότερον γίνεται, ὅτι θεοτόκον ταύτην ἐθεώρει καὶ ἐπίστευεν· «Εἶπέ μοι, λέγει, ὦ μακαρία Μαρία, τί ἦν τὸ ὑπὸ Σοῦ ἐν τῇ κοιλίᾳ συνειλημμένον καὶ τί ἦν τὸ ὑπὸ Σοῦ ἐν παρθενικῇ μήτρᾳ βασταζόμενον; Λόγος γὰρ ἦν Θεοῦ πρωτότοκος, ἀπ' οὐρανῶν ἐπὶ σὲ κατερχόμενος, καὶ ἄνθρωπος πρωτότοκος ἐν κοιλίᾳ πλασσόμενος...». (Παρὰ Θεοδωρ. Διαλ., Α', τομ. 4, σελ. 27, ἔκδ. Εὐγεν. τοῦ Βουλγ.).

Τὸ ἀειπάρθενον αὐτῆς ἐξόχως διαγράφων λέγει: «Ὁ τῶν ὄλων Δημιουργὸς ἐκ τῆς Παναγίας ἀειπαρθένου Μαρίας κατὰ σύλληψιν ἄχραντον, δίχα τροπῆς, ἐνουσιώσας ἑαυτῷ ψυχὴν νοερὰν μετὰ αἰσθητικοῦ σώματος, γέγονεν ἄνθρωπος, φύσει κακίας ἀλλότριος, ὅλος Θεὸς αὐτός...». (**Κατὰ Βύρωνος καὶ Ἡλίκος**, τ. 10, σελ. 840, ed. Migne).

Ἡ ἄκρα πρὸς τὴν Θεομήτορα εὐσέβεια τοῦ ἁγίου Ἴππολύτου, ἡ κληρονομικῶς τιμὴ δικαίωματι μεταδοθεῖσα διὰ τοῦ ἀποστόλου Ἰωάννου, τοῦ Πολυκάροπου καὶ τοῦ Εἰρηναίου, δείκνυται καὶ ἐκ τῶν ἐπομένων αὐτοῦ λόγων: «Ἐν χρόνῳ, παρῶν ὁ Σωτὴρ ἐκ τῆς Παρθένου, τῆς Κιβωτοῦ, τὸ ἴδιον σῶμα τῷ κόσμῳ προσήνεγκεν, χρυσίῳ καθαρῷ κεχρυσωμένης ἐνδοθεν μὲν τῷ λόγῳ, ἔξωθεν δὲ τῷ Πνεύματι τῷ Ἁγίῳ, ὥστε ἀποδέδεικται ἡ ἀλήθεια καὶ πεφανέρωται ἡ Κιβωτός». (**Εἰς Δανιήλ**, τ. 10, σελ. 648, ed. Migne).

Ὁ σοφώτατος Οἰκονόμος παραδεχόμενος ὡς γνησίαν τὴν Ἐπιστολήν, τὴν φερομένην ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου Διονυσίου τοῦ Ἀλεξανδρείας, πρὸς

τὸν Παῦλον τὸν Σαμοσατέα, ἐν ᾗ φέρεται τὸ ὄνομα θεοτόκος, λέγει: Τὸ θεοτόκος, θεόχρηστον ὄνομα ἔγραφε καὶ ἐξηγεῖ Ὁριγένης (ἐγεννήθη οὗτος τῷ 186 μ.Χ.), ὡς ἀνέκαθεν ἤδη σύνηθες, ἐπ' αὐτοῦ, ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, «Ὁ Ὁριγένης, ἐν τῷ α' τόμῳ τῶν εἰς τὴν πρὸς Ρωμαίους τοῦ Ἀποστόλου ἐπιστολῆν, ἐρμηνεύων πῶς θεοτόκος λέγεται, πλατέως ἐξήγησε». (Σωκρ., Ἐκκλ. Ἱστορ., Ζ', 32). Σώζεται δὲ καὶ ἄλλη τοῦ Ὁριγένους αὐτοῦ ῥῆσις, εἰς Δευτερ., κβ', 23: «Τὴν ἤδη μεμνηστευμένην γυναῖκα καλεῖ. Οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ Ἰωσήφ καὶ τῆς Θεοτόκου ἐλέχθη». (ἐν Ὀκταπλ., σελ. 1554, ἔκδοσ. Θεοφ.). **Καὶ Ὁμιλία α', Εἰς Ματθαῖον, α'.** «Ἡ μήτηρ αὐτοῦ τίνος αὐτοῦ; Ἡ μήτηρ τοῦ Θεοῦ τοῦ μονογενοῦς» καὶ πάλιν: «αὕτη ἡ παρθένος Θεὸν ἐγέννησε καὶ μήτηρ ἐγένετο, ἀλλὰ τὴν παρθενίαν οὐκ ἀπέβαλε» καὶ «τούτου τοῦ μονογενοῦς Θεοῦ μήτηρ, αὕτη ἡ παρθένος Μαρία». Τὸ θεοτόκος εἶπε καὶ Γρηγόριος ὁ θαυματουργός, πανηγυρίζων τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς θεοτόκου παρθένου Μαρίας, (**Εἰς τὸν Εὐαγγ.**, Λόγ. α' καὶ β, σελ., 14· 18, Paris 1632) καὶ Διονύσιος ὁ Μέγας καὶ ὁ Ἱερὸς Μεθόδιος, (**Λόγος εἰς Συμεών**, ὅπου καὶ θεογεννήτρια, λέγει, **Μητέρα Θεοῦ**, καὶ ὁ Μ. Ἀθανάσιος (**Ἐπιστ. πρὸς τοὺς ἐν Αἰγύπτῳ μοναχοῦς**, καὶ ἀλλαχοῦ, πολλαχοῦ καὶ **Κυριοτόκον** δὲ τὴν Μητέρα τοῦ Κυρίου ἀποκαλεῖ (**Ἰπόμν. εἰς Λουκ.**, ἐν Callandii Biblioth. Patr. T.V. p. 187). Ἀλέξανδρος ὁ Ἀλεξανδρείας, (**Ἐπιστολὴ πρὸς Ἀλέξανδρον Κωνσταντινουπόλεως**). Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου, (**Βίω Κωνσταντ.**, γ', 45). Ὁ Μ.

Βασίλειος, (*Λογ. εἰς τὴν Χριστ. γέννησιν*). Ὁ θεολόγος Γρηγόριος: «*Εἴ τις οὐ θεοτόκον τὴν Μαρίαν ὑπολαμβάνει, χωρὶς ἐστὶ τῆς θεότητος*», (*Λόγος νά*, σελ. 738. Πρβλ. καὶ *Λογ. λε'*, σελ. 554). Ὁ θεῖος Χρυσόστομος, (τόμ. ζ', *Λογ. εἰς τὸν Μελχισεδέκ* καὶ τ. ε', *Ὅμιλ. ριά'*, ὅπου καὶ Ἀειπάρθενον αὐτὴν ἀνευφημεῖ. Ὁ ἱερὸς Ἐπιφάνιος, (πολλαχοῦ). Γρηγόριος ὁ Νύσσης, (*Ἐπιστολὴ πρὸς Ἀμβροσίαν*, βλ. τόμ. γ, σελ. 660). Κύριλλος ὁ Ἱεροσολύμων, (*Κατήχ. 1*). Καὶ ἐν τῷ Ἀλεξανδρινῷ Κώδικι, (τιθεμένῳ περὶ τὸ 380 μ.Χ.), ἡ ᾠδὴ τῆς Θεοτόκου ἐπιγέγραπται «*Προσευχὴ Μαρίας τῆς Θεοτόκου*», (τόμ. Δ', ἔκδ. geabe). Τὴν θεοτόκον ἐκήρυξαν καὶ Ἀμφιλόχιος ὁ Ἴκονίου καὶ ὁ ἱερὸς Ἀντίοχος καὶ Ἄμμων ὁ Ἀδριανουπόλεως καὶ Σεβηριανὸς καὶ Θεόφιλος ὁ Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀττικὸς ὁ Κωνσταντινουπόλεως, (παρὰ Κυρίλλῳ Ἀλεξανδρείας, τόμ. ε', *Ἐπιστολὴ πρὸς Ἀκάκιον τὸν Βερροίας*). Πρόκλος ὁ Κωνσταντινουπόλεως, (*Λόγ. Εἰς τὴν ἐνανθρώπισιν* κτλ.). Ὁ ἱερὸς Θεοδώρητος, (τόμ., δ', σελ. 667 κτλ.). Ὁ ἱερὸς Αὐγουστίνος, «*Dei para virgo et casla perpetuo*» (de temporser 6 καὶ ἀλλαχοῦ). Ὁ μακάριος Ἱερώνυμος: «*Ἡ Μήτηρ Θεοῦ*», (*εἰς Ἡσαΐαν*, ἡ, 4) καὶ ἀλλαχοῦ. Οὕτω, τὸ θεοτόκος, ὄνομα ἔτι κατὰ τὸν Β' αἰῶνα ἐξ Ἀποστολικῆς παραδόσεως καὶ διδασκαλίας ἐδοξάζετο ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὑπὸ τῶν χριστιανῶν ἀπάντων ὁμολογούμενον. Ὅθεν καὶ Ἰουλιανὸς ὁ ἀποστάτης ἐμαίνετο λέγων: «*Θεοτόκον δὲ ὑμεῖς οὐ παύσεσθε τὴν Μαρίαν καλοῦντες*». (*Κύριλλ. κατὰ Ἰουλιανοῦ II*, σελ. 262). Ὑστερον δὲ καὶ Νε-

στορίου φρουάξαντος, συνεκροτήθη ἡ ἐν Ἐφέσω Γ' Σύνοδος, 430 μ.Χ., ἐν ἣ συνοδικῶς ἐθεσπίσθη, «Κυρίως καὶ ἀληθῶς θεοτόκον τὴν Ἀειπάρθενον τοῦ Κυρίου Μητέρα ἀνευφημεῖσθαι». Τότε διέλαμπε καὶ Κύριλλος, ὁ Ἀλεξανδρείας, ὁ τῆς θεοτόκου μεγαλοφωνότατος κῆρυξ, καὶ ἄλλοι τῶν ἱερῶν Πατέρων, οἵτινες, ὡς καὶ πάντες οἱ τούτων ἐξῆς, καὶ ἡ Δ'. καὶ ἡ Ε'. καὶ ἡ Ϛ'. καὶ ἡ Ζ'. Οἰκουμενικὴ τὸ ὄνομα τῆς θεοτόκου γεραίρουσι. Τοῦτο δὲ ἄρα ἐλάνθανε τοὺς κινήσαντας ἀμφιβολίας, περὶ τῆς γνησιότητος τῆς ἀνωτέρω πρὸς τὸν Σαμοσατέα Ἐπιστολῆς τοῦ Διονυσίου, διὰ τινὰς κουφολογίας, ἐν αἷς μίαν ἀριθμοῦσι, καὶ ὅτι περιέχει, δῆθεν, πολλοὺς μετὰ τὸν Διονύσιον χρόνους, ἐν τῇ Γ' Συνόδῳ, πρῶτον, θεσπίσθην ὄνομα τῆς Θεοτόκου». (*Περὶ τῶν Ὁ' ἑρμηνευτῶν τῆς Π.Δ.*, βιβλ. Δ', σελ. 491-493, ἴδ. σελ. 69 καὶ 692, αὐτόθι: ἴδ. καὶ σημ., τ. Α. σελ. 242-5 Ἱστορ. Διδασκαλ. Πατέρων, Φιλαρέτ. ὑπὸ Παγίδα).

Προσφώνησις πρὸς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον

Χαῖρε Θεοτόκε Παρθένε, χαῖρε κεχαριτωμένη Μαρία· ὁ Κύριος μετὰ σοῦ· χαῖρε ἡ τὸν ἀσπασμὸν τοῦ Ἀγγέλου δεξαμένη· χαῖρε ἡ ἀξιωθεῖσα γενέσθαι Μήτηρ Θεοῦ.

Σὺ εἶ, θεογεννήτρια, τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον.

Σὺ εἶ, θεομητορ, ἡ τροφὸς τῆς ζωῆς ἡμῶν.

Σὺ εἶ, Ἀειπάρθενος Κόρη, ἡ εὐφροσύνη πασῶν τῶν γενεῶν.

Σὺ εἶ, Παρθενομῆτορ, ἡ πέτρα ἡ ποτίσασα τοὺς
διψῶντας τὴν ζωὴν.

Σὺ εἶ, ἡ ἀπειρογάμος μήτηρ, ἡ διάδοχος τροφή
τοῦ μάννα.

Σὺ εἶ, ἄγαμος νύμφη, ἡ διάκονος τῆς τροφῆς
τῆς ἀγίας.

Σὺ εἶ, ζωοτόκος, ἡ ἔμφυχος τράπεζα ἡ τὸν ἄρ-
τον ζωῆς χωρήσασα.

Σὺ εἶ, καλλιτόκος, ἡ ἀκένωτος πηγὴ, ἡ τὸ ὕδωρ
τὸ ζῶν ἀναβλύσασα.

Σὺ εἶ, μητροπάρθενε, ἡ ἀνήροτος χώρα, ἡ τὸν
θεῖον βλαστήσασα στάχυν.

Σὺ εἶ, πανάμωμος νύμφη, τὸ ἡδύπνοον κρίνον,
τὸ πιστοὺς εὐωδιάζον.

Σὺ εἶ, πανακήρατος κόρη, τὸ σκῆπτρον τῆς
Ὁρθοδοξίας.

Σὺ εἶ, ἀγνή Παρθένε, ὁ πύργος ὁ ἀσάλευτος
τῆς Ἐκκλησίας.

Σὺ εἶ, τοῦ κόσμου δέσποινα, ὄχημα τὸ Πανάγι-
ον τοῦ ἐπὶ τῶν Χερουβεὶμ.

Σὺ εἶ, τῶν Ἀγγέλων βασίλισσα, τὸ πανάριστον
οἶκημα τοῦ ἐπὶ τῶν Σεραφεὶμ.

Σὺ εἶ, Παρθένε θεόνυμφε, τὸ ἔμφυχον παλάτιον
τοῦ παμβασιλέως.

Σὺ εἶ, Ἀνύμφευτε νύμφη, τὸ χωρίον τὸ εὐρύχω-
ρον τοῦ ἀχωρήτου.

Σὺ εἶ, μεγαλοτόκος, ἡ τὸν Θεὸν ἀφράστως γεν-
νήσασα.

Σὺ εἶ, Θεοκυῆτορ, ἡ τὸν ἀχώρητον ἐν γαστρὶ
χωρήσασα.

Σὺ εἶ, Ἄχραντε Παρθένε, ὁ ναὸς ὁ ἀκατάλυτος.
Σὺ εἶ, ἀπειρολεχῆς νύμφη, ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ ὁ
ἔμφυχος.

Σὺ εἶ, Πάνσεμνε Κόρη, οὐρανοῦ καὶ γῆς ἰσόρ-
ροπον οἴκημα.

Σὺ εἶ, Παναγία Παρθένε, τῆς ἀχωρήτου φύσε-
ως χωρίον εὐρύχωρον.

Σὺ εἶ, ἀμίαντος Κόρη, ὁ φαινὸς ὄρθρος, ὁ τὸν
ἥλιον φέρων τῆς δικαιοσύνης.

Σὺ εἶ, εὐλογημένη Παρθένε, τοῦ φωτὸς τὸ οἴκη-
τήριον, ἐξ οὗ τὸ φῶς τῷ κόσμῳ ἐξανέτειλεν.

Σὺ εἶ, πάναγνε νύμφη, ἡ αὐγὴ τῆς μυστικῆς
ἡμέρας.

Σὺ εἶ, ἄσπιλε κόρη, ἡ ἀκτὶς τοῦ ἀδύτου φέγ-
γους.

Σὺ εἶ, ἀμόλυντε Παρθένε, ἡ τοῦ Χριστοῦ κατὰ
σάρκα Μήτηρ.

Σὺ εἶ, ἄφθορος κόρη, ἡ ἀληθῶς καὶ κυρίως τὸν
Θεὸν Λόγον σεσαρκωμένον τεκοῦσα.

Σὺ εἶ, Ἁγία Παρθένε, ἡ τὸν Θεὸν Λόγον, ὡς
βρέφος, ἐν ὠλέναις βαστάσασα.

Σὺ εἶ, Πανάχραντε Δέσποινα, ἡ τὸν τροφέα τῶν
ὄλων, ὡς μήτηρ, θηλάσασα.

Σὺ εἶ τὸ σεπτὸν κειμήλιον τῆς Οἴκουμένης ἀπά-
σης.

Σὺ εἶ ὁ τόμος, ἐν ᾧ, θείῳ δακτύλῳ, ὁ λόγος τοῦ
Πατρὸς ἐγγέγραπται.

Σὺ εἶ δοχεῖον οὐρανίου εὐφροσύνης.

Σὺ εἶ ὁδηγὸς τῶν πιστῶν σωφροσύνης.

Σὺ εἶ λειμὼν εὐωδίας.

Σὺ εἶ παράδεισος ἀφθαρσίας.
Σὺ εἶ ἡ κλεῖς τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας.
Σὺ εἶ ἡ ὀλκὰς τῶν δεομένων σωτηρίας.
Σὺ εἶ προνοίας Θεοῦ ταμεῖον.
Σὺ εἶ σοφίας Θεοῦ δοχεῖον.
Σὺ εἶ φωτὸς ἔνδυμα.
Σὺ εἶ ἀρετῆς ἐφέστιον.
Σὺ εἶ παρθένων τὸ καύχημα.
Σὺ εἶ μητέρων ἀγλαΐσμα.
Σὺ εἶ ἀγνείας θησαύρισμα.
Σὺ εἶ παρθενίας ὠραΐσμα.
Σὺ εἶ τὸ στέφος τῆς ἐγκρατείας.
Σὺ εἶ τὸ ἄνθος τῆς ἀφθαρσίας.
Σὺ εἶ ἡ στύλη τῆς παρθενίας.
Σὺ εἶ ἡ πύλη τῆς σωτηρίας.
Σὺ εἶ ὁ ἀρχηγὸς νοητῆς ἀναπλάσεως.
Σὺ εἶ ὁ χορηγὸς θεϊκῆς ἀγαθότητος.
Σὺ εἶ στερρόν τῆς πίστεως ἔρεισμα.
Σὺ εἶ λαμπρόν τῆς χάριτος γνώρισμα.
Σὺ εἶ τῶν Ἀποστόλων τὸ ἀσίγητον στόμα.
Σὺ εἶ τῶν ἀθλοφόρων τὸ ἀνίκητον θάρσος.
Σὺ εἶ πρεσβείας δεκτὸν θυμίαμα.
Σὺ εἶ τοῦ κόσμου παντὸς ἐξίλασμα.
Σὺ εἶ Θεοῦ πρὸς θνητοὺς εὐδοκία.
Σὺ εἶ θνητῶν πρὸς Θεὸν παρρησία.
Σέ, τὴν Ἀειπάρθενον Θεοτόκον, ἡ τοῦ Θεοῦ
ἀγαθότης προώρισε γενέσθαι μητέρα τῆς σωτη-
ρίας.

Σέ, πρὸ αἰώνων, οἱ προφηταὶ ὡς Παρθένον καὶ
Νύμφην Θεοῦ προεκήρυξαν.

Σὺ εἶ ἡ ὀλόφωτος νεφέλη, ἡ τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ σκέπουσα.

Σὺ εἶ ἡ πύρινος στήλη, ἡ τὸν νέον Ἰσραὴλ φωταγωγοῦσα.

Σὺ εἶ ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου, ἣν τὸ θεῖον ἐπεσκίασε.

Σὺ εἶ ἡ κιβωτὸς τῆς Διαθήκης, ἐν ἣ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ διέμεινεν.

Σὺ εἶ ῥάβδος τοῦ Ἀαρὼν ἡ τὸ ἄνθος, τὸν Χριστόν, βλαστήσασα.

Σὺ εἶ ἡ στάμνος, ἡ τὸ οὐράνιον μάννα χωρήσασα.

Σὺ εἶ ἡ κλιμαξ τοῦ Ἰακώβ, δι' ἣς κατέβη ὁ Θεός.

Σὺ εἶ ὁ πόκος ὁ ἔνδροσος, ὃν Γεδεὼν προεθεάσατο.

Σὺ εἶ τὸ ὄρος τὸ ἀλατόμητον, ἐξ οὗ ἀρρήτως ὁ ἀκρογωνιαίος ἐτμήθη λίθος Χριστός,

Σὺ εἶ ἡ θάλασσα, ἡ ποντίσασα Φαραὼ τὸν νοητόν.

Σὲ ὁ Ἡσαΐας προκατήγγειλε παρθένον καὶ μητέρα τοῦ Ἐμμανουήλ.

Σὲ ὁ Ἰεζεκιὴλ προαναφωνεῖ τὴν πύλην τὴν κεκλεισμένην, δι' ἣς εἰσελεύσεται ὁ Θεός.

Σὺ εἶ ἡ λαβὶς ἡ μυστικὴ, ἡ συλλαβοῦσα τὸν ἄνθρωπα Χριστόν.

Σὺ εἶ, θεόνυμφε κόρη, ἡ ἀνύμφευτος νύμφη, ἡ ἀξιωθείσα γενέσθαι μήτηρ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ.

Ἰπόμνημα περὶ τοῦ θαύματος τοῦ γενομένου
ὑπὸ τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ ἐν τῷ ἁγίῳ Ὄρει
Ἄθῳ, ἧτοι περὶ τοῦ Ἀρχαγγελικοῦ Ὕμνου,
τοῦ Ἄξιόν ἐστιν.

Ἐν ἔτει 980, ἐπὶ τῆς βασιλείας Βασιλείου καὶ
Κωνσταντίνου τῶν αὐταδέλφων, τῶν Πορφυρογενή-
των, υἱῶν Ρωμανοῦ τοῦ Νέου, καὶ ἐπὶ Νικολάου τοῦ
Χρυσοβέργου, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως,
ἐγένετο ἐν Ἄθῳ ἁγίῳ Ὄρει τὸ ἀκόλουθον θαῦμα:

Κατὰ τὴν Σκητὴν τοῦ Πρωτάτου, τὴν εὐρισκομέ-
νην ἐν Καρεαῖς, ἐν τῇ τοποθεσίᾳ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς
τοῦ Παντοκράτορος, ἔνθα πλησίον εὗρηται κοίλω-
μά τι μέγα, ἐν ᾧ ὠκοδόμηνται διάφορα κελλία, ἐν
ἐνὶ τούτων ἐγηγερομένῳ εἰς τιμὴν τῆς κοιμήσεως τῆς
Κυρίας Θεοτόκου, κατῴκει γέρον τις Ἱερομόναχος,
ἐνάρετος μετὰ ὑποτακτικοῦ. Ὁ γέρον μεταβάς, ὡς
ἔθος, εἰς τὴν ἀγρυπνίαν, τὴν κατὰ Κυριακὴν τελου-
μένην ἐν τῷ ἱερῷ Ναῷ τῆς Σκήτεως τοῦ Πρωτάτου,
κατέλιπε τὸν ὑποτακτικὸν αὐτοῦ ἐν τῷ κελλίῳ δι-
ατάξας αὐτόν, νὰ ἀγρυπνῇ καὶ προσεύχηται. Κατὰ
τὴν βαθεῖαν νύκτα, ἔκρουσέ τις τὴν θύραν τοῦ κελ-
λίου, ὃ δὲ μοναχὸς ἔδραμε καὶ ἤνοιξεν αὐτήν. Ὁ
κρούσας ἦν ξένος μοναχός, ὅλως ἄγνωστος αὐτῷ.
Οὗτος εἰσελθὼν διενυκτέρευσε ἐν τῷ κελλίῳ, κατὰ
δὲ τὸν ὄρθρον διαναστάντες οἱ δύο μοναχοὶ ἔψαλ-
λον ἀμφοτέροι τὴν ἀκολουθίαν. Ὅτε δὲ ἔφθασαν
εἰς τὴν ἐνάτην ᾠδὴν καὶ ἤρξαντο ψάλλοντες τὸν
ἀρχαῖον ὕμνον, «Τὴν τιμιωτέραν τῶν χερουβείμ
κτλ.» ὃ ξένος μοναχὸς ἄλλην ποιησάμενος ἀρχὴν

τοῦ ὕμνου ἔψαλλεν οὕτως: «Ἄξιόν ἐστιν ὡς ἀληθῶς μακαρίζεις Σε τὴν Θεοτόκον, τὴν ἀειμακάριστον καὶ παναμώμητον καὶ μητέρα τοῦ Θεοῦ ἡμῶν», εἶτα ἐπισυνῆψε καὶ τὸν ἀρχαῖον ὕμνον, «Τὴν τιμιωτέραν τῶν χερουβείμ καὶ ἐνδοξοτέραν ἀσυγκρίτως τῶν σεραφείμ τὴν ἀδιαφθόρως Θεὸν λόγον τεκοῦσαν, τὴν ὄντως Θεοτόκον Σε μεγαλύνομεν». Ὁ ὑποτακτικὸς μοναχὸς ἀκούσας καὶ θαυμάσας εἶπε πρὸς τὸν ξένον μοναχόν· ἡμεῖς φάλλομεν τὸν ὕμνον ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς «Τιμιωτέρας», τὸ δὲ «ἄξιόν ἐστιν» οὐδέποτε τις ἔφαλεν· γράψόν μοι, παρακαλῶ, τὸν ὕμνον τοῦτον, ἵνα καὶ ἐγὼ ὕμνῶ τὴν Θεοτόκον φάλλων αὐτόν. Ὁ δὲ ξένος μοναχὸς μετὰ προθυμίας ἐζήτησε, νὰ γράψῃ αὐτὸν ἐπὶ χάρτου, ἀλλ' ἐλλείποντος τούτου ἐζήτησε καὶ προσεκόμισεν αὐτῷ πλάκα, ἐφ' ἧς, τῷ δακτύλῳ, ἐχάραξε, ὡς ἐπὶ ἀπαλῷ πηλῷ, τὸν ὕμνον καὶ ἐπιδοὺς ἐνετείλατο αὐτῷ, νὰ φάλληται οὕτως ὑπὸ πάντων ὁ πρὸς τὴν Θεοτόκον ὕμνος, καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐγένετο ἄφαντος. Τότε ὁ μοναχὸς ἐνόησεν, ὅτι ὁ ξένος ἐκεῖνος ἦτο ἄγγελος Κυρίου, κατὰ θείαν νεῦσιν ἐφανίσθεις. Μετὰ μικρόν, ἐπιστρέψαντι τῷ γέροντι ἀπὸ τῆς ἀγρυπνίας ἀνεκοίνωσεν αὐτῷ ὁ ὑποτακτικὸς τὰ γενόμενα καὶ τὸν ὕμνον ἔψαλλε καὶ τὴν κεχαραγμένον φέρουσαν αὐτῷ πλάκα ἐπεδείκνυεν. Ὁ δὲ θαυμάζων καὶ ἀπορῶν ἔλαβε τὴν πλάκα καὶ ἔδραμε παραλαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν ὑποτακτικόν του εἰς τὸ Πρωτᾶτον καὶ ἀνήγγειλαν τοῖς πατρᾶσι τῆς κοινῆς συνάξεως τὰ γενόμενα καὶ τὴν ἀγγελολοχάρακτον πλάκα ἐπέδειξαν. Οἱ δὲ μαθόντες τὰ γενόμενα

καὶ περὶ τῆς γενομένης ἀγγελοφανείας πεισθέντες ἐδόξασαν τὸν Θεὸν καὶ εὐχαριστήσαντες τὴν Κυρίαν Θεοτόκον διὰ τὴν γενομένην ἀποκάλυψιν καὶ ὑμνήσαντες αὐτήν, κατὰ τὴν διαταγὴν τοῦ ἀγγέλου, διέταξαν, ἵνα τοῦ λοιποῦ ὁ ὕμνος πρὸς τὴν Θεοτόκον ψάλληται, κατὰ τὸν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου δοθέντα τύπον. Τὴν πλάκα ταύτην ἡ τοῦ ἁγίου Ὁρους Κοινοῦ ἔπεμψεν εἰς Κων/πολιν πρὸς τὸν Πατριάρχην καὶ τὸν Βασιλέα ἀναγγείλασα αὐτοῖς τὰ γενόμενα.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ὁ ἀγγελικὸς οὗτος ὕμνος διεδόθη ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ ψάλλεται πρὸς δοξολογίαν τῆς Θεοτόκου παρ' ὅλου τοῦ Ὁρθοδόξου πληρώματος.

Ἡ ἁγία εἰκὼν τῆς Θεοτόκου, ἐνώπιον τῆς ὁποίας ἐξεφωνήθη ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου ὁ ὕμνος, μετεφέρθη ὑπὸ τῶν Πατέρων, ἐκ τοῦ κελλίου, εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν τοῦ Πρωτάτου, ἔνθα καὶ μέχρι σήμερον εὐρίσκεται ἐντεθρονισμένη, ἄνωθεν τοῦ ἱεροῦ συνθρόνου, ἐντὸς τοῦ ἁγίου Βήματος. Τὸ δὲ κελλίον ἐκεῖνο ἔλαβε τὴν ἐπωνυμίαν καὶ ὀνομάζεται ἔτι καὶ νῦν «Ἄξιόν ἐστιν», ἡ δὲ τοποθεσία «Ἄδειν» = ψάλλειν.

Τὸ θαῦμα, φαίνεται, ὅτι ἐγένετο τῇ ἐνδεκάτῃ Ἰουνίου μηνός, διότι κατ' αὐτήν ἐν τοῖς ὑπομνήμασι τοῦ Μηναίου τοῦ Ἰουνίου φέρεται: «τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἡ σύναξις τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ ἐν τῷ Ἄδειν», ἐξ οὗ δηλοῦται, ὅτι οἱ ἐν ἁγίῳ Ὁρει Πατέρες πρὸς τιμὴν τοῦ ὀφθέντος ἀγγέλου καὶ πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ θαύματος ὥρισαν, ἵνα κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἀγγέλου τελεῖται σύναξις καὶ ὑμνῆται ὁ ἐμφανισθεὶς ἄγγελος· γίνεται δὲ εἰς μνήμην τοῦ

ἀρχαγγέλου Γαβριήλ ἢ διότι αὐτὸς ἦν ὁ καὶ εὐαγγελιστάμενος τῇ Παρθένῳ τὴν σύλληψιν τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ ἢ διότι πρὸς αὐτόν, ὡς πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τῶν ἀνωτέρων ταξιαρχιῶν τῶν ἀγγέλων ἀποδίδεται τὸ θαῦμα.

Ἡ σύναξις τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ ἐν τῷ Ἄδειν.

- » Ἦσας Γαβριήλ πρὶν τὸ χαῖρε τῇ Κόρῃ,
- » Ἄδεις δὲ καὶ νῦν Ἄξιον, σὲ ὑμνέειν.
- » Πρώτῃ τε καὶ δεκάτῃ, Ναὸς σεπτὸς Μητρὸς Θεοῦ
- » Ὁ ἐν Ἄδειν, δέξατο ἱερὸν Γαβριήλ.

**Πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου,
σῶσον ἡμᾶς, Κύριε.**

*Ἡ Κυρία Θεοτόκος
Ἐφορος καὶ Καθηγουμένη τοῦ Ἁγίου Ὄρους*

«Ἄξιόν ἐστιν»

Ὁ Ἀρχάγγελος Γαβριὴλ διδάσκων τὸ «Ἄξιόν ἐστιν»
στον Μοναχὸ στή Σκῆτη τοῦ Πρωτάτου.

ΑΠΟ ΤΟ ΘΕΟΤΟΚΑΡΙΟΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ ΠΕΝΤΑΠΟΛΕΩΣ

ΤΟΙΣ ΕΝΤΕΥΞΟΜΕΝΟΙΣ

«Διδαχθεὶς ὑπὸ τῆς ἀγιωτάτης ἡμῶν Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ὅτι ἄξιόν ἐστιν, ὡς ἀληθῶς, μακαρίζειν τὴν Θεοτόκον καὶ ἀειπάρθενον Μαρίαν, ἐποίησα ὠδὰς τινὰς καὶ ὕμνους πρὸς αἴνεσιν καὶ ἀνύμνησιν τῆς Παναγίας Μητρὸς τοῦ Κυρίου, τῆς Γοργοπηκόου καὶ ταχείας εἰς ἀντίληψιν, βοήθειαν καὶ προστασίαν τῶν ἐπικαλουμένων αὐτήν, καὶ πρὸς ἔκφρασιν τῆς Ἀπειρου πρὸς Αὐτὴν εὐγνωμοσύνης μου διὰ τὰς πολλὰς πρὸς ἐμὲ Αὐτῆς εὐεργεσίας, ἃς παραπέλαυσα...»

ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ

«Ἄνυμνῶν μεγαλύνω Σε, ἄχραντε,
τὴν τὸ γένος ἡμῶν μεγαλύνασαν.
Δυσωπῶν δυσωπῶ Σε, Πανύμνητε,
τὴν αἰεὶ τὸν Υἱὸν δυσωπήσασαν.

Εὐλογῶν μακαρίζω Σε, Δέσποινα,
ἣν πιστῶν γενεαὶ μακαρίζουσιν.
Ἄναμέλπω τὴν χάριν σου, Ἄνασσα,
ἣν ἀγγέλων χοροὶ μεγαλύνουσιν».

(Απόσπασμα ἐκ τῆς πρώτης ᾠδῆς
τοῦ ΘΕΟΤΟΚΑΡΙΟΥ)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΠΗΓΕΣ

- ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΠΑΛΑΜΑ, 'Ομιλία ΙΔ', Εἰς τόν Εὐαγγελισμόν τῆς Πανυπεράγνου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καί ἀειπαρθένου Μαρίας, Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, Ἄπαντα τὰ ἔργα, Ε.Π.Ε., Θεσσαλονίκη ἄ.χ., τ. 9, 374-395.
- , 'Ομιλία ΛΖ, Εἰς τήν πάνσεπτον Κοίμησιν τῆς Πανυπεράγνου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καί ἀειπαρθένου Μαρίας, Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, Ἄπαντα τὰ ἔργα, Ε.Π.Ε., Θεσσαλονίκη ἄ.χ., τ. 10, 436-363.
- ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ, Λόγος εἰς τό Γενέσιον τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου.
- , Ἐγκώμιον εἰς τήν πάνσεπτον Κοίμησιν τῆς Θεομήτορος, Α'.
- , Ἐγκώμιον εἰς τήν πάνσεπτον Κοίμησιν τῆς Θεομήτορος, Β'.
- , Ἐγκώμιον εἰς τήν πάνσεπτον Κοίμησιν τῆς Θεομήτορος, Γ'.
- , *Ἡ Θεοτόκος· Τέσσερις Θεομητορικές Ὅμιλεις*, ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἀθήνα 1995³.

ΚΕΦΑΛΑ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ, Μητροπολίτου Πενταπό-
λεως, Μελέτη περί τῆς Μητρὸς τοῦ Κυ-
ρίου, τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ ἀει-
παρθένου Μαρίας, Ἀθήνα 1904.

-----, ΘΕΟΤΟΚΑΡΙΟΝ· Ἦτοι ᾠδαὶ καὶ ὕμνοι
πρὸς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον καὶ Ἀει-
πάρθενον Μαρίαν, ἐκδ. Νεκταρίου Πανα-
γοπούλου, Ἀθήνα 2018⁹.

ΒΟΗΘΗΜΑΤΑ

ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΒΑΡΒΑΡΑΣ Χ., Ποιμαντική·
Κατὰ τὴν Θεολογία καὶ πράξη τῶν Ἁγίων,
Ἀθήνα 2004.

-----, Ἡ Ποιμαντική Θεολογία τοῦ Ἁγίου Νε-
κταρίου Πενταπόλεως· Πράξη καὶ Θεω-
ρία, Ἀθήνα 2014.

-----, Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμαῶς· Ὁ Θεολό-
γος τῆς νοερᾶς προσευχῆς καὶ τοῦ ἀκτί-
στου Φωτός, Ἀθῆναι 2000. (Ἀνάτυπον).

-----, Ὁ Ὅσιος Ἄνθιμος τῆς Χίου· «Ὁ Γέροντας
τῆς Βοηθείας», (1869-1960), Ἀθῆναι 1990².

ΘΕΟΚΛΗΤΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΑΤΟΥ, Μοναχοῦ, Μαρία
ἡ Μητέρα τοῦ Θεοῦ· (Μέσα ἀπὸ τὴν Θεο-
λογία καὶ τὴν Ὑμνολογία τῶν Ἁγίων Πα-
τέρων), Θεσσαλονίκη 1988.

-----, Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμαῶς· (Ὁ βίος
καὶ ἡ Θεολογία του, 1296-1359), Θεσσα-
λονίκη 1984².

-----, Ὁ Ἅγιος Ἀνθιμος τῆς Χίου, ὁ Θαυματουργός· (Βίος – θαύματα – διδαχές) 1869-1960, ἐκδ. Ἱ. Μονῆς Παναγίας «Βοηθείας» Χίου, 1987.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ ΤΑΚΗΣ, Γερβάσιος Παρασκευόπουλος, Ἀρχιμανδρίτης (1877-1964)· Ὁ βαθυστόχαστος ἐρευνητής καί μαχητής. (Ἀναμνήσεις ἀπό τήν Ριζάρειον Σχολήν), «Ριζάρειος Ἐκκλησιαστική Σχολή» Πανηγυρικός Τόμος ἐπί τῇ 125ετηρίδι τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς (1844-1969), Ἀθῆναι 1969.

ΟΣΙΟΣ ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΤΟΥ ΣΑΡΩΦ, Ἐπιλογή καί σύνθεσις ἀπό ρωσικές πηγές, ἐκδ. Ἱ. Μονῆς Παρακλήτου, Ὁρωπός Ἀττικῆς 1993⁴.

ΣΕΜΕΝΩΦ-ΤΙΑΝ-ΣΑΝΣΚΥ, Ὁ π. Ἰωάννης τῆς Κροστάνδης, μτφρ. Ἀρχιμανδρίτου, Τιμοθέου, ἐκδ. Ἱ. Μονῆς Παρακλήτου, Ὁρωπός Ἀττικῆς 1980².

ISBN 978-618-5177-43-0